

PAVOL ZEMKO

ZÁKLADNÁ HOMILETIKA A HOMÍLIE NA ROK A

Hlásanie Krista má vždy prvé miesto!

(Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 26.)

Venujem všetkým hlásateľom Božieho slova:
Nech za nás oroduje sv. Ján Zlatoústý, náš patrón.

Úcta a vďaka všetkým sponzorom, ktorí prispeli na vydanie

NA ÚVOD

Svätý Otec Benedikt XVI. na stretnutí s rehoľníkmi, rehoľničkami, seminaristami a príslušníkmi cirkevných hnutí počas svojej apoštolskej návštevy Poľska na Jasnej hore v Čenstochovej 26. mája 2006 okrem iného povedal: „*Múdrosť evanjelia, získanú z diel veľkých svätcov a overenú vo vlastnom živote, treba prinášať do sveta kultúry a práce, do sveta médií a politiky, do rodinného a sociálneho života zrelým, nie detským a nie agresívnym spôsobom.*“¹

Na túto úlohu je nutné sa dobre pripraviť! „*Preto je potrebné, aby mladý kňaz na začiatku svojho pôsobenia našiel oporu u skúseného učiteľa, ktorý mu pomôže.*“² Lebo ako dosvedčujú dejiny Cirkvi, apoštoli hlásali Kristovo slovo a nezmenené ho odovzdávali svojim nástupcom a ďalším generáciám až do dnešných čias. Pričom mnohí hlásatelia evanjelia položili zaň aj svoj život, pretože chceli zostať verní pravde. Zo starostlivosti o pravdu sa zrodila Tradícia Cirkvi, že by sa nesfalšovali Kristove slová a zvlášť dnes, aby sa z evanjelia neodstránilo to, čo je pre moderného človeka príliš nepohodlné.³

Lebo len tak bude „*úsilie o kvalitnú modlitbu a o dobrú teologickú formáciu*“ prinášať „*v živote ovocie.*“⁴

Nihil obstat: JCLic. Radoslav Bazala, cenzor
Imprimatur: Mons. Róbert Bezák, arcibiskup
Trnava 18. augusta 2011, č. 6658/11

1 *Príhovor Svätého Otca Benedikta XVI. na stretnutí s rehoľníkmi a rehoľničkami, seminaristami a príslušníkmi cirkevných hnutí na Jasnej Góre. Čenstochová 26. mája 2006. In: Budte pevní vo viere. Homílie, príhovory a pozdravy Svätého Otca Benedikta XVI. počas apoštolskej cesty do Poľska 25. – 28. mája 2006. SSV, Trnava: 2006, s. 27 – 32.*

2 *Príhovor Svätého Otca Benedikta XVI. na stretnutí s kňazmi v Katedrále svätého Jána Krstiteľa. Varšava 25. mája 2006. In: Tamže, s. 9 – 13.*

3 *Porov. Homília Svätého Otca Benedikta XVI. počas svätej omše na Námestí Jozefa Piłsudského. Varšava 26. mája 2006. In: Tamže, s. 21 – 26.*

4 *Príhovor Svätého Otca Benedikta XVI. na stretnutí s kňazmi v Katedrále svätého Jána Krstiteľa. Varšava 25. mája 2006. In: Tamže, s. 9 – 13.*

1. PREZIERAVÁ ROVNOVÁHA KORMIDELNÍKA LODE⁵

Tieto slová Božieho služobníka Jána Pavla II. (1978 – 2005) o svojom predchodcovi Božom služobníkovi Pavlovi VI. (1963 – 1978) z jeho programovej encykliky *Redemptor hominis*⁶ sa v plnej miere prejavili aj na jeho požehnanom – vyše 26-ročnom pontifikáte. Veď Ján Pavol II. bol pre nás vzorom pokorného učiteľa, ktorý na seba bol vždy veľmi náročný a voči druhým konštruktívne kritický. Pritom nám slúžil s láskou a v pravde, v úplnej poslušnosti a vďačnosti za milosť povolania do úradu rímskeho biskupa a nástupcu apoštola Petra. Obdiv Jána Pavla II. voči Pavlovi VI., ktorého nazval *kormidelníkom Petrovej lode*, sa v jeho pápežskej službe zmenil akoby na štartovací prah, z ktorého v určitom zmysle spolu s Jánom Pavlom I. nastúpil na cestu do budúcnosti, nechajúc sa pritom viesť bezhraničnou dôverou a poslušnosťou voči Duchu, ktorého Kristus zoslal svojej Cirkvi.⁷

1. 1. „Trvalé misionárske hlásanie“⁸

Absolútne nasadenie do pápežskej služby - pre nás prekvapujúcim spôsobom - o Jánovi Pavlovi II. potvrdzuje editor knihy *Prekročiť prah nádeje* Vittorio Messori, keď v úvodnej kapitole *O knihe* napísal: „Jeden priamy spolupracovník Svätého Otca mi prezradil, že každá homília, každé vysvetľovanie evanjelia – pri každej ním slúženej omši – pochádzajú celé od neho. Neobmedzuje sa ani na to, aby napísal iba niekoľko bodov, ktoré by potom rozvíjal. Vypisuje každé slovo bez ohľadu na to, či ide o slávnostnú liturgiu pre milión osôb (alebo pre miliardu, ako to bolo pri niektorých televíznych prenosoch), alebo o bohoslužbu pre niekoľko najbližších ľudí vo svojej súkromnej kaplnke.“⁹ Čo pápež aj sám zdôvodnil slovami, „hlavnou, nevyhnutnou a nedelegovateľnou úlohou každého kňaza je stať sa nástrojom, aby každému hriešnikovi prinášal Kristovo odpustenie a takisto aby vysvetľoval Božie slovo.“¹⁰ Kňazi na to musia byť intelektuálne pripravení, čo musí sprevádzať modlitba, meditácia a vzývanie darov Ducha Svätého.¹¹ Lebo podľa upozornenia z *Redemptoris missio* v dnešnej dobe značne pribudlo aténskych areopágov, na ktorých napriek ľudským slabostiam Cirkev neúnavne ohlasuje evanjelium rečou, ktorá je vhodná a zrozumiteľná pre toto

prostredie.¹² „Je to kresťanská cesta stretnutia s Bohom modlitbou, askézou, objavením zmyslu života. Aj to treba na areopágu ohlasovať.“¹³ Ján Pavol II. takéto hlásanie nazýva termínom *nová evanjelizácia*. „**Beda mi, keby som evanjelium nehlásal (1 Kor 9, 16).** Tento výraz Pavla z Tarzu mal svoju platnosť vo všetkých epochách dejín Cirkvi... Jednou z najväčších udalostí v dejinách evanjelizácie bola nepochybne misia dvoch bratov zo Solúna, svätého Cyrila a Metoda.“¹⁴ Oni sa dobre postarali o to, aby spoznali vnútorný svet tých, ktorým chceli hlásať Božie slovo známymi obrazmi a pojmami. Správne v slovanskom jazyku svojim poslucháčom vštepovali biblické poznatky a grécke filozofické pojmy v kontexte dejinných skúseností a myšlienok.¹⁵ Sv. Cyril a sv. Metod, podľa Jána Pavla II., podstúpili námahu, ktorá je „*naozaj hodna misionárskeho ducha, totiž naučiť sa jazyk nových národov a preniknúť do ich mentality, keď im mali priniesť vieru; rovnako príkladná bola aj rozhodnosť, s akou sa prispôbili požiadavkám a prijali za svoje očakávania slovanských národov. Veľkodušná voľba stotožniť sa s ich životom a tradíciami, keď sa očistili a osvietili Zjavením, vytvára z Cyrila a Metoda opravdivé vzory pre všetkých misionárov, ktorí v rôznych podobách prijali výzvu svätého Pavla stať sa všetkým pre všetkých, aby zachránili aspoň niektorých, zvlášť pre misionárov, ktorí od dávnych čias až po súčasnosť, od Európy až po Áziu, dnes po všetkých svetadieloch pracujú na prekladaní Svätého písma a liturgických textov do živých jazykov rôznych národov, aby v nich zaznievalo jediné Božie slovo a bolo všetkým zrozumiteľné podľa výrazových prostriedkov rozličných kultúr a civilizácií.*“¹⁶

1. 1. 1. Formovanie budúcich kňazov

Na úlohu misionára sa však mladí muži, budúci kňazi, musia dobre pripraviť už počas seminárnych rokov:

- za pomoci osobnej askézy, lebo všetky obety a všetka láska, im dáva milosť pestovať dôverné priateľstvo s Kristom a skúmať jeho nevyčerpatelné a obšťastňujúce tajomstvo (askéza čakateľov kňazstva musí stáť vyššie ako tá, ktorá sa žiada od iných veriacich)¹⁷
- rozjímaním o Božom slove, o Božej prítomnosti v Kristovi, o zjavenom slove Svätého písma, o celom kresťanskom živote „vo svetle evanjelia

5 ZEMKO, P.: *Prezieravá rovnováha kormidelníka lode*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVII, č. 4, apríl 2006, s. 155 – 162.

6 Porov. JÁN PAVOL II.: *Redemptor hominis*, 4.

7 Porov. *Tamže*, 1 – 5.

8 KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: *Dominus Iesus*, 4.

9 JÁN PAVOL II.: *Prekročiť prah nádeje*. Nové mesto, Bratislava: 1995, s. 7 – 24.

10 *Tamže*.

11 Porov. JÁN PAVOL II.: *Dar a tajomstvo. Päťdesiat rokov môjho kňazstva*. Nové mesto, Bratislava: 1997, s. 100 – 103.

12 Porov. JÁN PAVOL II.: *Redemptoris missio*, 37.

13 Porov. JÁN PAVOL II.: *Prekročiť prah nádeje*. Nové mesto, Bratislava: 1995, s. 107 – 115.

14 JÁN PAVOL II.: *Redemptoris missio*, 38.

15 JÁN PAVOL II.: *Prekročiť prah nádeje*. Nové mesto, Bratislava: 1995, s. 107 – 115.

16 Porov. JÁN PAVOL II.: *Slavorum apostoli*, 11.

17 *Tamže*.

18 Porov. KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: *Smernice pre formáciu ku kňazskému celibátu*, 2.

v presvedčení, že Božie slovo Cirkvi riadi a obnovuje. Táto vedúca myšlienka má oduševňovať ich osobné a apoštolské pôsobenie.¹⁸

- cvičením sa „v umení predkladať svoje myšlienky ústne alebo písomne spôsobom zodpovedajúcim modernej mentalite ľudí našich čias“¹⁹
- „aby vedeli správne používať masové médiá nielen kvôli vlastnej formácii, ale aj pre prípravu na pôsobenie v pastorácii.“²⁰

Nech je vždy pre všetkých vzorom dokonalej komunikácie sám Ježiš Kristus – dokonalý Hlásateľ, ktorý sa svojím vtelením zaodel prirodzenosťou tých, čo raz prijímajú jeho posolstvo.²¹ Preto je potrebné:

- a) „poučiť chovancov o vyjadrovacích spôsoboch a možnostiach (takzvaných jazykoch) jednotlivých prostriedkov, vo vzťahu k **posolstvám**, ktoré sa majú komunikovať a k receptívnym vlastnostiam rozličných **auditórií**.“²²
- b) „ich vyškoliť, pokiaľ možno s pomocou externých odborníkov, v správnom zaobchádzaní so samými prostriedkami: ako hovoriť a ako sa správať pred mikrofónom, pred filmovou či televíznou kamerou, zvlášť pri liturgických úkonoch.“²³
- c) „konať skupinové práce a diskusie, interview, spravodajské služby, reklamné šoty a rozhlasové a televízne programy. Môže sa to odraziť v interných seminárnych periodikách, alebo ako práca krúžkov, vo vonkajších aktivitách, napríklad vo farnostiach, v školách, v miestnej náboženskej i laickej tlači.“²⁴

Táto výchova poslucháčov teológie má veľký význam a zasluhuje si osobitnú starostlivosť, veď ak raz seminaristi prijímajú sviatosť kňazstva, veriaci v liturgickom slávení musia pochopiť, čo hlásajú homíliou,²⁵ ale musia pochopiť aj tie skutočnosti, ktoré sa vyjadrujú gestami a úkonmi. Preto sa budúci hlásatelia evanjelia majú vzdelávať v umení prejavu a vyjadrovania gestami a úkonmi, ako aj v používaní prostriedkov spoločenskej komunikácie.²⁶

18 Tamže, 78.

19 Tamže, 89.

20 Tamže.

21 Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: Pastoračná inštrukcia k dekrétu Druhého vatikánskeho koncilu o spoločenských komunikačných prostriedkoch *Communio et progressio* **Spoločenstvo a rozvoj** vypracovaná podľa nariadenia koncilu na zachovanie jeho ustanovení, 11.

22 KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: Pokyny na formovanie budúcich kňazov v oblasti využívania prostriedkov spoločenskej komunikácie, 21.

23 Tamže.

24 Tamže.

25 Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 13.

Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Rok Eucharistie. Odporúčania a návrhy*, 21.

26 Porov. KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: Pokyny na formovanie budúcich kňazov v oblasti využívania prostriedkov spoločenskej komunikácie. Prvá príloha. Formovanie kléru v oblasti používania prostriedkov spoločenskej komunikácie v úradných dokumentoch Cirkvi, 37.

1. 1. 2. Permanentná kňazská formácia

„Napokon samo ohlasovanie – komunikácia – je niečo viac, než odovzdávanie myšlienok alebo prejavov srdca; podľa svojej povahy je to predovšetkým dávanie sa z lásky. Preto je Kristovo ohlasovanie – komunikácia **Duch a život**.“²⁷ Apoštol odporúča Timotejovi (2 Tim 1, 6) roznečovať Boží dar, „ako sa fúka do iskry v popole, čiže aby ho prijal a z neho žil, aby nestratil alebo nezanedbal túto **permanentnú novotu** prítomnú v každom dare od Boha, ktorý všetko robí nové (porov. Zj 21, 5), ale prežíval ju v jej trvalej sviežosti a originálnej kráse.“²⁸ Kňaz je povolaný zjavovať ľuďom tvár Boha a zároveň i pravú tvár človeka. „To však vyžaduje, aby sám kňaz túto tvár vyhľadával, aby o nej s úctou a s láskou rozjímal (porov. Ž 26, 8; 41, 2): len tak ju môže ukázať aj iným. Z toho vyplýva, že je veľmi potrebné pokračovať aj v teologickom štúdiu, aby kňaz mohol verne plniť službu slova tým, že ho bude hlásať bez omylov a dvojznačnosti, odlišovať ho od ľudských, čo ako uznávaných a všeobecne platných názorov.“²⁹

Preto sa zvlášť musia starostlivo vyberať kňazi, že by ich homílie v rozhlase a v televízii zodpovedali duchu komunikačných prostriedkov.³⁰

1. 2. Boj o dušu sveta³¹

Ján Pavol II. vedel s istotou, že nepochybnou prioritou Cirkvi na začiatku nového tisícročia je „živiť nás Božím slovom.“³² Preto tvrdí, že „je potrebné, aby sme v sebe znovu zapálili počiatočné nadšenie a dali sa preniknúť horlivosťou apoštolského ohlasovania, ktoré nasledovalo po zoslaní Ducha Svätého. Musíme v sebe oživiť planúce nadšenie apoštola Pavla, ktorý zvolal: **Beda mi, keby som nehlásal evanjelium! (1 Kor 9, 16)**“³³ Zapálenie pre vec hlásania evanjelia Ján Pavol II. predovšetkým očakáva od duchovných pastierov, že budú učiť a rozličnými spôsobmi stále hlásať a podávať ďalej učenie viery a kresťanskej

27 Tamže.

28 JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*, 70.

29 Tamže, 72.

30 Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE SPOLOČENSKÉ KOMUNIKAČNÉ PROSTRIEDKY: Pastoračná inštrukcia k dekrétu Druhého vatikánskeho koncilu o spoločenských komunikačných prostriedkoch *Communio et progressio* **Spoločenstvo a rozvoj** vypracovaná podľa nariadenia koncilu na zachovanie jeho ustanovení, 152.

31 Porov. JÁN PAVOL II.: *Prekročiť prah nádeje*. Nové mesto, Bratislava: 1995, s. 107 – 115.

32 JÁN PAVOL II.: *Novo millennio ineunte*, 40.

33 Tamže.

morálky.³⁴ A to tak, „aby si s osobitnou starostlivosťou, štúdiom posvätného textu a modlitbou pripravili komentár k Pánovmu slovu, vyjadrili verne jeho obsah a aktualizovali ho v súvislosti s otázkami a životom ľudí našich čias.“³⁵ Len potom ono tzv. liturgické hlásanie Božieho slova³⁶ bude stále prinášať žetelateľné ovocie v oduševňovaní života jednotlivcov ako i kresťanských rodín.³⁷ A to tak v Afrike, Oceánii,³⁸ v Amerike,³⁹ v Ázii,⁴⁰ ako i v Európe,⁴¹ ba na celom svete.⁴²

1. 3. Pútnik evanjelia ⁴³

Ján Pavol II. vo svojej knihe *Prekročiť prah nádeje* napísal, že súčasný svet mimoriadne pociťuje potrebu evanjelia. Táto potreba je taká zreteľná, že sa zdá, že svet sa jednak od neho vzdialil, alebo k nemu ešte vôbec nedošiel.⁴⁴ A preto si uvedom, že „evanjelium nie je proti tebe, ale stojí na tvojej strane... Dôveruj! V evanjeliu, ktorým je Ježiš, nájdeš pevnú a trvalú nádej, po akej túžiš... Evanjelium nádeje nemôže sklamať!“⁴⁵ Len ono nás urobí odvážnymi a horlivými svedkami evanjelia.⁴⁶ Ale len vtedy, keď nebudeme zatvárať „oči pred tým, čo sa nezlučuje s evanjeliom a dôrazne to odmieta.“⁴⁷ Preto sa staňme hlásateľmi: evanjelia zmierenia,⁴⁸ evanjelia, ktoré je zdrojom všetkej spasiteľnej pravdy a mravného poriadku,⁴⁹ jadra evanjelia života,⁵⁰ evanjelia práce,⁵¹ Božieho milosrdenstva⁵²

34 Porov. JÁN PAVOL II.: *Redemptor hominis*, 19.

Porov. ZEMKO, P.: *Aj my sa mu klaniame. Myšlienky k Roku Eucharistie*. Via, Trnava: 2005.

Porov. ZEMKO, P.: *Priority kresťana v treťom tisícročí (Kresťanský svetonázor I.)*. UCM, Trnava: 2006.

Porov. ZEMKO, P.: *Novo millennio ineunte*. In: *Duchovný pastier*, február 2002, č. 2, s. 49 – 52; marec 2002, č. 3, s. 97 – 99; apríl 2002, č. 4, s. 145 – 146; máj 2002, č. 5, s. 193 – 195; jún 2002, č. 6, s. 241 – 244; júl 2002, č. 7, s. 289 – 293; október 2002, mimoriadne číslo – zborník prednášok.

Porov. ZEMKO, P.: *Novo millennio ineunte*. In: *Katolícky fraternalistický dvojtyždenník Jednota*, úradný orgán prvej katolíckej slovenskej jednoty v Spojených štátoch a v Kanade, volume 111, č. 5639, streda, 18. december 2002, s. 19.; volume 112, č. 5641, streda, 15. január 2003, s. 19; volume 112, č. 5642, streda, 29. január 2003, s. 19.

35 JÁN PAVOL II.: *Dies Domini*, 40.

36 *Tamže*, 41.

37 Porov. *Tamže*, 40.

38 Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in America*, 7.

39 Porov. *Tamže*, 8 – 12.

40 Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Asia*, 19 – 24; 42 – 49.

41 Porov. JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 6 – 11; 44 – 65; 83 – 105.

42 Porov. PAVOL VI.: *Evangelii nuntandi*, 7 – 16; 42 – 43; 59 – 79.

43 Porov. *Príhovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku*, 11. – 14. septembra 2003. In: *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty*, 41.

44 Porov. JÁN PAVOL II.: *Prekročiť prah nádeje*. Nové mesto, Bratislava: 1995, s. 107 – 115.

45 JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 121.

46 Porov. *Príhovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku*, 11. – 14. septembra 2003, s. 5 – 7.

47 JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 104.

48 Porov. JÁN PAVOL II.: *Ut unum sint*, 98.

49 Porov. JÁN PAVOL II.: *Veritatis splendor*, 28.

50 Porov. JÁN PAVOL II.: *Evangelium vitae*, 78 – 101.

51 Porov. JÁN PAVOL II.: *Laborem exercens*, 26.

52 Porov. JÁN PAVOL II.: *Dives in misericordia*, 13.

mužom a ženám dnešnej doby. Budme svedkami evanjelia⁵³ podľa vzoru sv. Jána Krstiteľa!⁵⁴ Nikdy sa nehanbime za evanjelium! Chráňme si ho vo svojom srdci ako najcennejší poklad, z ktorého môžeme čerpať svetlo a silu do každodenného života.⁵⁵ Rovnako „ako Mária, ktorá prvá uverila, keď prijala Božie slovo, čo jej bolo zjavené pri zvestovaní, a ostala mu verná vo všetkých skúškach až po kríž.“⁵⁶

1. 4. „Dám vám pastierov podľa môjho srdca“ (*Jer 3, 15*)

Po naplnení týchto slov Svätého písma volá Svätý Otec Ján Pavol II., rímsky biskup ako i biskupi vychádzajúc zo svojej zodpovednosti za všeobecnú Cirkev, za jej poslanie v afektívnom a v efektívnom spoločenstve zhromaždenom okolo Petra, ale i cirkvi Východu, obrátiac sa na všetkých veriacich, ale predovšetkým na kňazov, prvých spolupracovníkov biskupov, že by sa nedali znechutiť, ale s radosťou a s odhodlaním vytrvali na ceste.⁵⁷ „Naše dielo nie je naše, ale Božie. Ten, ktorý nás povolal a poslal, je s nami po všetky dni nášho života. Skutočne konáme z poverenia Krista.“⁵⁸

1. 5. Evanjelizácia ⁵⁹

„Zvlášť dnes si Cirkev kladie za úlohu vlastným pastoračným úsilím zveladiť a pozdvihnúť tohto človeka.“⁶⁰ Ježiš vysielal svojich učeníkov hlásať evanjelium, dobrú zvesť, čo znamená evanjelizovať (porov. *Mk 15 – 18*), preto sa stále s novými silami a s novými metódami púšťa do evanjelizácie, ktorá napomáha rozvoj človeka.⁶¹ Cirkev na úsvite tretieho tisícročia⁶² „volá po novom programe, ktorý možno vo všeobecnosti definovať ako **novú evanjelizáciu**.“⁶³ Sprostredkované stretnutie s Kristom tak môže priniesť hlbokú premenu tým, ktorí sa pred ním neuzatvárajú. A jeho výsledok môže byť taký, k akému dospeli Samaritáni, keď sa sami presvedčili: „Už veríme nielen pre tvoje slovo, ale sami sme počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“ (*Jn 4, 42*) Je tu teda pre hlásateľov evanjelia nutné hľadať Ježiša: „Šli teda, videli, kde býva, a zostali v ten

53 Porov. *Príhovory Svätého Otca Jána Pavla II. počas návštevy na Slovensku*, 11. – 14. septembra 2003, s. 19; 24.

54 Porov. *Tamže*, s. 8.

55 Porov. *Tamže*, s. 25 – 28.

56 JÁN PAVOL II.: *Redemptoris Mater*, 43.

57 Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*, 4.

58 *Tamže*.

59 Porov. PAVOL VI.: *Evangelii nuntandi*, 17 – 82.

60 KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: *Pokyny na formovanie budúcich kňazov v oblasti využívania prostriedkov spoločenskej komunikácie*, 23.

61 Porov. JÁN PAVOL II.: *Centesimus annus*, 55.

62 Porov. JÁN PAVOL II.: *Novo millennio ineunte*, 29.

63 JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in America*, 66.

deň u neho.“ (Jn 1, 39) „**Toto zostat' u neho** sa neobmedzuje iba na deň povolania, ale rozširuje sa na celý život. Nasledovanie Ježiša v sebe zahŕňa život, aký žil on, prijatie jeho odkazu, osvojenie si jeho spôsobu myslenia, prijatie jeho osudu a účasť na jeho poslaní, ktorým je Otcov plán: pozvať všetkých do spoločenstva s Najsvätejšou Trojicou a do spoločenstva blížnych v spravodlivej a bratskej spoločnosti. Úprimná túžba pozvať ostatných na stretnutie s tým, ktorého sme stretli, je začiatkom evanjelizačného poslanca, ku ktorému je povolaná celá Cirkev.“⁶⁴ A tak Cirkev v Duchu Svätom „prijíma a odovzdáva Sväté písmo ako svedectvo **veľkých vecí**, ktoré Boh koná v dejinách (Lk 1, 49), ústami cirkevných otcov a učiteľov vyznáva pravdu vteleného Slova, uskutočňuje jeho prikázania a lásku v živote svätcov a svätíc i v obeti mučeníkov, slávi nádej v neho v liturgii: vďaka tejto tradícii prijímajú veriaci **živý hlas evanjelia** ako verné vyjadrenie Božej múdrosti a vôle.“⁶⁵ Takto Cirkev vždy a všade hlása mravné zásady ako „stĺp a opora pravdy“ (1 Tim 3, 15).⁶⁶ Lebo evanjelizácia ako i nová evanjelizácia prináša so sebou aj hlásanie a mravnú ponuku, čím nová evanjelizácia ukazuje svoju pravdivosť, ale i „svoju misijnú silu, keď sa uskutočňuje nielen darom **ohlasovaného slova**, ale istým spôsobom predovšetkým darom **uskutočňovaného slova**.“⁶⁷ Preto Cirkev vždy povzbudzovala veriacich, aby v Panne Márii, sväticiach a svätcoch hľadali a nachádzali svoj vzor, posilu a radosť v živote.⁶⁸ A zároveň im bude aj kritériom na tlmenie prepiatosti a nedá im priestor na nejasné až nekorektné prejavy.⁶⁹

A napokon sa s Jánom Pavlom II. na tému *hlásania evanjelia zmierenia* pýtajme: „Príjmu neveriaci pravdivé posolstvo, keď sa stretnú s misionármi, ktorí sú navzájom rozvadení, hoci sa všetci rovnako odvolávajú na Krista: Nebudú si myslieť, že práve evanjelium je príčinou rozkolu, i keď je všetkými hlásané ako základný zákon lásky?“⁷⁰ Lebo pripomínajúc apoštolský list Pavla VI. *Evangelií nuntiandi*, osud evanjelizácie je nesporne spätý so svedectvom, ktoré Cirkev vydáva o svojej jednote.⁷¹ Preto Ján Pavol II. dúfa, že „tí, ktorí veria v Krista a sú navzájom spojení dlhým radom mučeníkov, nemôžu ostať rozdelení.“⁷²

64 Tamže, 68.

65 JÁN PAVOL II.: *Veritatis splendor*, 27.

66 Porov. Tamže.

67 Tamže, 107.

68 Porov. Tamže.

69 Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Direktórium o ľudovej zbožnosti a liturgii. Zásady a usmernenia*, 87.

70 JÁN PAVOL II.: *Ut unum sint*, 98.

71 Porov. Tamže.

72 Tamže, 1.

1. 6. „Cirkev hlása človeku Božiu spásu, keď mu skrže sviatosti ponúka a sprostredkúva Boží život“⁷³ -

a zároveň prikázaniami orientuje jeho život na lásku k Bohu a k blížnemu. Jednoducho pomáha obohacovať dôstojnosť človeka.⁷⁴ Tá bude účinnejšia, čím viac si to bude uvedomovať vysluhovateľ sviatosti, lebo stupeň jeho svätosti vplýva na hlásanie slova, na vysluhovanie sviatostí a na vedenie spoločenstva v láske.⁷⁵ Lebo hoci podľa náuky *Druhého vatikánskeho koncilu*⁷⁶ Božia milosť môže realizovať dielo spásy aj cez nehodných služobníkov, Boh však radšej prejavuje svoju veľkodušnosť cez tých, čo sú vnímavejší na podnety a vedenie Ducha Svätého.⁷⁷ Čoho sú si kňazi určite vedomí, keď vyvolenie kňaza láskou Ježiša Krista vyžaduje opätovanie, ktoré najlepšie vystihol sv. Augustín: „*Pascimus vobis et vobiscum pascimur - Sme vaši pastieri a s vami sme vedení na pastvu. Nech nám dá Boh sily milovať vás tak, aby sme mohli za vás zomrieť, či už skutkom alebo srdcom (aut effectum aut affectum)*“⁷⁸

1. 7. Spasiteľná sila evanjelia

Božie slovo poukazuje na problém zmyslu existencie, dáva odpoveď, pričom usmerňuje človeka na Ježiša Krista.⁷⁹ Hoci evanjelium je pre súčasného človeka určite náročné, lebo má strach pred morálnymi nárokmi, predsa neprevyšuje ľudské možnosti. Kristus na ťažkosti rozličného druhu svojich učeníkov, ale i tých, čo ho počúvali, dokonale pripravoval, pričom si stále uvedomoval, že sa môžu rozhodnúť ho aj opustiť. A preto im aj nám hovorí: „**Nebojte sa! (Lk 24, 36; Mt 28, 10)**“ Totiž ak človek podľa Jána Pavla II. prijme všetky požiadavky evanjelia s postojom viery, tak s pomocou milosti, ktorú mu Boh určite poskytne, nájde potrebnú silu podľa neho aj žiť. Potvrďuje to aj skúsenosť, že ľudský život sa iba vtedy vydarí.⁸⁰ Preto človek musí mať bázeň pred Bohom. Takouto bázňou pred Bohom je **spasiteľná sila evanjelia**, ktorá je tvorivá; rodí ľudí, ktorí sa nechávajú viesť zodpovednou láskou; rodí pravých kresťanov, ktorým patrí svet budúcnosti.⁸¹

73 JÁN PAVOL II.: *Centesimus annus*, 55.

74 Porov. Tamže.

75 JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*, 25.

76 Porov. *Presbyterorum ordinis*, 12.

77 Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*, 25.

78 Tamže.

79 Porov. JÁN PAVOL II.: *Fides et ratio*, 80 – 91.

80 Porov. JÁN PAVOL II.: *Prekročiť prah nádeje*. Nové mesto, Bratislava: 1995, s. 193 – 197.

81 Porov. Tamže, 199 – 201.

Ján Pavol II. začal svoj pontifikát slovami: *Nebojte sa!* Počas svojho pontifikátu sa usiloval byť úplne verný Ježišovej výzve a v duchu tejto evanjeliovej pravdy slúžil človeku, národom a ľudstvu!⁸²

2. KÁZANIE ALEBO HLÁSANIE?⁸³

2. 1. Kázeň a homília v KKP⁸⁴

Tretia kniha KKP pojednáva o „učiacej úlohe Cirkvi“ (*De Ecclesiae munere docendi*).⁸⁵ Už úvodný kánon hovorí o povinnosti a práve Cirkvi, aby nezávisle od akejkoľvek ľudskej moci *kázala* (*praedicandi*) evanjelium všetkým národom.⁸⁶ Prvý paragraf prvého kánona prvého titulu, ktorý je venovaný *službe Božieho slova*, hovorí, že úloha *ohlasovať* (*annuntiandi*) evanjelium celej Cirkvi je zverená predovšetkým Rímskemu veľkňazovi a kolégiu biskupov.⁸⁷ Takže v kánonoch tejto knihy sa stretávame s dvoma slovami: **annuntiandi** a **praedicandi**. *Annuntiandi* sa zvyčajne v slovenčine prekladá slovom *zvestovať*.⁸⁸ Slovenský preklad kán. 759 KKP o laických veriacich hovorí, že sú „svedkami evanjeliovej zvesti,“ v latinčine „*nuntii sunt testes*“. Z daného vyplýva dvojaký zmysel slovenského prekladu latinského termínu *annuntiare* a to: *ohlasovať* a *zvestovať*. Zdalo by sa na prvý pohľad, že ide o marginálny problém, avšak tak tomu nie je, ako ukazujú nasledujúce tvrdenia..

Kán. 762 KKP hovorí: „*munus praedicationis magni habeant sacri ministri*“, čo sa v slovenskom preklade nesprávne prekladá ako *úloha kázania*, no správne by malo byť „*hlásania*.“ Tým sa však musí zmeniť znenie kán. 767 § 1 KKP, kde bude potrebné použiť v slovenčine slovo **hlásanie**. Keď začneme hovoriť o homílii, ktorá podľa kán. 767 KKP vyniká medzi formami „*hlásania*“, a nie ako je aj tu nesprávne do slovenského jazyka preložené „*kázania*.“ Lebo zo znenia kán. 770 KKP jasne vysvitá, že existujú aj iné formy *hlásania*, ktoré podľa dikcie tohto kánona KKP nazývame:

1. duchovnými cvičeniami
2. svätými misiami
3. inými formami hlásania, ktoré sú primerané potrebám.

Z tohto môžeme usúdiť, že v latinskom texte KKP sa nestretávame s *kázňou* a teda ani s *kázaním* (hoci by nás to akokoľvek veľmi ťahalo povedať, že ten, kto *káže kázeň* je *kazateľ*, prestaňme používať jednak slovo *kázanie* ako i *kazateľ*!), ale stretávame sa predovšetkým s *homíliou* a teda s *hlásaním* (ten, kto hlása

82 Porov. Tamže.

83 BAZALA, R. – ZEMKO, P.: *Kázanie alebo hlásanie*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVII, č. 5, máj 2006, s. 208 – 214.

84 Porov. SZTAFROWSKI, E.: *Podręcznik prawa kanonicznego* 3. Akademia Teologii Katolickiej. Warszawa 1986, s. 30 – 35.

85 *CIC, Liber III., De Ecclesiae munere docendi, Titulus I. De Divini verbi ministerio*.

86 Porov. KKP, kán. 747, § 1.

87 Porov. KKP, kán. 756 § 1.

88 Porov. *Angelus Domini nuntiavit Mariae...*

Božie slovo je *hlásateľ*). A preto tu tvrdím, že *kázeň* nie je identická s *homíliou*. Lebo *homília* vyniká medzi formami *hlásania* a nie, ako je to preložené do slovenčiny v aktuálnom kódexe – *kázania*!

Ďalší signál, že slovo *hlásanie* je to správne slovo, jedine ktorým sa má prekladať latinské slovo *praedicatio*, dokazuje už správne preložený kán. 768 KKP § 1, kde sa hovorí: „*Divini verbi praecones*,” po slovensky: „*hlásatelia Božieho slova*“ a nie akoby nasvedčovala nesprávna logika slovenského prekladu: *kazatelia Božieho slova*.⁸⁹

2. Rôzne formy hlásania

Táto problematika v KKP nie je nová, lebo aj v dejinách homiletiky⁹⁰ sa stretávame s rôznymi formami *hlásania Božieho slova*:⁹¹

1. homílie
2. kázne
3. konferenčné reči,⁹² o ktorých pojednáva:

89 Podľa *Liturgia Romana*, Marietti, Torino: 1961, s. 234 – 235, „*ohlasovanie*“ spolu s ostatnými úkonmi s ňou spojenými sa pôvodne nazývalo „*pronans*“ z „*prône*“ – „*praeconium*.“

90 Homiletika – *ars homiletica* – zjednodušene povedané je jednou z disciplín praktickej teológie. Je to náuka o duchovných príhovoroch. (Porov. *Všeobecný encyklopedický slovník*, G - L, Ottovo nakladatelství divízia Cesty, Praha: 2002, s. 219.) Je to veda obsahujúca pravidlá a nariadenia, podľa ktorých sa koná verejné vyučovanie dospelých. (Porov. *Ottův slovník naučný*, XI. díl, s. 525) V XIX. stor. boli pokusy homiletiku nazývať aj inými názvami, ale ani jeden sa neujal – *halieutika* (*halieutes* – rybár, *halieuein* – loviť ryby; G. A. Stickel, 1829), *keryktika* (*keryssein* – hlásať, objasňovať; R. Stier, 1830), *martyretika* (*martyrein* – svedčiť; Th. Christlieb, 1893). Všeobecne sa homiletika rozdeľuje: 1. fundamentálna 2. základná 3. materiálna 4. formálna 5. dejiny homiletiky (Porov. *Encyklopedia katolícka*, tom VI., KUL: Lublin: 1993, s.1169; FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*. Nákladem vlastním, Olomouc: 1927, s. 15 – 16.) Slovenské slovo *homiletika* pochádza z gréckeho slova ομιλεῖν – čo znamená stretávať sa s niekým, rozprávať, hovoriť v zhromaždení. (Porov. SOUČEK, J. B.: *Řecko – český slovník k Novému zákonu, Skripta pro studijní účely Komenského evangelické bohosloveské fakulty v Praze*, Kalich, Praha: 1987, s. 182.) Etymologicky ide o grécke adjektívum slova ομιλητική, ktoré vyjadruje umenie duchovného rečníctva. A preto homiletika podáva nielen rétorické pravidlá a zásady ako osloviť poslucháčov, ale vychádza z podstaty a cieľa ohlasovania – viesť veriacich k nadprirodzenému životu výkladom večných právd a povzbudzovaním náboženského vedomia a života podľa viery. Od konca XVII. stor. sa homiletika chápe ako vedecko – praktická sústava rečníckych zásad a pravidiel, podľa ktorých sa má riadiť duchovný rečník, aby sa Božie slovo veriacim správne hlásalo, vykladalo a povzbudzovalo ich k mravnému a bohumilému životu. Preto je homiletika aj integrálnou časťou pastorálnej didaktiky. (Porov. TUMPACH, J. – PODLAHA, A.: *Český slovník bohovědný, díl první*, s. 12.) Konečne od začiatku XVIII. stor. sa prestali pre homiletiku používať označenia ako *ars concionandi*, *ars praedicandi* či *rhetorica ecclesiastica* a používa sa už len *homiletika*. (Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 15 – 16.) Spočiatku sa prednášky z homiletiky vyučovali v rámci pastorálky, lebo s ňou úzko súvisia. Ale homiletika úzko súvisí aj s biblickou exegézou, filozofiou, dogmatikou, morálkou, asketikou, katechetikou, kánonickým právom, liturgiou a pedagogikou, ktorých znalosť homiletika predpokladá. No neskôr, a tomu je tak i dnes, sa homiletika prednáša samostatne – mimo pastorálky. Hoci dnes na teologických fakultách znovu patria prednášatelia homiletiky zväčša pod katedru pastorálnej teológie. (Porov. *Encyklopedia katolícka*, tom VI., KUL: Lublin: 1993, s.1169 – 1175.)

91 Porov. TUMPACH, J. – PODLAHA, A.: *Český slovník bohovědný, díl první*, s.16.

92 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské rečníctvo*. Slovenská katolícka akadémia nákladem SSV, Trnava: 1941, s. 225 – 239; 255 – 264. Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 113 – 161. Porov. SKOČDOPOLE, A.: *Učebná kniha bohoslovi pastýřského*, s. 154 – 212. Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 59 – 60; 122 – 147.

A.1) HOMILETIKA MATERIÁLNA – o hlásateľovej osobe, o predmete a prameňoch duchovného príhovoru

A.2) HOMILETIKA FORMÁLNA – o stavbe duchovného príhovoru, jeho spracovaní a prednese

B.1) HOMILETIKA VŠEOBECNÁ – pojednáva o spoločných podmienkach duchovného príhovoru v štyroch častiach:

1. *invetio* – obsahom sa vlastne rovná materiálnej homiletike
2. *dispositio* – podáva návod, ako je potrebné zostaviť danú materiú na duchovný príhovor, ktorý musí tak podať danú pravdu, že „*veritas pateat, placeat, moveat*“, čo znamená, aby bola podávaná a vysvetľovaná pravda jasná, preto je nutné ju vyložiť, zdôvodniť, vyvrátiť námietky a tak pôsobiť na city a hnutia vôle
3. *elocutio* – slohové spracovanie duchovného príhovoru, aby bol lúbezný i dôrazný s použitím rečníckych foriem
4. *pronuntiatio* – podáva pravidlá, ako sa duchovný príhovor naučiť a ako ho predniesť

B.2) HOMILETIKA ZVLÁŠTNÁ – ktorá pojednáva zase o rôznych druhoch duchovných príhovorov, ktoré tiež môžu byť štyri:

1. podľa predmetu – vieroučné, dogmatické, apologetické, morálne, liturgické, historické, panegyrické
2. podľa účelu – pohrebné, sobášne, krstné
3. podľa vnútornej formy – homílie, tematické kázne, katechetické kázne, kresťanské cvičenia, exercičné reči
4. podľa príčiny – pravidelné (nedelné, sviatočné, príležitostné, pôstne, májové), misijné a exercičné.⁹³

C) Napokon, na základe poznatkov z dejín homiletiky, sa v tejto práci budem venovať homiletike:

- a) základnej
- b) materiálnej
- c) formálnej
- d) špeciálnej

pričom budem sledovať najnovšie smernice pápežov, učiteľského úradu a *Dizionario di omiletica* z roku 2002, ktorý vymenúva až devätnásť foriem hlásania: *catechesi, cherigma, concione, conferenza, discorso, dottrina, elogio,*

93 Porov. *Český slovník bohovědný*, 16.

*esegesi, fervorino, istruzione, omelia, orazione, panegirico, parabola, paresti, praedica, prontuario, sermone, trattato.*⁹⁴

2. 2. 1. Kerygma

V apoštolskej dobe sa hlásala **kerygma**, ako hlavná téma prvého hlásania Božieho slova,⁹⁵ a to buď kvôli obráteniu Židov (porov. *Sk* 2, 39; 3, 22; 13, 26 - 41), alebo kvôli obráteniu pohanov (porov. *Sk* 14; 17, 22 - 31; 24), keď hlásanie vyzývalo k pokániu, obráteniu alebo k viere v Ježiša Krista – ukrižovaného, zmŕtvychvstalého, nanebovstúpeného, ktorý sa prejavoval svojou božskou mocou a naplnením všetkých starozákonných prisľúbení, a ktorý nám zosiela Ducha Svätého. Kerygma je teda podstatou evanjelia a základným prameňom prvokresťanskej tradície. V novozákonných spisoch bola kerygma najskôr zaznačená (porov. *1 Kor* 15, 1 – 8; *Rim* 1, 1 – 6), potom bola formulovaná ako vyznanie kresťanskej viery a napokon bola definovaná dogmatickými vyhláseniami Cirkvi.⁹⁶

Kerygma – to, čo je zvestované – je určitým slávnostným vyhlásením, volaním hlásateľa, ktorý úradne oznamuje fakt, že Kristus zvíťazil nad smrťou, čím poslucháč vidí rozmer večnosti.⁹⁷ Kerygma je aj pevným bodom v štruktúre homílie. Jej formou je hlásanie zjavených Božích právd tak, ako ich Božia múdrosť sama zvestovala a ako ich Cirkev od samého počiatku svojím učiteľským úradom hlásala.⁹⁸ Ide o Božie slovo o zmŕtvychvstaní Krista a o jeho oslave Bohom Otcom. Cieľom kerygmy je prebudiť a obnoviť vieru poslucháčov, aby „*prijali Božie slovo, ktoré sme hlásali, neprijali ste ho ako ľudské slovo, ale - aké naozaj je - ako slovo Božie; a ono pôsobí vo vás veriacich.*“ (*1 Sol* 2, 13).⁹⁹ Ján Pavol II. dodáva, že hlásateľ k tomu potrebuje posilu, aby sa nenechal znechutiť, aby neupustil od svedectva, „*aj keď svoju vieru musí vyznávať v nepriateľskom alebo ľahostajnom prostredí.*“¹⁰⁰

94 Porov. SODI, M. – TRIACCA, A.: *Dizionario di omiletica*. Elle di Ci – Velar, Torino – Bergamo: 2002, s. 496 – 510; 1057 – 1076; 1249 – 1252.

95 Porov. HERIBAN, J.: *Príručný lexikón biblických vied*. Vydavateľstvo Don Bosco, Bratislava: 1994, s. 577 – 578.

96 Porov. *Tamže*.

97 Porov. *Slovník biblickej teológie*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb: 1990, s. 428 – 434.

98 Porov. RAHNER, K. – VORGRIMMER, H.: *Teologický slovník*. Zvon, Praha: 1996, s. 129 – 130.

99 Porov. AMBROS, P.: *Mystagogické prvky služby slova v dnešnej pastorácii*. In: *Studia theologica*, roč. III, č. 4, zima 2001, s. 28 – 35.

Porov. FABIAN, A.: *Teológia ohlasovania*. Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, Košice: 1999, s. 16 – 18.

Porov. HRDLÍČKA, J.: *Stručná homiletika*, s. 3.

Porov. STANČEK, L.: *Kňaz rétor*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojaššáka, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: 2001, s. 55 – 57.

Porov. VRABLEC, J. – FABIAN, A.: *Homiletika I. – II. Základná a materiálna*. SSV, Trnava: 2001, s. 25 – 26.

100 JÁN PAVOL II.: *Redemptoris missio*, 45.

2. 2. 2. Homília a kázeň¹⁰¹

Homília (exegetická kázeň, grécky *ὁμιλία*, latinsky *exhorta* t. j. výklad) je v novozákonnom období súčasťou synagogálnej liturgie, ktorá sa zakladá na voľnom výklade biblického textu a jeho aplikácii na konkrétny život. Z novozákonných spisov majú homiletickú formu listy *Hebrejom*, *Jakubov* a *Prvý Petrov*. Zachovali sa aj židovské homílie v podobe palestínskych *midrašov* (*jelammedenú* – *nech nás poučí* – hebrejský výraz, ktorým sa začína úvod do homílie, ktorá vysvetľuje vopred prečítaný starozákonný text; po ňom nasleduje otázka vzťahujúca sa na normy pre život, ktorá je úvodom do poučného vysvetlenia textu) a v helenistickej podobe, akou je napr. *Štvrtá kniha Machabejcov*.¹⁰² Homília vykladá a aplikuje niektorú časť, odstavec alebo verš Svätého písma z perikopy, evanjelia či epištoly, ktoré sú priamo predčítavané na bohoslužbe,¹⁰³ alebo tiež z niektorého iného textu *Ordinária* alebo *Propria* svätej omše zo dňa, pričom sa berie do úvahy či už tajomstvo, ktoré sa slávi, alebo poslucháči, aby mu prítomní ľudia rozumeli a poznanú pravdu nasledovali vo svojom živote.¹⁰⁴ Grécke slovo *ὁμιλεῖν* – homília, znamená dôverný styk, rozhovor, bratské oslovenie. Úzko súvisí so slovesom *ὁμιλεῖν* – rozprávať ako i s totožným slovom *διαλέγεσθαι* – viesť dialóg, čím sa potvrdzuje, že homília je zostavená ako virtuálny dialóg.¹⁰⁵

Kým **kázeň (tematická kázeň, grécky *λογος* t. j. latinsky *sermo*)**¹⁰⁶ má za predmet jednu poprednú náboženskú pravdu a zachováva tak pravidelne ustálené metodické súčasti reči.¹⁰⁷ Čo môže byť výhodou v tom, že hlásateľ si sám vyberie

101 Porov. BISCONTIN, CH.: *Praedicare oggi: percé e come*. Queriniana, Brescia: 2001, s. 44 – 106.

102 Porov. HERIBAN, J.: *Príručný lexikón biblických vied*. Vydavateľstvo Don Bosco, Bratislava: 1994, s. 469; 532 – 533.

103 Porov. DENZINGER, H.: *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum. Indicis*. Edizioni dehoniane, Bologna: 1995, s. 15 – 19; 211 – 212.

104 Porov. POSVÁTNÁ KONGREGÁCIA OBRADOV: *Inter oecumenici*, II. Kapitola, III. Homília, čl. 54.

105 Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 122 – 130.

106 Slovanský preklad kázeň je nepresný, lebo ľudovo sa síce povie, že po čítaní evanjelia nasleduje kázeň, ale odborné sa tým myslia rôzne formy hlásania: kerygma, didaskalické reči, konferenčné reči, kázeň a homília. Sloveso *kázať* je odvodené z nemčiny. Biskup prednášal svoj príhovor od *cancelli* – mriežky, ktorá oddelovala ľud od chóru. Odtiaľ slovo *kanzel*, *kazateľnica* a teda aj naše *kázať*. (Porov. MARTINÚ, V.: *Pomocný materiál pro studium homiletiky*, 3. ročník teologického studia, CMBF, Olomouc: 1972, s. 15.) Talianske sloveso *predicare* sa neprekladá len ako *kázať*, ale aj propagovať či *ohlasovať*. A zasa slovenské slovo *kázať* sa chápe ako *predicare* či *fare un sermone*; kázeň sa neprekladá len *prédica*, *predikácie*, ale aj *sermone*. (Porov. KOŇUCHOVÁ – GRÝCZOVÁ, S.: *Taliansko – slovenský a slovensko – taliansky slovník*, Kniha – spoločník, Bratislava: 2000, s. 258 a 437.) Aj v Riznerovom slovníku sa stretávame s rôznymi druhmi duchovných príhovorov: 1. *Kázanj*, *Kázany*, *Kázanie*, *Kázne*, *Kázeň* – príhodné, slávnostné, vzdelávateľné, pohrebné, nedeľné, mariánske, o svätých, vlastenecké, sviatočné, pôstne, príležitostné 2. *Reči* – cirkevné, duchovné, chrámové, nábožné, pohrebné, posvätné 3. *Homílie*. (Porov. RIZNER, L. V.: *Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900, diel II*. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin: 1931, 332 – 344; a diel IV. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin: 1932, s. 208 – 218.) „*Po evanjeliu podľa starej praxe prehovorí ešte Cirkev ústami biskupa alebo kňaza vo forme homílie, t. j. výkladu textu evanjelia.*“ (*Misál latinsko – slovenský*, SSV, Trnava: 1952, s. 31.) „*Po evanjeliu býva podľa starého zvyku tzv. homília čiže výklad prečítaného textu evanjelia alebo jednoduchá kázeň.*“ (*Misál latinsko – slovenský*, SSV, Trnava: 1952, s. 509.)

107 Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 130 – 131.

tému, ktorú potom dôkladne a vyčerpávajúco spracuje. No nevýhodou kázne je to, že vedie k strnulosti a k šablónovitosti. Ale aj kázeň počas svätej omše by mala zachovávať vnútorné spojenie aspoň s hlavnými obdobiami a sviatkami liturgického roka, čiže s tajomstvom vykúpenia.¹⁰⁸

V dejinách homiletiky¹⁰⁹ sa najviac stretávame s obidvoma druhmi hlásania – tak s homíliou, ako i s kázňou. Sám Pán Ježiš používal tak **homíliu**, keď vykladá v Nazarete text z Iz 61, 1 – 2 (porov. *Lk* 4, 16 – 30), ako i objasňuje veci vzkriesenia emauzským učeníkom – porov. *Lk* 24, 27, ale nie je mu neznáma ani **tematická kázeň**, akou je napr. reč na vrchu – porov. *Mt* 5, 1 – 12,¹¹⁰ či lúčenie pri Poslednej večeri (porov. *Jn* 17, 6 – 19). Pána Ježiša v používaní homílie nasleduje sv. Pavol počas nedeľnej Eucharistie v Troade (porov. *Sk* 20, 7 – 11).¹¹¹

V prvotnej Cirkvi je až po Origenesa každé bohoslužobné hlásanie Božieho slova homíliou (porov. *Sk* 20, 11). **Za otca homílie sa považuje Origenes, lebo dal slovu homília význam, a to tým, že homília je pre neho výkladom Svätého písma pred zhromaždeným ľudom.** Po Origenovom vzore sa homíliami stretávame aj u cirkevných otcov: Efrém Sýrsky (+ 373), Bazil (+ 379), sv. Cyril Jeruzalemský (+ 386), sv. Gregor Naziánsky (+ 389), sv. Ambróz (+ 397), sv. Ján Zlatoústý (+ 407).¹¹² A tak pozorujeme, že až do čias sv. Augustína sa tak pre homíliu ako aj pre kázeň používa jednotné označenie *homília*.¹¹³ Sv. Augustín v 4. knihe svojho diela *De doctrina christiana* podáva teoretický rétorický návod

pre hlásateľov.¹¹⁴ Sv. Augustínom dosahuje homiletika svoj vrchol, po ňom nastáva úpadok homiletiky.¹¹⁵

V čase úpadku homiletiky od VII. až do XIII. storočia, v čase sťahovania národov, sa používa tzv. **misijná kázeň**, ktorá sa neskôr mení v homíliu. Jej vynikajúcimi tvorcami boli veľkí misionári: sv. Kolumbán (+ 615), sv. Bonifác (+ 754), sv. Béda Ctihodný, sv. Cyril a Metod, sv. Anzelm, Hugo a S. Victore. Výraznými postavami dogmaticko – špekulatívnej formy scholastického hlásania stredoveku boli Majster Eckart, Jan Tauler, bl. Henrich Suso (+ 1366), sv. Anton Paduánsky (+ 1238), sv. Tomáš Akvinský (+ 1274), sv. Bonaventúra (+ 1274), no najvynikajúcejším bol sv. Bernard (+ 1153). Hoci sa vtedy písalo latinsky, na univerzitách boli v latinčine aj prednášky, ľudu sa Božie slovo hlásalo materskou rečou, lebo zväčša sa konalo pred sv. omšou alebo po nej. Ako pomôcky na vypracovanie homílií slúžili **homiliáre**¹¹⁶ a ich preklady, či im podobné výklady perikop tzv. **postilly**. Slovo *post illa* pochádza z latinského slova, ktoré v slovenčine znamená *po tých*, t. j. po tých slovách, ktoré boli prečítané, bolo povedané nasledovné. So vznikom breviára ich význam zanikol.¹¹⁷

Z tejto doby sa zachovala štyridsaťosemkapitolová *Summa de arte praedicatoria* od Alana z Lille (+ 1204), ktorý podáva definíciu homílie takto: „*manifesta et publica instructio morum et fidei, informationi hominum deserviens, ex rationum semita et auctoritatum fonte proveniens.*“¹¹⁸ Pričom udáva aj predmet homílie, keď žiada mravné poučenie a za prameň homílie považuje Sv. písmo. Alan z Lille pre homíliu žiada, že sa má prednášať: „*ad milites,*

108 Porov. POSVÁTNÁ KONGREGÁCIA OBRADOV: *Inter oecumenici*, II. Kapitola, III. Homília, čl. 55.

109 Porov. STANČEK, L. – ŠURÁB, M.: *Rétorika dnes*. Rektorát KU, Ružomberok: 2006, s. 8 – 66.

Porov. ZEMKO, P.: *Duchovné príhovory*. In: *Studia Aloisiana. Ročenka Teologickej fakulty Trnavskej univerzity* 2005. Bratislava: 2006, s. 329 – 331.

110 Porov. *Encyklopédia katolícka, tom VIII.*, KUL: Lublin: 2000, s.1268 – 1271.

Porov. RAHNER, K. – VORGRIMMER, H.: *Teologický slovník*. Zvon, Praha: 1996, s. 129 – 130.

111 Porov. HERIBAN, J.: *Jakubov list – vzor prvokresťanskej kázne (biblicko – homiletická štúdia)*. In: *Viera a život, časopis pre kresťanskú orientáciu*, roč. IX, č. 1, január, s. 13 – 26.

Porov. HERIBAN, J.: *Apoštol Pavol – ohlasovateľ evanjelia. Biblicko – homiletická štúdia*. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XIX, č. 1/ 2009, s. 3 – 14.

Porov. HERIBAN, J.: *Pastoračný testament apoštola Pavla. Pavlova reč v Miléte (Sk 20, 18 – 36). Moc Božieho slova – ôsma úvaha*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXX, č. 5, máj 2009, s. 234 – 243.

Porov. HERIBAN, J.: *Pastoračný testament apoštola Pavla. Nezištná apoštolská služba – deviata úvaha*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXX, č. 6, jún 2009, s. 300 – 305.

112 Pápež sv. Pius X. ho 8. júna 1908 vyhlásil za patróna hlásateľov (Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*. Nákladem vlastním, Olomouc: 1927, s. 11 – 14.)

Porov. SLODIČKOVÁ, M.: *Přítomnost díla svätého Jána Zlatoústého v latinskej liturgickej tradícii*. In: *Duchovný pastier. Revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVIII, č. 7, september 2007, s. 509 – 512.

Porov. SLODIČKA, A.: *Veľkosť kňazstva u sv. Jána Zlatoústého*. In: *Duchovný pastier. Revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVIII, č. 8, október 2007, s. 565 – 567.

113 Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 15 – 16; 122 – 130.

114 Porov. *Tamže*, s. 17 – 24.

Porov. SV. AUGUSTÍN: *O kresťanskej náuke. O milosti a slobodnej vôli*. Petra, Prešov: 2004, s. 19 – 168.

115 I keď sa po sv. Augustínovi ešte stretávame s výraznými hlásateľmi Petrom Chrysológom (+ asi 450), sv. Levom Veľkým (+ 461) a sv. Gregorom Veľkým (+ 604), predsa badať v stredoveku úpadok homiletiky. (Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 17 – 24.)

116 Homiliáre boli zbierkou breviárových alebo omšových homílií buď na každý deň, alebo na vybrané dni v roku, či liturgické obdobia od cirkevných otcov alebo z komentárov Svätého písma, čítaných počas liturgie. Prvé homiliáre boli zostavené v Afrike z homílií sv. Augustína a potom vo Francúzsku. Homiliáre boli prepisované v rôznych skriptóriách. Jeden z prvých homiliárov používaných pri sv. omši je homiliár Euzébia z Emesy, ktorý je dielom Fausta z Riez. Breviárové homiliáre sa používali od VI. stor. – *Regula svätého otca Benedikta IX.* Rozkvet homiliárov nastal v XI. – XII. stor. – z tohto obdobia je najznámejší homiliár *Sermones sive tractatus sanctorum catholicorum Patrum* z konca XI. stor. s vynikajúcimi homíliami Augustína, Maxima z Turína a Ambróza. Homílie sú rozdelené do dvoch častí – od adventu do sviatku sv. Jána Krstiteľa a od sv. Jána Krstiteľa do konca liturgického roka. Od XV. storočia sa homiliáre vydávajú tlačou: v Spirze (1482), Bazileji (1505), Kolíne (1557). Najvýznamnejším homiliárom je homiliár diakona Pavla z roku 786 – 801, používaný až do reformy v roku 1971 – *Omeliae sive tractatus beatorum Ambrosii, Augustini, Hieronymi, Leonis Maximi, Gregorii et aliorum catholicorum et venerabilium Patrum, legendi per totius anni circulum* s dvoma časťami – od adventu do Veľkej soboty a od Veľkej noci do konca liturgického roka. (*Encyklopédia katolícka, tom VI.*, KUL: Lublin: 1993, s.1179 – 1180.)

117 Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 17 – 24.

Porov. RADLINSKÝ, A.: *Nábožné výlevy. Díl štvrtý. Pobožnosť pred kázňou*. Martin Bagó, Budín: 1866, s. 172 – 173.

118 *Český slovník bohosvědný, díl první*, s. 14.

*ad oratores seu advocatos, ad principes et iudices, ad claustrales, ad sacerdotes, ad conjugatos, de viduis, ad virgines, ad somnolentos.*¹¹⁹

Od konca XIII. stor. sa stretávame s alegorickým vysvetľovaním svätej omše – tzv. *fructus missae*, aby si veriaci prehĺbili chápanie Kristovej obeti.¹²⁰ Na konci XIV. stor. pozorujeme v používaných druhoch hlásania legendy, rozprávky, svetské a filozofické citáty, cudzie slová s celými vetami, čím sa výklad Božieho slova zvlášť v Španielsku, Francúzsku, Taliansku a v Nemecku stáva nechutným slovíčkarením. Vznik protestantizmu a obrodné smernice Tridentského snemu¹²¹ podnecovali hlásateľov k jasnému výkladu katolíckych právd za hojného používania Svätého písma.¹²² Normy a nariadenia Cirkvi na Tridentskom sneme,¹²³ ktorý obnovil staršie cirkevné predpisy o hlásaní Božieho slova a doplnil ich novými normami, zdôraznil povinnosť hlásania Božieho slova biskupmi, rehoľníkmi a farármi a ustanovil formu a obsah hlásania. Ba dokonca Tridentský koncil stanovil veľmi prísne tresty tomu, kto by zanedbával úrad hlásateľa. Na obnovení katolíckej homiletiky podľa predpisov Tridentského snemu mali veľkú zásluhu aj jezuiti.¹²⁴

A tak hoci začiatkom stredoveku je pre **exegetickú kázeň** znovu zavedený názov homília,¹²⁵ no v období neskorého stredoveku sa jednoznačne všetci znovu hlásia k **tematickým kázňam**.¹²⁶ Výraznou postavou tejto doby v homiletike je sv. Karol Boromejský (+ 1584). Stretávame sa tu aj s **didascalickými rečami (didaskáliou)**. Prvý ich spomína v roku 1627 Jakub de Graffis.

V XVII. stor. sa po skončení tridsaťročnej vojny do hlásania Božieho slova dostali hrubé výrazy, pestrá zmes citátov Cicera, Horácia, doklady z pohanskej mytológie, nechutné vtipy, čo zavinilo veľkú náboženskú ľahostajnosť

119 Tamže.

120 Porov. STAROŠTÍK, P.: *Slávenie Eucharistie v dejinách Cirkvi. I. časť Reforma Tridentského koncilu*. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu* 45, roč. XII., č. 1/ 2002, s. 72 – 82.

121 Porov. Tamže.

Porov. JANDA, J.: *Či a ako kázať?* Tlačou Urbánka a spol., Trnava: 1936, s. 6; 11 – 13.

122 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 17 – 24.

Porov. BUCKO, V.: *Mikuláš Oláh a jeho doba*. Vedecké ústavy mesta Bratislavy, Bratislava: 1940.

Porov. BUCKO, V.: *Reformné hnutie v arcibiskupstve ostrihomskom do r. 1564*. Unia kníhtlačiareň, Bratislava: 1939.

123 Porov. JANDA, J.: *Či a ako kázať?* Tlačou Urbánka a spol., Trnava: 1936, s. 2 – 13.

Porov. STAROŠTÍK, P.: *Slávenie Eucharistie v dejinách Cirkvi. I. časť Reforma Tridentského koncilu*. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu* 45, roč. XII., č. 1/ 2002, s. 72 – 82.

124 Porov. Český slovník богословный, *díl první*, s. 17 – 18.

Porov. JUDÁK, V.: *K výročí erigovania Trnavskej univerzity (1635 – 2005)*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVI, č. 10, december 2005, s. 744 – 752.

125 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské řečnictví*, s. 233 – 234.

Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 114 – 115.

Porov. SKOČDOPOLE, A.: *Učebná kniha bohosloví pastýřského*, s. 154 – 212.

Porov. TOMAN, J.: *Pastorální Theologie*, s. 122 – 123.

126 Porov. Český slovník богословный, *díl první*, s. 14.

a neveru.¹²⁷ Naproti tejto neutešenej situácii skvele vystúpil vo Viedni Abraham a Sancta Clara, OSA (+ 1709), v Taliansku Paolo Segneri, SJ (+ 1621), tiež sv. František Saleský (+ 1622), no hlavne tzv. *francúzske homiletické súhvezdie* – biskup v Meaux, Bossuet (+ 1704), Bourdaloue, SJ (+ 1704) a biskup v Klermonte, Massillon (+ 1742). Ich zásluha je hlavne v tom, že odvrhli výstrelky svojej doby, zanechali putá mechanického schématicizmu a svoje hlásanie organicky založili na zdravých zdrojoch – Svätom písme, tradícii a dôkladnej znalosti teológie, čím sa na konci XVII. a začiatku XVIII. stor. stali veľkými vzormi, hoci racionalizmus a naturalizmus zniesvali i výklad Božieho slova, predsa aj táto doba má vynikajúcich hlásateľov v sv. Klementovi Hoffbauerovi (+ 1820) ako i v sv. Alfonzovi z Liguori (+ 1787). Napokon v druhej polovici XIX. stor. možno s rastúcim náboženským životom pozorovať aj rozkvet hlásania Božieho slova, aj pod vplyvom encykliky Leva XIII. *Providentissimus Deus* (1893). Hlásatelia sa obracajú jedine k pravým nadprirodzeným zdrojom – hoci v prevahe sú tematické kázne, začína sa viac pozornosti venovať homílii, ako k tomu nabádajú biskupi Eberhard, Keppeler a Schmitz.

V tomto období vznikajú vo Francúzsku a v Taliansku aj *konferenčné reči*, začínajú sa vydávať učebnice homiletiky, homiletické časopisy – *Chrysologus* a *Kirche und Kanzel* v Paderborne, *Prediger und Katechet* v Mohuči.¹²⁸

Homiletické učebnice teda jasne rozdeľujú homílie a kázne, lebo **HOMÍLIE**,¹²⁹ ktoré sa môžu nazývať aj exegetickou kázňou – čím si jej spracovanie vyžaduje omnoho viac štúdia Svätého písma a teda aj dokonalejšej prípravy. Homílie sú zostavené analytickou metódou (od všeobecnému k jednoduchému), kým **TEMATICKÉ KÁZNE**¹³⁰ sú zase vypracované syntetickou metódou (od jednoduchého k všeobecnému). V homílii hovorí Sväté písmo a hlásateľ ho vykladá, kým v kázni hovorí hlásateľ a Sväté písmo potvrdzuje jeho slovo.

Homílie a kázne boli niekedy rozdelené:

• podľa cieľa

1. didaskalické (katechetické, kresťansko – poučné cvičenia)
2. paregoretické (parenetické) – prihováram sa, povzbudzujem

127 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 26 – 27.

128 Porov. Tamže, s. 17 – 24.

129 Porov. *Encyklopédia katolícka*, tom VI., s. 1175 – 1179.

130 Porov. *Encyklopédia katolícka*, tom VIII, s. 1265 – 1268.

- podľa obsahu témy:
 1. dogmatické
 2. apologetické
 3. morálne
 4. liturgické
 5. panegyrické (chváloreči o svätých)
- podľa príležitosti na:
 1. nedeľné
 2. sviatočné (napr. mariánske)
 3. pôstne
 4. príležitostné (na rôzne duchovné a svetské príležitosti, pohrebné)
 5. misijné a exercičné¹³¹

2. 2. 3. Didaskália

V dejinách homiletiky sa stretávame aj s **didaskalickými rečami** (**διδασκαλία, poučenie - duchovné, posvätné, slávnostné, oslavné, poučné reči**), ktoré zjednodušene nazývam didaskália. Didaskalické reči spomína v roku 1627 Jakub de Graffius, ktorý vydal v Kolíne spis *Rhetoricae ecclesiasticae libri tres*, kde podľa homiletických pokynov rôznych predchodcov rozdeľuje hlásanie na genus didascalicum a genus non didascalicum.¹³²

Podľa sv. Pavla, didaskalické hlásanie vykladá náboženské pravdy a zdôvodňuje ich tak, aby ich veriaci lepšie poznali, uznali a urobili z nich normu pre svoj život: „Boh trpezlivosti a potechy nech vám dá, aby ste jedni o druhých zmýšľali podľa Krista Ježiša“ (Rim 15, 5) – čím sa didaskalické hlásanie líši od prednášky, ktorá má za cieľ len poučovanie. Ak má didaskalické hlásanie za cieľ vysvetľovanie viery alebo mravov podľa katechizmu, ide o didaskalisko – katechetické hlásanie, ak sa poučovanie koná v rámci nedeľného popoludňajšieho bohoslužobného programu, akým u nás boli Litánie alebo Vešpery, tak potom išlo o *didaskalické kresťanské cvičenie*.¹³³ V dejinách slovenskej homiletiky sú s *didaskalickými rečami* totožné tzv. *duchovné* alebo *posvätné reči*. V nich ide zväčša o nejakú *mimoriadnu* udalosť, na ktorú je často vyčlenený aj *mimoriadny* hlásateľ. *Didaskalická reč* zvyčajne vysvetľuje niečo

ojedinelé, zvláštne a pritom slávnostné. Samozrejme, že do uvedenia záverov *Druhého vatikánskeho koncilu* tak *homílie, kázne* ako i *didaskalické reči* sú pomerne veľmi dlhé. Napríklad Radlinského *didaskalické reči*, ktoré podrobnejšie rozoberám v štvrtej kapitole tejto práce, majú v priemere dvanásť tlačných strán vo formáte A 4.

V dnešnej homiletike po *Druhom vatikánskom koncile* je potrebné *didaskalickú reč* chápať v zmysle náuky ako tzv. *malú homíliu*, alebo *feriálnu reč* na všedný deň, či *panegyrickú reč* na spomienku svätých, no najjednoduchšie ako *didaskáliu*. Lebo podľa Liturgiky na dni *férie* nie je ani Glória, ani Krédo, je len jedno čítanie zo Svätého písma a evanjelium, pričom veriaci v zmysle kánonického práva nemajú ani povinnosť zúčastniť sa na svätej omši.¹³⁴ Pretože často ide aj o *pastorálnu pružnosť* v krátkosti času na svätú omšu vo všedný pracovný deň – apogeu dĺžky *reči* je tomu patrične prispôsobené. Samozrejme ide aj o zmysel chápania liturgických stupňov: *féria, memoria, festum, sollemnitas*. Ako aj hlavne o homiletické pragmatické chápanie *pastorálky*, práva a liturgiky v používaní rôznych foriem hlásania – v nedele a na prikázané sviatky sa používa *homília*, vo *férie*, *memórie svätých* a *festá* sa vhodne odporúča *didaskália*. Tá dnes nevyžaduje špeciálnu udalosť, ale uspokojí sa s úplne bežným, všedným dňom, alebo s *memoriou* či *sviatkom*, no nie typu slávnosti.

Didaskalické reči majú z dejín homiletiky vo svojej štruktúre tri body:

- a) *vovedenie do témy (exordium, úvod)* – pričom na jeho konci sa oznámi téma
- b) *poučenie didaskáliou (tractatio, stat')* – s konkrétnym príkladom
- c) *konkrétne predsavzatie (epilogus, záver)*

Tým je *didaskália* podobná *homílii* a *kázni*, ktoré do *Druhého vatikánskeho koncilu* mali približne rovnakú stavebnú štruktúru. Rozdiel medzi jednotlivými formami je v ich špecifických danostiach. Pričom jadrom *didaskálie* je jej vlastná *didaskália*, alebo ešte presnejšie tzv. homiletická *didaskália*, ktorá ale nie je tak náročná na časovú dĺžku, ako by sa dalo predpokladať v *homílii*, a preto aj ten názov tzv. *malá homília*.¹³⁵ Preto je možné tvrdiť, že *didaskália* oproti svojej výnimočnosti v dejinách po *Druhom vatikánskom koncile* napáchla dychom všednosti.

¹³¹ Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské rečníctvo*, s. 225 – 239; 255 – 264.

Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečníctví*, s. 113 – 161.

Porov. SKOČDOPOLE, A.: *Učebná kniha bohosloví pastýřského*, s. 154 – 212.

Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 59 – 60; 122 – 147.

¹³² Porov. *Tamže*, s. 15.

¹³³ Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečníctví*, s. 131 – 133.

¹³⁴ Porov. KKP, kán. 1246 – 1248.

¹³⁵ Porov. FOLTYNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečníctví*, s. 92 – 105.

V zmysle náuky o štruktúre homílie sa *didaskália* chápe ako interpretovanie a vysvetľovanie *kerygmy*. Naša šesťbodová štruktúra homílie má *antropologickú indukciu, kerygmu, didaskáliu, paraklézu, mystagógiu a antropocentrickú dedukciu*, pričom ide o tzv. typologické vysvetľovanie, ktoré sa usiluje odhaliť nejaké analogické situácie.¹³⁶ Napr. v *Duchovnej reči, ktorú pri slavných Druhotinách kňazských Dôstojného a Prevelebného Otca Alojša Príhody* Radlinský použil príklad mnohých šlachetných skutkov a almužien Tabity z Jope (porov. Sk 9, 36 – 42) na „mnohé tie duchovné i telesné dobrodenia, a za to priateľstvo, ktoré si im preukazoval.“¹³⁷ V ďalšej reči Radlinský použil zase text Mt 10, 17 – 18: „Chráňte sa ľudí; lebo vás vydajú súdom, budú vás bičovať vo svojich synagógach a pre mňa vás budú vláčiť pred vladárov a kráľov, aby ste vydali svedectvo im aj pohanom“, aby dokumentoval mučeníctvo sv. Mikuláša Picka, jeho desiatich spolumučeníkov gorkumských, svätého Leonarda de Portu Mauritio, vyznavača a svätej Márie Františky, panny.¹³⁸

Hlásateľ sa na tomto stupni javí ako učiteľ, ktorý vysvetľuje reč Pána Boha a vyberá z pokladu Svätého písma veci staré a predsa vždy nové. Postupuje od litery k duchu, od udalosti k ich významu, od činu k jeho zmyslu, od pozemského k nebeskému. Veriaci na tomto stupni homílie tak majú poznať bohatstvo a hĺbku Božieho slova. K dobrému výkladu *didaskáliou* vhodne pomáhajú exegetické diela, komentáre, ale vôbec nie použité striktné prísny vedeckým spôsobom.¹³⁹

2. 2. 4. Konferenčné reči

A napokon z dejín homiletiky je nutné podotknúť, že v XIX. stor. je chrám Notre Dame v Paríži kolískou **konferenčných rečí**, kde sa špekulatívno – filozofickým vedeckým spôsobom dokazovali náboženské pravdy rozumovými dôvodmi, kvôli získaniu vzdelancov. Francúzske slovo *conférence* pôvodne tiež znamenalo to isté čo grécke slovo *óμιλία* po latinsky *coloquium*. Otcem týchto prednášok je Frayssinous (+ 1841) a ich propagátormi sa stali: Ravignan, SJ (+ 1858),¹⁴⁰ Lacordaire, OP (+ 1861), Felix, SJ; Monsabré, OP (+ 1907) a Ventura

z rehole teatínov. V Taliansku to bol Agostino da Montefeltro, OFM (+ 1921).¹⁴¹ Lenže po ich rozšírení v Taliansku, kde konferenčné reči spôsobili skutočnú mániu, napokon, však žiaľ, skĺzli len na prirodzený základ stavby.

A tak pápež Lev XIII. vydal 31. júla 1894 encykliku *Super sacra praedicatione* (novum aliquod genus praedicationis), v ktorej zdôrazňuje, že sa pri hlásaní nesmie zabúdať na nadprirodzeno:¹⁴² „*Moja reč a moje ohlasovanie nespočívajú v presvedčivých a múdrych slovách, ale v prejavoch Ducha a moci, aby sa vaša viera nezakladala na ľudskej múdrosti, ale na Božej moci.*“ (1 Kor 2, 4 – 5) Josef Foltynovský tvrdí, že konferenčné reči nemožno všeobecne ani odporúčať, ba ani zavrhať, lebo je isté, že sa pre bežných poslucháčov nehodia. Mimoriadnymi prostriedkami môžu byť pre vybraných poslucháčov v mestách, kde ich prednáša dokonale teologicky vzdelaný a svedomito pripravený hlásateľ. Lenže pripomína aj slová P. Ravignana, ktorý vraj varoval mladých klerikov pred týmto druhom hlásania, lebo majú malý praktický význam.¹⁴³ Napriek tomu sa ešte aj po Druhej svetovej vojne s nimi stretávame spolu s pracovníkmi vedy, kultúry a spoločenského postavenia v katedrále Notre Dame v Paríži – ich preklad vyšiel v slovenčine.¹⁴⁴

2. 3. Homília ako „sacramentum“

Podľa G. Ghirlandu, dekana Fakulty kánonického práva Gregoriánskej Univerzity v Ríme,¹⁴⁵ exkluzivita homílie, nakoľko je podľa kán. 767 KKP rezervovaná vysväteným služobníkom – pochádza zo skutočnosti, že existuje analógia medzi vysluhovateľom sviatostí a vysluhovateľom slova. Nakoľko jedno od druhého sú navzájom tak závislé a patriace k samotnej štruktúre Cirkvi – Cirkev je v tom istom čase prvou sviatosťou a prvotným slovom – ako aj sviatosť a slovo sú účinné *ex opere operato*, teda kto má v liturgii *sviatostnú funkciu*

136 Porov. AMBROS, P.: *Mystagogické prvky služby slova v dnešnej pastorácii*. In: *Studia theologica*, roč. III, č. 4, zima 2001, s. 28 – 35.

137 Porov. RADLINSKÝ, A.: *Duchovná reč, ktorú pri slavných Druhotinách kňazských Dôstojného a Prevelebného Otca Alojša Príhody*, s. 11.

138 RADLINSKÝ, A.: *Duchovná reč pri slávnostnom zatváraní štvordennej pobožnosti na pamiatku svätorečenia Mikuláša Picka a 10 jeho spolumučeníkov Gorkumských, Leonarda de Portu Mauritio vyznavača a Marie Františky z rehole sv. Františka*, s. 9 – 10.

139 Porov. AMBROS, P.: *Mystagogické prvky služby slova v dnešnej pastorácii*, s. 34.

140 Porov. ZAVORAL, M.: *R. P. de Ravignan SJ. In: Kazateľna*, roč. I, 1903, č. 5 – 6, s. 308 – 310.

141 Porov. FABIAN, A.: *Teológia ohlasovania*. Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, Košice: 1999, s. 20 – 35.

Porov. FABIAN, A.: *Kto môže kázať? Kňazský seminár sv. Karola Boromejského*, Košice: 2004, s. 17 – 111.

Porov. HRDLÍČKA, J.: *Stručná homiletika*, s. 3.

Porov. STANČEK, L.: *Kňaz rétor*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojaššáka, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: 2001, s. 57 – 79.

Porov. VRABLEC, J. – FABIAN, A.: *Homiletika I. – II. Základná a materiálna*. SSV, Trnava: 2001, s. 26 – 37.

142 Porov. Český slovník bohovědný, díl první, s. 17 – 18.

Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řetnictví*, s. 17 – 24.

143 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řetnictví*, s. 140 – 141.

144 Porov. DE LA BOULLAYE, H. P.: *Ježiš a dejiny. Konferencie prednesené v parížskom Notre Dame vo veľkom pôste roku 1929*. Posol Božského Srdca Ježišovho, Trnava.

Porov. DE LA BOULLAYE, H. P.: *Ježiš, Syn Boží. Konferencie prednesené v parížskom Notre Dame vo veľkom pôste roku 1932*.

Posol Božského Srdca Ježišovho, Trnava: 1945.

Porov. RIQUET, M.: *Kresťan voči zrucinám. Konferencie, prednesené v parížskom Notre Dame vo veľkom pôste roku 1946*. Posol Božského Srdca Ježišovho, Trnava: 1947.

145 Porov. GHIRLANDA, G.: *Il diritto nella Chiesa mistero di comunione*, San Paolo, Milano: 2000, s. 441 – 442.

*zvláštnou formou hlása homíliu.*¹⁴⁶ Teda Cirkev je sviatosťou spoločenstva ľudí s jedným Bohom v troch osobách a aj ľudí medzi nimi navzájom. Čo chce povedať, že Cirkev naznačuje a realizuje takéto spoločenstvo. Boh je prameňom tohto spoločenstva a Cirkev je jej prostriedkom, nakoľko Duch aktuálne pôsobí v Cirkvi a pre Cirkev, realizuje toto spoločenstvo ľudí s Bohom a medzi nimi navzájom.¹⁴⁷ Touto náukou nás učí *Druhý vatikánsky koncil* v úvode svojej vieroučnej konštitúcie *O Cirkvi*.¹⁴⁸

2. 3. 1. Príhovor

Smernice pre omše za účasti detí z 1. novembra 1973 v bode 24 priamo hovoria, že „nič neprekáža tomu, aby niektorí z prítomných dospelých, ktorí sa zúčastňujú na omši s deťmi, so súhlasom farára alebo správcu kostola sa po evanjeliu prihovoria deťom, najmä ak sa kňaz ťažko vie prispôbiť mentalite detí. V tejto veci treba zachovať normy Posvätné kongregácie pre duchovenstvo.“¹⁴⁹ Avšak treba povedať, že takéto normy neboli nikdy vydané; taktiež treba pripomenúť, že *Smernice* nehovoria o *homílii*, ale hovoria o *príhovore*, ktorým sa laický veriaci môže prihovoriť deťom. Lenže interdikasteriálna inštrukcia *Ecclesia de mysterio* z 15. 8. 1997 prikazuje, že je potrebné podľa kán. 767 KKP považovať za zrušenú akúkoľvek predchádzajúcu normu, ktorá by pripustila nevysvätených veriacich povedať *homíliu* počas sv. omše.¹⁵⁰ Ale môže byť povedaný len *komentár*, ktorý má „podporiť väčšie pochopenie slávenej liturgie a zároveň akési svedectvo“ v iných momentoch slávania liturgie zo strany laikov.¹⁵¹ Pričom z CIC vyplýva, že ani diecézny biskup nemôže dišpenzovať od kán. 767 § 1.¹⁵² V žiadnom prípade sa nesmie dovoliť predniesť *homíliu dokonca ani* tým presbyterom alebo diakonom, ktorí stratili klerický stav.¹⁵³

Problematickým v *Ecclesia de mysterio* zostáva čl. III, § 4, ktorý hovorí, že „nevysvätený veriaci môže mať *homíliu* mimo eucharistického slávania podľa normy práva alebo podľa liturgických noriem, len keď sa zachovávajú podmienky,

ktoré sa v nich uvádzajú“ v súčinnosti s čl. III, § 1 v tejto inštrukcii, ktorý tiež priznáva, že *homília* je úloha, vyhradená „tomu, kto je označený sviatosťou kňazstva.“ Lenže z toho vyplýva rozporuplnosť a teda aj otázka, o akú *homíliu* ide v spomínanom § 4, ktorú môže nevysvätený veriaci povedať? Zodpovedať túto otázku môže len kompetentná cirkevná vrchnosť, t. j. *Kongregácia pre laikov, Pápežská rada pre laikov, Kongregácia pre náuku viery, Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí, Kongregácia pre biskupov, Kongregácia pre evanjelizáciu národov, Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života, Pápežská rada pre výklad textov zákonov*, ktoré túto inštrukciu pripravili.

2. 3. 2. Duchovný príhovor

Zatiaľ by som takúto *homíliu*, nazvem ju radšej tzv. *homíliu*, označoval kvôli rozlíšeniu ako *duchovný príhovor*, čím by bolo už z názvu evidentnejšie, že ide o takú formu *hlásania*, ktorá je vlastná len laikovi, t. j. nevysvätenému služobníkovi Cirkvi.¹⁵⁴ Lebo dnes je *homília* ako jedna z foriem hlásania rezervovaná iba vysvätenému služobníkovi, ako i *kázeň, didascalía* a *konferenčná reč*. Pričom sa v plnej miere podriaďujem Učiteľskému úradu Cirkvi, ak v tejto veci rozhodne inak; tento môj názor zatiaľ zostáva na čisto akademickej úrovni.¹⁵⁵

V tejto predmetnej súvislosti je známe, že vo Francúzsku a Nemecku, v Severnej Amerike ako i v rozvojových krajinách Južnej Ameriky a Afriky bolo dovolené, ale len ako *ad experimentum*, že laici mohli pri bohoslužbách hlásať Božie slovo alebo viesť nedeľné bohoslužby. Preto je alarmujúce to, čo si môžeme prečítať v knihe *Kňaz naveky* vydanej v roku 2006, kde kňaz priamo vyzýva laika v deväťdesiatych rokoch XX. storočia, aby po evanjeliu predstúpil a hlásal Božie slovo.¹⁵⁶ Kniha bola napísaná podľa skutočnej udalosti.

146 Porov. *Tamže*.

147 Porov. *Tamže*, s. 40.

148 Porov. *Lumen gentium*, 1.

149 POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU: *Smernice pre omše za účasti detí*. In: *Slávenie svätej omše za účasti detí*. Pre SLK vydalo Vydavateľstvo Osveta, Martin: 1992, s. 9 – 26.

150 *Pokyny na riešenie niektorých otázok spolupráce laických veriacich, zameranej na kňazskú službu*, čl. III, § 1. In: *Pápežské listy a vatikánske dokumenty 10*, SSV, Trnava: 1998, s. 25 – 27.

151 Porov. *Tamže*, čl. III, § 2.

152 Porov. *Tamže*, čl. III, § 1.

153 Porov. *Tamže*, čl. III, § 5.

Porov. FILO, V.: *Homília ako výlučná úloha vysvätených osôb*. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu* 36, roč. IX, č. 4/ 1999, s. 466 – 474.

154 Porov. *Lumen gentium*, 5; 31; 35.

Porov. *Apostolicam actuositatem*, 2; 6; 10; 16; 31.

Porov. *Ad gentes*, 1; 21; 35; 36.

Porov. PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*, 21; 22; 59; 71; 72.

Porov. JÁN PAVOL II.: *Catechesi tradendae*, 16.

Porov. JÁN PAVOL II.: *Christifideles laici*, 13; 28; 33; 35; 49.

Porov. JÁN PAVOL II.: *Redemptoris missio*, 71.

155 Porov. BAZALA, R. – ZEMKO, P.: *Kázanie alebo hlásanie*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVII, č. 5, máj 2006, s. 208 – 214.

156 Porov. GROESCHEL, B.: *Kňaz naveky*. Dobrá kniha, Trnava: 2006, s. 39; 44.

Okrem toho na záver tejto kapitoly, tak dôležitej pre zaklasifikovanie správnych homiletických termínov a ujednotenie právnej terminológie, si musíme ešte všimnúť novozákonné texty Svätého písma, kde sa výslovne používa sloveso *hlásať*.¹⁵⁷

2. 3. 3. Smernice pre Neokatechumenátnu cestu

1. decembra 2005 vydala Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí smernicu *O niektorých prvkoch neokatechumenátnej cesty*, ktoré podpísal kardinál František Arinze v mene pápeža Benedikta XVI.

V nich sa zdôrazňuje, že spoločenstvá Neokatechumenátnej cesty

- a) sa musia aspoň jednu nedeľu v mesiaci zúčastniť na sv. omši farského spoločenstva
- b) majú dovolený prednes krátkeho poučenia na podporu lepšieho chápania liturgie, ktorá sa slávi ako aj prípadné výnimočné svedectvo ponúknuté pri príležitosti eucharistickej liturgie v osobitné dni (deň seminára alebo deň chorých či podobne), ak je objektívne považované za vhodné – pričom je to len ako ilustrácia homílie – prednesie ju spravidla celebrujúci kňaz. Tieto poučenia a svedectvá nesmú mať takú charakteristiku ako homília
- c) ak sú na sv. omši za účasti detí (*Directorium de Missis cum pauperis*, 48), tak len celebrant môže občas múdro použiť ako vysvetľujúci prostriedok – možnosť dialógu, čím sa ale druhým nedeleguje úloha hlásania. Preto sa treba držať aj toho, čo vykladá inštrukcia *Redemptionis sacramentum*, 74.¹⁵⁸

¹⁵⁷ Porov. Mt 10, 7; Mk 16, 15; Sk 5, 20; Rim 10, 15; Flp 1, 14 – 15; 2 Tim 4, 2.

Porov. JÁN PAVOL II.: *Eucharistia je Božím slovom*. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu* 4, roč. I, č. 4/ 1991, s. 253.

Porov. FABIAN, A.: *Niektoré aspekty teológie ohlasovania*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXVII, č. 8, október 1996, s. 364 – 366; č. 9, novembre 1996, s. 403 – 406.

Porov. HERIBAN, L.: *Apoštol Pavol – ohlasovateľ Evanjelia*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXVIII, č. 6, jún 1997, s. 269 – 278.

Porov. L' Omelia: un messaggio a rischio. Messaggero, Abazie di santa Giustina, Padova 1996.

¹⁵⁸ Porov. *Smernice Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí o niektorých prvkoch Neokatechumenátnej cesty*.

In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XVI, č. 61/ 2006, s. 21 – 22.

3. ROZDELENIE DEJÍN SLOVENSKEJ HOMILETIKY¹⁵⁹

K hlavnému organizátorovi a zakladateľovi¹⁶⁰ Spolku sv. Vojtecha v Trnave¹⁶¹ Dr. Andrejovi Ľudovítovi Radlinskému (1817 – 1879),¹⁶² upriamuje pozornosť Ignác Kaviak, ktorý k jeho osobe viaže prelomovú čiaru dejín slovenskej homileтики – totiž F. R. Osvald pripojil k X. ročníku svojho homiletického časopisu *Kazateľňa* v roku 1890 zvláštnu prílohu, ktorá mala podnietiť: „*Sosbierať materiál, z ktorého časom bolo by možné zostaviť dejiny kazateľskej literatúry slovenskej*.“¹⁶³ K čomu Osvald hneď aj v prvom čísle svojej *Prílohy* uviedol prácu Ignáca Kaviaka, ktorú zostavil v roku 1883 a nazval ju: ***Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej***. V nej rozdeľuje dejiny slovenského *kazateľstva* (*myslí sa hlásania*) na dve obdobia:

A) od Alexandra Mačaya (1718 – 1847) až po Andreja Radlinského (1718 – 1817)

B) od vystúpenia Andreja Radlinského až po naše dni, teda po rok, kedy Kaviak napísal svoju prácu (1847 – 1883).

Prečo práve Radlinský¹⁶⁴ je chápaný ako *deliaca čiara* Kaviakovho chápania dejín homileтики, vysvetľuje predovšetkým Radlinského úspech s *Kázňou o swatých Pútoch*, ktorú povedal na banskoštiavnickej kalvárii v roku 1843, za čo si vyslúžil pochvalu i evanjelického superintendenta Jána Seberínyho. Táto tematicky zameraná *kázeň* ešte toho roku vyšla na všeobecnú žiadosť tlačou. Onen Radlinského úspech bol jednak pre neho osobným znamením, že by nemal váhať a mal by sa chopiť úlohy združovať okolo seba celé slovenské katolícke duchovenstvo, ale zároveň táto slávna *kázeň* sa stala pre neho akýmsi úvodom k vydávaniu jeho časopisu *Poklady kazateľského rečníctva obsahujúce púvody vírečnejších v slovenskom jazyku skladaných, jako též preklady a vítahy najchírečnejších v iných jazikoch vidaných kazateľských a homiletických spisov*.¹⁶⁵ Radlinský ho založil ako **prvý slovenský homiletický časopis** (1848 – 1868)¹⁶⁶

¹⁵⁹ Porov. ZEMKO, P.: *Homiletické smernice. Z dějin homileтики na Morave, v Čechách a na Slovensku*. Dobrá kniha, Trnava 2007.
Porov. ZEMKO, P.: *Radlinského hlásanie Božieho slova*. Polygrafia Gutenberg, Banská Bystrica 2009.

¹⁶⁰ SSV vznikol na ustanovujúcom Valnom zhromaždení 14. septembra 1870 v Trnave.

¹⁶¹ Porov. HANAKOVIČ, Š.: *Dejiny Spolku svätého Vojtecha*. SSV – Vojtech, spol. s r. o., Trnava: 2005.

Porov. PŮSTĚNYI, J.: *Dejiny Spolku sv. Vojtecha*, SSV, Trnava: 1930.

¹⁶² Porov. STRELKA, V.: *Panteón dejateľov Spolku svätého Vojtecha v Trnave*, SSV, Trnava: 1995.

Porov. ŠTELLER, F.: *Andrej Radlinský. Jeho život a boj za práva národa slovenského. Slovenské dejiny v rokoch 1830 – 1880*. SSV, Trnava: 1934.

Porov. VAVROVIČ, J.: *Svetlá minulosti*. SSV, Trnava: 1994.

¹⁶³ OSVALD, F. R.: *Posbierajme, čo je naše! K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. Príloha ku „*Kazateľni*“, roč. X., 1890, č. 1, s. 1.

¹⁶⁴ Porov. ZEMKO, P.: *Radlinského hlásanie Božieho slova*. Polygrafia Gutenberg, Banská Bystrica 2009.

¹⁶⁵ RIZNER, L., V.: *Bibliografia písomníctva slovenského IV*. Matica slovenská, Turčiansky Svätý Martin: 1932, s. 127 – 128.

¹⁶⁶ Porov. MIHALOVICS, E.: *A katholikus predikáció története magyarországon, II. kötet*. Stephaneum, Budapest: 1901, s. 486 – 502.

podľa vzoru Vinařického *Časopisu pro katolické duchovenstvo* z roku 1828.¹⁶⁷ Túto myšlienku zachovať pre budúce generácie slovenské *homiletické formy hlásania* podporil aj veľmi agilný člen tzv. *Osvaldovej družiny*, dolnokubínsky dekan Jozef Kohuth (1828 – 1900),¹⁶⁸ ktorému veľmi záležalo na tom, aby sa zachytila všetka slovenská „kazateľská“ literatúra (myslí sa *literatúra hlásania*) a jej autori. *Literárne listy* z roku 1902 si myslím, že nielen o Kohuthovi napísali, lebo jeho meno tu akoby zastupuje všetkých kňazov – národných buditeľov a homiletických spisovateľov: „Ani vyššieho duchovného života neprajú ľudu. A to je príčina nášho žiaľu, to je príčina, že naše napredovanie ďaleko zaostáva za naším prianím. No, vzdor tomu, hŕstka posvätencov, aká nás je, ešte neklesá na duchu... Keď aj len každý desiaty, dvadsiaty syn nášho ľudu nezhavranie, ale bude lámať chlieb života hladnému ľudu svojmu prideme k cieľu!“¹⁶⁹ Konkrétne aj Kohuth venoval veľkú pozornosť dejinám slovenskej „homiletickej“ literatúry.¹⁷⁰ Preto uverejňuje celé série článkov o „homiletickom“ diele Jozefa Ignáca Bajzu v roku 1890 v *Kazateľni*, ďalej A. Bernoláka, Eduarda Korponya. Zvlášť si všíma P. Štefana Bossányiho, Hugolína Gavloviča a Štefana Hýroša. No všíma si i nájdené rukopisy *spišských kázni*. Veľmi mu záleží na hodnoverných životopisoch.¹⁷¹ Týmto sa zaraďuje k zodpovedným a skúseným homiletickým bádateľom.¹⁷²

Lenže až po Andrejovi Radlinskom, ktorý svojou *Kázňou a Pokladmi* postavil do čela slovenského národného života,¹⁷³ a preto ho Ignác Kaviak robí *deliacou čiarou slovenskej homiletiky*. Chcel by som tu podčiarknuť, že profesor Dr. Ferdinand Šteller, autor Radlinského životopisu, vydaného v SSV v Trnave roku 1934, ktorý ho zostavil ako Slovenské dejiny v rokoch 1830 – 1880, t. j. aj on akoby priamo potvrdzoval, že Radlinského život a dielo nie sú len akýmsi bežným historickým faktom, ale práve naopak, že Radlinský tvorí dôležitú prelomovú etapu dejín Slovenska a v nich teda aj dejín slovenskej homiletiky.¹⁷⁴

Hoci dnes v dôsledku výskumov dejín homiletiky ich podľa mňa môžeme spokojne rozdeliť až na 13 vývinových etáp, už vyššie spomínané Kaviakove dve etapy s deliacou čiarou Dr. Andreja Radlinského sú v nich samozrejme obsiahnuté. Takto som to kedysi v roku 1999 prezentoval aj ja sám v mojej knihe *Nech slnko*

*svieti, kde si Ty!*¹⁷⁵ - no po mojich ďalších bádaniach si myslím, že už dnes môžeme zjednodušene poňať dejiny slovenskej homiletiky len v 8 etapách:

1. **Veľká Morava 972 – 1039** (II. Frizinská pamiatka, Homília sv. Metoda)
2. **Arpádovská doba** (Ostrihomská synoda – 1114, Budínska synoda – 1279, hlásanie pátrov františkánov a dominikánov)
3. **XIV. – XVII. storočie** (Kódexy – 1397, 1422, 1444; spišská kázeň;¹⁷⁶ Pavol Benedikt;¹⁷⁷ Ján z Kežmarku;¹⁷⁸ Benedikt z Turca;¹⁷⁹ Michal Panónsky; Ján z Bratislavy; Ján Stok; Leonard Regensperger; Battyaního knižnica v Albe Júlii; Novozámocký kódex;¹⁸⁰ Jakub Csepregy;¹⁸¹ P. Ján Abrahamffy, OFM; P. Alexander Máčaj¹⁸²)

4.A Bernolákovci a členovia Slovenského učeného tovaryšstva (1793)¹⁸³ – Anton Bernolák¹⁸⁴ a zo 79 nasledovníkov najvýznamnejšími sú: Ondrej Meszáros;¹⁸⁵ P. Hugolín Gavlovič, OFM;¹⁸⁶ P. Serafín Bossák, OFM;¹⁸⁷ P. Vojtech Jakub Gazda, OFM;¹⁸⁸ Jozef Ignác Bajza;¹⁸⁹ záhrebský biskup Mons. Alexander Alagovič;¹⁹⁰ slovenský hlásateľ v Rožňave P. Juraj Anton Benčíč; slovenský hlásateľ v Trnave Šimon Fába; Juraj Fándly;¹⁹¹ profesor rétoriky Ignác Gyurcsák; nitriansky biskup Mons. Jozef Kluch; titulárny biskup Mons. Jozef Nejedlý; Juraj Palkovič; titulárny opát Anton Palšovič; sedmohradský biskup,

175 Porov. ZEMKO, P.: *Nech slnko svieti, kde si Ty!* s. 29 – 49.

176 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*. In: *Theologica catholica slovacica* V. Bratislava: 1941, s. 116 – 138.

177 Porov. MIHALOVICS, E.: *A katolikus predikáció története magyarországon, I. kötet*. Stephaneum, Budapest: 1901, s. 83 – 99.

178 Porov. *Tamže*.

179 Porov. *Tamže*.

180 Porov. *Tamže*, s. 275 – 277.

181 Porov. *Tamže*, s. 398 – 411.

182 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*. In: *Theologica catholica slovacica* V. Bratislava: 1941, s. 116 – 138.

Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. In: *Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 2 – 3.

183 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*, s. 116 – 138.

Porov. RADVÁNI, H.: *Tri generácie bernolákovcov*. Západoslovenské múzeum, Trnava: 2001.

184 HORVÁTH, P.: *Anton Bernolák (1762 – 1813). Pôvod a osudy jeho rodiny. Život a dielo*. Bernolákova spoločnosť s Maticou slovenskou, Martin: 1998.

185 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*, s. 116 – 138.

Porov. PETROVSKÝ, K.: *Neúnavný šíriteľ bernolákovčiny. Pred 260 rokmi sa narodil Ondrej Mésaroš*. In: *Katolícke noviny*, roč. 116, č. 43, 28. októbra 2001, s. 18.

186 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*, s. 116 – 138.

Porov. *Poznámky k dejinám našej spisby*. In: *Literárne listy*, roč. 1, 1891, č. 1, s. 3 – 5; č. 2, s. 16 – 18; č. 3, s. 31 – 32.

187 Porov. *Tamže*, s. 2 – 3; č. 5, s. 66 – 67.

Porov. MIHALOVICS, E.: *A katolikus predikáció története magyarországon, II. kötet*, s. 198 – 200; 243 – 245.

188 Porov. *Tamže*, s. 529 – 530.

Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*, s. 116 – 138.

Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. In: *Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 3.

189 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*, s. 116 – 138.

Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. In: *Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 2, s. 15 – 16.

Porov. MIHALOVICS, E.: *A katolikus predikáció története magyarországon, II. kötet*, s. 233.

190 Porov. PODDUMBIEFSKY, J., G.: *Spomínajme otcov a osvecovateľov národa I.*, s. 88 – 91.

191 Porov. FAITH, Š.: *Slovenskí katolícki kazatelia XVIII. storočia*, s. 116 – 138.

Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. In: *Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 4.

167 Porov. ŠTELLER, F.: *Andrej Radlinský*, s. 46.

168 ZEMENČIKOVÁ, D.: *Jozef Kohuth personálna bibliografia*. Oravská knižnica, Dolný Kubín: 2000.

169 *Literárne listy*, 1902, č. 7, s. 62.

Porov. PODHOREC, G.: *Mnohostranný národný a kultúrny pracovník*. In: *Katolícke noviny*, roč. 98, 1983, č. 9, s. 5.

170 Porov. MARUNIAK, P.: *Niekoľko slov o bibliografickej a literárnohistorickej činnosti Jozefa Kohuta*. In: *Bibliografický zborník*, 7, 1963, s. 180 – 186.

171 Porov. KOHUTH, J.: *Pomník zásluhám*. In: *Katolícke noviny*, roč. 42, 1891.

172 Porov. *Literárne listy*, 4, 1894, č. 5 – 6, s. 74 – 76.

173 Porov. ŠTELLER, F.: *Andrej Radlinský*, s. 84 – 510.

174 Porov. *Tamže*, s. 3.

ostrihomský arcibiskup – kardinál Mons. Alexander Rudnay;¹⁹² titulárny biskup Mons. Jozef Schedy; székesfehérvásky biskup, veľkvaradínsky biskup, nitriansky biskup Mons. Jozef Wurum.¹⁹³

- 4.B Bernolákovci druhej a tretej generácie** – z 229 reprezentantov najvýznamnejšími sú: podpredseda SSV Móric Alster; banskobystrický biskup Mons. Jozef Belánsky;¹⁹⁴ spišský biskup Mons. Jozef Bélik; podpredseda SSV Tomáš Červén; nitriansky biskup, jágerský arcibiskup Mons. František Xavér Fuchs; titulárny biskup Mons. František Xavér Hábel; Martin Hamuljak;¹⁹⁵ vojenský vikár v Sibiu Ján Nepomuk Hazucha; Juraj Holček; Ján Holly; Maximilián Jalovecký; titulárny biskup Mons. Alexej Jordánsky; člen Prípravného výboru SSV, podpredseda SSV, prvý redaktor Katolíckych novín Šimon Klempa; Ján Palárik;¹⁹⁶ Anton Knapp; člen Výboru SSV Ján Krajčík; titulárny biskup Mons. Jozef Krautmann; košický biskup, kaločský arcibiskup Mons. Jozef Kunst; titulárny biskup Mons. Martin Miškolci; košický biskup, nitriansky biskup Mons. Imrich Palugyay; **zakladateľ SSV, čestný podpredseda SSV Andrej Ľudovít Radlinský**; Michal Rešetka; banskobystrický biskup Mons. Jozef Rudňanský;¹⁹⁷ rožňavský biskup, pécsský biskup, ostrihomský arcibiskup – kardinál Mons. Ján Scitovský; spišský biskup Mons. Ladislav Zábojský a Štefan Závodník.¹⁹⁸
- 5. Slovenské homiletické časopisy¹⁹⁹ – Poklady kazateľského rečníctva 1848 – 1868** (Andrej Radlinský²⁰⁰), **Slovenský Sion 1869 – 1871**²⁰¹ (Vincent Havlíček²⁰²), **Kazateľ 1874 – 1880**²⁰³ (Pavel Blaho,²⁰⁴ Mons. Fr. R. Osvald²⁰⁵),

Kazateľňa 1881 – 1908 (Mons. Fr. R. Osvald,²⁰⁶ Fr. V. Sasinek²⁰⁷), **Homiletické listy** (Ľ. Okánik), **Duchovný pastier**²⁰⁸ (založil ho v roku 1917 Dr. Jozef Buday a SSV ho nepretržite vydáva až po dnes)

- 6. Homiletika v Katolíckych novinách**,²⁰⁹ ktoré boli založené v roku 1849 a SSV ich vydáva už 120 rokov
- 7. Kazateľské rečníctvo prof. Dr. Štefana Faitha** (Jozef Janda – *Či a ako kázať*?²¹⁰ Dr. Jozef Korec – Homiletika)
- Homiletika Mons. prof. Dr. Jozefa Vrablca a jeho žiakov** -²¹¹ (nitriansky biskup Mons. prof. Dr. Viliam Judák; Doc. Dr. M. Šuráb, dekan RK CMBF UK v Bratislave; D. Dian, tajomník Výboru SSV v Trnave a šéfredaktor Duchovného pastiera; R. Stenclák - v Nitre; žilinský biskup Mons. doc. Dr. T. Galis; Dr. G. Brendza; P. D. Tencer, OFM Cap., Dr. P. Caban; M. Klimant – v Banskej Bystrici – Badíne; J. Chalupa; Mons. prof. Dr. J. Jarab – rektor Kňazského seminára v Spišskej Kapitule; P. prof. DDr. L. Stanček, CM - na Spiši; Mons. doc. Dr. J. Jurko; prof. Dr. A. Fabian; Dr. J. Kamas; Dr. M. Uhaľ - v Košiciach; Dr. F. Dancák; Dr. Ľ. Petrík, M. Kerul' – Kmec - v Prešove; P. A. Slaninka, CM; J. Adamus; P. M. Bubák, SVD; doc. Dr. P. Zemko v Bratislave)²¹² ako i ostatných súčasných slovenských homiletikov – Mons. J. Ch. kardinál Korec, SJ – emeritný nitriansky biskup, P. J. Porubčan, SJ; P. E. Krapka, SJ; P. Dr. Ján Rybár, Sch. P.; P. A. Paulíny, SDB; P. Dr. A. Hlinka, SDB; P. Štefan Senčík, SJ.)²¹³

192 Porov. PODĎUMBIERSKY, J., G.: *Spomínajme otcov a osvecovateľov národa I.*, s. 69 – 88.

193 Porov. RADVÁNI, H.: *Tri generácie bernolákovcov*. Západoslovenské múzeum, Trnava: 2001, s. 3 – 75.

194 Porov. CHRÁSTEK, M.: *Jozef Belánsky*. In: PODĎUMBIERSKY, J., G.: *Spomínajme otcov a osvecovateľov národa I.*, s. 104 – 107.

195 Porov. RADLINSKÝ, A. *Martin Hamuljak*. In: *Tamže*, s. 147 – 161.

196 Porov. ZEMKO, P.: *Palárikov nástupca v úrade farára*. Ivona Matúšová, Trnava 2009, s. 17 – 25; 29 – 31.

Porov. ZEMKO, P.: *Európan Ján Palárik*. ŽČJP, Raková 2010, s. 181 – 192.

197 Porov. CHRÁSTEK, M.: *Jozef Belánsky*. In: *Tamže*, s. 104 – 107.

198 Porov. RADVÁNI, H.: *Tri generácie bernolákovcov*, s. 77 – 206.

199 Porov. ZEMKO, P.: *Slovenské homiletické časopisy*. In: *Duchovný Pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXII, č. 9, november 2001, s. 397 – 402.

Porov. MIHALOVICS, E.: *A katolikus predikáció története magyarországon, II. kötet*, s. 677 – 683.

200 Porov. Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. In: *Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 5 – 8.

201 Porov. RIES, V.: *Fr. Richard Osvald*. SSV, Trnava: 1939, s. 66.

202 Porov. *Tamže*. roč. 1890, č. 2, s. 11 – 12.

203 Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej. K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej. Príloha ku Kazateľni*, r. 1890, č. 2, s. 12.

Porov. RIZNER, L. V.: *Bibliografia písomníctva slovenského II.*, s. 336.

204 Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. In: *Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 2, s. 12.

205 Porov. RIES, V.: *Fr. Richard Osvald*, SSV, Trnava: 1939.

Porov. SEDLÁK, J.: *Syntéza náboženského a národného princípu u Osvaldovcov*. In: *Kultúrne a estetické iniciatívy Osvaldovej skupiny*. Literárnovedná spoločnosť pri SAV a Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava: 1997, s. 18 – 27.

206 Porov. BRTÁŇOVÁ, E.: *František Richard Osvald – iniciátor vydávania homiletickej literatúry*. In: *Kultúrne a estetické iniciatívy Osvaldovej skupiny*. Literárnovedná spoločnosť pri SAV a Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava: 1997, s. 64 – 70.

207 Porov. *Matiční dejatelia Michal Chrástek – F. V. Sasinek*. Matica slovenská, Martin: 1971, s. 87 – 144.

Porov. KAVIAK, I.: *Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej. K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej. Príloha ku Kazateľni*, r. 1890, č. 2, s. 13 – 14.

Porov. ZEMKO, P.: *Fr. R. Osvald a jeho Kazateľňa*. In: *130 rokov Spolku sv. Vojtecha a 150 rokov Katolíckych novín*. SSV, Trnava: 2001.

Porov. ZEMKO, P.: *Homiletický prínos F. V. Sasínka na Slovensku*. Beriss, Martin: 1998, s. 51 – 104.

Porov. ZEMKO, P.: *Sasínkov prínos pre cirkevnú hudbu*. In: *Adoramus Te*, roč. II, č. 1/99, s. 7 – 9.

Porov. ZEMKO, P.: *Nech slnko svieti, kde si Ty!* s. 50 – 55.

Porov. ZEMKO, P.: *Takých homiletov potrebujeme*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXI, č. 10, december 2000, s. 466 – 468.

208 Porov. ZEMKO, P.: *Homília a homiletika v 85-ročnej histórii homiletického časopisu*. In: *Duchovný pastier*, roč. , č. 8, september 2002, s. 373 – 379.

209 Porov. ZEMKO, P.: *Homiletika v Katolíckych novinách*. In: *130 rokov Spolku sv. Vojtecha a 150 rokov Katolíckych novín*. SSV, Trnava: 2001, s. 93 – 99.

210 Porov. JANDA, J.: *Či a ako kázať?* Tlačou Urbánka a spol., Trnava: 1936.

211 Porov. ZEMKO, P.: *Vrablčova homiletika za hranicami Slovenska*. In: *Duchovný Pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXV, č. 3, marec 2004, s. 168 – 170.

212 Porov. ZEMKO, P.: *Nech slnko svieti, kde si Ty!* s. 29 – 42.

213 Porov. *Tamže*.

3. 1. Prvá po slovensky napísaná kázeň

3. 1. 1. Stredoveké Slovensko

Po X. storočí prežíva Slovensko spolu s ostatnými časťami Uhorska intenzívny proces prispôsobovania sa spoločenským formám Západu. Čo aké bolo sociálne rozvrstvenie obyvateľstva Veľkej Moravy, sotva však existovali také protiklady medzi jednotlivými spoločenskými stavmi, s akými sa stretávame v ustáľujúcom sa feudálnom uhorskom štáte, do ktorého prichádzajú príslušníci výsadných tried z románskych a nemeckých krajín. Okrem toho už v XII. storočí sa usádzajú v našich hornatých krajoch nemeckí kolonisti, hospodársky a kultúrne uprednostňovaní. Toto pripútavanie k Západu sa odráža potom aj v kultúrnej sfére.

Už v X. storočí vzniká na Slovensku na vrchu Zobor prvý kláštor, o ktorom vieme, že v ňom účinkovali a žili aj sv. Svorad a sv. Benedikt, mnísi poľského pôvodu, o ktorých sa zachovala legenda. No pre udomácnovanie sa západoeurópskej vzdelanosti aj v krajoch Slovenska²¹⁴ nateraz najinštruktívnejšie sú stavitel'ské pamiatky, kláštory, chrámy a hrady a potom osádzanie sa jednotlivých mníšskych reholí u nás, ktorých kulturizačná misia bola prenikavá, lebo kláštory od XI. storočia boli hlboko do novoveku dôležitým strediskom kultúrneho života.²¹⁵ Najpočetnejšie sú na našom území kláštory rehole benediktínskej, už koncom XI. storočia sú známe takéto kláštory v dnešných Diakovciach, v Nitre na Zobore, v Hronskom Sv. Beňadiku a v nasledujúcich storočiach ich pribúda. Okrem benediktínov rozšírená bola aj dominikánska rehoľa a v XIII. storočí prichádzajú aj františkáni. Popri výsadných kolonistoch šľachtických a vojenských, vedľa kolonistov baníckych a obchodníckych, kláštory a vôbec kňazi rímskej Cirkvi celou svojou činnosťou pretvárajú základy tradičnej a ľudovej kultúry slovanského obyvateľstva a v zmysle súvekej západoeurópskej vzdelanosti.

3. 1. 2. Stredoveké hlásanie evanjelia

Medzi prvoradá úlohy kňaza patrí hlásanie Božieho slova. Protestantští autori sa usilujú dokázať, že v XIV. – XV. storočí sa veľmi málo pozornosti venovalo hlásaniu evanjelia. Táto mienka však nemôže nijako obstáť. Naopak, synody v tejto dobe venovali zvýšenú pozornosť kázni. Kázeň bola pravidelnou

súčasťou nedeľnej a sviatočnej bohoslužby. V advente a pôste boli aj zvláštne kázne.²¹⁶ V bývalom Uhorsku diecézne synody zvlášť dbali na to, aby na kazateľnicu boli pripustení len súci, pápežom alebo biskupmi aprobovaní hlásatelia. Cirkevní predstavitelia mali prísne dohliadať na to, aby hlásatelia hovorili ľudu o veciach potrebných k spaseniu. Tak napríklad *Nitrianska synoda* z roku 1494 pod vedením biskupa Antona pripomína duchovným: „*Usilujte sa zvernému Vám ľudu vo výklade nedeľnejšej alebo sviatočnej lekcie i evanjelia povedať voľačo múdreho.*“²¹⁷ Podobne nalieha aj *Vesprímska synoda* z roku 1515.²¹⁸

S veľkou horlivosťou hlásania v tomto období sa však vždy a všade nespájalo aj úsilie, aby kázne boli i obsahovo dobre spracované. Najmä rehoľníci vnášali neraz do kázní teologické dišputy, subtilné dištinkcie, alegorické slovné hračky, ba aj dosť nevhodné legendy a anekdoty. Hlásatelia tejto epochy predstavovali Pána Boha viac ako prísneho sudcu, no menej ako dobrotivého Otca a nadovšetko zvelebovali rehoľný stav.²¹⁹ Do zachovaných zbierok kázní tohto obdobia z nášho územia patrí *Spišská kázeň*.

3. 1. 3. Spišská kázeň – Spišské kázňové modlitby

Prvou známou homiletickou pamiatkou napísanou v slovenčine – špeciálne slovakizovanou češtinou²²⁰ je *Spišská kázeň*, ktorá pochádza z 15. storočia.

V. Flajšhans kladie jej vznik do čias okolo roku 1480, podobne E. Paulíny uvádza roky 1477 – 1480.²²¹ *Spišská kázeň* je najstaršou zachovanou literárnou pamiatkou v slovenskej reči vôbec.²²² Podľa Stanislava vznikla asi medzi 25. októbrom 1479 a 25. februárom v roku 1480.²²³

Kázeň má charakter exhortácie. Obsahove môžeme túto exhortu rozdeliť na štyri časti: a) v úvodnej časti vyzýva hlásateľ Božie požehnanie pre seba i pre počúvajúcich, ktorí počúvajú výklad evanjelia v slovenskom jazyku: hlásateľ vyzýva veriacich, aby kľaknúc na kolená prosili Boha za mier, za pokoj, za dobré

214 V týchto súvislostiach pod názvom Slovensko rozumieme kompaktné územie, na ktorom aspoň v prevahe bývali predkovia dnešných Slovákov.

215 Porov. LACKO, M.: *Dodatok – Dejiny kresťanstva na Slovensku*. In: HERTLING, L.: *Dejiny katolíckej cirkvi*, s. 445.

216 Porov. ŠPIRKO, J.: *Cirkevné dejiny*, Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin: 1943, s. 97.

217 Porov. PÉTERFY, C.: *Sacra Concilia ecclesiae Romano – catholicae in regno Hungariae*, Posonii 1741, s. 281: „*Plebibus vobis commissis vel de epistola, vel evangelio diebus dominicis vel festis aliqua prudenter nuntiare curate.*“

218 Porov. *Tamže*, s. 245.

219 Porov. MIHALOVICS, E.: *A katolikus prédikáció története Magyar – országon*, Budapest: 1900, s. 28. Porov. ŠPIRKO, J.: *Cirkevné dejiny*, s. 98.

220 *Literárna rukoväť*, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava: 1979, s. 36 – 37.

221 Porov. PAULINY, E.: *Dejiny spisovnej slovenčiny*, in *Slovenská vlastiveda, diel V.*, Slovenská akadémia vied a umení, Bratislava: 1948, s. 34.

222 Porov. STANISLAV, J.: *Dejiny slovenského jazyka III*, Bratislava: 1957, s. 96.

223 Porov. *Tamže*, s. 95.

počasie pre seba a pre všetkých kresťanov; b) v ďalšej časti napomína poslucháčov, aby prosili za všetky potreby duchovné i hmotné; c) potom prechádza k prosbám za dva stavy: duchovný i svetský: za Svätého Otca Sixta IV., jeho kardinálov, patriarchov, legátov, arcibiskupov, prelátov, farárov, všetkých kňazov a zasvätených, za uhorského kráľa Mateja a za jeho vladykov; d) v záverečnej časti prízvukuje potrebnosť a osožnosť modlitieb za zomrelých: za zomrelých rodičov a dobrodincov, za otca, matku a priateľov, za tých, na ktorých si nikto nespomína. Pre živých vyprosuje posilnenie, odpustenie hriechov a Božiu milosť: na príhovor Panny Márie, sv. Petra a Pavla, sv. Martina – patróna tohto kostola i všetkých Božích svätých a vyzýva tiež na modlitbu za seba. Po kázni nasledujú základné kresťanské modlitby *Otče náš*, *Zdravas Mária* a *Verím v Boha*.

Jej autorom je spišský kňaz (buď zo Spišskej Kapituly alebo z Lechnice) pôvodom zo stredného Slovenska, ktorý ju hlásal v chráme sv. Martina na Spišskej Kapitule v piatok po prvej pôstnej nedeli (25. februára) 1480.²²⁴

Podľa Paulinyho autorom je nejaký kňaz, pravdepodobne Nemec zo Spiša, ktorý účinkoval na Morave.²²⁵

Pamiatka je napísaná v rukopisnom kódexe, ktorý je teraz v univerzitnej knižnici v Olomouci. Obsahuje veľké množstvo východoslovenských jazykových prvkov, je teda cennou pamiatkou aj zo stránky filologickej. Sú v nej niektoré východoslovenské dialektizmy, ako napr. *skrusenym serczem*, *mertvych*, *na zemi*, *chleb nasz*, *odpuscenie*.

Novšie niektorí autori navrhujú názov *Spišské kázňové modlitby*, pretože vraj ide len o rámcové formuly a modlitby pred kázňou a po kázni alebo pred evanjeliom a po ňom.²²⁶ S týmto názvom nesúhlasí Paulíny, pretože podľa neho vraj nejde len o modlitby, ale o skutočnú exhortu, i keď krátku.²²⁷ Ale *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti* vydané v roku 1998 sa prikláňajú k názvu *Spišské kázňové modlitby*.²²⁸ M. Lacko zase tvrdí, že ide o príručku pre kňaza na tie časti liturgických modlitieb, ktoré sa modlil spolu s ľudom po slovensky, a preto sa zase prikláňa k názvu *Spišské modlitby*.²²⁹

224 Porov. *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I*. Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry, Bratislava: 1998, s. 176 – 177.

225 Porov. PAULINY, E.: *Dejiny spisovnej slovenčiny*, s. 356.

226 Porov. MIŠIANIK, J. - MINÁRIK, J. - MICHALCOVÁ, M. - MELICHERČÍK, A.: *Dejiny staršej slovenskej literatúry*, Bratislava: 1958, s. 78.

227 Porov. PAULINY, E.: *Dejiny spisovnej slovenčiny*, s. 14; 34.

228 Porov. *Dokumenty slovenskej národnej identity a štátnosti I*. Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry, Bratislava: 1998, s. 176 – 177.

229 Porov. LACKO, M.: *Dodatok - Dejiny kresťanstva na Slovensku*. In: HERTLING, L.: *Dejiny katolíckej cirkvi*, s. 447.

3. 1. 4. Porovnanie s *II. frizinskou pamiatkou*²³⁰

Spišskú kázeň môžeme, čo sa týka formy porovnať s *II. frizinskou pamiatkou* z roku 972 – 1039. Aj u *II. frizinskej pamiatky* ako aj pri *Spišskej kázni* ide o exhortu. Líšia sa však jazykom, obsahom a vnútorným usporiadaním myšlienok. *Spišská kázeň* je napísaná po slovensky, kým *II. frizinská pamiatka* je napísaná staroslovienčinou veľkomoravskej redakcie – pričom niektorí vedci v nej vidia vplyvy tvoriaceho sa slovenského jazyka.²³¹

Z dnešného hľadiska by sme *Spišskú kázeň* skutočne mohli hodnotiť ako úvod k bohoslužbe slova, no i ako didaskáliu, kým v porovnaní s *II. frizinskou pamiatkou* – je to kázeň pred spoveďou.²³² Pričom v *II. frizinskej pamiatke* v jej 1. časti autor vyzýva poslucháčov, aby konali dobré skutky a v 2. časti hlásateľ hovorí, že sme pozvaní k vyvoleným Božím, čo si však musíme zaslúžiť. Napokon v závere predstavuje Krista ako lekára, Spasiteľa poukazujúc na príklady mučeníkov – vyzýva k úprimnému pokániu a dobrej sv. spovedi.²³³

3. 2. Vznik československých homiletických časopisov na území spoločnej Rakúsko- uhorskej monarchie²³⁴

Nástupom národno – oslobodzovacieho procesu v porevolučnom období 1848/49 sa ako prirodzený jav v Rakúsko–uhorskej monarchii objavuje aj zápas o právo národov na užívanie svojho spisovného jazyka s následnou snahou o jeho úradnú kodifikáciu a správnu syntaktickú formu.²³⁵

Do tohto obdobia spadá tak v Čechách, ako i na Morave, či na Slovensku, vznik homiletických časopisov. Tieto vznikli aj z praktickej potreby katolíckych kňazov: lebo vo svojej dobe boli pripravovaní na službu v Cirkvi, ktorá vtedy používala ako svoju úradnú reč len latinčinu. Úradným jazykom monarchie v Čechách a na Morave bola nemčina a na Slovensku maďarčina. A tak úradným jazykom rozumeli len kňazi, prípadne úzka skupina vyšších vrstiev obyvateľstva a úradníci. No ani latinčine v liturgii Cirkvi, ani nemčine, či maďarčine v štáte nerozumel nevzdelaný jednoduchý pospolitý ľud, lebo

230 Porov. *Tamže*, s. 437.

231 Porov. *Tamže*.

232 Porov. PAULINY, E.: *Dejiny spisovnej slovenčiny*, s. 339 – 343.

233 Porov. KIŠIDAY, F. A.: *Príspevok k dejinám kazateľstva na Slovensku od najstarších čias do konca 17. storočia*, rkp., s. 11 – 17.

234 Porov. ZEMKO, P.: *Slovenské homiletické časopisy*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXII, č. 9, november 2001, s. 397 – 402.

Porov. ZEMKO, P.: *Homília a homiletika v 85-ročnej histórii homiletického časopisu*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXII, č. 9, november 2001, s. 373 – 379.

235 Porov. *Spinosus. Nové aforizmy o kazateľstve*. In: *Kazateľ*, roč. VIII., č. 2, s. 330 – 334.

vzdelanie bolo len pre majetných. Veľkým šťastím pre ľud vtedy bolo to, že kázeň bola mimo liturgie, a tak mohla byť kvôli zrozumiteľnosti prednesená v reči ľudu. Lenže pre jej zostavenie mali kňazi len cudzojazyčné homiletické pomôcky, z ktorých si museli pracne prekladať a to bol pre nich dosť veľký problém.

25. apríla 1848 vydal Rakúsky štát ústavnú listinu, v ktorej sa v ods. III. § 17 píše, že každému kresťanskému i židovskému náboženstvu sa zabezpečuje právo na slobodné verejné bohoslužby.²³⁶ A tak Cirkev využila ústavnú slobodu aj tým, že morálne podporovala vznik vhodných pomôcok na vypracovanie kázní a homílií v reči ľudu, hoci predovšetkým za veľkých finančných obetí jednotlivcov, alebo úzkych skupín predovšetkým kňazov a ich vydavateľov. Len tak mohli vzniknúť zbierky kázní, homílií, príkladov, alebo konferenčných, príležitostných, či katechetických rečí, ale tiež **homiletické časopisy**.

Ich vznik zároveň veľmi pozitívne prispel v zápase o uzákonenie spisovnej češtiny, či slovenčiny v našich krajinách. Ale zároveň aj k národnej jazykovej kultúre, lebo aj s pomocou nich sa udomácňovali národné preklady Svätého písma, ktoré medzi ľuďmi upevňovali patriotizmus a lásku k Cirkvi.²³⁷

3. 2. 1. Slovenské katolícke kazateľské časopisy

3. 2. 1. 1. Poklady kazateľského rečníctva (1848 – 1868)

Už v roku 1822 plánoval kanonik Juraj Palkovič²³⁸ „vydávať kazateľsko – literárny časopis *Sklad duchovní pre mladého kazateľa*.“²³⁹ V rukopisnom oznámení o jeho príprave zdôrazňoval, že by sa aj takýmto spôsobom uvádzala do života Bernolákova slovenčina. Lenže tento zámer sa neuskutočnil. A tak prvý homiletický časopis uvidel svetlo sveta až o dvadsaťšesť rokov neskôr – Radlinský ich vydával od roku 1848 na nedele cirkevného roku.²⁴⁰

236 Porov. Tamže, s. 519 – 521.

237 Porov. ZEMKO, P.: *Homiletický prínos F. V. Sasínka na Slovensku*. Beriss, Martin: 1998, s. 1 – 7.

Porov. ZEMKO, P.: *Nech slnko svieti, kde si Ty!* Beriss, Martin: 1999, s. 29 – 41.

Porov. ZEMKO, P.: *Takýchto homiletov potrebujeme*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXI, č. 10, december 2000, s. 466 – 468.

Porov. ZEMKO, P.: *Homiletika v Katolíckych novinách. 130 rokov Spolku sv. Vojtecha a 150 rokov Katolíckych novín*. SSV, Trnava: 2001, s. 93 – 99.

Porov. ZEMKO, P.: *Sasínkovo bohatstvo svetla*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXV, č. 10, december 2004, s. 607 – 610.

Porov. KAVIAK, I.: *Posbierajme, čo je naše!* In: *K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej. Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 2 – 5.

238 HORVÁTH, P.: *Anton Bernolák (1762 – 1813). Pôvod a osudy jeho rodiny. Život a dielo*, s. 203 – 207.

239 Porov. ŠTELLER, F.: *Andrej Radlinský*, s. 518 – 526.

240 RIZNER, L., V.: *Bibliografia písomníctva slovenského IV*. Matica slovenská, Turčiansky Svätý Martin: 1932, 127 – 128.

1. ročník	1. zväzok - 1848
	2. zväzok - 1849
	3. zväzok - 1851
	4. zväzok - 1851

2. ročník	1. zväzok - 1852
	2. zväzok - 1852
	3. zväzok - 1853
	4. zväzok - 1853 (Sobášne kázne) ²⁴¹

Poklady priniesli od roku 1854 vo zväzkoch IX. – XXVII. Palšovičovu *Všenuku kresťansko-katolícku v 635 kázňach nedeľných poriadkom Katechismusa pôvodne zostavená od vysokodostojného a prevelebného pána Antona Palšoviča*.

3. ročník	1. zväzok - 1857
	2. zväzok - 1860
	3. zväzok - 1868

obsahuje *Kázne sviatočné a príležitostné od Antona Palšoviča* (XXVIII. – XXX.)²⁴² – podľa Ignáca Kaviaka v prípade Palšovičových kázní ide o najlepšie slovenské „kazateľské“ dielo (správne treba povedať – *homiletické*).²⁴³

Ignác Kaviak celé dielo rozdelil na tri časti:

1. časť *Pokladov* – obsahuje prvý ročník (vyšiel v Budíne) s pôvodnými kázňami Maximiliána Jaloveckého, veľkovaradského farára, ako i prípravu na manželstvo (v 4. zväzku) od Jozefa Huljáka, niekdajšieho nadlického farára. Druhý ročník zase obsahuje kázne rôznych autorov a tiež vyšiel v Budíne.
2. časť *Pokladov* – je „*Všenuka kresťansko-katolícka v 635 kázňach nedeľných poriadkom „Katechismusa“ pôvodne zostavená od vysokodostojného a prevelebného pána Antona Palšoviča, opáta de Valle honesta, lektora a kanonika slavného sborového chrámu prešporského u sv. Martina, rytíra rádu Františka Jozefa I., spovedníka mníchov kanonikov „de Nostra*

241 Tamže.

242 Porov. Tamže, s. 386 – 403.

243 Anton Palšovič sa narodil 17. januára 1771 v Trnave. Bohoslovecké štúdiá absolvoval v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený v roku 1794. Ako kaplán pôsobil v Šúrovciach, v Bratislave pri kostole Najsv. Spasiteľa a v Trnave. Od roku 1802 pôsobil v Sobe pri Ostrihome, odkiaľ odišiel v roku 1817 za farára do Sv. Benedikta, kde pôsobil aj ako vicechidiakon a škôldozorca až do roku 1836, keď sa nakrátko stal špirituálom v Pazmáneu vo Viedni, odkiaľ už ale 25. novembra 1836 bol vymenovaný za bratislavského kanonika. Zomrel 3. februára 1864 v 93. roku svojho života ako opát de Valle honesta a rytier rádu Františka Jozefa I.

Domina“, na 13 rok jubilárneho kňaza, nestora arcibiskupstva ostrihomského.²⁴⁴ Ide o osemnásť zväzkov, z ktorých šesťnásť vyšlo v Budíne, kým 17. a 18. zväzok vyšli v Skalici. V celom diele je 653 kázni - z toho 9 o pravde a božstve kresťanského náboženstva a o prameňoch Božieho zjavenia; 99 o viere a apoštolskom vyznaní viery; 33 o nádeji a modlitbe; 163 o láske, desatore a päťore; 134 o sviatostiach; 202 o kresťanskej spravodlivosti; 13 o posledných veciach – „Všetko to tedy, čo učí kresťansko – katolícká cirkev, čo človeka povyšuje, šľachtí, pôsobným činí a zdokonaľuje, všetko to v diele tomto je vypracovano.“²⁴⁵

3. časť je 107 Kázni sviatočných a príležitostných v troch zväzkoch (prvý zväzok vyšiel v Budíne, druhý v Pešti a tretí v Skalici) tiež od Antona Palšoviča.

O Palšovičových kázňach Kaviak napísal, že ide o opravdivé perly, ktoré Andrej Radlinský „od zapomenutia zachránil, v pravopise, aby sloh jednotvárnny, okrúhly, jemný, plynňý a prastorozumný bol, prepracoval, na svetlo vydal, a tak slovenskú spisbu, a zvláštne cirkev. a kat. duchovenstvo obohatil.“ Anton Palšovič ich napísal počas svojho účinkovania v Sobe pri Ostrihome, kde pôsobil šesťnásť rokov ako farár. Tam si na každú nedeľu a sviatok vypracoval kázeň, ktorú prednášal svojim veriacim ako tematicky spracované katolícke učenie. Radlinský k týmto kázňam prišiel skoro náhodne, pri návšteve Antona Palšoviča v Bratislave, ktorý sa priznal, že si písal kázne „len pre seba na kancel a v duchovný prospech svojich bývalých farníkov, nie ale úmyslom, ich na svetlo tiskom vydat.“²⁴⁶ Radlinský ho presvedčil, že ich vydá, ale kanonik Palšovič spočiatku chcel, aby jeho meno zostalo v anonymite, lenže keď sa kvôli tomu prihlásilo málo predplatiteľov, súhlasil so zverejnením svojho mena a Radlinský mohol pristúpiť k ich vydávaniu. Celé dielo vyšlo v osemnástich zväzkoch.

3. 2 .1. 2. Slovenský Sion (1869 – 1871)

Začal ho vydávať kňaz ostrihomského arcibiskupstva, komjatický kaplán J. Vincent Havlíček (1845 – 1922), ktorý sa stal aj jeho zodpovedným redaktorom. Vychádzal tlačou a nákladom synov F. X. Škarnicla v Skalici.²⁴⁷

244 KAVIAK, I.: *Posbierajme, čo je naše!* In: *K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej. Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 2 – 8.

245 Porov. Tamže.

246 Porov. RIZNER, L.: *Bibliografia písomníctva slovenského IV*. Matica slovenská, Turčiansky Svätý Martin: 1932, 127 – 128.

247 KAVIAK, I.: *Posbierajme, čo je naše!* In: *K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej. Príloha ku Kazateľni*, roč. 1890, č. 1, s. 2 – 5.

Časopis vychádzal raz za mesiac, v 3 - 4 - hárkových zošitoch a prinášal katechetické, homiletické a pastorálne práce, pôvodné i preklady.

3. 2. 1. 3. Kazateľ (1874 – 1880)

Priam pálčivou potrebou po slovenskom homiletickom časopise sa ukázala doba po páde Havlíkovho Siona.²⁴⁸ Od roku 1874 sa kňazi ostrihomského arcibiskupstva: holičsky kaplán Pavol Blaho (1844 – 1938) a vrábeľský kaplán Fr. Richard Osvald (1845 – 1926)²⁴⁹ rozhodli pokračovať vo vydávaní kazateľský časopis pre katolícke duchovné rečníctvo pod názvom *Kazateľ*.²⁵⁰

Časopis vychádzal v mesačných zošitoch, vždy ôsmeho každého prvého týždňa, s kázňami na všetky nedele, sviatky a iné príležitosti. Hlavným redaktorom bol Pavol Blaho a hlavným spolupracovníkom Fr. Richard Osvald. Časopis *Kazateľ*, tak ako aj časopis *Slovenský Sion* vychádzal v Skalici tlačou Fr. X. Škarnicla.

3. 2. 1. 4. Kazateľňa (1881 – 1908)

Od roku 1881 začal Osvald sám vydávať časopis pre katolícke duchovné rečníctvo, ako jeho majiteľ a zodpovedný redaktor s mnohými spolupracovníkmi v tlačiarňi dedičov Jozefa Škarnicla v Skalici, v mesačných dvojhárkových číslach pod názvom *Kazateľňa*.

Časopis prinášal nedeľné, sviatočné a príležitostné kázne mesiac vopred. Tlačil sa v Skalici, ale od ročníka XI, 1891 v tlačiarňi Karla Salvu v Ružomberku.

Osvald vydal 28 ročníkov *Kazateľne*. V roku 1906 zostavil Jozef Buday (1877 – 1939) pre 26 ročníkov *Kazateľne* s tromi časťami – kázne dľa cirkevného roku a potrieb náboženských (nedeľné, sviatočné, príležitostné), kázne dľa predmetu (čo hovoria kázne) a kázne podľa pôvodcov – *Repertorium ku Kazateľni*.

Pri *Kazateľni* vzniká *Knižnica kazateľská*, ktorá prinášala niektoré už uverejnené kázne aj knižne.

248 Len č. 1, roč. IV, 1872, vyšlo v Pešti, tlačou Minervy, Fabrikova ulica č. 39.

249 Porov. RIES, V.: *F. R. Osvald*. SSV, Trnava: 1939, s. 66.

250 Porov. ZEMKO, P.: *Fr. R. Osvald a jeho Kazateľňa*. In: *130 rokov Spolku sv. Vojtecha a 150 rokov Katolíckych novín*. SSV, Trnava: 2001.

Osvald pripojil k X. ročníku *Kazateľne* v roku 1890 zvláštnu prílohu, ktorá mala podnietiť: „**Sosbierať materiál, z ktorého časom bolo by možné zostaviť dejiny kazateľskej literatúry slovenskej.**“²⁵¹

Hneď v prvom čísle uviedol prácu *Ignáca Kaviaka*, ktorú autor zostavil v roku 1883 a nazval ju: **Stručný dejepis kat. kazateľskej literatúry slovenskej**. V nej rozdeľuje dejiny slovenského kazateľstva na dve obdobia: od Alexandra Mačaya (1718 – 1847) až po Andreja Radlinského (1718 – 1817) a druhé obdobie od vystúpenia Andreja Radlinského až po naše dni (1847 – 1883).

Táto príloha sa už nasledujúci rok zmenila na *Literárne listy*, ktoré vychádzali každý druhý mesiac, väčšinou však nepravidelne, za redaktora a vydavateľa Fr. R. Osvalda, v Ružomberku – od roku 1891 až do XVIII. ročníka v roku 1908, keď spolu s *Kazateľňou* z vyššie už spomenutých dôvodov zanikla aj jej príloha.²⁵²

3. 2. 1. 5. Homiletické listy (1911 – 1914)

Fr. R. Osvald síce v poslednom čísle *Kazateľne* naznačoval, že vo vydávaní homiletického časopisu bude on alebo niekto iný pokračovať, no nestalo sa tak. Túto medzeru sa usiloval zaplniť ďalší kňaz ostrihomskej arcidiecézy, skalický dekan – farár Dr. Ľudovít Okánik (15. 8. 1869 v Skalici – 21. 3. 1944 v Bratislave)²⁵³ vydávaním **Homiletických listov** v Skalici v rokoch 1911 – 1914.²⁵⁴

Homiletický časopis vychádzal v desiatich zošitoch, za 8 korún predplatného na rok, vydavateľovým nákladom a tlačou *Jozefa Teslíka*, s povolením ostrihomskej arcidiecézy č. 7922/ 1910.²⁵⁵

Dekan Okánik sa rozhodol vziať na seba túto službu predovšetkým ako pomoc mladším kňazom – no nie ako redaktor, ale ako vydavateľ. Rozhodol sa uverejňovať hlavne preklady najlepších homiletických spisovateľov, ale aj originály, kázne, homílie a katechetické prednášky.²⁵⁶

Aj tento časopis obsahoval homiletické príklady, odporúčal kazateľskú literatúru. Kázne uverejňoval hlavne *Ignác Kojda*, *Stanislav Kianička*,

J. Suchoradský, *Rudolf Schönwiesner*, *Ant. Melka*, ale aj *Fr. B. Vaněk* z Pelhřimova, preklad z nemčiny - bavorského *P. Fructuosa Hockenmajera*, OFM.

Vydavateľ si v druhom ročníku poťažkal na kritikov: „*Kliatba našej katolíckej literatúry je, že máme kritikov mnoho, ale pracovníkov málo, vždy je ľahšie kritizovať ako napísať voľačo a pracovať. Keď by medzi katolíckym kňazstvom bolo toľko spisovateľov, koľko je kritikov, nemuseli by sme sa sťažovať na beznáboženskú tlač. Viacej píšme, menej kritizujeme a výsledok bude skvelý.*“²⁵⁷

Vypísal i súbeh na 10 najlepších kázni s finančnou odmenou 10 korún, no nakoniec aj tak pre technické a administratívne prekážky časopis vychádzal iba do siedmeho čísla tretieho ročníka.²⁵⁸ Štvrtý ročník vyšiel až o rok neskôr, ale len dokončil kázne na zvyšné nedele tretieho ročníka a v roku 1914 prestal vychádzať.

3. 2. 1. 6. Duchovný pastier (1917 až po dnes)

Časopis katolíckeho kňazstva založil v roku 1917 *Dr. Jozef Buday*, tentoraz nitriansky kňaz, farár z Moravského Lieskového. Začal ho vydávať v Ružomberku, kde vznikol Kníhtlačiarsky a nakladateľský spolok *Lev*, okolo ktorého sa združili spišskí a nitrianski kňazi. Preto aj spišský biskup Párvy ako i nitriansky biskup odporúčali časopis svojim kňazom.²⁵⁹

Už prvé číslo prinieslo svoju programovú štruktúru: časopis prinášal predovšetkým kázne – nedeľné, sviatočné a príležitostné od mnohých autorov, ako i katechézy, teologické preklady i preklady klasikov, beletrie a tiež medailóny zaslúžilých kňazov a samozrejme správy z ordinariátov.

Na začiatku vydávania časopisu rozposlal farár Buday s istým kruhom nadšencov – oltárnych bratov predbežné objednávky, pričom ich mal pred vydaním prvého čísla len sotva 50, čo na začiatku druhého ročníka stúplo na 631. Farár z Hontianskych Nemiec s bolesťou konštatuje, že: „*Veru, veru potrebný je nám, ako kus chleba, najmä pre nás – cítim – pre nás v jazyku zanedbaný mladší podrost. Nesmierne sme zanedbaní nadovšetko v semeníšti. Boh vie, kto je tomu chyba! Ale strašná zodpovednosť za to nasleduje!... Nuž kto a čo tomu pomôže?! Keď naši arcipastieri nie, (u nás v Ostrihome, žiaľ!bohu, ešte ani*

251 OSVALD, F. R.: Posbierajme, čo je naše! *K dejinám kat. kazateľskej literatúry slovenskej*. Príloha ku „Kazateľni“, roč. X., 1890, č. 1, s. 1.

252 Porov. RIZNER, Ľ. V.: *Bibliografia písomníctva slovenského III*. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin: 1932, s. 326.

253 Porov. RIZNER, Ľ. V.: *Bibliografia písomníctva slovenského III*. Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin: 1932, s. 326.

254 Porov. POTEMRA, M.: *Bibliografia slovenských novín a časopisov do roku 1918*, s. 55 – 56.

Porov. *Magyar katolikus lexikon*. IV. kötet, s. 931.

255 Porov. *Homiletické listy*. *Kazateľský časopis*, roč. I., 1911, č. 1, s. 1.

256 Porov. *Tamže*.

257 *Tamže*, roč. II., 1912, č. 1., s. 71.

258 Porov. *Tamže*, roč. IV., 1914, č. 1., s. 295 – 296.

260 Porov. JUDÁK, V.: Duchovný pastier – revue pre teológiu a duchovný život. *Duchovný pastier*, roč. LXXVIII., č. 8, október 1997, s. 348 – 349.

259 Porov. JUDÁK, V.: Duchovný pastier – revue pre teológiu a duchovný život. *Duchovný pastier*, roč. LXXVIII., č. 8, október 1997, s. 348 – 349.

po dnes nie, veruže nekážu bohoslovci vo svojej materčine, v ktorej budú mať slovo Božie slovenskému ľudu ohlašovať,') – nuž máme sa sami vzdelávať, čítať, písať a svoje časopisy či pre kňazov, či pre ľud veriaci vydané, všemožne napomáhať... Oj, rád by – uverte milý Bratu! – s každým oltárnym bratom o tejto veci sa shovárať a vypočúť tie všelijaké výhovorky... Máte pravdu: < Naše unovanie i hmotné obety nech poslúžia ku cti Božej a my vytrváme na počatej ceste. > Vy vytrváte v práci, my aspoň v obapolnej podpore pre všeobecné dobro a v záujme cirkve. Myslím každý z nás je presvedčený o páľčivej potrebe katolíckej tlače; a čo máme v prvom rade podporovať, ak nie svoj najbližší časopis, ako všeobecnú záležitosť katolíckeho kňazstva.²⁶⁰

Ďalej je rozhodnutý vziať na seba veľkoryso chýbajúci doplatok za staré aj nové predplatné.²⁶¹

Po roku musel pre chorobu očí – šedý zákal – odstúpiť prvý šéfredaktor, ktorý slúbil, že zostane jeho prispievateľom.²⁶² Na jeho miesto nastúpil *Andrej Hlinka*, ako hlavný redaktor. Od roku 1922 sa časopis stal poloúradným časopisom banskobystrickej, nitrianskej a spišskej diecézy.

V roku 1924 začal časopis *Duchovný pastier* vydávať SSV v Trnave s homiletickou prílohou *Katolícke kázne, časopis pre katolíckych duchovných rečníkov*. Tak ako aj doteraz kázne boli nedeľné, sviatočné a príležitostné, vždy jedna a vždy od iného autora. Z toho vidieť, že časopis si získaval širokú popularitu a prekonal počiatkové problémy s odberateľmi.

Najskôr *Katolícke kázne* vychádzali štvrtročne v zošitoch, od roku 1936 začali vychádzať podľa potreby – raz v užšom inokedy v širšom vydaní,²⁶³ ale od roku 1939 vychádzali *Katolícke kázne* ako jedna knižka na celý rok dopredu.²⁶⁴ Od roku 1942 má *Duchovný pastier* dve časti: pastoračno – teologickú a homiletickú – katechetickú.²⁶⁵

Duchovný pastier vychádzal aj po vojne a aj počas komunistickej totality, ktorá ho pre kňazov zachovala, ako stavovský časopis, ktorý sa mohol posilať len kňazom, bol úplne cenzurovaný a redakcia so šéfredaktorom boli ovládaní komunistami aj cez štátom nanútené kňazské hnutie, ktoré sa tak dostávali do popredia predovšetkým cez svoje hlásne trúby. **Mierové hnutie katolíckeho**

duchovenstva, neskôr ***Pacem in terris***, ktoré kolaborovali s komunistickým systémom u nás, doslova necirkevným spôsobom poznačili život katolíckej Cirkvi v ČSSR, čo sa odrazilo nielen na obsahu článkov, ale i na homíliách a kázňach, ktoré si časopis *Duchovný pastier* zachoval.

Vychádzajúc v mesačných intervaloch s ochudobnenou rubrikou **Homílie** tak pretrval až do pádu totality počas nežnej revolúcie v novembri 1989.

Duchovný pastier vlastne pokračuje dodnes v štruktúre posledných päťdesiat rokov. Samozrejme že už ako slobodný, necenzurovaný časopis – revue pre teológiu a duchovný život v SSV v Trnave, desaťkrát do roka, okrem prázdnin, s cirkevným schválením Apoštolskej administratúry v Trnave, č. 3120/50. Časopis má svoje ISSN 0139 – 861X, redakčnú radu po prvýkrát vo svojej vyše osemdesiatročnej histórii tvoria zástupcovia kňazov z každej diecézy na Slovensku, ktorí si spomedzi seba volia svojho šéfredaktora. Naďalej vydáva časopis *Spolok sv. Vojtecha v Trnave* a, žiaľ, **homílie sú len jednou z posledných rubrik tohto časopisu**.²⁶⁶

3. 2. 2. Slovensko stále čaká na homiletický časopis²⁶⁷

Veľká škoda, že sme sa v súčasnosti v *Duchovnom pastieri* uspokojili len s jednou malou rubrikou a s jednou homíliou na nedele a sviatky v nej, tak ako to bolo počas celej komunistickej totality (1948 – 1989). Veď na Slovensku už je Katolícka univerzita v Ružomberku, ktorá má v Košiciach teologickú fakultu a v Spišskom Podhradí - Spišskej Kapitule svoj afiliovanej inštitút; ďalej sú tu dve rímskokatolícke teologické fakulty: RK CMBF UK v Bratislave so svojimi 2 afiliovateľmi Teologickými inštitútmi v Nitre, Banskej Bystrici – Badíne; Teologická fakulta sv. Alojza v Bratislave pri Trnavskej univerzite ako i Gréckokatolícka bohoslovecká fakulta UPJŠ v Prešove, a teda na nich vyučuje najmenej 7 prednášateľov homiletiky a okrem nich tu vyučuje najmenej stovka kvalitných a vzdelaných kňazov a predsa Slovensko nemá už vyše 60 rokov svoj vlastný homiletický časopis.

V dnešnej dobe sú veľmi dôležitou pomôckou mnohé odkazy na kázne a homílie, ale i samostatné homiletické stránky:

260 SAHULČÍK, V.: *Oblas z našich kruhov*. In: *Duchovný pastier*, roč. II., 1918 – 19, č. 1 – 2, s. 89 – 91.

261 Porov. *Tamže*.

262 Porov. BUDAY, J. V.: *Oznam.*, In: *Tamže*, s. 91.

263 Porov. *Pozornosti pánom kazateľom*. In: *Duchovný pastier*, roč. XVII, 1936, č. 1, január, s. 32.

264 Porov. *Katolícke kázne. Programová príloha „Duchovného pastiera“*, roč. XV, 1939, SSV v Trnave, s. 3.

265 Porov. ZEMKO, P.: *Nech slnko svieti, kde si Ty!* Beriss, Martin: 1999, s. 32.

266 Porov. *Duchovný pastier dnes*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXVIII., č. 8, október 1997, s. 352.

Porov. *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXIII., č. 8, september 2002, s. 337 – 384.

267 Porov. ZEMKO, P.: *Homília a homiletika v 85-ročnej histórii homiletického časopisu*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXIII., č. 8, september 2002, s. 373 – 379.

- <http://homilie.rimkat.sk>
- www.homily-service.sk;
- www.radiovaticana.cz
- www.knazi.sk/homilie/
- www.zutom.sk/trojica/
- www.upc.uniba.sk/
- www.ksnr.sk/surab/roka2.htm
- www.ksnr.sk/surab/rokc.htm
- www.ksnr.sk/surab/rokc2.htm
- www.frantiskani.sk/kazatel/
- www.webplace.christ-net.sk/kazne/

Niečo supľujú aj **Katolícke noviny**, ktoré týždenne uverejňujú nedeľné liturgické čítania a zamyslenie k nim.²⁶⁸

Chabým pokusom boli *Myšlienky k homíliám na nedele a sviatky „Pane spezzato“* od Luigi Berra, uverejňované v *Liturgii* od č. 1/ 2001.²⁶⁹

Homiletickým časopisom by mohol byť redemptoristický časopis *Slovo medzi nami, meditácie na každý deň*, ktorý vychádza od *Jubilejného roku 2000* aj v internetovej podobe www.cssr.sk/slovo – ale je použiteľný len ako návod na prípravu didaskálie. Návod na didaskáliu prináša aj týždenník *Zrno*.

A tak sa na Slovensku už skoro za 70 rokov, žiaľ, ani za posledné roky nadobudnutej demokracie, ohľadom tlačeného slova nič nezmenilo.

3. 3. Homiletika v Katolíckych novinách

3. 3. 1. Príspevok k dejinám homiletiky

Mal som možnosť aktívne sa spolupodieľať na príprave osláv 130. výročia založenia prvého slovenského patronátneho gymnázia v Kláštore pod Znievom. V súvislosti s týmto výročím bol často spomínaný kňaz, pedagóg, publicista, ľudovovýchovný pracovník Martin Čulen, o ktorom som sa práve v KN dočítal, že v roku 1858 sa dostal do Bratislavy, kde zaviedol slovenské kázne, ale aj sám často pomáhal hlásať po slovensky. Svoje kázne uverejňoval v homiletickom

časopise KAZATEĽNA. Jeho kázne boli vynikajúco premyslené a obsahovo zamerané napríklad o svornosti, čnostiach, sviatostiach, ale aj o Najsv. Trojici.²⁷⁰

Doba, v ktorej Martin Čulen žil (1823 – 1894), bola veľmi ťažká pre kňazov, lebo mali maďarské školy, v ktorých sa učili hlásať po maďarsky, chýbali slovenské homiletické pomôcky a aj Cirkev na Slovensku vyvíjala obrovský maďarizačný tlak.²⁷¹ Preto iste treba pochváliť odvahu našich kňazov, že už v 17. storočí Juraj Fándly radí veriacim, ako majú počúvať kážeň:

„Keď vám kazateľ povie, že je to napísané v Písme svätom, tomu máte tak veriť, ako keby sám Boh hovoril.“

1. Texty, verše latinské neočakávajú, ony sa v slovenskej reči vykladajú.
2. Počúvajte aj slová sv. Otcov, vykladateľov sv. Písma.
3. V kázňach nepozorujte krásu reči, výrečnosť. Povinnosťou kazateľa je: vynaučovať. Vynaučovať však nemôže, ak od poslucháčov svojich nebude porozumený. To po mne poznávate, že takou rečou kážeň „povedám“, akou vy „obecne“ medzi sebou rozprávate.“²⁷²

Je obdivuhodné, že kňaz Pavol Blaho v rokoch 1874 – 1880 vydával homiletický časopis *Kazateľ*, ale hlavne 28 ročníkov *Osvaldovej Kazateľne* položili základy slovenskej katolíckej homiletickej literatúry.²⁷³ O nej sa dozvedáme na stránkach *Katolíckych novín*, keď napríklad v č. 22 z roku 1980 sa píše: „V roku 1881 začal Fr. R. Osvald vydávať „Kazateľňu“, časopis pre katolícke duchovné rečníctvo. Už v prvom ročníku a postupne potom vedel Osvald združiť 10-15 spolupracovníkov z radov známejších i menej známejších kazateľov, ako boli Pavol Blaho, Ján Gerometta, Andrej Kubina, Martin Čulen, Št. Mišík, Július Plošic, Frant. Sasinek, Juraj Slota, Martin Hojč, Michal Chrástek, Andrej Kmet“, ale i neskôr „M. Hojč, J. Kačka, T. Milkin, Š. Klempa, J. Kompánek, J. Krasňanský, K. A. Medvecký, F. Šujanský, H. Vitko, J. Zigmundík, F. Zvada, I. Žiak a ďalší, no najpočetnejšie sám vydavateľ a redaktor František R. Osvald.“²⁷⁴

270 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 69, č. 4/1954, s. 5.

271 Porov. ZEMKO, P.: *Nech slnko svieti, kde si Ty! Berris*, Martin: 1999, s. 50.

272 *Katolícke noviny*, roč. 65/1950, s. 7.

273 *Tamže*, s. 50 – 51.

Porov. *Katolícke noviny*, roč., 86, č. 19/1971, s. 5.

274 *Katolícke noviny*, roč. 95, č. 22/1980, s. 5.

268 Porov. ZEMKO, P.: *Homiletika v Katolíckych novinách, v 130 rokov Spolku svätého Vojtecha a 150 rokov Katolíckych novín*, SSV, Trnava: 2001, s. 93 – 99.

269 Porov. *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XI., č. 1/ 2002.

Boli to práve KN, ktoré propagovali slovenské kázne slovenských hlásateľov, slovenské homiletické pomôcky ako i spisovnú slovenčinu a myšlienky všeslovanského bratstva.²⁷⁵ Zvlášť počas komunizmu sa niektoré historické medailóny hlásateľov objavovali opakovane aj viackrát, čo dosvedčuje prísnu cenzúru tlače. Napriek tomu sa nám na stránkach 160-ročných KN predstavuje celá plejáda literátov – hlásateľov, dokonca skoro vždy na jednej a tej istej strane jednotlivých čísel.

Sú to: Štefan Mišík,²⁷⁶ Pavel Příhoda,²⁷⁷ Gabriel Paulík,²⁷⁸ Andrej Radlinský,²⁷⁹ Alexander Máčaj,²⁸⁰ Anton Palšovič,²⁸¹ Imrich Mikšík,²⁸² P. Gašpar Ceasar Honza,²⁸³ Rafael Habala,²⁸⁴ PhDr. Július Dvorák,²⁸⁵ Jozef Zahora,²⁸⁶ Dr. Šimon Faba,²⁸⁷ Imrich Terchovič,²⁸⁸ Martin Medňanský,²⁸⁹ Ján Zlatoústy Boskovich,²⁹⁰ Pavol Blaho,²⁹¹ Dr. Anton Šafarovič,²⁹² Vojtech Šimko,²⁹³ František Skalník,²⁹⁴ P. Anton Vojtech Gazda,²⁹⁵ Jozef Sčasný,²⁹⁶ Juraj Palkovič,²⁹⁷ Matej

275 Porov. *Katolícke noviny*, č. 6, 5. 2. 1853, s. 48.

Porov. *Katolícke noviny*, č. 15, 10. 4. 1852, s. 120.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 92, č. 6/1977, s. 5.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 86, č. 38/1971, s. 5.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 88, č. 38/1973, s. 6.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 69, č. 30/1954, s. 5 – 6.

276 Porov. *Ludové noviny*, roč. 59, č. 29/1908, s. 2 – 4.

Porov. *Ludové noviny*, roč. 59, č. 30/1908, s. 1 – 2.

277 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 97, č. 21/1982, s. 5.

278 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 69, č. 17/1954, s. 4.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 92, č. 27/1977, s. 5.

279 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 97, č. 4/1982, s. 5.

280 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 69, č. 5/1954, s. 5.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 94, č. 4/1979, s. 5.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 96, č. 2/1981, s. 5.

281 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 96, č. 48/1981, s. 5.

282 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 96, č. 47/1981, s. 5.

283 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 96, č. 39/1981, s. 5.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 137, č. 39/1986, s. 5.

284 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 96, č. 23/1981, s. 5.

285 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 96, č. 6/1981, s. 5.

286 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 137, č. 33/1986, s. 5.

287 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 137, č. 27/1986, s. 5.

288 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 136, č. 45/1985, s. 5.

289 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 136, č. 3/1985, s. 5.

Porov. *Katolícke noviny*, roč. 93, č. 46/1978, s. 5.

290 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 99, č. 17/1984, s. 5.

291 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 99, č. 2/1984, s. 5.

292 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 97, č. 35/1982, s. 5.

293 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 92, č. 6/1977, s. 5.

294 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 102 (138), č. 31/1987, s. 5.

295 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 98, č. 15/1983, s. 5.

296 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 95, č. 3/1980, s. 5.

297 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 93, č. 1/1978, s. 5.

Fabrícius,²⁹⁸ František Xaver Geben,²⁹⁹ Dominik Mokoš,³⁰⁰ Eugen Gerometta,³⁰¹ jeho brat Ján Gerometta (1823-1900).³⁰²

Ďalej je to Matej Kováč (1790-1848),³⁰³ Ján Kalina (1876-1948),³⁰⁴ Andrej Kalmančok (1883-1954).³⁰⁵

3. 3. 2. Hlásanie Božieho slova

KN v čísle 8 z roku 1904 uviedli Sasinkov článok „*Chráňte sa znectenia slova Božieho*“, v ktorom autor vysvetľuje náuku Cirkvi o hlásateľovi Božieho slova: „*Ku kazateľovi a k slovu Božiemu, ktoré povinný je ohlašovať, nechovajú sa ľudia tak, ako to apoštolský úrad kazateľa a dôstojnosť slova Božieho so sebou prináša. Mnohí považujú kazateľa akoby za svetského rečníka, nie ale za posla Božieho. Jeho reč majú za výraz jeho ľudskej vymyslenosti, múdrosti a známosti, nie ale za slovo Božie, za slovo, ktoré v mene Božom ohlašuje. Je pravda, že nie každé slovo, ktoré vychádza z jeho úst, je slovom od Pána Boha; predsa však jadro jeho reči je zo zjavenia Božieho, zo svätého Písma; je telom a ostatná reč je len rúchom a ozdobou jeho. Čo hovorí, to hovorí v duchu Ježiša Krista a v duchu sv. cirkve jeho, ako kazateľ slova Božieho, ako ohlašovateľ učenia Ježišovho, nie ale ako jednoduchý rečník. Keby ľudia tak považovali kazateľa a jeho kázanie, nemeškali by slyšať ho a, slyšiaceho, pokorili by sa tomu, čo v mene Božom a v mene cirkve sv. ohlašuje; neposudzovali a neprekrucovali by ľahkomyselne, ba i zlomyselne posvätnú reč jeho. Je-li prísnu a svätou povinnosťou kňaza, aby v úradnej a kazateľskej reči presne a verne sa pridržal učenia Ježiša a cirkve jeho, je tiež veriacich povinnosťou, aby ho na kazateľni považovali a poslúchali čo posla Božieho, pamätlivý slov Ježiša Krista: Kto vás slyší, mňa slyší: kto vás opovrhá, mňa opovrhá. (Lk 10,16)*“³⁰⁶

298 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 93, č. 34/1978, s. 5.

299 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 88, č. 51/52, s. 6.

300 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 97, č. 28/1982, s. 5.

301 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 93, č. 19/1978, s. 5.

302 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 98, č. 36/1983, s. 5.

303 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 99, č. 34/1984, s. 5.

304 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 58, č. 27/1943, s. 5.

305 Porov. *Katolícke noviny*, roč. 55, č. 8/1904, s. 5.

306 Porov. *Katolícke noviny*, 1855 – Reč pri exercíciách Pavla Motešického, od T. Cabana, s. 30, Reč od J. Ex. p. Imricha Palugyaya, počas obnovovania tovaryšstva Mariánskeho v Trenčíne, s. 33 - 34, Reč od Dr. A. Radlinského pri svätení novej veže v Pomáze, s. 35 - 36.

Porov. *Katolícke noviny*, 1856 – Reč oslavujúca Ludevita Stareka od Jána Ondrisika, s. 18 - 22.

Porov. CM 1860 – Kázeň úvodná skrze Štefana Hyroš, s. 10 - 14, 17 - 20.

Porov. CM 1861 – Kázeň na Porciunkulu od Vikt. Sasinku, č. 33.

Porov. CM 1863 – Reč J. E. p. kardinála a arcibiskupa pražského, kniežaťa Bedricha Schwarzenberga, s. 363 - 367.

Porov. CM 1864 – Kázne a reči duchovné č. 3, 11, 12, 13, 30, 31, 34, 42, 38, 49, 40, 4, 42, 43, 44, 45, 38 - 45.

Porov. CM 1865 – Duchovná reč Alojša Prihody povedal Dr. Andrej Radlinský, s. 97 - 102, 105 - 109.

Na stránkach KN sa stretávame popri životopisoch hlásateľov, či homiletických radách aj s kázňami, ktoré sa nachádzajú v prvých ročníkoch len veľmi striedom – od roku 1855 do roku 1865 máme v KN len 31 kázní, pričom mimoriadne veľa kázní je v ročníku 1864 – až 23, hoci v iných ročníkoch len 1 až 3.³⁰⁷

Je tiež pozoruhodné, že v jubilejnom 50. ročníku KN z roku 1899 je vymenovaných 629 prispievateľov a z nich je 253 kňazov. Z toho sa dá usudzovať, že kňazi si v minulom storočí veľmi dobre uvedomovali to, čo napísal do 1. čísla KN Šimon Klempa – „*katolíckych novín skladateľ*“: „*Aby sme nikdy ináč k ľudu nemluvili, jedine v prostote a uprimnosti srdca, v poniženosti a dobrotě. Toto jest tajemstvo nejlepšího kázání, které vždy osov přináša*“³⁰⁸ – pretože sa neodťahovali od ľudu, ku ktorému boli poslaní. So Sv. písmom nám treba pochváliť mužov, našich otcov, že sa primkávali ku KN propagovaním katolíckej ľudovej tlače, ale i hlásaním Božieho slova v písanej podobe: kázňami, homíliami, duchovnými rečami, rozjímaniami, príležitostnými príhovormi na liturgický kalendár, o svätcoch, alebo len poučné úseky z ich života, čím chceli povzbudzovať všetkých čitateľov, že za Božie slovo sa treba nadchýnať, meditovať ho, no hlavne žiť!

Zvlášť je potrebné pochváliť, že na stránkach KN sa začali pravidelne objavovať texty Svätého písma podľa oficiálneho prekladu. Najskôr to bolo len nedeľné evanjelium a postupne aj prvé čítanie, prípadne i druhá lekcija, občas aj nepravidelnou formou, no skoro vždy na jednom a tom istom mieste, čím iste Katolícke noviny prispeli k udomácneniu Božieho slova v každodennom živote našich kresťanov.

Spočiatku, od roku 1905, bola táto biblická rubrika označovaná len názvom nedele, neskôr aj s „*Krátkym výkladom evanjelia*“³⁰⁹ alebo s katechetickým vysvetlením príležitostného sviatku niektorého svätého – napr. sv. Martina, či na deň sv. Vendelína³¹⁰ – zväčša na prvej strane novín, ale od roku 1906, č. 45 už aj na druhej strane týždenníka.³¹¹

V tomto období sú známe mená autorov duchovných príhovorov: Dr. Frant. Jehlička, J. Stopka, Š. Stecz, Krištof Schmidt, F. V. Sasínek, F. Margin Rudolfský, Ferdinand Juriga, benediktín Rupko Rehák, Dr. Pavel Žiška, Ján Straka, Viliam

Hot'ka, kanonik Jozef Šesták, Dr. Fr. Falkenauer, prof. Vojtech Klein, F. Zat'ko, dekan – farár Štefan Tokárčik.

Až napokon prichádza doba tvrdého komunizmu, keď od roku 1948 máme v KN rubriku „Slovo Božie“, ale príležitostné kázne a homílie sú už podpisované pseudonymom: Omega, alfa, sacerdos, minimus, radošínský, či značkami pozostávajúcimi často len z 2 - 3 písmen. Plným menom sa podpisovali len profesori CMBF v Bratislave (Dudáš, Višňovský, Krovina, Beitzl, Miškovič, Martinec, Vrabec), alebo predstavení seminára (Viliam Hot'ka), či pár „odvážlivcov“: Dr. Ignác Chladný, Jozef Šesták, Jozef Weisz, František Macko, Koloman Štefko, Dr. Jozef Korec, Leopold Adamčík, Michal Šmida, Michal Kľučár, P. Emil Cubínek, P. Jozef Libor Matoška, Dr. Oto Holúsek. Politický odmäk v rokoch 1968/69 prináša až po normalizáciu širokospektrálne celoslovenské zapojenie kňazov do nedeľnej homílie a do „Duchovného pokrmu týždňa“, ktorý sa v rokoch 1971-73 stáva doménou Dr. Jozefa Šestáka, od č. 48/1973 sa tematický duchovný pokrm týždňa uvádza bez udania autora. V roku 1976 sa mení názov na „Duchovné slovo týždňa“, ktoré od č. 28/1989 píše v závere perestrojky Anton Srholec až po č. 48/1993, keď sa Duchovného slova ujíma Ferko Kapušniak, neskôr Vít Hora, sr. Bernadeta, Teofil Klas a Dr. Štefan Hanakovič.

Veľmi zaujímavé sú mená autorov kázní v čase tzv. Pražskej jari, ale i následnej tvrdej normalizácie, keď sa okruh prispievateľov rapídne zúžil iba na profesorov CMBF, členov Pacem in terris, zamestnancov biskupských úradov, či „riskujúcich“ nádejných doktorandov, občas i ordinárov – kolaborantov s režimom, alebo kňazov – zamestnancov SSV. Občas sa počas komunizmu objavili i preložené homílie cirkevných otcov. Dnes sú v KN homílie z pera prof. Dr. J. Jaraba, PhD; prof. Dr. L. Stančeka, PhD; ThLic. Jaroslava Ivanca; Mons. ThLic. Róberta Bezáka – dnes trnavského arcibiskupa; Mons. ThLic. Mariána Gavendu; doc. Dr. Mariana Šurába; Martina Kramaru.

3. 3. 3. Homília po Druhom vatikánskom koncile

Samozrejme, že sa v KN objavilo i niekoľko článkov, ktoré mapovali Druhý vatikánsky koncil, no hlavne konštitúciu o liturgii, ktorej pevnou súčasťou je i homília. Zmeny, ktoré sa priamo dotkli liturgie slova, boli najlepšie rozobrané v článku z roku 1970, v č. 1, ktorý nesie názov podľa slov pápeža Pavla VI., že „*svätá Cirkev chce v dušiach veriacich vzbudiť smäd po slove Božom*.“³¹²

307 Katolícke noviny, roč. 1849, č. 1, s. 5

308 Porov. Ľudové noviny, č. 41/1906

309 Porov. Katolícke noviny, roč. 57, č. 43,47/1905

310 Porov. Katolícke noviny, č. 45/1906

311 SRAK, J.: Vzbudiť smäd po slove Božom. In: Katolícke noviny, roč. 85, č. 1/1970, s. 3.

312 Tamže.

Prajem nám všetkým, aby sme takýto smäd vždy mali, lebo „*keď dávame Pánu Bohu naše modlitby, našu oslavu Boha, Boh ju prijíma a vracia nám vo svojich slovách, ktoré nám dáva ako duchovný pokrm. Vracia nám svoje slová vo svätých čítaniach a vracia nám v slovách svojej sprostredkovateľky, učiacej Cirkvi, vo forme homílií.*“³¹³. Zostáva len mojím skromným zbožným želaním, aby ich KN vždy mali!

Zároveň odporúčam všetkým bádateľom, študentom teológie, aby svoju aktivitu venovali aj práci pre dejiny slovenskej homiletiky.

3. 4. Normy Cirkvi do uvedenia Druhého vatikánskeho koncilu

Na tvorbu a stavbu homílií v homiletických časopisoch a samostatných knižných vydaniach do uvedenia Druhého vatikánskeho koncilu mali samozrejme svoj prirodzený vplyv predpisy a normy Cirkvi, ktoré povzbudzovali k horlivosti hlásateľov a zároveň viedli k správnosti v hlásaní Evanjelia. Cirkev sa v homiletike pridržiavala noriem Tridentského koncilu, XXII. zasadnutie, cap. 8 a XXIV. zasadnutie, cap. 4,³¹⁴ ďalej pápežskej encykliky Leva XIII. z roku 1894.³¹⁵

V encyklike *Acerbo nimis* z 25. apríla 1905, sv. Pius X. hovoril o dôležitosti a vznešenosti kazateľského úradu.³¹⁶ Podľa neho kňaz nemá žiadnu závažnejšiu úlohu ani väčšiu povinnosť, ako vyučovať.³¹⁷ Tento pápež zároveň 18. júla 1908 povýšil sv. Jána Zlatoústeho za patróna hlásateľov. Mimoriadne dôležité sú samozrejme normatívne zásady *CIC* uplatnené v „*de sacris cantionibus*“ kánonov 1327 – 1348 Kódexu z roku 1917.

Nadovšetko však o jasnej línii pre hlásateľov Cirkvi do Druhého vatikánskeho koncilu pojednáva encyklika pápeža *Benedikta XV.* z 15. júna 1917 *Humani generis Redemptionem* o ohlasovaní Božieho slova. Pápež ňou reaguje predovšetkým na akýsi druh potulných kazateľov v Taliansku a vo Francúzsku.³¹⁸ Benedikt XV. v encyklike zdôrazňuje, že úlohou biskupa je v prvom rade hlásenie. Ale biskup nemôže vždy a všade hlásať a tak musí využiť na to pomoc kňazov. Kňaz môže hlásať len vtedy, ak mu to biskup dovolí. Nikto nesmie vystúpiť na kazateľnicu ako na ihrisko, na ktorom sa každý cvičí pre

svoje vlastné potešenie, píše v encyklike pápež. Svätý Otec dokonca dáva presnú normu, kto môže hlásať: „*ten u koho nájdete znaky Božieho povolania,*“ ktoré sa musia zistiť tak pri posúdení súcosti ku kňazstvu ako aj k schopnosti hlásať. Len ten je povolaný hlásať, kto má na to patričné vedomosti a čnosti, v primeranej miere prirodzené dary. Keby neboli splnené tieto podmienky, potom by išlo podľa pápeža Benedikta XV. o *pokúšanie Pána Boha*. Preto je úlohou biskupa všímať si na základe dlhej a trvalej skúsenosti náuku a svätosť tých, ktorým má byť zverené hlásanie. Pápež na to žiada dokonca skúšku, ktorá by mala byť obdobou skúšky pred získaním svednej jurisdikcie. Úspechom jej získania má byť predovšetkým dobrý duchovný život – duchovná múdrosť, svetlo nábožnosti, lebo ten je dôležitejší než výrečnosť a elegancia reči. Benedikt XV. vo svojej encyklike zhrnul predchádzajúcu náuku Cirkvi, zvlášť zo IV. lateránskeho a Tridentského koncilu. Jeho slová sú presiaknuté príkladom a učením Origenesa, sv. Cyrila Jeruzalemského, sv. Augustína, sv. Jána Chryzostoma, sv. Gregora, sv. Petra Damianiho, sv. Bernarda, no hlavne sv. Pavla, apoštola – hlásateľa Pravdy, podľa ktorého sme Kristovými vyslancami.³¹⁹ A teda hlásateľ sa nehanbí hovoriť aj jednoduchým ľuďom na jednoduché a ľahké témy. Lebo hlásateľovi nemá ísť len o prestíž a vyhľadávať len slávnejšie mestá, renomovanejšie kostoly a kazateľnice, hlásať len pred veľkými zástupmi ľudí, čo vedie k nebezpečenstvu sklznutia – uprostred Božích právd prejsť na politiku, a tak sa zapáčiť poslucháčom, uspokojiť ich túžby, pričom podľa sv. Pavla im treba štekliť uši.³²⁰

Preto Benedikt XV. očakáva prísnosť v posudzovaní takýchto hlásateľov, ktorí sa potom veľmi ľahko znížia k akejkoľvek nedôstojnej forme života. Podobnú prísnosť podľa pápeža treba mať aj pri tých, ktorí zanedbávajú normy nevyhnutné na dôstojné vykonávanie tejto služby.

Pápež tu napokon opätovne žiada nasledovať sv. Pavla, ktorý išiel hlásať s náležitým vzdelaním, dobrou prípravou pod vedením Gamaliela a s vliatym poznaním prostredníctvom Zjavenia, len tak sa aj hlásateľ uchráni bludov v náuke, ktorú hlása. Tak učí IV. lateránsky koncil, **že nevedomosť je matkou všetkých bludov**. Na ne je hlásateľ lekárom, ktorý predpisuje užitočné lieky. A v tom je podľa pápeža súčasť posvätného rečníka, že dokáže príjemnými urobiť pravdy, ktoré sa samy o sebe môžu zdať trpké.

³¹³ Tamže.

³¹⁴ Porov. TUMPACH, J. – PODLAHA, A.: *Český slovník bohovědný, I. díl*, Cyrillo – Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, Praha: 1912, s. 18.

³¹⁵ Porov. Tamže.

³¹⁶ Porov. Tamže.

³¹⁷ Porov. JÁN XXIII.: *Sacerdotii nostri primordia*, 50.

³¹⁸ Porov. AAS 1917, Nr. 7, pag. 305.

Porov. *Acta curiae archiepiscopalis Olomucensis 1917*, Nr. 11.

³¹⁹ Porov. 2 Kor 5, 20.

³²⁰ Porov. 2Tím 4, 3.

Len takíto múdri hlásatelia, o ktorých hovorí sv. Bernard: *Ukáž, že si zásobárňou (concham) a nie potrubím*, sú sami plní vecí, o ktorých hovoria, a nie sú len ich odovzdávateľmi.³²¹

K encyklike vydala Posvätná kongregácia 28. júna 1917 presné vykonávacie nariadenia.³²² Podľa týchto nariadení v encyklike, sa zaviedlo v Cirkvi u nás, že každý farár musí mať v inej farnosti, či v kostole povolenie ordinára na hlásanie. Zároveň skúška k získaniu povolenia hlásať musí byť pred tromi examinátormi a ak kandidát presvedčí ordinára o svojom čnostnom živote, dostane od neho písomné povolenie.³²³

O hlásateľoch pravdy, odvážnych a rozhodných, sa vyjadril aj Pius XI. v encyklike *Ad catholici sacerdotii*, z 20. 12. 1935.³²⁴ Bl. Ján XXIII. postavil hlásateľom za vzor sv. Jána Máriu Vianneya, pri príležitosti stého výročia jeho smrti vydal 1. 8. 1959 encykliku *Sacerdotii nostri primordia*. V nej pápež vidí sv. Jána Vianneya ako „vždy pripraveného odpovedať na potreby duší,“ keď „ako pravý pastier vynikal tým, že pre ne hojne zabezpečoval prvoradú stravu, ktorou sú náboženské pravdy.“³²⁵

Týmto veľkým záujmom Cirkvi o homiletiku sa nielen hlásateľom, ale aj ich praktickým dielam, teda homíliám a kázňam, dostal vysoký dôraz a vážnosť, ktorá spočíva, ako napísal sv. Pius X., v bedlivosti a zodpovednosti za duše Pánovho stáda, čo je podľa svätého pápeža oprávnená nádej v budúcnosť Cirkvi.³²⁶ Lebo „***zapáčilo sa Bohu spasiť veriacich bláznovstvom ohlasovania.***“³²⁷ A ono – s istotou to môžem povedať, že zmenilo tvárnosť tejto zeme, našej bývalej spoločnej vlasti – Československej republiky, veľkou aktivitou každého kňaza – hlásateľa Evanjelia, ale aj autorov mnohých homílií, kázní a príhovorov v homiletických časopisoch, ale i v samostatne vydaných homiletických publikáciách. Lebo ako to potvrdil vo svojej encyklike *Ad catholici sacerdotii* pápež Pius XI., keď sa odvážil napísať skoro dvadsať storočí dokázanú slávnú skúsenosť účinnosti kňazského slova, v ktorom sa odráža Božie slovo, že „***všetky dobrodenia, ktoré kresťanská kultúra vniesla do ľudskej spoločnosti, majú***

svoj koreň a počiatok v slovách a v skutoch katolíckeho kňazstva.“³²⁸ ono bolo vždy svedomité v práci, formovalo, viedlo a povzbudzovalo súcich kandidátov podľa Božieho Srdca.³²⁹

321 Porov. BENEDIKT XV.: *Humani generis Redemptionem*, 5. 6. 1917. In: HERMANOVSKÝ, J.: *Pápeži kňazom*, Lúč, vydavateľské družstvo, Bratislava: 1996, s. 41 – 56.

322 Porov. *Normae pro sacra praedicatione*, S. Congr. Consist. AAS 1917, Nr. 7, pag. 328.

Porov. *Acta curiae archiepiscopalis Olomucensis* 1917, Nr. 11.

323 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 13 – 14.

Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 37 – 39.

324 Porov. TUMPACH, J. – PODLAHA, A.: *Český slovník bohovědný, I. díl*, s. 18.

325 JÁN XXIII.: *Sacerdotii nostri primordia*, 46.

326 Porov. PIUS X. *Haerent animo*, 4. 10. 1908. In: Hermanovský, J.: *Pápeži kňazom*, s. 9 – 39.

327 1 Kor 1, 21.

328 Porov. PIUS XI.: *Ad catholici sacerdotii*, 20. decembra 1935.

Porov. BENEDIKT XV.: *Humani generis Redemptionem*, 15. júna 1917.

329 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 92 – 93.

4. ARCHITEKTÚRA HLÁSANIA

4. 1. V našich krajoch

Každé hlásanie Božieho slova musí byť ako ucelené umelecké dielo, ktoré má svoju presnú logickú štruktúru a tak tvorí jasne čitateľnú homiletickú architektúru.³³⁰ Pre hlásanie Božieho slova sú si blízke a totožné postupy, ktoré uverejnili naše slovanské – prvé československé učebnice homiletiky, s ktorými sa stretávame v XIX. storočí.

Skočdopoleho učebnica homiletiky vydaná v roku 1890 uvádza celú stavbu duchovných príhovorov takto:

ÚVOD (EXORDIUM)

- a. biblický text
- b. počiatok
- c. prechod k úlohe
- d. predloha a rozvrh³³¹

POJEDNANIE I. DIEL –

1. Výklad predmetu
2. Dokazovanie – a) dôkazy z autority – Písmo, Otcovia, Cirkev
b) dôkazy z rozumu a z dejín
3. Vyvrátenie (ako dôkaz)
4. Naklonenie a pohnútky – a) doloženie
b) pohnútky
c) afekty
5. Stručné opakovanie

POJEDNANIE II. DIEL –

1. Výklad predmetu
2. Dokazovanie – a) dôkazy z autority – Písmo, Otcovia, Cirkev
b) dôkazy z rozumu a z dejín
3. Vyvrátenie (ako dôkaz)
4. Naklonenie a pohnútky – a) doloženie
b) pohnútky
c) afekty
5. Stručné opakovanie

330 SKOČDOPOLE, A.: *Příruční kniha bohosloví pastýřského*, Praha: 1890.

331 Porov. *Tamže*.

POJEDNANIE III. DIEL –

1. Výklad predmetu
2. Dokazovanie – a) dôkazy z autority – Písmo, Otcovia, Cirkev
b) dôkazy z rozumu a z dejín
3. Vyvrátenie (ako dôkaz)
4. Naklonenie a pohnútky – a) doloženie
b) pohnútky
c) afekty
5. Stručné opakovanie³³²

ZÁVER – opakovanie, dôrazné alebo srdečné, tklivé napomenutie, povzbudenie.³³³

Novšie české učebnice – Tomanova,³³⁴ Foltýnovského,³³⁵ Habersbrunnerova³³⁶ ako aj slovenské – Faithova³³⁷ a dokonca ešte aj Korcova³³⁸ predstavujú jednoduchšiu stavbu foriem hlásania, následkom čoho sú *homílie, kázne a didaskálie* kratšie a jednoduchšie:

- a) predslov - zvyčajne text citátu, či motto vyjadrené výrokom cirkevných Otcov, svätcov, uzneseniami cirkevných snemov
- b) úvod s oslovením poslucháčov, ich uvedenie do témy - dvomi alebo tromi vetami, krátkym príkladom, alebo nejakou inou názornosťou, aby zaberal asi pätinu celkovej dĺžky textu
- c) pojednanie, stať - spočíval vo výklade, dokazovaní, aplikácii a motivácii
- d) záver, epilóg - krátka rekapitulácia, prípadne nejaké zvláštne rozhodnutie alebo aj nejaký príklad, udalosť, ktorá konkrétne ukazovala prednesenú pravdu a čo tá od nás napokon žiada.

Toman k tomu ešte aj konštatuje, že dnešná forma hlásania je dedičstvom scholastiky, kde *tematické kázne* majú svoju presnú metódu, osnovu a organickú súvislosť, čo by sa dalo prirovnávať v stavebníctve k dokonalej stavbe gotických katedrál.³³⁹

332 Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 87 – 88.

333 Porov. SKOČDOPOLE, A.: *Učebná kniha bohosloví pastýřského*, s. 213 – 214.

334 Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 85 – 89.

335 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 92 – 105.

336 Porov. HABERSBRUNNER, D.: *Cesta na kazatelnu*, s. 7 – 22.

337 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské řečnictvo*, s. 163 – 177.

338 Porov. KOREC, J.: *Cirkevné řečnictvo (Homiletika)*, s. 65 – 71.

339 Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 45.

Hlásanie podľa sv. Augustína pôsobí: „*Ut veritas pateat, placeat, moveat*“ (De doctr. Christ. 1. IV., c. 28) tak, že dáva rozumu svetlo, srdcu teplo a vôľu silu.³⁴⁰ A preto je potrebné pamätať na tieto zásady v praxi:

1. UT VERITAS PATEAT (BOŽIE SLOVO A ROZUMOVÉ POZNANIE) – hlásanie musí spôsobiť, že rozum pozná náboženskú pravdu a uznáva ju. Preto ju musí jasne podať homiletickým výkladom³⁴¹ – znázornením, obrazmi, analógiami (metaforami, metonymiami, prirovnaniami, alegóriami, podobenstvami – parabolami, bájkami, predobrazmi, príkladmi, homiletickými dôkazmi).³⁴²
2. UT VERITAS PLACEAT (BOŽIE SLOVO A CIT) – hlásateľ v duchovnom príhovore pôsobí ďalej na cit a vôľu poslucháčov, aby poznajú pravdu aj žili. K tomu pomáhajú hlásateľovi hlavne rétorické prvky výstavby: hlavne formálny pátos, ktorý zdôrazňuje pravdu poslucháčom tak, že si uvedomujú zdôraznené, ako niečo dôležité a nutné. Pričom je na tomto mieste dôležité zdôrazniť, že tak ako poznáme vzťah filozofie a teológie: *Filosofia est ancila theologiae*, tak obdobný je aj vzťah rétoriky a homiletiky.³⁴³
3. UT VERITAS MOVEAT (BOŽIE SLOVO A ĽUDSKÁ VÔĽA) – účelom hlásania je pohnúť vôľu poslucháčov k dobrému predsavzatiu a následnému konaniu v každodennom kresťanskom živote (porov. Rim 1, 17; 2, 13).³⁴⁴

Hlásanie, uverejňované predovšetkým vo vtedajších homiletických časopisoch čerpá predovšetkým z týchto zdrojov:

- autentické – Sväté písmo, rozhodnutia Cirkvi, náuka Otcov a liturgia
- neautentické (pomocné) – dejiny, kniha prírody, skúsenosti (vlastné i cudzie) so zvláštnou opatrnosťou na skúsenosti zo spovednice, svedectvá vynikajúcich osôb, cudzie vzory hlásania.

340 Porov. HABERSBRUNNER, D.: *Cesta na kazateľnu*, s. 37 – 41.

341 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 55 – 68.
Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 60 – 62.

342 Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 69 – 82.
Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 62 – 71.

343 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské řečnictví*, s. 21 – 24.
Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 15 – 16.

Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 43; 89 – 103.

344 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské řečnictví*, s. 127 – 145.
Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 81.

Podľa Jungmanna zo všetkých zdrojov má absolútnu prioritu Sväté písmo. Preto aj dáva tieto rady k jeho pochopeniu:

- a) čítaj kurzoricky a svoju pozornosť venuj predovšetkým miestam, ktorým rozumieš
- b) ku komentáru siahni len pri dôležitom mieste
- c) nemusíš vo Svätom písme príliš hľadať súvislosti na všetky myšlienky
- d) čítaj s perom v ruke a obsah význačných miest si zapíš.
- e) spolupracuj s biblickou konkordanciou.³⁴⁵

Tieto cenné rady pomáhali hlásateľom, aby ich hlavným zdrojom pre ich formy hlásania boli citáty zo Sv. písma, ako neodmysliteľné základné kamene každej formy hlásania, ktoré tak mali svoj fundament položený na nadprirodzenom základe. Čím sa zvlášť od polovice 19. stor. posilňuje duch hlásania. Jednotlivé formy hlásania dospeli k svojej dokonalosti tak zo stránky dogmatickej, ako i morálnej, ale aj z hľadiska formálnej výstavby. Znovu sa väčšia pozornosť venuje *exegetickej homílii*, hoci aj *tematická kázeň* má stále svoju popularitu.

Tomanova učebnica homiletiky sa pomaly síce prikláňa k homílii,³⁴⁶ ale ešte sa drží zásady J. Jungmana, SJ, že je potrebné strieďať *kázeň s homíliou*.³⁴⁷ Ale na moderné Linhartove *kázne* sa vyjadruje kriticky, že síce spôsobujú u poslucháča *zážitok*, ale dostatočne nevyučujú vieru a nepresvedčujú.³⁴⁸ No na druhej strane Dr. Toman chváli a odporúča modernú formu hlásania Tihamera Tótha, jej obsah, ako aj to, že katecheticky poučujú, hoci boli prednesené vo veľkomeste – v Budapešti.³⁴⁹

Dr. Foltýnovský ide ešte ďalej, keď tvrdí, že v homílii znie Božie slovo bezprostrednejšie ako v kázni. Ona dokáže krajšie ukázať vnútornú krásu Pána Ježiša. Takže počúvame jeho slová, prežívame jeho city, vidíme v duchu jeho skutky a cítime sa silnejšie pobádaní ísť za ním. Aj kázeň síce hovorí o Ježišovi Kristovi, ale neukazuje nám ho tak konkrétne, ako homília. Ba častejšími homíliami pozná veriaci ľud lepšie Sv. písmo, zvlášť evanjelium a s ním aj lepšie Ježiša Krista. V zmysle tohto presvedčenia Foltýnovský ďakuje Pánu Bohu za to,

345 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské řečnictví*, s. 59 – 83.

Porov. FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 39 – 54.

Porov. HABERSBRUNNER, D.: *Cesta na kazateľnu*, s. 42 – 49.

Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 48 – 49.

346 Porov. TOMAN, J.: *Pastorální theologie*, s. 45.

347 Porov. *Tamže*, s. 114.

348 Porov. *Tamže*.

349 Porov. *Tamže*.

že sa opäť venuje viac pozornosti homílii a zdôrazňuje sa jej význam. A dodáva: „*Kiežby i kazatelia viac a častejšie hlásali Božie slovo vo forme homílie! Lebo keby tak konali, nastala by väčšia rozmanitosť, pútavosť, ale aj utešujúci rozkvet kazateľstva.*“³⁵⁰ Samozrejme, že Foltýnovského učebnica *Duchovného řečnictví* si nezastiera oči pred nedostatkami homílie, ktoré sú, že:

- v homílii sa nedá dostatočne rozvinúť príhodná téma
- homília je náročnejšia na prípravu kazateľa
- homília je náročnejšia pri štúdiu Sv. písma.³⁵¹ Napriek tomu je Foltýnovský skutočne ďalej ako Toman v ponímaní vzťahu *homílie a kázne*, pričom jasnú prioritu u neho má *homília*.

Potvrzuje to aj Habersbrunnerov praktický návrh na vypracovanie *homílie*, ktorý má:

- jednotnú tému
- jednotný cieľ
- za predmet vždy nejakú perikopu z nedele alebo sviatočného dňa, či evanjelia
- exegetický charakter s poučným výkladom Sv. písma, aby zjavené napísané Božie slovo bolo tak podané, že by bola dobre podaná a prehĺbená náboženská pravda, s ktorou sa poslucháči vnútorne zjednotia a ešte viac sa primknú k Bohu
- zámer na vyčerpaní myšlienkového obsahu perikopy, pričom nepodstatné veci môžu byť prehliadnuté
- mať logickú stavbu, podľa biskupa Kepplera a v súlade s myšlienkovým postupom Stingera, ktorí zdôrazňujú, že pre homíliu sú len perikopy s logicko – oratorskou stavbou.³⁵²

Napokon najďalej v myšlienkovom pochode smerom k uživotneniu *homílie* je Dr. Faith, keď s istotou napísal, že **homília je Božím slovom nielen podľa obsahu, ale aj podľa formy!** A ďalej vysvetľuje, že všetko v homílii je vzaté zo Sv. písma a čo pridáva hlásateľ, je iba výklad a aplikácia.³⁵³

V priebehu dejín teda prešli jednotlivé formy hlásania – no najviac *homília a kázeň* aj na bludné cesty, no oba druhy sa aj zdokonalili. *Homília* sa

zdokonalila hlavne v jednotnosti, *tematická kázeň* hlavne ohľadom dispozície a výstavby. Oba druhy sú rovnocenné. Homiletický dualizmus, ktorý by chcel ustálovať iné normy pre *kázeň* a iné pre *homíliu*, by bol škodlivý a bol by prekážkou rozvoja týchto foriem hlásania. A preto aj Dr. Faith nie je apriori proti *kázni*, len tvrdí, že materiálne je *homília* na vysokom a ideálnom stupni.³⁵⁴ Čím pripravil svojou profesionálnou tézou – odskúšanou v praxi redaktora *Katolíckych kázní*,³⁵⁵ nástup *homílie* do každodenného života hlásateľa so zásadami promulgovanými na *Druhom vatikánskom koncile*.

4. 2. Uskutočňovanie Sacrosanctum concilium a Pražská jar 1968

4. 2. 1. Mimoriadne jubileum

Svojím *aggiornamentom* sa Druhý vatikánsky koncil (1962 – 1965) stal veľkou nádejou pre Cirkev.³⁵⁶ Všetci veriaci si totiž hlbšie uvedomili svoju úlohu v Cirkvi, ktorá je živým organizmom. Pretože Cirkev je povinná hlásať Božie slovo najzrozumiteľnejším spôsobom súčasnej generácii tak, aby si aj ona pri všetkom zhodne a roztržitosti doby zachovala vieru a bola ju schopná ako zrozumiteľnú, pochopiteľnú a prístupnú odovzdať aj ďalším pokoleniam.³⁵⁷ Lebo prvým a najhlavnejším cieľom koncilu bola vnútorná obnova Cirkvi a jej veriacich.³⁵⁸

A preto po skončení Druhého vatikánskeho koncilu vyhlásil pápež Pavol VI. apoštolskou konštitúciou *Mirificus eventus* ***mimoriadne jubileum – „Milostivý rok“***, ktorý trval od 1. januára 1966 do Turíc, 29. mája 1966, s cieľom poďakovať sa za prípravu a uskutočnenie Druhého vatikánskeho koncilu. Zároveň mala celá Cirkev vyprosovať Božiu pomoc pre získanie bohatých plodov koncilu, že by tak veriaci využili skvelú príležitosť na osvieženie kresťanskej čnosti, čo by sa malo prejavovať – podľa želania koncilu – ako vytúžená obnova individuálneho, rodinného, verejného a sociálneho života.³⁵⁹

Prežívanie tohto jubilea, ktoré podľa želania pápeža malo vo všetkých ***prebudiť vrcholnú túžbu po vlastnej obnove***, sa hlavne v pôstnom období sústredilo na ***vhodné homílie a kázne***. Tieto vychádzali podľa spoločného

350 FOLTÝNOVSKÝ, J.: *Duchovní řečnictví*, s. 119.

351 Porov. *Tamže*, s. 122.

352 Porov. HABERSBRUNNER, D.: *Cesta na kazatelnu*, s. 22 – 23.

353 Porov. FAITH, Š.: *Kazateľské řečnictví*, s. 239 – 241.

354 Porov. *Tamže*.

355 *Kazateľskú časť Duchovného pastiera* redigoval v rokoch 1942 – 1945 a v roku 1947 univerzitný profesor pastorálky Dr. Štefan Faith (1894 – 1979), ktorý na CMBF v Bratislave prednášal *kazateľské řečnictví*.

356 Porov. *Obežník č. V. Centrálního mírového výboru katolíckeho duchovenstva ČSSR*, s. 4.

357 Porov. *Pastiersky list biskupov a ordinárov ČSSR veriacim k uvedeniu jazykového dekrétu z 5. júla 1965*.

358 Porov. *Acta curiae episcopalis Neosoliensis* č. 16/ 1965, s. 2.

359 Porov. *Obežník č. V. Centrálního mírového výboru katolíckeho duchovenstva ČSSR*, s. 3.

postupu všetkých biskupov a ordinárov v jednotlivých diecézach ČSSR ako súčasť diecéznych obežníkov a časť z nich vydal i *Celoštátny mierový výbor katolíckeho duchovenstva* v Prahe 7. marca 1966.³⁶⁰

Homílie a kázne *Jubilea* o dekrétach koncilu boli prednesené

- **na 3. pôstnu nedeľu** (konštitúcia o liturgii *Sacrosanctum concilium*)
- **na 4. pôstnu nedeľu** (konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium*)
- **na 5. pôstnu nedeľu** (dekrét o laikoch *Apostolicam actuositatem*)
- **na veľkonočné triduum** 3 kázne na verš z Jn 14, 6: „Ja som pravda“
- **na Veľkonočnú nedeľu** (z Konštitúcie o Cirkvi v dnešnom svete na myšlienky – Boh je, ľudská duša je nesmrteľná a večný život je taký, aký si ho pripravíme)
- **na Bielu nedeľu** (tiež z konštitúcie o Cirkvi v dnešnom svete – zvlášť o tom, komu a čo Cirkev hovorí)
- **na Svätodušnú nedeľu** sú všetci v príhovore vyzvaní, aby milosť a požehnanie koncilu vedeli oceniť, prežívali ho a dávali ho ďalej.³⁶¹

V príhovore na 3. pôstnu nedeľu o konštitúcii *Sacrosanctum concilium* sa v závere píše o slovách Pavla VI., ktorý Druhý vatikánsky koncil prirovnal k prameňu a život po koncile zase prirovnal k rieke vytekajúcej z tohto prameňa. Čím chcel naznačiť, že ukončením koncilu sa obroda Cirkvi nekončí, ale práve naopak – ešte len začína.³⁶² Preto podľa tohto modelového typu na jednotný príhovor v rámci bohoslužieb v ČSSR vyplýva veľká nádej biskupov a ordinárov v spojení so Svätým Otcom, že sa podarí táto duchovná obnova aj u nás za predpokladu, že komunistický systém umožní vykročiť na nové cesty pokoncilovej liturgie.³⁶³

Túto nádej mala Cirkev v Československu aj preto, lebo k záverom Druhého vatikánskeho koncilu sa prihlásil i *Celoštátny výbor Mierového hnutia katolíckeho duchovenstva* na svojom zasadnutí v Prahe 7. marca 1966, keď vo svojom obežníku nazval myšlienky koncilu veľmi úzko blízke náplni svojej práce a svojim myšlienkam, ktoré už roky hlása.³⁶⁴

360 Porov. *Tamže*, s. 1 – 30.

361 Porov. *Acta curiae episcopalis Neosoliensis III./ 1966*.

362 Porov. *Tamže*.

363 Porov. *Tamže*.

Porov. List papeže Pavla VI. z 3. 12. 1965 ctihodným bratším Eduardu Nécseyovi, Ambroži Lazíkovi, Róbertovi Pobožnému a Františku Tomášekovi, v ÚVA Praha.

364 Porov. Obežník č. V. Centrálního mírového výboru katolíckeho duchovenstva ČSSR, s. 4.

A tak hoci štátna komunistická moc si pozorne sledovala správanie biskupov³⁶⁵ po návrate zo zasadnutí na prácach Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý iste ďalekosiahlo ovplyvnil vývoj náboženského života vo svete a výrazne sa prejavil i v ČSSR,³⁶⁶ predsa len dovolila svojim aktívnym prívržencom, aby si do svojho *Obežníka* napísali smelé a pritom hlboko teologicky pravdivé slová. Aj tie pomohli k realizácii projektu obnovy Cirkvi, ktorá žila svoj život uprostred socialistickej skutočnosti. A ten nie je odtrhnutý od života, ale chce od svojho duchovného pastiera počuť Božie slovo, ktoré ho posilňuje na jeho ceste k večnej spáse, ale ktoré mu pomáha aj riešiť otázky pozemského života. Preto aj podľa mierových kňazov je nanajvýš potrebné, aby naše príhovory boli pre život, nevyhýbali sa problémom doby a vo svetle Kristovho učenia pomáhali našim veriacim. Preto po skončení radostného jubilea je potrebné nevyhnutne a nekompromisne uvádzať do života ovocie koncilu – obrodu ducha, lásku ku všetkým a účasť na každom dobrom diele. Čo nie je len úlohou pre pápeža, biskupov a kňazov, ale pre všetkých veriacich, aby sa vytvorilo ozajstné Božie kráľovstvo s pomocou a žiarou Ducha Svätého, Darcu lásky, sily a trpezlivej odhodlanosti.³⁶⁷

4. 2. 2. Vznik liturgických komisií

Hneď po vydaní konštitúcie Druhého vatikánskeho koncilu *Sacrosanctum Concilium* (4. 12. 1963) ustanovil pápež Pavol VI. - 25. 1. 1964 *Radu pre uskutočnenie konštitúcie Sacrosanctum concilium*. Rada bola zložená asi z 50 kardinálov a biskupov a z viac než 200 expertov z celého sveta a pracovala až do roku 1975, keď jej úlohu prebrala *Kongregácia pre Boží kult*.³⁶⁸ Podľa jej usmernení sa mali vytvoriť do 7. 3. 1965 liturgické komisie – celoštátne, národné a diecézne.³⁶⁹

Podľa *Správy o činnosti Arcibiskupskej liturgickej komisie Olomouc* bola 25. 2. 1965 v Bratislave ustanovená **Celoštátna liturgická komisia**, ktorej predsedom sa stal biskup Dr. Ambróz Lazík, apoštolský administrátor z Trnavy a podpredsedom biskup Dr. František Tomášek, apoštolský administrátor

365 Porov. HALKO, J.: *Ave crux. Život a dielo biskupa Ambróza Lazíka*. SSV – Vojtech, spol. s r. o. Trnava: 2006, s. 199 – 253.

366 Porov. *Informační zpráva o činnosti biskupů po návratu z II. vatikánskeho koncilu*. Praha 23. ledna 1964, v ÚVA Praha.

Porov. Obežník č. V. Centrálního mírového výboru katolíckeho duchovenstva ČSSR, s. 30.

367 Porov. *Tamže*.

368 Porov. *Adoremus* te, č. 4/ 98, s. 3 - 6.

Porov. POKLUDOVÁ – ADAMKOVÁ, J.: *Jednotný katolícky spevník v premenách času*. Bratislava, 1998, s. 149 - 150.

Porov. KONEČNÝ, A.: *Liturgia na Slovensku v období totality, v Duchovný pastier*. marec 1999, roč. LXXX, č. 3, s. 113 – 114.

Porov. ZUBERBIER, A.: *Tridsať rokov po koncile*, in: *Viera a život*. apríl 1996, roč. VI. č. 2, s. 108 – 118.

369 Porov. Obežník č. V. Centrálního mírového výboru katolíckeho duchovenstva ČSSR, s. 6.

z Prahy. Každý ordinár v Československu si do tejto komisie menoval dvoch zástupcov.

Okrem toho boli vytvorené dve národné komisie – ***Slovenská liturgická komisia***³⁷⁰ na čele s biskupom Ambrózom Lazíkom s tajomníkom komisie, ktorým sa stal kňaz trnavskej apoštolskej administratúry Viliam Hoťka³⁷¹ a ***Česká liturgická komisia, ktorá mala svoju ustanovujúcu schôdzu 10. 3. 1965 v Olomouci. Jej predsedom sa stal biskup Dr. Tomášek***,³⁷² ***podpredsedom olomoucký kanonik Josef Vrana a tajomníkom pán Josef Vlček***.

Koncilová konštitúcia o Posvätnéj liturgii *Sacrosanctum concilium* v piatej kapitole hovorí o rozvíjaní pastorálnej liturgickej činnosti, ktorá sa týka našej doby, akoby zásah Ducha Svätého vo svojej Cirkvi, ktorá sa má rozvíjať na určitom území i pri spojení niekoľkých biskupstiev, ako i v jednotlivých biskupstvách za účasti odborníkov v liturgike, hudbe, posvätnom umení a pastorálke nevynímajúc ani laikov pod vedením územnej cirkevnej vrchnosti. Zároveň tieto komisie majú organizovať štúdiá a potrebné experimenty.³⁷³

4. 2. 3. *Dielo koncilovej obnovy*

Napriek tomu, že politické uvoľnenie počas *Pražskej jari* v roku 1968 malo len krátke trvanie, predsa znamenalo aj v Cirkvi vznik nových nádejí, ktoré sa nepochovali jej potlačením v normalizačnom procese ČSSR.³⁷⁴

Predsa sa hľadali nápady, spôsoby a možnosti na oživenie, prehĺbenie a udržanie náboženskej cirkevnej činnosti v podmienkach socialistického štátu. Tie sa ponúkali predovšetkým skrze liturgickú reformu majúcu pôvod v Druhom vatikánskom koncile nariadenú pápežom Pavlom VI. Čo najlepšie uviesť do života dielo Druhého vatikánskeho koncilu si nastolilo hneď na svojom ustanovujúcom zhromaždení v dňoch 13. – 14. 5. 1968 na Velehrade pri hrobe olomouckého arcibiskupa Antonína Cyrila Stojana (1921 – 1923) *Dielo koncilovej obnovy*. Za jeho predsedu bol zvolený pražský biskup Mons. Dr. František Tomášek, ktorý bol aj predsedom prípravného tzv. Akčného výboru

DKO.³⁷⁵ Celoštátne stretnutie pripravoval aj laik, olomoucký diecézny tajomník DKO Josef Vlček.³⁷⁶

Na zasadnutí na Velehrade sa zúčastnili všetci biskupi celej ČSR spolu so zástupcami duchovenstva, rehoľníkov a veriacich, ktorí schválili akčný program, stanovy a zvolili celoštátny výbor. Účastníci DKO poslali z Velehradu pozdravný telegram Svätému Otcovi Pavlovi VI. a kardinálovi Beranovi do Ríma (otvorený list všetkým občanom ČSR, ktorý prečítal Dr. Anton Mandl) a zároveň oznámili svoje ustanovenie aj prezidentovi republiky Ludvíkovi Svobodovi.³⁷⁷ Žiaľ, DKO nenašlo u oficiálnych orgánov uznanie, a preto sa nemohlo ani rozvíjať. Príchodom ruských vojsk v auguste 1968 zostala celá iniciatíva zmrazená.³⁷⁸

4. 2. 4. *Časopis Via*

Ovocím DKO je aj vznik *časopisu pre teológiu – VIA*, ktorý tak isto ako aj DKO normalizačným komunistickým procesom zanikol. Napriek tomu vychádzal v Prahe v rokoch 1968 – 1970. Na redaktorskej práci časopisu sa podieľali aj ThDr. Vojtěch Tkadlík – profesor CMBF v Olomouci ako i ThDr. Bohumil Zlámál – prodekan CMBF v Olomouci.³⁷⁹

Jeho obsahom boli aj krátke *Myšlenky na neděli*, či *Hlasy otců*, ako i kritické pohľady laikov na homílie hlásateľov v rôznych cirkvách pod názvom: *Myšlenky pod kazatelnou*. Hneď v prvom čísle oznámil na svojich stránkach, že je venovaný predovšetkým teologicko – filozofickým otázkam aj pre laikov, a preto tiež, že pre nedostatok voľného miesta nebude uverejňovať vypracované homílie. Zároveň ale časopis Via priniesol správu o tom, že na Morave sa vytvorila homiletická skupina, u ktorej sa môžu všetci záujemcovia hlásiť o vypracované predlohy na adrese Arcidiecézneho sekretariátu DKO v Olomouci, na Wurmovej ulici č. 1.³⁸⁰

V októbri 1970 časopis Via zanikol, lebo sa „konečne“ katolíckemu duchovenstvu v Čechách a na Morave splnila túžba po svojom časopise *Duchovním pastýři*. Ten hneď vo svojom prvom čísle očami kňaza prináša pre širokú verejnosť článok, v ktorom obšírne chváli úsilie socialistickej sústavy,

370 Porov. DLUGOŠ, F.: *Odhaľovanie pravdy – konfrontácia Cirkvi s komunistickým režimom*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*, roč. LXXXVII, č. 9, november 2006, s. 421 – 427.

371 Porov. *Slovenská liturgická komisia*, v *Liturgia*. roč. I., č. I/ 1991, s. 86 – 88.

372 Podľa listu biskupa Tomáška, Praha 23. 4. 1969, č. Ord. 7/ 69 bol 1. 4. 1969 liturgický sekretár ČLK biskup

Dr. Josef Hlouch z Českých Budějovic zvolený za predsedu ČLK.

373 Porov. *Sacrosanctum concilium*, 43 – 44.

374 Porov. *Tamže*.

375 Porov. JUDÁK, V. – ČEKOVSÁ, E.: *Prehľadné cirkevné dejiny*. Bratislava, 1996, s. 246.

376 Porov. REJL, L. D.: *Josef Vlček osobnosť roku 1997*, v *Mezinárodní katolický report*. prosinec 1997, roč. 2, č. 11, s. 18 – 20.

377 Porov. *Berichte und Grusse unseren Freunden*, v *Via*, roč. I./ 1968/ 2, s. 42.

378 Porov. JURKO, J.: *Druhý vatikánsky koncil a Slovensko*. Bardejov, 1999, s. 125 – 129.

379 Porov. *Z redakce*, v *Via*, I./ 6./ 1968, s. 102.

380 Porov. *Via*, I./ 1./ 1968, s. 1.

ktorá ako jediná je garanciou mieru, bezpečnosti a slobody vo svete i u nás. Pretože už nikdy sa nesmie opakovať „*spiknutí proti ČSSR*“ a čím skôr sa musí odstrániť závislosť a súvislosti s rokmi 1968 a 1969.³⁸¹

4. 2. 5. Vznik Homiletických smerníc

7. septembra 1970 v Olomouci, č. j. Kapitulného ordinariátu 3710, podpísal prof. Josef Vrana, kapitulný vikár olomoucký prvé číslo Homiletických smerníc, ktoré sa uviedli 23. nedeľou v období „cez rok“, cyklus B (t. j. 6. 9. 1970), aby tak nepretržite pokračovali ako jedinečná a v Československu nenapodobiteľná homiletická pomôcka, až do nástupu demokracie, keď sa tento zborník homilií na jednotlivé liturgické roky pretransformoval v roku 1994 na Fermentum.³⁸²

„Pred zhruba 30 rokmi sme sa rozhodli – Dr. Josef Bradáč, P. Josef Kunický, P. Ladislav Simajchl a ja – vydávať homiletické pomôcky pre duchovenstvo v celej ČSSR. Prvým redaktorom (niekoľko mesiacov) sa stal P. Josef Kunický a po jeho predčasnej smrti som bol redigovaním poverený ja. Tak vznikli Homiletické smernice Olomouckej arcidiecézy, vychádzajúce ako obežník. Aby sme mohli vytvoriť nejaký časopis, museli by sme urobiť hlbokú poklonu Cirkevnému oddeleniu Ministerstva kultúry a riadiť sa jeho smernicami. To sme však nikdy neurobili. Po nejakom čase Cirkevné oddelenie Ministerstva kultúry malo námietky, že obežník odoberajú aj kňazi, ktorí nepatria do Olomouckého arcibiskupstva a tak sme šikovne z HS urobili interdiecézny obežník – preto každé číslo bolo podpísané všetkými ordinármi. Na Slovensko putovali HS s Božou pomocou > na čierno <.

HS mali bohatý obsah: úvody do liturgie, k čítaniam, zamyslenie pre kazateľa, exegéza textov, dve homílie na prvé či druhé čítanie a na evanjelium, slovo pre deti – homílie, príklady.

Za celý ten čas sa mi dostalo nejedného ocenenia a poďakovania, ako od J. Em. kard. Tomáška, ako i Zboru ordinárov a dostal som aj veľa ďakovných listov od kňazov. Samozrejme prichádzali i listy kritické a niekedy aj urážky, že človek mal pochybnosti, či taký list mohol napísať kňaz...

Prišla doba, keď som uznal za vhodné, aby HS už nevydávala Matica Cyrilo-metodějská v Olomouci, ale začal vychádzať homiletický časopis. Biskupská konferencia rozhodla, že ho bude vydávať ona a tak vznikol

časopis Fermentum, kde sa z poverenia biskupskej konferencie stal spoluredaktorom otec biskup Josef Hrdlička.

Prišla chvíľa, aby som pre vysoký vek prestal redigovať Fermentum a odovzdal vedenie niekomu mladšiemu. Chcel by som sa poďakovať všetkým spolupracovníkom, autorom – mnohí už nežijú – za ich prácu, chcel by som sa poďakovať všetkým odberateľom, priateľom i tvrdým kritikom. Všetkým kazateľom prajem hojnosť Ducha Svätého, aby hlásali Božie slovo „vhod i nevhod“ a „opatruj, čo ti bolo zverené, a vyhýbaj sa svetským prázdny rečiam a protikladným tvrdeniam falošnej vedy; veď niektorí, čo sa k nej hlásili, zblúdili od viery.“ (1Tim 6, 20 - 21)

*Prosím o modlitbu, modlím sa za vás. P. MILOSLAV KLISZ Albrechtice, júl 1998.*³⁸³

Na základe tohto autentického svedectva sa zdá, že sa končí jedna dôležitá a významná etapa homiletiky, dnes už možno povedať, v bývalom Československu. Nie, práve naopak! V slobodnom a demokratickom štátnom zriadení sa ešte len teraz môže naplno rozvinúť to, čo by len ťažko mohlo teraz vzniknúť a začínať. Dielo môže pokračovať, lebo už má základy, ktoré boli položené v konečnom dôsledku len na pleciach jedného zapáleného a obetavého kňaza – Mons. Miloslava Klisza.

Iste, mal podporu i oporu, ale všetko musel nakoniec s Božou pomocou zvládnuť sám. Preto má táto dizertačná práca veľký zmysel a význam pri zmapovaní tejto úmornej a náročnej práce jednotlivcov – pokiaľ ešte sú schopní autentickí svedkovia – v čase komunistickej totality a prerodu liturgického života Cirkvi po Druhom vatikánskom koncile.

Žiaľ, spoluzakladatelia Josef Kunický a Dr. Bradáč sú už vo večnosti; Ladislav Simajchl mi napísal 4. 10. 1999 pohľadnicu, v ktorej mi oznámil, že je chorý a už neschopný rozumnej pomoci na minulosti Homiletických smerníc.³⁸⁴

381 Porov. Doba očima kněze. Příspěvek k světovému míru, v Duchovní pastýř, roč. 1, č. 1, s. 13.

382 Porov. Homiletické směrnice 1970/71, cyklus C.

383 KLISZ, M.: Ill. Doslov, v Fermentum. Č. 7/ 1998, s. 45 – 46.

384 Porov. Privátny archív autora.

Úradujúci predseda *Matice cyrilometodějské* v Olomouci a šéfredaktor časopisu *Světlo*, Josef Vlček,³⁸⁵ mi v interview 2. 12. 1999 povedal, že si pamätá na to, keď bol tajomníkom DKO pre Olomoucké arcibiskupstvo, že vydávali tzv. *Homiletické listy*, ktoré rozmnožovali na cyklostyle a rozposielali kňazom z DKO na farnosti. V normalizácii rozmnožovací stroj muselo DKO predať olomouckej pobočke *družstva LOGOS Brno*, odkiaľ ho sám Vlček, ale už ako pastoračný referent Arcibiskupskej kúrie, odkúpil pre potreby arcibiskupstva, ktorému slúžilo až do novembra 1989.

Pán Josef Vlček ďalej tvrdí, že to bol jeho nápad, keď sa zrodila myšlienka pokračovať s vydávaním homílií, aby sa celý projekt označil názvom *Homiletické smernice*, lebo to ľahšie znesú predstavitelia štátu – Ministerstva kultúry, ako i KSČ. Tento nápad so „*smernicami*“ vyšiel, lebo predstavitelia moci zhltnú, že sa po Druhom vatikánskom koncile aj v homiletike musia vydávať nejaké *smernice*.

4. 2. 5. 1. Mons. Miloslav Klisz - jediný redaktor HS

Pápež Ján Pavol II. vo svojom liste biskupom *O eucharistickom tajomstve a kulte* z 24. februára 1980 poukazuje na obnovu Cirkvi v spätosti s obnovou liturgie, keď napísal, že existuje veľmi úzky organický vzťah medzi obnovou liturgie a obnovou Cirkvi. Túto obnovu Cirkvi pápež vidí, podľa dekrétu Druhého vatikánskeho koncilu *Optatam totius* o kňazskej výchove, vo veľkej miere v činnosti kňazov preniknutých Kristovým duchom.³⁸⁶

Dovolím si tvrdiť, že k takýmto kňazom patrí podľa Sv. Otca i P. Miloslav Klisz (Český Těšín), ktorý si v roku 1968 spolu s P. Josefom Kunickým (Olomouc), P. Ladislavom Simajchlom (Brno) a P. Dr. Josefom Bradáčom (Olomouc) v duchu obnovennej liturgie povedali, že by bolo veľmi dobré vydávať pomôcky pre kňazov, aby liturgia bola čo najzrozumiteľnejšia a cez homíliu

dobré pochopená. Azda si môžem dovoliť poznámku zo spomienok P. Klisza, ktorý raz dostal veľmi zaujímavú otázku: „*Pane farári! Jak je to možné, že náš kněz někdy tak krásně káže, že jsme nešťastní, když skončí a jindy se modlíme, kdy konečně skončí?*“ Klisz si spomína, že dobre vtedy vedel odpoveď, ktorá by mala znieť takto: „*Raz je váš kňaz dobre pripravený, lebo mal pri príprave dobré pomôcky, inokedy nie je dobre pripravený, pretože mu chýbali dobré pomôcky, ktorých je u nás nesmierne málo.*“³⁸⁷ A aj práve kvôli tomu, samozrejme povzbudení reformou Druhého vatikánskeho koncilu, sa dali dohromady tí, ktorým Pán Boh nadelil toľko darov, že z nich treba druhým len rozdávať.

4. 2. 5. 2. Mons. M. Klisz - Curriculum vitae

Narodil sa 18. 2. 1916 v Orlovej Lutyně rodičom Jakubovi a Štěpánke, ktorí zomreli v roku 1961. Spolu mali tri deti – Alfréda, Miloslava a Hildegardu, ktorá ešte žije. Po absolvovaní gymnázia v Orlovej začal študovať teológiu vo Vidnave za Wroclavskú diecézu, do ktorej vtedy patrilo Sliezsko,³⁸⁸ kde podľa M. Klisza boli vynikajúce vzťahy medzi českými, poľskými a nemeckými študentmi.³⁸⁹ Jeden rok študoval aj na Jagelonskej univerzite v Krakove, čo mu pomohlo, že si zdokonalil aj poľštinu, ktorú využil aj vo svojej pastoračii medzi poľskou menšinou vo farnosti Doubrava pri Karvinej, kam nastúpil v roku 1944. Tam vydával časopis *W obronie prawdy (1845 – 1949)*.³⁹⁰ Za kňaza ho 31. 3. 1940 vysvätil wroclavský arcibiskup – kardinál A. Bertram. Po vysviacke bol kaplánom v Třinci. Potom bol 19. 10. 1950 ustanovený za farára do Nového Bohumína, kde pracoval zvlášť s baníkmi. Tu ho

387 Porov.: *Tamže*.

388 Podľa Katalógu Olomouckej arcidiecézy k 1. 1. 1986 sa dozvedáme, že Wroclavské biskupstvo patrilo ku krajinám českej koruny, a preto dlho zdieľalo aj jej politické zmeny a osudy, ako i politické vplyvy Poľska. V roku 1742 bolo Sliezsko odtrhnuté od Rakúska a tým sa aj rozdelila Wroclavská arcidiecéza. V roku 1796 bolo určené, že centrom tejto časti diecézy bude Český Těšín. Po 1. svetovej vojne sa časť vrátila do Poľského Těšina a pre československú časť boli zriadené dva arcibiskupské komisariáty v Karvinej, ktorý až do poľskej okupácie viedol karvínsky prepoš, pápežský prelát P. Stanislav Weismann; a pre 4 dekanáty Jesenícka bol zriadený komisariát frývaldovský, ktorý až do nemeckej okupácie spravoval profesor teológie vidnavského seminára, pápežský prelát, ThDr. František Onderek. Počas 2. svetovej vojny pripadol opäť jesenícký komisariát do Nemecka a z těšínskeho zostali iba 2 dekanáty, ktoré vzal pod svoju správu olomoucký arcibiskup. Po vojne sa znovu těšínska a jesenícka časť vrátili naspäť pod Wroclav; 21. 6. 1945 jej arcibiskup, kardinál Bertram ustanovil Dr. Onderku zvláštnym arcibiskupským poverencom pre československú časť arcidiecézy. 1. 9. 1945 Dr. Piontek, wroclavský kapitulný vikár menoval Dr. Onderku generálnym vikárom pre moravskú časť arcidiecézy. Pápež Pius XII. zasa 26. 6. 1947 vyňal moravskú časť z pravomoci wroclavského arcibiskupa a zriadil Československu apoštolskú administratúru a Dr. Onderku menoval apoštolským administrátorom s pravomocou nosiť mitru, berlu a so všetkými právami a povinnosťami rezidenčného biskupa. Po jeho smrti prevzal správu Apoštolskej administratúry kráľovohradecký kňaz Antonín Veselý, ktorý robil Dr. Onderkovi sekretára, ale Rím k tomu nikdy nedal písomný súhlas. V tejto veci, po rozhovoroch Vatikánu a ČSSR o novej úprave cirkevných hraníc a ich zjednotení s hranicami štátu, rozhodol pápež Pavol VI. apoštolským listom z 30. 12. 1977, že územie Apoštolskej administratúry bude pripojené k Olomouckej arcidiecéze. Konečné rozhodnutie urobil až pápež Ján Pavol II., ktorý v tejto časti zriadil oddelením z Olomouckého arcibiskupstva nové Ostravsko – opavské biskupstvo a pomocného pražského biskupa Mons. F. Lobkowitza menoval za jej prvého diecézneho biskupa.

389 Porov. DVOŘÁK, V.: *Návraty do dějin v Jeseníku. 100 let semináře ve Vidnavě, v Světle*. 21. listopadu 1999. roč. VII. č. 47, s. 14.

390 Porov. *Katalog Arcidiecéze olomoucké*. Olomouc, 1979, s. 86.

385 Josef Vlček sa narodil 6. 6. 1920 v Kaňovicích u Frýdku. Študoval na gymnáziu u saleziánov, ktoré dokončil na klasickom gymnáziu v Ostrave. V roku 1948 ho zosobášil *služobník Boží P. Ignác Stuchlý, SDB* s manželkou Ludmilou, s ktorou žije dodnes; je otcom 3 dcér, má 7 vnúčat. Až do zrušenia v roku 1950 bol generálnym tajomníkom Matice cyrilometodějské. Bol odsúdený na 21 rokov väzenia, ale z nich si odsedel len 10 v Ruzyni, Leopoldove a na Jáchymovsku. Po prepustení z väzenia pracoval v robotníckych profesiách. Nástupom *Pražskej jari v 68. roku* bol diecéznym tajomníkom DKO a pripravoval známy *Velehradský jazd DKO*. Bol pastoračným referentom Olomouckého arcibiskupstva, odkiaľ sa viaže aj jeho spolupráca s Mons. Kliszom, keď mal na starosti rozmnožovanie HS. Po normalizácii pracoval v olomouckej pobočke *družstva Logos*, odkiaľ musel pre podozrenie štátnej bezpečnosti zo samizdatovej činnosti odísť znovu do robotníckych profesií. Ale pretože ho odhalili, že mal podiel na rozmnožovaní tzv. *Medovho katechizmu*, znovu bol odsúdený na 20 mesiacov väzenia, ktoré si odpýkával na Boroch spolu s prezidentom Havlom, biskupom Dukom a brnenským hercom Albertom Černým. Nástupom roku 1990 stál spolu s kard. Tomáškom, ktorý sa stal čestným predsedom, pri obnove Matice cyrilometodějské. Tá pod jeho vedením vydala vyše 300 titulov, vrátane reedícií. V roku 1997 bol ocenený za svoju celoživotnú prácu pre katolícku Cirkev cenou časopisu Medzinárodný katolícky report *Osobnost roku 1997*.

386 Porov.: FILO, V.: *Kristus, světlo národov*, In: *Liturgia*. roč. III. č. 3/ 1993, s. 263 – 265.

komunistická vláda obvinila z protištátnej činnosti a 1. 12. 1951 nastúpil na vojenskú službu, do Pracovno - technického práporu na Mimoní, kde sa stretla väčšina tzv. *protištatných živlov*. Od roku 1964 pôsobil ako administrátor v Hnojníku a napokon bol farárom v Albrechticiach. Odtiaľ v roku 1998 odišiel do dôchodku; stal sa duchovným správcom Domova pokojného stáří sv. Václava v Ostrave – Heřmaniciach, odkiaľ odišiel do Karvinej, kde žije dodnes a podľa možnosti vypomáha v duchovnej správe.

Za svoju prácu redaktora HS bol biskupom Mons. Josefom Vranom, apoštolským administrátorom olomouckým vymenovaný za čestného kanonika Metropolitnej kapituly v Olomouci; královohradecký kapitulný vikár Mons. Karel Jonáš ho vymenoval za čestného biskupského radcu; pápež Ján Pavol II. ho vymenoval za čestného preláta – Monsignora.³⁹¹

4. 2. 5. 3. Štátna bezpečnosť a vydávanie HS

P. Klisz si spomína, že nebola možnosť, aby vznikol časopis, a preto sa HS vydávali ako príloha ACO. Neskôr, pretože o HS mali záujem kňazi z Čiech i Moravy musel byť súhlas Zboru ordinárov, ktorí tak urobili a celú vec pred štátom podporili, čím sa HS stali interdiecéznou prílohou partikulárnych obežníkov z jednotlivých biskupských úradov – Brna, Českých Budějovic, Hradca Králové, Litoměříc, Českého Těšína, Olomouca a Prahy.³⁹²

Žiaľ, nechápali to na Slovensku, kde išli HS „na čierno“ a P. Klisz si spomína, že dostával veľa listov, kde ho Slováci obviňovali z českého šovinizmu, lebo neuverejňoval slovenské homílie. Nemohol sa brániť, lebo interdiecézny dodatok k Aktám českých a moravských diecéz nemohol mať slovenské homílie, čo by mohlo ohroziť, alebo dokonca zastaviť expedíciu HS na Slovensko.

HS nikdy neboli cenzurované štátom. Hoci sa raz jeden major ŠtB dožadoval štátneho cenzorstva, ale P. Klisz sa vyhovoril, že iba on sám je zodpovedný za to, aby HS nepotrebovali ani štátneho ani cirkevného cenzora, ktorý by celú prácu len zdržoval. On sám konal svoju redaktorskú prácu a niektoré pasáže sám korepetoval, aby HS nikto nič nemohol vyčítať, v čom sa prejavila jeho prezieravosť. A aby nenamočil autorov, radšej často v HS používal pseudonymy.

Raz chcelo ŠtB namočiť P. Simajchla, že v jeho príspevku bolo niečo „*nevhodné*“ o sexuálnej výchove, ale keď sa P. Klisz ohradil, že pôjde k biskupovi Vranovi, tak sa asi zľakli a nič z toho nebolo.³⁹³

Alebo inokedy sa zase sťažovali cirkevné autority na odvážne myšlienky, ktoré niektorý autor použil ako preklad z nemčiny, ale P. Klisz ďakoval Bohu, že vždy vedel svoju redaktorskú prácu obhájiť.³⁹⁴ **ŠtB ho často pozývala na výsluchy,** zastrašovala napr. stratou štátneho súhlasu na výkon duchovnej činnosti, ale on ako spomína, sa nebál a mal po ruke pádnu odpoveď – *Nevyhrádzajte sa mi pracou, lebo podľa marxisticko – leninskej ideológie práca šľachtí človeka.*

Alebo, ako spomína P. Klisz, ma chceli chytiť v reči, že som tajne vysvätený biskup v Poľsku. „Cítil som“, pokračuje, „že ma posilňuje Pán, nebál som sa, zasmial som sa im do tváre: *Čo by som z toho mal?*“

Ich zastrašovacia technika pokračovala: *Študovali ste s biskupom Bednarom? Poznám vyššieho, arcibiskupa Strobu. Napíšem mu občas pozdrav.* „Často ma vopred varoval i sám biskup Vrana; cítil som, že mi drží chrbát“ – končí svoje spomínanie P. Miloslav Klisz.

K čomu sa dá azda pridať už len ubezpečenie: **„Nestarajte sa, ako a čím sa budete brániť alebo čo budete hovoriť, lebo Duch Svätý vás v tú hodinu poučí, čo treba hovoriť.“ (Lk 12, 11 – 12)**

4. 2. 5. 4. Pokoncilové myslenie P. Klisza

Spravidla sa na začiatku nového liturgického roku, t. j. ďalšieho ročníka HS, redaktor Miloslav Klisz prihovoril kazateľom. Raz to bolo: „*Úvodné slovo kazateľom v novom liturgickom roku,*“³⁹⁵ alebo to bolo: „*Na úvod do nového liturgického roku.*“³⁹⁶ Ale stretávame sa aj s vysvetlením ku krátkym homíliám na evanjeliá feriálneho lekcionára: „*Prečo denné homílie,*“³⁹⁷ ale aj jednoducho: „*Na úvod,*“ či pár viet na uvedenie, napr. nedeľných homílií, alebo Jubilejného

391 Interview s Mons. Miloslavom Kliszom, 15. 12. 1998 v Ostrave.

392 Porov. Tamže

393 Porov. Tamže.

394 Porov. Tamže.

Porov. HS 1971/72, nedeľný cyklus A.

Porov. HS 1973/74, nedeľný cyklus C.

395 Porov. HS 1976/77, feriálny cyklus I

Porov. HS 1981/82, nedeľný cyklus B.

Porov. HS 1984/85, feriálny cyklus I.

396 Porov. Tamže.

397 Porov. HS 1984/85, feriálny cyklus I.

Porov. Tamže.

roku sv. Metoda.³⁹⁸ Pretože ako dobrý homiletik nepodceňuje praktické zásady formálnej homiletiky, ktorá rešpektuje rétorické požiadavky doby.³⁹⁹

M. Klisz v nich vždy nabáda kazateľov, aby texty boli len ako návod na inšpiráciu, záchytný bod pre zostavenie homílie.

Zároveň pripomína, aby ten, kto chce dobre kázať, vložil do prípravy predovšetkým kus svojej vlastnej práce, hlavne modlitby, ako to odporúča i konštitúcia Druhého vatikánskeho koncilu *Dei verbum*. Lebo HS nesmú byť použité ani ako *štvrté nedelňé čítanie*, keď si ich homiléta vezme na ambonu a bez námahy len prečíta. Pre takýchto homilétov platí zásada kardinála Leóna Suenensa: „*Maximu nášho pričinenia zodpovedá maximum Božieho pôsobenia*,“ „*lebo my sme Boží spolupracovníci*“ (1Kor 3, 9) a vzrast dáva len Boh (porov. 1Kor 3, 7).

Redaktor HS vo svojich úvodoch často cituje Sväté písmo, napr.: Hlásaj slovo, naliehaj, usvedčuj, karhaj, povzbudzuj (porov. 2 Tim 4,1), **aby sa nekázalo povedal Kristus, ale Kristus hovorí, Kristus ťa volá, Kristus žiada dnes tvoje rozhodnutie!**⁴⁰⁰

Mons. Klisz sa zároveň veľmi jasne prikláňa k náuke Druhého vatikánskeho koncilu, keď je za *HOMÍLIU*, lebo dnešní veriaci majú skreslený pohľad na Krista,⁴⁰¹ a preto tu „*nepomôže apologetika, opakovanie katechizmu, ale rozvíjanie myslenia, citov a postojov dnešného veriaceho, aby sa vymanil z vplyvu, z laicizácie a pokušení súčasného sveta.*“

4. 2. 5. Šírenie Božieho slova

„Napokon, bratia, modlite sa za nás, aby sa Pánovo slovo šírilo a oslávilo tak, ako u vás, a aby sme boli oslobodení od zvrátených a zlých ľudí; lebo nie všetci veria. Ale Pán je verný; on vás bude posilňovať a chrániť pred Zlým.

398 Porov. HRDLIČKA, J.: *Stručná homiletika*. Olomouc: 1991, s. 21 – 22.

Porov. VRABLEC, J.: *Homiletika*. Bratislava: 1977, s. 103 – 204.

Porov. VRABLEC, J.: *Najplnšia forma kázne*. Bratislava: 1990, s. 60 – 78.

„Svätý cirkevný snem vyzýva naliehavým a dôrazným spôsobom aj všetkých veriacych, najmä rehoľníkov, aby častým čítaním Svätého písma, nadobudli »nesmierne vzácne poznanie o Ježišovi Kristovi« (Flp 3, 8). Lebo »kto nepozná Písmo, nepozná Krista«. Preto nech sa radi oboznamujú s posvätným textom buď prostredníctvom posvätnej liturgie, ktorá oplýva Božími výrokmi, buď nábožným čítaním, buď pomocou iných na to vhodných prostriedkov a podujatí, ktoré sa dnes všade chválitebne šíria so schválením a pod vedením duchovných pastierov. Nech však nezabúdajú, že čítanie Svätého písma musí sprevádzať modlitba, aby sa nadviazal rozhovor medzi Bohom a človekom. Lebo keď sa modlíme, Bohu sa prihovráame: a ho počúvame, keď čítame Božie výroky.“

399 HS 1971/ 72, s. 1.

400 Porov. HS 1971/ 72, s. 1.

HS 1971/ 72, s. 1.

Porov.: *Dei verbum*, 26.

401 *Dei verbum*, 25.

Dôverujeme vám v Pánovi, že robíte a budete robiť, čo prikazujeme. Nech Pán vedie vaše srdcia k Božej láske a ku Kristovej trpezlivosti“ (2 Sol 3, 1 – 5).

Tieto slová Svätého písma Mons. Miloslav Klisz mal iste stále pred sebou, viedli ho, aby bol dobrým nástrojom v Božích rukách, skrze ktorý sa šíri Božie slovo. To „*Slovo*,“ ktoré skrze hlásateľov preniká čoraz viac do ľudských srdc, zveľaďuje život Cirkvi a dáva novú vzpruhu do duchovného života.

„Priam tak vysluhovanie slova, to jest pastorálna kazateľská činnosť, katechéza a vôbec každé kresťanské poučovanie – a tuná má mať význačné miesto i t u r g i c k á h o m í l i a – nachádza zdravú sviežosť v tom istom slove Písma. Preto je potrebné, aby sa všetci klerici, najmä však Kristovi kňazi, ako aj ostatní, čo sa ako diakoni a katechisti venujú službe slova, oddali vytrvalému čítaniu a dôkladnému štúdiu Svätého písma, aby sa nik z nich nestal iba »márnym povrchným hlásateľom Božieho slova, keďže ho nepočúva vo svojom vnútri,« zatiaľ čo má sebe zvereným veriacyim sprostredkovať prehojné bohatstvá Božieho slova, zvlášť vo svätej liturgii.“⁴⁰²

P. Miloslav Klisz napomohol tomuto šíreniu Božieho slova v prehojnej miere. Veď pod jeho vedením vychádzali HS nepretržite počas celej totality ako nádherná pomôcka s homíliami na vysokej úrovni, ktorým predchádzali dobré rozboru Svätého písma.⁴⁰³

Úroveň HS udržiaval Mons. Klisz neustálym štúdiom poľských aj nemeckých prameňov, ako i dostupnej domácej literatúry, pričom reagoval i na potreby pastoračného života. Uvedomoval si svoju zodpovednosť a zostával pracovať ďalej, pokiaľ mu stačili sily, vlastne až do konca totality, lebo nástupom demokracie po novembri 1989 prebrala záležitosť HS Česká biskupská konferencia, ktorá od roku 1990 poverila vydávaním obnovenú Maticu cyrilometodějskú v Olomouci a pod vedením Mons. Josefa Hrdličku, pomocného olomouckého biskupa vznikol časopis *Fermentum*, ktorého šéfredaktorom sa stal Mons. Miloslav Klisz až do pamätného júla 1998, keď sa pre vek vzdal.⁴⁰⁴

Nová doba, staronový časopis a slobodná tímová práca so vzácnymi skúsenosťami, overenými prácou v ťažkej dobe pod biľagom krutého režimu, na ktoré sa oplatí nadviazať a myšlienku stále aktuálne udržiavať v kontinuite ďalšej generácie: „*Lebo Božie slová vyjadrené ľudskými jazykmi sa pripodobnili*

402 *Dei verbum*, 26.

403 Interview s Mons. Jozefom Ferancom, 6. 11. 1999 v Banskej Bystrici.

404 Interview s Mons. Miloslavom Kliszom, 15. 12. 1998.

*ľudskému spôsobu hovorenia, ako keď sa svojho času Slovo večného Otca pripodobnilo ľuďom, vezmúc na seba krehké ľudské telo.*⁴⁰⁵

4. 2. 5. 6. Publikačná činnosť po novembri 1989

Nástupom demokracie u nás vyšli zásluhou Mons. Miloslava Klisza potrebné homiletické materiály knižne, aby jednak zaplnili veľké vákuum homiletických pomôcok a zároveň aby to, čo bolo dobré, sa uchovalo knižnou formou a určite pomohlo i nastupujúcej generácii kňazov, ktorá tak môže byť zároveň i podnietená v aktivite po vydavateľskej homiletickej činnosti.

Mons. Miloslav Klisz:

Nedělní homilie, cyklus A, liturgické meziobdobí – 1996

Nedělní homilie, cyklus B, doba adventní, vánoční, postní a velikonoční – 1996

Nedělní homilie, cyklus B, liturgické meziobdobí – 1996

Nedělní homilie, cyklus C, doba adventní, vánoční, postní a velikonoční – 1997

Nedělní homilie, cyklus C, liturgické meziobdobí – 1997

Ladislav Simajchl, Jan Daněk, Miloslav Klisz:

Pohřební homilie – 1998

Ladislav Simajchl:

Patnáct pravidel pro lektory – 1994

Křestní promluvy – 2000

Cestou do Emauz: Promluvy k nedělím církevního roku, cyklus A, 1996

Cestou do Emauz: Promluvy k nedělím církevního roku, cyklus B, 1998

Cestou do Emauz: Promluvy k nedělím církevního roku, cyklus C, 1998

Cestou do Emauz: Oddíl D. Promluvy k slavnostem a svátkům svatých, 1999

Josef Bradáč:

Krátké homilie – 1996

Krátké homilie pro doby feriálního lekcionáře – evangelia – 1. – 17. týden

v meziobdobí – 1996

Krátké homilie pro doby feriálního lekcionáře – evangelia – 18. – 34. týden

v meziobdobí – 1996

Krátké homilie pro doby feriálního lekcionáře – 1. čtení – doba adventní, vánoční,

postní a velikonoční – 1996

Krátké homilie pro doby feriálního lekcionáře – 1. čtení – 1. – 17. týden

v meziobdobí, 1. cyklus – 1996

405 Dei verbum, 13.

Krátké homilie pro doby feriálního lekcionáře – 1. čtení – 18. – 34. týden

v meziobdobí, 1. cyklus – 1996

Krátké homilie pro doby feriálního lekcionáře – 1. čtení – 1. – 17. týden

v meziobdobí, 2. cyklus – 1996

Krátké homilie pro dobu feriálního lekcionáře – 1. čtení – 18. – 34. týden

v meziobdobí, 2. cyklus – 1996

Jan Daněk:

Životem lásky k světlu a radosti. Homilie nedělní a sváteční, cyklus B – 1996

4. 2. 5. 7. Spolupracovníci HS

Celá štvorica kňazov – Bradáč, Klisz (52 rokov), Kunický a Simajchl (46 rokov) – patrila v roku 1968 k strednej vekovej skupine, keď je človek už vyzretou a stálou osobnosťou a ešte v plnej telesnej sile. Preto niet sa čo čudovať, že všetci boli v čase nádejnej politickej Dubčekovej demokratizačnej éry aktívnymi členmi obrodného procesu po Druhom vatikánskom koncile. Samozrejme cítili v sebe aj určitú príležitosť naplno využiť svoje Bohom dané schopnosti. A aj nástupom politiky normalizácie v štáte sa neodtiahli, ale dovoľm si povedať, že urobili všetko, čo sa od nich očakávalo (hoci Kunický a neskôr aj Bradáč zomreli), pretože „všetka kazateľská činnosť Cirkvi, ako aj samo kresťanské náboženstvo má sa živiť a dať sa viesť Svätým písmom. Ved' v posvätných knihách ide s veľkou láskavosťou v ústrety svojim dieťkam Otec, ktorý je na nebesách a prihovára sa im. A z Božieho slova je toľká sila a účinnosť, že ono je oporou a životnou silou pre Cirkev a pre jej dieťky posilou vo viere, pokrmom pre dušu a čistým, nikdy nevysychajúcim prameňom duchovného života. Preto obzvlášť o Svätom písme platia slová: »živé a účinné je Božie slovo« (Žid 4, 12), »má silu, aby vás vybudovalo a dalo vám podiel medzi všetkými posvätenými« (Sk 20, 32; porov. 1 Sol 2, 13).“⁴⁰⁶

406 Dei verbum, čl. 21.

5. POVOLANÝ PRE HLÁSANIE SLOVA

„Dnešná doba potrebuje kňazov, ktorí idú cestou od rutiny spoliehajúcej sa na rozum k viere v Božie zjavenie; od špekulácie ku kontemplácii, aby mohli ľuďom odovzdávať z týchto plodov. Z týchto zásad vychádzal aj teológ a biskup Sailer, ktorý vychoval takú generáciu kňazov, čo podstatne prispelo k obnove Cirkvi v celom Nemecku.“⁴⁰⁷

„Vyučovať niekoho, aby bol privedený k viere, je úlohou každého kazateľa a tiež každého veriaceho človeka.“⁴⁰⁸

Najblahodarnejším efektom náboženstva je to, že sa u veriacich vytvárajú a upevňujú morálne normy, ktoré korelujú so spoločensky zodpovedným správaním. Potvrdením tohto tvrdenia sú výsledky skúmania Rodneya Starka z Washingtonskej univerzity, ktorý v roku 1994 dokázal, že u mládeže, ktorá sa častejšie zúčastňuje na cirkevnom živote, je menšia pravdepodobnosť trestnej činnosti. Andrej Greeley v roku 1995 zase podal presvedčivý štatistický dôkaz o tom, že veriaci ľudia sú v priemere čestnejšími a prejavujú viac štedrosti voči chudobným či núdnym.⁴⁰⁹

Obdobne časopis *Světlo* priniesol v roku 1999 správu, že na ostrove Malta je skoro nulová zločinnosť a neexistujú tu žobráci, hoci nezávislosť Malta získala len v roku 1964. Je to dôsledok niekdajšej správy ostrova, v ktorej bol maltézskejší rád, aristokrati a Cirkev; oni vybudovali silnú a pevnú rodinnú štruktúru. Preto na nich doteraz spomínajú v názvoch svojich domov (Luciani, Wojtyla, Otec Pio, Ježišovo srdce, Lurdy, Hosanna, Kristus Kráľ), v reči (Mouley Jesu – Pán Ježiš; Sultana – Božia Matka) – jednoducho všade, čo potom naznačuje, že ku katolíckej Cirkvi sa hlási 85% praktizujúcich občanov.⁴¹⁰ A to všetko je v dôsledku Božieho slova, ktoré má svoju moc. Ono nás nechce len informovať, ale aj meniť.

5. 1. Božie Slovo

V liste Hebrejom čítame: **„Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a skrze ktorého stvoril aj svet.“** (Hebr 1, 1 – 2). Profesor fundamentálnej teológie vo Fulde Alois

Winter hovorí, že v tomto texte máme jasne naznačenú jednu z foriem Božieho sebaujedenia a tiež spôsob, akým sa k nám Boh znižuje. *Druhý vatikánsky koncil* hovorí o „*admirabilis condescensio*“ – obdivuhodnom znížení sa. Lebo aj keď k nám Boh hovoril skrze prorokov a nakoniec skrze svojho Syna, predsa len Sväté písmo je Božie slovo, ale vyjadrené ľudskou rečou. Ono však nie je ľudským slovom: **„lebo živé je Božie slovo, účinné a ostrejšie ako každý dvojsečný meč.“** (Hebr 4, 12) **„Ono má moc budovať a dať dedičstvo medzi všetkými posvätenými.“** (Sk 20, 32) **„Ved' ono je Božou mocou na spásu každému, kto verí, najprv Židovi, potom Grékovi“** (Rim 1,16). Preto **„dajte si pozor, aby ste neodmietli toho, ktorý hovorí“** (Hebr 12, 25), lebo len potom sa bude môcť „Božie slovo“ v ľuďoch stávať „telom – skutkom.“⁴¹¹

Počas svojej návštevy rodného Poľska 5. - 17. 6. 1999 sa Ján Pavol II. vyjadril v Pelpline a v Elblagu aj o sile Božieho slova, ktoré pomáhalo mnohým k mučeníckej smrti, alebo k apoštolskej práci v duchu benediktínskeho hesla: „*Ora et labora*“ - „*modli sa a pracuj*“. Pápež zdôrazňoval, že zvlášť teraz treba pamätať na historické zasievanie Slova a svedectva, lebo v novom tisícročí nemôže byť táto tradícia pretrhnutá. Práve naopak, nech nás to vyzýva, tak jednotlivcov, ako i celé spoločenstvá, k uvedomeniu si toho, čo pre nás znamená v našom živote Božie slovo, aký má význam pre nás v našom živote, v živote Cirkvi, či celého ľudstva, aby sme objavili jeho moc, ktorá nás bude neustále pohýňať do prakticky žitého kresťanstva.⁴¹²

5. 2. Učiteľ Božieho Slova

Ten, ktorý nám ukazuje, ako treba Božie slovo chápať a prečo sa oplatí podľa neho žiť, je v prvom rade kňaz, ktorý by sa mal, podľa *Kongregácie pre klérus*, ktorý podpísali kardinál Castrillon Hoyos – prefekt tejto kongregácie so svojím sekretárom arcibiskupom Csabom Ternyakom, „v úzkom spoločenstve so svojím biskupom a veriacimi vyhýbať tomu, aby vnášal do svojej pastoračnej služby akékoľvek formy autoritatívnosti, ale aj formy demokratickej služby, ktoré sa nezhodujú s hlbokou skutočnosťou tejto služby, pretože vedú k sekularizácii kňaza a klerikalizácii laikov. V živote svojej farnosti má teda kňaz pôsobiť podľa príkladu Krista ako dobrý pastier. Kňaz sa v žiadnom prípade nemá miešať do otázok politiky. Mal by sa vôbec správať zdržanlivo. On je len správcom darov, ktoré mu Cirkev zverila.“⁴¹³

407 Ján Pavol II. k rektorom kňazských seminárov v nemeckej jazykovej oblasti. In: *Světlo*, roč. VI., č. 14/ 98, 5. dubna 1998, s. 13.

408 SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ: *Summa theologiae*.

409 Porov. LOUŽEK, M.: *Askezi k růstu úspor*. In: *Ekonom*, č. 14/ 98, s. 28.

410 Porov. BENNASSARD, B.: *Malta jako z jiného světa*. In: *Světlo*, roč. VII., č. 6, 7. února 1999, s. 8.

411 Porov. WINTER, A.: *Bůh mluví ke každému z nás*. In: *Světlo*, roč. VII., č. 34, 22. srpna 1999, s. 10.

412 Porov. *Moc Božieho slova*. In: *Rožaniec* wr. 9, wrzesień 1999, s. 3.

413 *Kňaz a tretie kresťanské tisícročie*. In: *Život Cirkvi*, č. 30/1999, s. 3.

TO JE NAŠA KŇAZSKÁ KULTÚRA. Z nej sa nám kňazom odvíja tak blízka cirkevná (katolícka) kultúra, v ktorej si učitelia Božieho slova uvedomujú „že nová evanjelizácia si vyžaduje horlivú službu Slova, ktorá je dokonalá a spočíva na dobrých základoch, lebo farníci a spolupracovníci v pastoračii pozorujú, cítia a počúvajú nielen keď kňaz hlása a vysluhuje sviatosti, ale aj keď stoluje alebo oddychuje, keď vidia jeho jednoduchosť a kňazskú chudobu, keď s ním hovoria a keď nachádzajú útechu v jeho duchovnom rozhlade.“⁴¹⁴

Lebo ak chce Cirkev a jej kňazi obstáť aj v treťom tisícročí, musia sa postaviť do služieb novej evanjelizácie, ktorá vyžaduje:

1. zintenzívniť svoju službu
2. lepšie sa prispôbiť výzvam doby.

A to sa podarí len vtedy, keď kňaz

- a) bude vládnuť slovom ako presvedčivý hlásateľ
- b) bude človekom s intelektom a srdcom
- c) bude mužom svedectva a dialógu
- d) vo svojej službe sa bude neustále ďalej vzdelávať
- e) svoju službu bude vykonávať v dôstojnosti.⁴¹⁵

5. 3. V službe novej evanjelizácie

Vyššie spomínaný dokument Kongregácie pre klérus vo svojej 1. kapitole – *V službe novej evanjelizácii* k tomu hovorí: „Kresťanské posolstvo v dnešnej kritickej spoločnosti je potrebné prezentovať láskavo a prítlačivo, treba múdro využívať prostriedky modernej techniky. Moderné prostriedky však nikdy nedokážu nahradiť bezprostredné svedectvo svätého života. Kňaz má mať pochopenie ako otec, ale musí mať aj odvahu k pravde a nepodľahnúť pokušeniu kompromisu, lacnej popularity alebo osobného pokoja.“⁴¹⁶

Preto nech slová druhej kapitoly – *Učitelia Božieho slova* – sú zvlášť pre kňazov programovým vyhlásením Cirkvi, ktoré chceme ako jej služobníci bezvýhradne vo svojej kňazskej službe v treťom kresťanskom tisícročí naplniť. Len potom budeme chápať spätosť kultúry a Božieho slova, čím sa táto jednota stane silou, ktorá bude priťahovať najmä tých veriacich, ktorí už nepraktizujú vieru, alebo sa len príležitostne zúčastňujú na liturgii pri rodinných, alebo spoločenských príležitostiach: „**Kňaz by mal svoje kázne obsahovo, štylisticky**

a rétoricky brúsiť a obohatiť ich súčasnými a vhodnými príkladmi. Logicky je užitočné používať pri homílii korektný a elegantný jazyk pochopiteľný pre našich súčasníkov všetkých vrstiev a chrániť sa banalít a všeobecných fráz. Treba hovoriť so správnym pohľadom viery, ale zrozumiteľnými slovami... a nikdy neupadnúť do odborného žargónu bez súladu s duchom doby. Pritom je potrebné neustále ďalšie vzdelávanie.“⁴¹⁷

V evanjelizácii nám ukazuje jasnú líniu pravdy a čistoty viery bl. Ján Pavol II., ktorého myšlienky zachytila jeho kniha: *Boží plán, Desatoro pre tretie tisícročie*, v ktorej vysvetľuje, že NOVÁ EVANJELIZÁCIA znamená zodpovednosť voči daru, ktorý nám dal Boh v Kristovi. V ňom máme prístup k pravde v Bohu a človeku, ako i k možnosti prežiť autentický život. Predpokladom tejto novej evanjelizácie je pevná viera, intenzívna pastoračná láska k blížnemu a veľká vernosť z ktorých sa pôsobením Ducha rodí mystika, neuhasiteľné nadšenie pre úlohu hlásať evanjelium. Povedané novozákonným jazykom, „*parézia*“ zapalať apoštolovo srdce (porov. *Sk* 5, 28 – 29; porov. *Redemptoris missio*, 45).⁴¹⁸

A zároveň je tu aj koreň *povolání* pre novú evanjelizáciu, ktorý tkvie v schopnosti Cirkvi hlásať evanjelium ľuďom tejto doby a pritom sa nebáť žiť v období prechodu z jedného brehu na druhý. Lebo vlastne ide o prepojenie *semper* a *novum* evanjelia, o opätovné ponúknanie srdca, či stredu kerygmy, čo je stále dobrou správou, plnou života a pochopenia nielen pre mladého človeka žijúceho v Európe, ale pre každého, kto prijíma zvesť; pretože táto „dobrá zvesť“ je schopná naplniť ich očakávania, osvecuje ich hľadania a je Božou výzvou pre človeka na nové obdobie pravdy, slobody a na mravné pretvorenie kultúry a spoločnosti.⁴¹⁹

5. 4. Cirkev a kultúra

Prvou úlohou v poslaní Cirkvi je hlásanie Krista. Jeho cieľom je plné a úprimné prilnutie ku Kristovi a k jeho evanjeliu. Preto sa vyžaduje zvlášť od zasvätených osôb prijať výzvu inkulturácie, čo znamená priblížiť sa rôznym kultúram podľa príkladu Ježiša Krista, ktorý sa „*zriekol seba samého a vzal si prirodzenosť sluhy*“ (*Flp* 2, 7) a za pomoci odvážneho a trpezlivého dialógu nadviazať plodné kontakty s rôznymi misijnými národmi, aby sa tak všetkým ukázala cesta spásy. V tomto úsilí o autentickú inkulturáciu treba zaujať postoje

414 Tamže.

415 Porov. Tamže.

416 Tamže.

417 Tamže.

418 Porov. JÁN PAVOL II.: *Boží plán. Desatoro pre tretie tisícročie*. Lúč Bratislava: 1996, s. 145 – 146.

419 Porov. PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA: *Nové povolania pre novú Európu*. SSV, Trnava: 1998, s. 27 – 29.

podobné tým, ktoré mal Kristus, keď sa stal človekom a prebýval medzi nami v láske a v pokore. Lebo spôsob myslenia a konania tých, čo *zblížša* nasledujú Krista, by mal tvoriť pravý kultúrny vzorec umožňujúci zjaviť to, čo je nedôstojné človeka a dosvedčuje, že len BOH dáva hodnotám silu a plnosť.⁴²⁰

A preto, keď sa aj my kresťania zúčastňujeme na budovaní občianskej spoločnosti, musíme mať na zreteli, že bez hodnôt nemožno opravdivo budovať ľudskú spoločnosť. Hodnoty určujú nielen zmysel osobného života, ale aj politiku a stratégiu verejného života. Preto keď kultúra prestáva mať základ v najvyšších hodnotách, začne sa nevyhnutne obracať proti človeku.

Veľké problémy, ktoré trápia súčasnú kultúru, majú svoj pôvod v želaní oddeliť osobný a verejný život od správneho hodnotového rebríčka. Nijaký ekonomický či politický model nebude môcť plne slúžiť spoločnému dobru, ak nebude spočívať na základných hodnotách zodpovedajúcich pravde o ľudskej bytosti.

Lebo, keď sa Cirkev zaujíma o kultúru, jej evanjelizáciu, vždy jej ide radikálne aj o človeka. Táto jej voľba je voľbou uceleného humanizmu, ktorý pozdvihuje dôstojnosť človeka k jeho opravdivému a nenahraditeľnému rozmeru Božieho Syna. Kristus zjavuje človeka samotnému človeku,⁴²¹ navracia mu jeho veľkosť a dôstojnosť a umožňuje mu znovu objaviť hodnotu svojej ľudskosti zatemnenej v dôsledku hriechu. Akú nesmiernu hodnotu musí mať človek v Božích očiach, keď si zaslúžil takého veľkého Záchrancu!⁴²²

„Preto kultúra musí byť priestorom i nástrojom, aby sa ľudský život stával čoraz ľudskejším⁴²³ a aby človek mohol dôstojne žiť podľa Božieho plánu. Kultúra, ktorá nie je v službách osoby, nie je opravdivou kultúrou.“⁴²⁴

Preto sa postavme na stranu človeka, ktorý vyznáva s Cirkvou a jej hlavou pápežom – KULTÚRU ŽIVOTA pred kultúrou smrti. Kultúra života, to je úcta k prírode, ochrana Božieho stvoriteľského diela – najmä ľudského života od okamihu počatia až po jeho prirodzené ukončenie. Zároveň je to služba tým, čo nemajú nijaké privilégiá, chudobným a utláčaným.

Kultúra života znamená každý deň ďakovať Bohu za dar života, za našu hodnotu, ľudskú dôstojnosť, za priateľstvo, ktoré nám On ponúka počas našej púte k nášmu večnému určeniu.⁴²⁵

„Preto Svätý Otec vo svojom príhovore účastníkom kongresu predpovedá, že stála a trpezlivá pozornosť kresťanského spoločenstva tajomstvu Božieho volania vzbudí novú kultúru povolania v mladých ľuďoch a v rodinách.“⁴²⁶

Svätý Otec Ján Pavol II. sa dovoľáva hodnôt, ktoré sú prameňom zodpovednosti voči životu. Medzi ne vypočítava:

- vďačnosť
- prijímanie tajomstva
- zmysel pre ľudskú nedokonalosť
- otvorenie sa transcendentnu
- ochota dať sa povolať
- dať sa osloviť životom
- dôvera v seba a v blízkeho
- sloboda pociťovať dojatie pred prijímaným darom, pred citom, porozumením, odpustením
- odhaľovať, že to, čo dostávame, je vždy nezaslúžené, presahujúce mieru a je prameňom zodpovednosti voči životu.

Súčasťou tejto kultúry povolania je schopnosť snívať, túžiť, oceniť krásu, pretože robí život krásnym, altruistickým. Zároveň tu vystupuje kultúra schopná nájsť odvahu a chuť na veľké otázky, ktoré podnecujú veľké rozhodnutia, napr. v otázke viery, alebo vytvárajú kultúru, akou je aj kultúra povolania. Lebo pravá kultúra povolania je požiadavkou zmyslu a túžbou po pravde.⁴²⁷

„Táto nová kultúra sa stane pravou pôdou pre novú evanjelizáciu, kde by sa mohol zrodiť nový model človeka a mohla rozkvitnúť nová svätosť a nové povolania pre Európu tretieho tisícročia.“⁴²⁸

Posynodálna apoštolská exhortácia o zasvätenom živote a jeho poslaní v Cirkvi a vo svete hovorí, že inštitúty zasväteného života mali vždy veľký vplyv na utváranie a odovzdávanie kultúry. A preto aj dnes Cirkev pociťuje potrebu šíriť kultúru a viesť dialóg medzi kultúrou a vierou, že by Kristovo svetlo

420 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vita consecrata*, 79 – 81. SSV, Trnava: 1996, s. 137 – 141.

421 Porov. *Gaudium et spes*, 22.

422 Porov. JÁN PAVOL II.: *Boží plán*, s. 56 – 58.

423 Porov. *Redemptor hominis*, 14; *Gaudium et spes*, 38.

424 JÁN PAVOL II.: *Boží plán*, s. 57.

425 *Tamže*, s. 163 – 164.

426 JÁN PAVOL II.: *Príhovor účastníkom Kongresu o povolaniach v Európe*, L' Osservatore Romano, 11. mája 1997, 4. In: *Nové povolania pre novú Európu*, s. 34.

427 Porov. *Tamže*, s. 33 – 36.

428 *Tamže*, s. 36.

penikalo do všetkých oblastí ľudského života, čím by spásonosný kvas premieňal spoločnosť zvnútra, napomáhajúc presadenie kultúry preniknutej evanjeliom. Na prahu tretieho tisícročia bude môcť zasvätený život obnoviť svoju vernosť Božím zámerom a tak vyjsť v ústrety všetkým ľuďom, ktorí hľadajú pravdu a život. Preto treba obnoviť lásku k aktivnosti na poli kultúry; k horlivému prehlbovaniu štúdia tvárou v tvár rozmanitým kultúram; podnietiť dialóg a spoluúčasť; povzbudzovať ku kontemplácii a k modlitbe neustáleho hľadania Boha a jeho pôsobenia v zložitej skutočnosti súčasného sveta, v ktorom sa utvára a odovzdáva kultúra.⁴²⁹

5. 5. Ježiš sa sám sprítomňuje

Všetko, s čím sa kňaz stretáva každý deň, je akýmsi prekladom, pripodobnením k Eucharistii a sv. omši: Ježiš sa sám ľuďom sprítomňuje a v láske sa im odovzdáva. Preto Sv. Otec Ján Pavol II. pri prijatí rektorov kňazských seminárov z nemeckej jazykovej oblasti hovoril o tom, že sa musí podporovať rozvoj vnútorného vzťahu ku Kristovi, aby tak všetko, čo je obsahom teologického štúdia, pevne zakotvilo v srdciach bohoslovcov.⁴³⁰

Obdobne je to aj s kultúrou. Ak budeme veriť, že Božie slovo je „ostrejšie ako každý dvojsečný meč...“, potom bude mať vždy Božie slovo moc vytvárať morálne hodnoty aj v novom tisícročí. Lebo kresťanstvo sa má vteľovať v každej dobe do každej kultúry, lebo zviazanie Cirkvi s jedinou civilizáciou, s jedinou neutralitou, s jedinou filozofiou by zapríčinilo mnohé obmedzenia na celosvetovej platforme. Moderná kultúra je skoro úplne odtrhnutá, odizolovaná od kresťanského sveta a je zároveň v totálnej kríze.⁴³¹ Pápež Pius XII. takto charakterizoval dnešnú kultúru: „Človek si zmechanizoval prácu a práca si zmechanizovala človeka – a to je najsilnejší útok na jeho duchovnosť.“⁴³² Preto upozorňuje Lercaro, že treba mať na zreteli kultúrny dynamizmus a dívať sa na seba a pred seba a hľadať, ako spojiť už nastávajúcu kultúrnu fázu duchom Evanjelia,⁴³³ čím sa musí vzbudzovať smäd po pravde a pripravovať cestu Pánovi.⁴³⁴

429 Porov. *Vita consecrata*, čl. 98, s. 168 – 170.

430 Ján Pavol II. pri prijatí rektorov kňazských seminárov z nemeckej jazykovej oblasti. In: *Světlo*, roč. VI., č. 14/ 98, 5. dubna 1998, s. 13.

431 Porov. DUBOIS J.: *Druhý vatikánsky snem (1962 – 1965)*. Biskupský úrad v Banskej Bystrici pre vnútornú potrebu, s. 79.

432 *Tamže*.

433 Porov. *Tamže*, s. 80.

434 Porov. *Tamže*.

5. 6. Emauzskí učeníci

Podľa dokumentu Kongregácie pre katolícku výchovu, východné cirkvi, inštitútov zasväteného života *Nové povolania pre novú Európu* sa dozvedáme, že Ježiš je formátor, ktorý rozsieva semeno Slova, vychováva úplne od nuly a s Duchom Svätým sprevádza na ceste, ktorá vedie srdce k „horeniu“, vychovávaniu k viere, počúvaniu Boha a k rozpoznávaniu prítomnosti daru povolania.⁴³⁵

Pápežský dokument z *Kongresu o povolaniach ku kňazstvu a zasvätenému životu v Európe*, v Ríme 5. – 10. mája 1997, k textu z Lukášovho evanjelia o emauzských učeníkoch⁴³⁶ hovorí, že Ježiš použil voči emauzským učeníkom pedagogickú metódu, ktorá spočíva v *sprievodcovstve*, t.j. *postavením sa po boku*. Toto je úloha hlavne pre Ducha Svätého, ktorý ostáva pri človeku, aby mu pripomínal Učiteľovo Slovo. Zároveň ten istý Duch prebýva v človeku, aby v ňom vzbudzoval vedomie, že je Otcovým dieťaťom. Zároveň je to cesta k zrelosti viery, k stavu dospelosti veriaceho človeka, k učeníctvu rozpoznávajúceho hlas a kroky povolávajúceho Pána a rozpoznanie ako mu odpovedať a kadiaľ k nemu ísť. Hoci naše telesné oči ho často nedokážu spoznať, tak kráčanie človeka je osamotené, rozprávanie neúčinné. Preto potrebujeme niekoho, ktorý kráča po boku každého človeka. Naliehavo a zároveň aj jemne pomáha spoznať pôvod tajomného hlasu; nehovorí o sebe, ale ohlasuje niekoho iného, ktorý je ako Ján Krstiteľ – „*On prichádza po mne a ja nie som hoden rozviazať mu remienok na obuvi*“ (*Jn 1, 27*). Služba sprevádzania je pokorná, radostná, ktorá sa rodí v slobode Ducha a prejavuje sa odvahou v počúvaní, láske a rozhovore. Vďaka tejto slobode jasnejšie a ostrejšie znie hlas toho, ktorý povoláva.⁴³⁷

Kto sprevádza, svedčí o tom, že Boh si ho vyvolil a tak rozprávaním umožňuje pochopiť katechézu povolania z človeka na človeka, zo srdca do srdca, plnú ľudskosti, jedinečnosti, vážnej a presvedčivej sily; tak trochu ako skúsenosť prvých Ježišových učeníkov, ktorí „*šli teda, videli, kde býva a zostali v ten deň u neho*“ (*Jn 1, 39*) – čo musel byť pre nich hlboký zážitok, keď si sv. Ján aj po mnohých rokoch presne pamätá, že „*boli asi štyri hodiny popoludní*“ (*Jn 1, 39*). Práve preto je sprievodca pri povolaní aj nadšencom svojho povolania a možnosti prenášať ho na iných. Tak sa stáva presvedčeným a presvedčivým svedkom, ktorý vychováva. Podľa etymológie latinského slova *educare* – vychovávať, znamená aj ťahať von. Ježiš vyťahuje, je zvedavý, čo vedia emauzskí

435 Porov. PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA: *Nové povolania pre novú Európu*. SSV, Trnava: 1998, s. 126 – 133.

Porov. GALIS, T.: *Pastorácia povolání*. In: *Duchovný pastier*, roč. LXXX, č. 2, február 1999, s. 50 – 57.

436 *Lk 24, 13 – 35*.

437 Porov. PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA: *Nové povolania pre novú Európu*. SSV, Trnava: 1998, s. 134 – 136.

učenici, aby im mohol doplniť priepasť medzi ich nádejami a Božím plánom v mesiášskej podobe Krista, ktorý mal „*toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy*“ (Lk 24, 26).

Ježiš pozýva emauzských učeníkov na základe geneticko - historickej metódy, hľadať a nachádzať kroky a stopy Božieho kráčania a volajúceho hlasu. Táto metóda je deduktívna a zároveň induktívna, lebo vychádza z vyjavej pravdy a historickej skutočnosti, čím podporuje nepretržitý rozhovor medzi subjektívnym prežitím: „*Niektoré ženy z našich nás aj nalákali. Pred svitaním boli pri hrobe, a keď nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili anjeli a hovorili, že on žije. Niektorí z našich odišli k hrobu a zistili, že je to tak, ako vraveli ženy, ale jeho nevideli*“ (Lk 24, 22 – 24) a súvisom so Slovom: „*A počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo*“ (Lk 24, 27).

V príbehu o Emauzoch sa všetko vyjavuje v najkrajšej modlitbe, akú sa kedy ľudské srdce modlilo: „*Zostaň s nami, lebo sa zvečierieva a deň sa už schýlil!*“ (Lk 24, 29). Je to úpenlivá prosba toho, kto vie, že bez Boha sa okamžite v živote zotmie. Bez jeho Slova vládne temnota nepochopenia, zmätenosť totožnosti; život sa zdá bez zmyslu a bez povolania. Tento druh vyzývajúcej modlitby sa človek naučí len s pomocou toho, kto sa naučil počúvať Božie ticho. Takú modlitbu sa naučí len ten, kto je verný svojmu povolaniu.

„*A keď sedel s nimi pri stole, vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a podával im ho. V tom sa im otvorili oči a spoznali ho. Ale on im zmizol. Tu si povedali: Či nám nehorelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám písma?*“ (Lk 24, 30 – 32).

Vrcholným momentom v tomto pedagogickom procese je formácia ľudí prostredníctvom Syna, vernej podoby Otca, ktorý pozýva tých, ktorých povoláva, aby cítili ako On a spoluprežívali jeho formu pre život. V tomto bode autentického procesu formovania prebieha **druhé spoznanie – objavenie významu života v znamení Eucharistie**. Život veriaceho je povolaný tvarovať sa na život Slova, čo je pravda každého života.

Ak dvaja emauzskí učenici spoznávajú Pána a každý veriaci spoznáva zmysel života v skutku Eucharistie, tak povolanie sa rodí zo spoznania. Rodí sa na úrodnej pôde vďačnosti, kde vybratý človek ďakuje za povolanie.

Evanjeliová múdrosť: „*zadarmo ste dostali, zadarmo dávajte*“ (Mt 10, 8),⁴³⁸ ktorou sa Ježiš obracia k učeníkom – hlásateľom jeho slova, vyjadruje pravdu o každej ľudskej bytosti. „*A ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeruzalema. Tam našli zhromaždených Jedenástich a iných s nimi, a tí im povedali: Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi. Aj oni im porozprávali, čo sa im stalo cestou a ako ho spoznali pri lámaní chleba*“ (Lk 24, 33 – 35). Putovanie do Emauz sa stáva plánom cesty k povolaniu a vyžaduje účinnú voľbu zo strany toho, kto bol sprevádzaný – na celý život. Voľba povolania ukazuje novosť života, získanie vlastnej identity, návrat domov – ku koreňom svojho „ja“.⁴³⁹

Pápež Ján Pavol II. vo svojej apoštolskej exhortácii *Pastores dabo vobis* napísal: „*Poznanie povahy a poslania služobného kňazstva je nevyhnutným predpokladom a súčasne najbezpečnejším vodcom a najúčinnnejším podnetom na rozvoj pastoračnej činnosti Cirkvi, ako aj formovať tých, ktorí sú povolaní na kňazskú službu.*“⁴⁴⁰

Ešte sme stále na ceste do Emauz a hoci naše oči sú obmedzené, naše srdce pri jeho slovách náhle vzplanulo, v zásade kráča s nami, no nepoznaný. Od nás očakáva, že budeme ďalej bežať a putovať a nikdy sa nedomnievať, že sme už pri cieľi. Srdce síce stále znovu plače a narieka nad sklamanými nádejami, trvale máme dojem, že sme na úteku zo zaniknutej nádeje do mŕtvej prázdnoty. Na takýchto cestách môže s nami kráčať Pán a ochotnému srdcu zjavuje zmysel Svätého písma aj života. Aj takéto cesty môžu viesť do Emauz nášho života. Kde pri lámaní chleba poznávame svojho Pána.⁴⁴¹

„*Bože môj, ak môj jazyk nemôže v každej chvíli povedať, že ťa milujem, chcem, aby ti to opakovalo moje srdce pri každom mojom dychu. Obdaruj ma milosťou, aby som trpel milujúc ťa a miloval ťa i v utrpení.*“⁴⁴²

438 Obdobná je i pavlovská provokácia: „*Čo máš, čo si nedostal?*“ (1Kor 4, 7)

439 Porov. PÁPEŽSKÉ DIELO PRE CIRKEVNÉ POVOLANIA: *Nové povolania pre novú Európu*. SSV, Trnava: 1998, s. 138 – 158.

440 JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*, 11.

441 Porov. RAHNER, K.: *Bůh je s námi. Duchovní promluvy*. Zvon, Praha: 1997, s. 82 - 86.

442 Porov. SV. JÁN VIANNEY: *Modlitba*. In: *Katechizmus katolíckej cirkvi 2658*, SSV, Trnava 1999. In: KONGREGÁCIA PRE KŇAZOV: *Inštrukcia Kňaz, pastier a vodca farského spoločenstva*, Pápežské listy a vatikánske dokumenty, 39. SSV, Trnava: 2003, s. 70.

Porov. Galis, T.: *Aby rástli povolania zasväteného života. Z varšavského Kongresu o pastorácii povolání v Európe*. In: *Katolícke noviny, týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 118, č. 37, 14. septembra 2003, s. 17 a 21.

Porov. Nepšínský, V.: *Problémy Európy s duchovnými povolaniami*. In: *Katolícke noviny, týždenník pre náboženské a spoločenské otázky*, roč. 117, č. 33, 18. augusta 2002, s. 6.

6. VRABLECOVA HOMILETIKA ZA HRANICAMI SLOVENSKA

6. 1. Kerygma a homília dnes

V archíve Olomouckého arcibiskupstva som našiel v *Acta curiae Olomucensis 10/1971* s prílohou uverejňujúcou veľmi zaujímavý článok brnenského kňaza Ladislava Simajchla *Kerygma a homílie dneška*. V ňom sa autor predstavuje ako vynikajúci znalec homílie. Predstavuje ju so všetkými jej štrukturálnymi časťami – kerygma, didaskália, parakléza a mystagógia – ale spomína aj ťažkosti spojené s prípravou homílie a jej prednesom (umiestnením hlásateľa, jeho počuteľnosť, tón prednesu, dĺžka homílie).

Simajchl zdôrazňuje, že dobrá homília patrí k najväčším výkonom ľudského ducha.

Na tomto príspevku treba okrem vynikajúceho obsahu oceniť aj použitú študijnú literatúru, ktorá prezentuje vynikajúcich autorov prakticky z celej Európy: Franza Jantscha, Antona Grabner-Heidera, Helmuta Thielicke z Nemecka, zborník *Viedenského pastoračného inštitútu* ako i Dr. Jozefa Vrablca z bratislavskej bohosloveckej fakulty, o ktorom Simajchl tvrdí, že zastupuje názory francúzskych homilétov, s ktorých názormi sa často stotožňuje.⁴⁴³

6. 2. Kerygma – zvestovanie evanjelia

Prednášateľ homileтики v Olomouci v čase obnovenia bohosloveckej fakulty po Pražskej jari 1968, Dr. Vojtěch Martinů vo svojich skriptách zdôrazňuje, že rozhodnutia *Druhého vatikánskeho koncilu* a *Sv. Stolice* je potrebné považovať za stavebné kamene duchovných príhovorov.⁴⁴⁴ Tie musia byť zvestovaním Božieho slova rečou dneška.⁴⁴⁵ A ňou je podľa Dr. Martinů *kerygma – zvestovanie evanjelia pohanom*. Veď duša silne sekularizovanej spoločnosti je *tabula rasa*, kde sa síce prejavuje túžba po Bohu i po poznaní Ježiša Krista, ale kde inak nič nie je.⁴⁴⁶

A k tejto úlohe zvestovania evanjelia odporúčal Martinů svojim poslucháčom homíliu, ktorú si majú vypracúvať podľa základnej stavebnej línie načrtnutú prof. Dr. Vrablcom,⁴⁴⁷ pričom duchovný príhovor Dr. Martinů chápe

443 Porov. ACO II/ 3, 4, inv. č. 1 – 23. ACO. 10/ 1971. Příloha, s. 1 – 9.

444 Porov. MARTINŮ, V.: *Pomocný materiál pro studium homileтики*. CMBF, Olomouc: 1972, s. 8.

445 Porov. *Tamže*, s. 6 – 10; 20 – 21.

446 Porov. *Tamže*, s. 14 – 15.

447 Porov. *Tamže*, s. 9.

ako večné posolstvo prednesené z Božieho poverenia do času spôsobom dôstojným Boha a zrozumiteľným pre človeka s použitím pravidiel výpovednej ľudskej reči.⁴⁴⁸

6. 3. Stredoeurópsky kontext

Je len potešiteľné, že môj profesor Dr. Jozef Vrablec má na našej *alma mater*, RK CMBF UK v Bratislave, naučil podrobnú, dôsledne spracovanú a komplexnú náuku o pokoncilovej homílii a homileतिकe, ktorú sa rovnako učili bohoslovci na Slovensku, ako i na Morave.

Pán profesor Vrablec o tom napísal celý rad publikácií a článkov. Mnohé z nich boli vydané len pre bohoslovcov,⁴⁴⁹ samizdatovo,⁴⁵⁰ iné pod rímskou emigrantskou kuratelou jeho brata - kňaza, Dr. Štefana Vrablca, neskoršieho riaditeľa Pápežského SÚSCM v Ríme, dnes bývalého pomocného biskupa Bratislavsko – trnavskej arcidiecézy.⁴⁵¹ Posledná Vrablecova kniha o homileतिकe vyšla až po *nežnej revolúcii* v kooperácii jeho žiaka Dr. Antona Fabiana.⁴⁵²

Vplyv Vrablca na homileतिकu v bývalom Československu nie je len v ňom samom, keď svojimi homíliami prispieva aj do olomouckého homiletického časopisu *Homiletické směrnice*, ale hlavne v tom, že ho nasledujú jeho žiaci, ktorí už poznačili teóriu homileтики na Slovensku: prof. Dr. Anton Fabian – kanonik,⁴⁵³ prof. Dr. Ľubomír Stanček, CM⁴⁵⁴ prof. Dr. Jozef Jarab,⁴⁵⁵ a Dr. Marián Šuráb.⁴⁵⁶

448 Porv. *Tamže*, s. 17.

449 Porov. VRABLEC, J.: *Homiletika*. SSV v CN, Bratislava: 1977.

450 Porov. VRABLEC, J.: *Základná homiletika*, 1970.

Porov. VRABLEC, J.: *Malá homiletika*, 1974.

Porov. VRABLEC, J.: *Dodatok k homileतिकe*, 1987.

Porov. VRABLEC, J.: *Najplnšia forma kázne*, 1990.

451 Porov. VRABLEC, J.: *Chlieb na nedelňý stôl, homílie na rok A*. SÚSCM, Rím: 1984.

Porov. VRABLEC, J.: *V službe slova, homílie na rok A*. SÚSCM, Rím: 1990.

452 Porov. VRABLEC, J. – FABIAN, A.: *Kňaz rétor. I. – II. základná a materiál, SSV, Trnava*: 2001.

453 Porov. FABIAN, A.: *Teológia ohlasovania*. Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, Košice: 1999.

Porov. FABIAN, A.: *Kto môže kázať*. Kňazský seminár sv. Karola Boromejského, Košice: 2004.

454 Porov. STANČEK, Ľ.: *Homiletika Jozefa Vrablca*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: 1997, s. 40 – 73.

STANČEK, Ľ.: *Homiletika v novej evanjelizácii*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: 1997.

Porov. STANČEK, Ľ.: *Malá metóda a najplnšia forma kázne*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: 1997.

Porov. STANČEK, Ľ.: *Kňaz rétor*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišská Kapitula – Spišské Podhradie: 2001.

Porov. STANČEK, Ľ. – ŠURÁB, M.: *Rétorika dnes*. Rektorát Katolíckej univerzity, Ružomberok: 2006.

455 Porov. JARAB, J.: *Ako počujú bez kazateľa. Príspevok k prednáškam z homileтики*. Kňazský seminár biskupa Jána Vojtaššáka, Spišské Podhradie: 2002.

456 Porov. ŠURÁB, M.: *Aby nás radi počúvali*. Kňazský seminár sv. Gorazda, Nitra: 2004.

Porov. ŠURÁB, M.: *Terapeutický rozmer homílie*. Spolok slovenských spisovateľov, Bratislava: 2008.

S menom profesora Vrabceca sa stretávame aj v Poľsku.⁴⁵⁷ Jeho šesťbodová štruktúra homílie, či už s označením AI, KE, DI, PAR, MY, ADE, alebo aj bez neho, je pútavým a názorným spôsobom vedený virtuálny dialóg.

V Olomouci vydal až po *nežnej revolúcii* svoje homiletické minimum Mons. Josef Hrdlička, olomoucký pomocný biskup a profesor homiletiky na RK CMTF UP v Olomouci, ktorý Vrabcecovu šesťbodovú štruktúru chápe obdobne, len ju rozširuje o *eschata a profétie* takto:

1. úvod
2. kerygma
3. didaskália
4. parakléza
5. eschata – pohľad fascinovanej Cirkvi na svoj cieľ - Krista
6. profétie – podľa *Lumen gentium* si má Cirkev všímať znamenia čias a vykladať ich vo svetle evanjelia
7. mystagógia
8. záver,⁴⁵⁸

pričom vlastne v podstate ide o rovnako chápanú štruktúru homílie, ako o zážitok Boha a o skúsenosti s Bohom. Podľa Rahnera je to v transcendentálnej teológii *Gotteserfahren*,⁴⁵⁹ keď Boh sa bytostne dotkne človeka, ktorý pocíti, že je konfrontovaný s tajomstvom svojho bytia a svojej zodpovednosti zaň. A tiež s Tým, ktorý je v pozadí toho všetkého, pričom vie, že Boh je a je s ním v tichom vŕbevedúcom a trepezlivom dialógu. Pričom človek zostáva úplne slobodným, aby sa tento zážitok stal duchovným predelom jeho doterajšieho života, alebo aby ho v sebe úplne zahlušil a poprel.⁴⁶⁰

Biskup Hrdlička tvrdí, že táto štruktúra homílie ju odlišuje od rečníckeho prejavu na úrovni spoločenskej, vedeckej, či politickej, kde chýba nezastupiteľná hodnota kresťanského svedectva.⁴⁶¹

Často sa stretávam s názorom mnohých bohoslovcov ako i kňazov, ktorí neabsolvovali tzv. Vrabcecovu homiletiku, že tento štýl štruktúry je pre nich cudzí, nevyhovuje im, nesúhlasia s ním a preto ho odmietajú. Dúfam, že po vypovedanom si poopravia svoj názor a pokiaľ sa nepripoja k našim tzv.

Vrabcecovým homíliám, aspoň uznajú ním preferovanú Schüeppovu homiletickú štruktúru prípravy, lebo je to schéma nielen teoreticky prednášaná, ale overená aj v mojom osobnom homiletickom poslaní, ako iste mnohých z nás – dedičov profesora ThDr. Jozefa Vrabceca, ale aj ostatných za hranicami našej vlasti: v Čechách,⁴⁶² na Morave, v Poľsku, ba aj v Nemecku, ktoré by som chcel spomenúť na záver. Lebo len nedávno sa mi dostala do rúk kniha Guida Schüeppa *Handbuch zur Predigt*, v ktorej autor už v roku vydania – 1982 prezentuje homíliu ako slovo, teda niečo medzi vypočutým Božím slovom a životom so štruktúrou: *kerygma, didaskália alebo katechéza, prophetie, parakléza, martyria a mystagógia*,⁴⁶³ čo vlastne prebral prof. Vrablec.

457 Porov. VRABLEC J.: *Rola i miejsce ćwiczeń w dydaktyce homiletycznej*. In: *W drodze na ambone. Praca zbiorowa pod redakcją O. Gerarda Siweka*, CSsR, Kraków: 1991, s. 77 – 88.

458 Porov. HRDLIČKA, J.: *Stručná homiletika*. Matice cyrilometodějská, Olomouc: 1991.

459 Porov. *Tamže*, s. 25 – 26.

460 Porov. *Tamže*.

461 Porov. *Tamže*, 21.

462 Porov. KAŠPARŮ, M.: *Homiletické trivium*. Matice cyrilometodějská, s. r. o., Olomouc: 2001.

463 Porov. SCHÜEPP, G.: *Handbuch zur Predigt*. Benziger, Zürich: 1982, s. 444 – 452.

7. HOMILETIKA BLAHOSLAVENÉHO JÁNA PAVLA II.

7. 1. Služobníci Božieho slova ⁴⁶⁴

Ján Pavol II. pri 45. výročí svojej biskupskej vysviacky a 25. výročia zvolenia za pápeža pokračuje na požiadanie mnohých vo svojich spomienkach na svoju biskupskú službu počnúc rokom 1958, ako i v súčinnosti s procesom prác na vzniku posynodálnej exhortácie venovanej biskupskej službe⁴⁶⁵ *Pastores gregis* zo 16. októbra 2003.⁴⁶⁶ „Svoje zápisky“ venuje nielen biskupom, ale „i celému Božiemu ľudu.“⁴⁶⁷

7. 1. 1. Vstaňte, podme!

S pohľadom upriameným na Krista, posilnení nádejou, ktorá nemôže sklamať, kráčajme spolu cestami nového tisícročia: **Vstaňte, podme! (porov. Mk 14, 42)**⁴⁶⁸ – pozýva nás všetkých Svätý Otec opatrovať to, čo nám bolo zverené a vyhýbať sa svetským prázdny rečiam a protikladným tvrdeniam falošnej vedy (porov. 1 Tim 6, 20).⁴⁶⁹ Preto pápež postupne v 1. časti autobiografických reflexií vysvetľuje svoje povolanie za nástupcu apoštolov – najskôr ako pomocného biskupa a neskôr krakovského arcibiskupa – kardinála,⁴⁷⁰ skrze vyvolenie Piom XII. a liturgické gestá biskupskej vysviacky z 28. septembra 1958 v deň spomienky na sv. Václava.⁴⁷¹

464 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* SSV, Trnava: 2004, s. 31 – 33.

465 Porov. *Tamže*, s. 5.

466 Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 15.

467 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 6.

468 *Tamže*.

469 Porov. *Tamže*, s. 31 – 33.

470 Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 56.

471 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 7 – 42.

7. 1. 2. Učiteľ Slova ⁴⁷²

Medzi prvoradé poslanie biskupa „*je byť služobníkom Slova*,“⁴⁷³ ktorý učí, hlása a vysvetľuje Božie slovo osobne vo svojej katedrále, alebo navštevujúc miestne cirkvi a spoločenstvá vo svojej diecéze, či už cez rozhlas, za pomoci televízie, internetu alebo tlačeneho slova. V tom im pomáhame my kňazi, diakoni, katechéti, učelia, prednášatelia teológie a vzdelaní laici.⁴⁷⁴ Nič však nemôže nahradiť prítomnosť biskupa, ktorý objasňuje Božie slovo tým, ktorí sa okolo neho zhromaždili ako okolo zákonníka, „*ktorý sa stal učeníkom nebeského kráľovstva, podobá sa hospodárovi, ktorý vynáša zo svojej pokladnice veci nové i staré*“ (Mt 13, 52) na utíšenie ľudského hladu po živom slove. Je nutné tento hlad utíšiť, preto je podľa Jána Pavla II. potrebné, aby sme podľa Máriinho vzoru počúvali Slovo a premýšľali o ňom (porov. Lk 2, 19), lebo v dnešnej záplave slov, obrazov a zvukov je dôležité, aby sa biskup nedal prehlušiť. Preto je v prvom rade potrebné počúvať predovšetkým Boha, ale aj iných, lebo nás všetkých spája to isté tajomstvo Božieho slova o spáse.⁴⁷⁵ Ako to potvrdzuje svätý Gregor Nazíanzsky, keď ešte ako mladý kňaz povedal: „*Najprv sa treba očistiť, až potom očisťovať iných; najprv sa učiť múdrosti, až potom v nej poučovať iných; stať sa svetlom a potom osvecovať iných; priblížiť sa k Bohu, a tak k nemu privádzať iných; posvätiť sa a potom posväcovať; viesť za ruku a múdro radiť. Viem, čím služobníci sme, na aké miesto sme postavení a kam sme poslaní. Poznám Božiu vznešenosť a ľudskú slabosť, ale aj jej silu. Kto je teda kňaz? Je obranca pravdy, ktorý bude stáť s anjelmi, vzdávať chvály s archanjelmi, prenášať obety na nebeský oltár, s Kristom vykonávať kňazstvo, obnovovať tvora, utvárať v ňom Boží obraz, pracovať pre nebeský svet.*“⁴⁷⁶

7. 1. 3. Ohlasovať evanjelium nádeje

V posynodálnej apoštolskej exhortácii z 28. júna 2003 *Ecclesia in Europa* Ján Pavol II. žiada od všetkých pokrstených,⁴⁷⁷ aby boli hodnovernými poslami viery, ktorých vyformované životy žiaria krásou evanjelia, „*nielen preto, aby sa zabránilo schátraniu viery v nepriateľskom prostredí vinou nedostatku starostlivosti, ale aj preto, aby evanjelizujúce svedectvo dostalo oporu a nové*

472 Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 26 – 31.

473 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 32.

474 Porov. CIC, kan. 747 – 772.

Porov. KKC, § 1533 – 1600.

475 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, podme!* s. 32 – 33.

476 KKC, § 1589.

477 Porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores gregis*, 41; 47 – 50; 51 – 54.

impulzy. Preto je rozhodujúca prítomnosť a znaky **svätosti: tá je podstatným predpokladom autentickéj evanjelizácie**, ktorá je schopná dávať nádej. Vôbec totiž nestačí ponúkať pravdu a milosť iba slovným ohlasovaním a slávením sviatostí. To je jeden z najväčších vkladov Cirkvi v Európe na začiatku nového tisícročia.⁴⁷⁸ Preto nám dal za príklad emeritného milánskeho arcibiskupa a kardinála Carla Máriu Martiniho, ktorý svojimi známymi katechézami zo svojej katedrály priťahoval zástupy ľudí a odkrýval nimi poklad Božieho slova.⁴⁷⁹

7. 1. 4. Matka nádeje

Aby sme to dokázali s našimi biskupmi aj my všetci, s dôverou sa zverme Márii, obrazu Cirkvi, ktorá „*živená nádejou, spoznáva spásonosné a milosrdné Božie konanie, v ktorého svetle chápe svoju cestu i celé dejiny. Pomáha nám aj dnes prežívané udalosti vykladať vo vzťahu k svojmu Synovi. Ako nové, Duchom Svätým sformované stvorenie, nám Mária dáva rásť v cnosti nádeje. Na ňu, Matku nádeje a útechy, sa plní dôvery obraciame so svojimi prosbami.*“ Zverme jej budúcnosť Cirkvi,⁴⁸⁰ zvlášť v Roku Eucharistie,⁴⁸¹ ktorý vyhlásil Ján Pavol II. na slávnosť Najsv. Kristovho tela a Krvi, 10. júna 2004, so začiatkom Svetového eucharistického kongresu v mexickom Guadalajare 10. – 17. októbra 2004 a s ukončením na Riadnom zasadnutí Synody biskupov 2. – 29. októbra 2005, ktorá bola na tému: *Eucharistia - prameň, vrchol života a poslania Cirkvi.*⁴⁸²

7. 1. 5. Štúdium⁴⁸³ a modlitba pastiera⁴⁸⁴

Spolu so Svätým Otcem podľa jeho knihy *Vstaňte, poďme!* zhodne konštatujeme, že popri svojich mnohých povinnostiach nám chýba čas. O to viac si ho potrebujeme nájsť na **sústredenie a štúdium.**⁴⁸⁵

Lebo každý jeden z nás „*potrebuje neustále sa obnovujúcu a hlbokú teologickú formáciu, ako aj širší záujem o myslenie a slovo*“⁴⁸⁶ - tvrdí Ján Pavol II.

A pokračuje zdôrazňujúc, že je potrebné „*vyberať si najpodstatnejšie diela. Tolko vecí sa publikuje, no nie všetky sú hodnotné a užitočné. Treba vedieť vyberať a radiť sa, čo čítať.*“⁴⁸⁷

A to by sme mali robiť nielen pre seba, ale pre tých, ku ktorým sme poslaní. Lebo sme pastieri oviec a „***pastier je pre ovce, a nie ovce pre pastiera.*** Je s nimi tak úzko spojený, že je pripravený položiť svoj život za ovce (porov. Jn 10, 11). Žiaľ, už v časoch episkopátu (396 – 430) sv. Augustína (354 – 430) sa stretávame so zlými pastiermi, ktorí sa nestarajú o ovce, ale o seba samých. Biskup z Hippo ich ostro pranieruje: „*Mlieko pijete, vlnou sa odievate, vykŕmené zabíjate, ale moje ovce nepasiete. Slabé ste neposilňovali, choré neliečili, zranené neobviazali, blúdiace ste nevolali, stratené nehladali a silné ste umorili. Tak sa moje ovce rozprchli, lebo nebolo pastiera.*“⁴⁸⁸

No sv. Augustín je aj optimista – pozná dobrých pastierov. O nich napíše: „*Keď oni pasú, pasie Kristus. Lebo v nich je jeho hlas, v nich je jeho láska.*“⁴⁸⁹

Obdobnú skúsenosť má aj sv. Gregor Veľký (540 – 604): „*Hľa, svet je plný kňazov, a v Božej žatve možno sotva nájsť pracovníka, lebo sme síce prijali kňazský úrad, ale úlohu svojho úradu neplníme. Službu ohlasovania zanedbávame a na svoju škodu, ako to vidím, nazývame sa biskupmi, pričom nám viac záleží na mene ako na čnosti. Lebo tí, čo sú nám zverení, opúšťajú Boha, a my mlčíme.*“⁴⁹⁰

Dobrý pastier pozná svoje ovce a ony poznajú jeho (porov. Jn 10, 14). Preto je úlohou pastiera byť v blízkosti ľudí, aby vedel, čím žijú a čo potešuje alebo znepokojuje ich srdcia, lebo „*základom vzájomného poznania nie sú ani tak príležitostné stretnutia, ako skôr skutočný záujem o to, čo sa odohráva v srdciach ľudí, a to bez ohľadu na ich vek, stav či národnosť. Záujem sa má vzťahovať na tých, ktorí sú blízko, aj na tých, čo sú ďaleko* (porov. Christus Dominus, 16).⁴⁹¹ Aby sme to aj my pastieri uskutočňovali, Svätý Otec nám radí: „*Záujem o druhého človeka sa... začína modlitbou, jeho rozhovorom s Kristom, ktorý mu zveril svojich. Modlitba nás pripravuje na stretnutie s druhými. Sú to stretnutia, pri ktorých vďaka duchovnej otvorenosti sa môžeme navzájom spoznávať a chápať aj vtedy, keď času nie je nazvyš. Ja sa jednoducho každý deň za všetkých modlím. Keď stretnem človeka, už sa zaňho modlím, čo vždy pomáha pri kontakte s ním. Ťažko môžem povedať, ako to vnímajú ľudia; treba sa opýtať ich. Mám však zásadu, že*

478 JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 49.

479 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, poďme!* s. 32.

480 JÁN PAVOL II.: *Ecclesia in Europa*, 125.

481 Porov. ZEMKO, P.: *Aj my sa mu klaníme! Myšlienky k Roku Eucharistie*. Vía, Trnava: 2005.

482 Porov. *www.tkkbs* Zahraničný servis 14. 6. 2004.

483 Porov. JÁN PAVOL II.: *Vstaňte, poďme!* SSV, Trnava: 2004, s. 65 – 68.

484 Porov. *Tamže*, s. 47 – 50.

485 Porov. *Tamže*, s. 65 – 68.

486 *Tamže*.

487 *Tamže*.

488 *Tamže*, s. 47 – 48.

489 *Tamže*.

490 *Tamže*.

491 *Tamže*, s. 49 – 50.

každého prijímam ako osobu, ktorú mi posielal Kristus, ako niekoho, koho mi dal a zároveň mi ho zveril.“⁴⁹²

S týmto osobne skúseným odporúčaním modlitby Jána Pavla II. za človeka, s ktorým sa práve stretáva, pápež vo svojej knihe spomienok na biskupskú službu od roku 1958, keď bol vysvätený za biskupa, podáva aj svoju spomienku na tarnovského biskupa Jerzyho Ablewicza, ktorý každý piatok nikoho neprijímal, ale pešo chodil 14 km do mariánskej svätyne svojej diecézy – v Tuchówe. Cestou sa modlil a pripravoval si nedeľnú homíliu. „*Neprestajne bol so svojimi, najskôr modlitbou a potom skutkami. Najskôr však modlitbou. Z nej vyrastá a rozvíja sa tajomstvo nášho otcovstva. V modlitbe stojíme ako ľudia viery vedľa Márie a Jozefa, aby sme spolu s nimi všetkými, ktorých nám Boh zveril, stavali dom pre Božieho Syna – jeho svätú Cirkev.*“⁴⁹³

Do Cirkvi okrem laikov patria aj kňazi, ktorí sa zgrupujú v jednotlivých dekanátoch, a preto im - svojim spolubratom - venujem túto modlitbu, ktorú sa môžu pomodliť aj za svojich veriacich, či za tých ľudí, čo sme už stretli, alebo ešte len stretneme: „*Pane, ako ma unavujú tí, ktorých si mi dal za bratov. Málokedy sú zábavní, často veľmi podivní; každý má vo svojom vnútri čosi svojho osobného, čo ma rozruší. Nedaj však, Pane, aby som pred nimi uzavrel svoje srdce. Ako ťažko je milovať všetkých. Koľko ráz som prišiel na myšlienku uzavrieť sa do kruhu dôverných priateľov, s ktorými si dobre rozumiem. Pane, nedaj, aby som im povedal < Nechápem vás > a utiahol sa do svojho pohodlného < kútika >. Pomôž mi, aby som v tvári každého z nich objavil črty dieťaťa, ktorým boli svojho času, a výraz Božieho dieťaťa, ktorý v nich bude raz odhalený.*“⁴⁹⁴

7. 2. Mane nobiscum Domine ⁴⁹⁵

Prežívali sme *Rok Eucharistie*, ktorý Svätý Otec Ján Pavol II. vyhlásil od októbra 2004 do októbra 2005.⁴⁹⁶ Už na Zelený štvrtok 2003 dal Cirkvi encykliku *Ecclesia de Eucharistia*,⁴⁹⁷ ktorou pápež kráča po stopách učenia

Otcov, ekumenických koncilov a svojich predchodcov v učení a rozjímaní Cirkvi o Eucharistii.⁴⁹⁸

Svojím ďalším dokumentom, ktorým je jeho apoštolský list *Mane nobiscum Domine* zo 7. októbra 2004, sa pápež chce vrátiť k náuke predloženej v encyklike *Ecclesia de Eucharistia*, aby sa v *Roku Eucharistie ešte viac prehĺbila a priblížila.*⁴⁹⁹

-
- 498 Porov. SV. ALFONZ MÁRIA DE LIGUORI: *Návštevy Najsvätejšej sviatosti a Najsvätejšej Panny Márie*. Úvod: *Opere ascetiche*. Avellino 2000, s. 295.
 Porov. SV. CYPRIÁN, *Ep. LXIII*, 13: *PL* 4, 384.
 Porov. SV. CYRIL JERUZALEMSKÝ: *Mystagogické katechézy*, IV, 6: *SCh* 126, 138.
 Porov. SV. EFRÉM: *Homília IV. Na Veľký týždeň*: *CSCO* 413/ *Syr.* 182, 55.
 Porov. SV. IGNÁC ANTIOCHSKÝ: *List Smirňanom*, 8: *PG* 5, 713.
 Porov. SV. JÁN ZLATOÚSTY: *Homílie na list Hebrejom*, 17, 3: *PG* 63, 131.
 Porov. SV. JÁN ZLATOÚSTY: *Homílie k Matúšovmu evanjeliu*, 50, 3 – 4: *PG*, 508 – 509.
 Porov. SV. JÁN ZLATOÚSTY: *Homílie na Prvý list Korinťanom*, 24, 2: *PG* 61, 200.
 Porov. SV. JÁN ZLATOÚSTY: *Homílie o Izaiášovi*, 6, 3: *PG* 56, 139.
 Porov. SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Summa theologiae*, III. q. 73, a. 3 c; III. q. 83, a. 4 c.
 Porov. *Didaché*, IX, 4: F. X. Funk, I, 22.
 Porov. ŠTVRTÝ LATERÁNSKY KONCIL, kap. 1, konštitúcia *Firmiter credimus*: *DS* 802.
 Porov. TRIDENTSKÝ KONCIL: Sess. XIII. *Decretum de ss. Eucharistia*, ; XXII.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: konštitúcia *Sacrosanctum concilium*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: konštitúcia *Lumen gentium*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: konštitúcia *Dei Verbum*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: konštitúcia *Gaudium et spes*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: dekrét *Presbyterorum ordinis*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: dekrét *Unitatis redintegratio*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: dekrét *Ad gentes*.
 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: dekrét *Orientalium Ecclesiarum*.
 Porov. Lev XIII.: encyklika *Mirae caritatis*, 28. mája 1902.
 Porov. PIUS X.: apoštolská exhortácia *Haerant animo*, 4. augusta 1908.
 Porov. PIUS X.: *Acta*, IV, 16.
 Porov. PIUS XI.: encyklika *Ad catholici sacerdotii*, 20. decembra 1935.
 Porov. PIUS XII.: encyklika *Mediator Dei*, 20. novembra 1947.
 Porov. PAVOL VI.: encyklika *Mysterium fidei*, 3. septembra 1965.
 Porov. PAVOL VI.: *Solenne professione di fede*, 30. júna 1968.
 Porov. JÁN PAVOL II.: encyklika *Redemptor hominis*, 15. marca 1979.
 Porov. JÁN PAVOL II.: apoštolský list *Dominicae cenae*, 24. februára 1980.
 Porov. JÁN PAVOL II.: encyklika *Sollicitudo rei socialis*, 30. decembra 1987.
 Porov. JÁN PAVOL II.: apoštolský list *Novo millennio ineunte*, 6. januára 2001.
 Porov. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: list *Sacerdotium ministeriale*, 6. augusta 1983.
 Porov. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: list biskupom Katolíckej cirkvi o niektorých aspektoch Cirkvi ako spoločenstva *Communio notio*, 28. mája 1992.
 Porov. KONGREGÁCIA PRE NÁUKU VIERY: list *Ad exsequendam*, 18. mája 2001.
 Porov. PÁPEŽSKÁ RADA PRE NAPOMÁHANIE JEDNOTY KREŠŤANOV: *Direktórium o ekumenizme*, 25. marca 1993.
 Porov. *Rituale Romanum: De sacra communione et de cultu mysterii eucharistici extra Missam*.
 Porov. KKC.
 Porov. CIC.
 Porov. CCEO.
 499 Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 3.

492 Tamže.

493 Tamže.

494 Napriek všetkému sú Božie deti. In: POLÁČEK, K.: *Dozrievaš v láske*. SÚSCM, Rím: 1982, s. 145.

495 Porov. JÁN PAVOL II.: apoštolský list *Mane nobiscum Domine*, 7. októbra 2004.

496 Porov. *Tamže*, 4.

497 Porov. JÁN PAVOL II.: encyklika *Ecclesia de Eucharistia*, 17. apríla 2003.

Zároveň bl. Ján Pavol II. **vyznačil na Rok eucharistie niektoré perspektívy**, ktoré by mali všetkým pomôcť dosiahnuť osvietené a plodné postoje.⁵⁰⁰

1. Štyridsať rokov po *Koncile* by si malo kresťanské spoločenstvo urobiť previerku,
 - či mu je prednášané Božie slovo zrozumiteľne
 - či mu je homília prednášaná so starostlivou prípravou
 - či nábožne počúva Božie slovo
 - či je pri jeho prednášaní meditatívne ticho, aby sa Božie slovo dotklo nášho života a osvietilo nás⁵⁰¹
2. Pápež chce, aby sme si uvedomovali najzrejmiejšiu dimenziu Eucharistie, ktorou je obetná hostina hodujúceho spoločenstva, ňou chce Boh upevniť vzťahy s nami a my sami ich máme vzájomne rozvíjať so zameraním na budúcnosť⁵⁰²
3. S celou tradíciou Cirkvi by sme mali veriť, že pod eucharistickými spôsobmi je Ježiš skutočne prítomný, čím sa najvyšším spôsobom realizuje Kristov prisľub, že s nami zostane až do konca sveta⁵⁰³
4. Konkrétnym záväzkom pre tento eucharistický rok by podľa Jána Pavla II. **mohlo byť**
 - dôkladne študovať v každom farskom spoločenstve Princípy a normy pre užívanie Rímskeho misála (a to aj tých, čo sa týkajú homílie)
 - pastieri nech sa venujú mystagogickej katechéze tak milej cirkevným Otcom, ktorá nám pomáha objaviť význam gest a slov v liturgii, a ponoriť tak celý svoj život do tajomstva⁵⁰⁴
5. Veľký dôraz treba klásť na chvíle mlčania pri eucharistickom slávení – po homílii a po sv. prijímaní ako i pri eucharistickej adorácii
6. **Zvláštnou úlohou** pre jednotlivé farské a rehoľné spoločenstvá nech sa v tomto roku podľa želania bl. Jána Pavla II. stane *Eucharistická adorácia*, aby sme
 - zotrúvali v dlhej prostrácii pred Ježišom prítomným v Eucharistii a napravovali svoju vieru, nedbalosť, zabúdanie a dokonca urážky, ktoré Spasiteľ musí skusovať po celom svete

- prehlbovali svoju osobnú i spoločnú kontempláciu za vhodnej pomoci
 - a) modlitby sv. ruženca, ktorú bl. Ján Pavol II. odporúča už vo svojom apoštolskom liste *Rosarium Virginis Mariae*⁵⁰⁵
 - b) Božieho slova
 - c) skúsenosti mystikov
 - zvláštnou horlivosťou oživil slávnosť Božieho Tela s tradičnou procesiou⁵⁰⁶
7. Tak, ako pri *Missa stationalis*, ktorú biskup slávi so svojimi kňazmi a diakonmi s účasťou Božieho ľudu vo všetkých jeho zločkách – čo je *manifestáciou Cirkvi* – bude chvályhodné vyčleniť i *iné významné príležitosti na úrovni farnosti*, aby zmysel pre spoločenstvo rástol a čerpal zo slávenia Eucharistie obnovenú horlivosť⁵⁰⁷
 8. Kiežby sa znovu premeditovalo to, čo obsahuje apoštolský list Jána Pavla II. *Dies Domini*, 33: „Práve v nedelnej omši prežívajú kresťania osobitne intenzívnym spôsobom zážitok, ktorý mali apoštoli vo veľkonočný večer, keď sa im spolu zideným zjavil Vzkriesený (porov. Jn 20, 19). V tom malom jadre učeníkov, v tej prvotine Cirkvi, bol určitým spôsobom prítomný Boží ľud všetkých čias“ – Svätý Otec tu používa slovné spojenie – **bol by som šťastný!**⁵⁰⁸
 9. *Špeciálne poverenie* pre Rok Eucharistie je uvedomovať si *poverenie* na konci každej sv. omše k *nutnosti svedčiť a evanjelizovať* – čo je plán pre eucharistickú misiu.⁵⁰⁹
 10. Vniesť eucharistický plán vďaka do každodenného života všade tam, kde sa pracuje a žije – do rodiny, do školy, do továrne, do najrôznejších životných podmienok – znamená svedčiť, že *ľudský tvor bez Stvoriteľa zahynie*. Lebo ak aj v dejinách nechýbali omyly medzi veriacimi, tak sa to nemôže pripisovať na vrub *kresťanských koreňov*, ale na vrub nesúlady kresťanov s vlastnými koreňmi – kto sa totiž naučí hovoriť *ďakujem* spôsobom ukrižovaného Krista, môže byť mučeníkom, ale nikdy nebude tyranom.⁵¹⁰

500 Porov. *Tamže*, 10.

501 Porov. *Tamže*, 13.

502 Porov. *Tamže*, 15.

503 Porov. *Tamže*, 16.

504 Porov. *Tamže*, 17.

505 Porov. ZEMKO, P.: *Pápežov ruženec svetla*. Kon – Pres, Trnava: 2004.

Porov. ZEMKO, P.: *Majcichov s ružencom v ruke*. Rímskokatolícka cirkev, farnosť Majcichov, Majcichov: 2006.

Porov. ZEMKO, P.: *Opaj s ružencom v ruke*. Rímskokatolícka cirkev, farnosť Majcichov, Majcichov: 2006.

506 Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 18.

507 Porov. *Tamže*, 22.

508 Porov. *Tamže*, 23.

509 Porov. *Tamže*, 24.

510 Porov. *Tamže*, 26.

11. Nech v *Roku Eucharistie* diecézne a farské spoločenstvá vyvinú zvláštne úsilie pre vzájomnú lásku a starostlivosť o tých, ktorí sú v núdzi, lebo to je kritérium, na základe ktorého bude potvrdená autenticnosť našich eucharistických slávností. Preto si treba všimnúť:

- hlad vo svete
- choroby, ktoré bičujú rozvojové krajiny
- opustených starcov
- ťažkosti nezamestnaných
- núdzu prisťahovalcov⁵¹¹

V závere svojho apoštolského listu Ján Pavol II. píše, že nežiada, aby sa diali mimoriadne veci, ale aby sa všetky iniciatívy v *Roku Eucharistie* týkali hlbokého vnútra. Lebo keby bolo plodom tohto *Roku* len to, že sa vo všetkých kresťanských spoločenstvách **oživí slávenie nedelnej sv. omše** a že sa **rozmnožia eucharistické adorácie mimo svätej omše**, mal by tento *Rok* milosti významný dopad – dúfa Svätý Otec. No želá si, aby sme mierili vyššie, neuspokojujeme sa s priemerom, pretože vieme, že môžeme s Božou pomocou dosiahnuť viac!⁵¹² Preto verí, že v *Roku* milosti a vďaka Cirkvi za pomoci Panny Márie nájde nový podnet pre svoje poslanie a v Eucharistii pozná stále viac prameň a vrchol celého svojho života, konkrétne:⁵¹³

- biskupi, pre svoj apoštolský zápal
- kňazi, pre každodenné slávenie svätej omše s radosťou a aby dobrovoľne zotrvali v modlitbe pred svätostánkom
- diakoni, aby *Rok Eucharistie* bol pre nich *Rokom milosti*
- lektori, akolyti, mimoriadni podávatelia sv. prijímania, že by mali živé vedomie daru a dôstojne sa zúčastňovali na slávení Eucharistie
- budúci kňazi, že by sa usilovali v seminároch zakúsiť, aké je sladké, denne sa zúčastňovať na sv. omši, ale tiež zotrvať v dlhom rozhovore s eucharistickým Ježišom
- zasvätení, aby si uvedomili, že Ježiš vo svätostánku ich čaká, aby vliadol do ich srdca intímny zážitok svojho priateľstva, ktoré jedine môže dať zmysel a plnosť ich životu
- všetci veriaci – že by objavili dar Eucharistie ako svetlo a silu:

- pre svoj každodenný život vo svete
- pre vykonávanie príslušných povolaní
- pre stretnutia najrôznejších situácií
- aby prežívali naplno krásu poslania rodiny
- mládež, aby znovu prijala pozvanie na *Svetový deň mládeže* do Kolína od 16. do 21. augusta 2005 v zmysle témy: „*Prišli sme sa mu pokloniť*“ (Mt 2, 2).⁵¹⁴

„*Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil*“ (Lk 24, 29) – volajú učeníci. Obraz emauzských učeníkov dáva vhodnú orientáciu *Roku Eucharistie*, ktorý vidí Cirkev zvlášť sa usilujúcu žiť tajomstvo svätej Eucharistie. Na ceste našich otázok, nepokojov, páľčivých sklamaní nech zostáva božský Pocestný naším spoločníkom, ktorý nám vysvetľuje Písma a tak nás uvádza do pochopenia Božích tajomstiev. Lebo keď sa stretnutie naplní, na miesto svetla Slova prichádza svetlo prameniace z Chleba života, s ktorým Kristus najvyšším spôsobom naplní svoj sľub, že zostane s nami „*po všetky dni až do skončenia sveta*“ (Mt 28, 20).⁵¹⁵ Lebo zranený obraz nášho sveta, ktorý začal nové tisícročie v znamení terorizmu a vojnovnej tragédie, volá viac než kedykoľvek predtým kresťanov, aby prežívali Eucharistiu ako *veľkú školu mieru*, kde sa formujú ľudia na rôznych stupňoch zodpovednosti na poli sociálnom, kultúrnom a politickom stávajú sa strojmi dialógu a spoločenstva.

Nech sa Eucharistia stane *projektom solidarity* pre celé ľudstvo,⁵¹⁶ ako to vyznáva *Druhý vatikánsky koncil* slovami pápeža Pavla VI.:⁵¹⁷ „*Pán je cieľom ľudských dejín, ohniskom, v ktorom sa sústreďujú túžby histórie a civilizácie, stredobodom ľudského pokolenia, potechou všetkých srdiec a splnením ich úsilia.*“⁵¹⁸

7. 3. Homiléta by si mal spytovať svoje svedomie

Inštrukcia *Redemptionis Sacramentum*, ktorú bl. Ján Pavol II. prikázal pripraviť Kongregácii pre Boží kult a disciplínu sviatostí v spolupráci s Kongregáciou pre náuku viery - čo Svätý Otec schválil 19. marca 2004 - v zmysle účinnosti toho, čo napísal v encyklike *Ecclesia de Eucharistia*,⁵¹⁹ zaväzuje biskupov, kňazov a diakonov, „*ktorí vykonávajú posvätnú službu, nech si*

511 Porov. *Tamže*, 28.

512 Porov. *Tamže*, 29.

513 Porov. *Tamže*, 31.

514 Porov. *Tamže*, 30.

515 Porov. *Tamže*, 2.

516 Porov. *Tamže*, 27.

517 Porov. *Tamže*, 6.

518 DRUHÝ Vatikánsky koncil: konštitúcia *Gaudium et spes*, 45.

519 Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Redemptionis Sacramentum*, 2. In: *Pápežské dokumenty* 48. SSV, Trnava: 2004.

spytujú svedomie vzhľadom na pravdivosť a vernosť ich služieb vykonaných v mene Krista a Cirkvi počas slávania posvätnéj liturgie.⁵²⁰

V tomto duchu Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste *Mane nobiscum Domine* štyridsať rokov po koncile vyzýva v Roku Eucharistie kresťanské spoločenstvá urobiť prehodnotenie toho, že či mu je Božie slovo hlásané „so starostlivosťou, s predchádzajúcou prípravou, v nábožnom počúvaní a meditatívnom tichu, ktoré sú nevyhnutné, aby sa Božie slovo dotklo života a osvetľovalo ho.“⁵²¹

Ide o dôležitú úlohu, lebo „služba Slova je základným prvkom kňazskej služby“ – čítame v *Direktóriu pre službu a život kňazov*.⁵²²

Preto si musíme pri ohlasovaní Slova byť vedomí:

- vernosti voči Slovu
- správneho prednášania homílie

7. 3. 1. Vernosť voči Slovu

Ježiš Kristus zveril svojim apoštolom a Cirkvi poslanie hlásať dobrú zvesť. Čo znamená jednak odovzdávať vieru hlásaním „a prehlbovať kresťanské povolanie totiž pozvanie, ktoré Boh adresuje každému človekovi, aby mu zjavil tajomstvo spásy a zároveň miesto, ktoré má človek zaujať v tomto tajomstve ako adoptívny syn v Synovi. Tento dvojité pohľad je stručne vyjadrený vo Vyznaní viery, pretože je jedným z hlavných článkov tej viery, ktorou Cirkev vždy odpovedá na Božie pozvanie.“⁵²³ Pred nás kňazov sa tak predkladá

- misijný charakter odovzdávania viery, ktorý nemôže byť abstraktný a vzdialený od života ľudí, ale naopak sa priamo vzťahuje k zmyslu života každého človeka
- autenticnosť, zhoda s vierou Cirkvi, ochrankyňou pravdy o Bohu a človeku.

V tejto súvislosti kňaz na prvom mieste vydáva svedectvo života, čím sa odhalí sila Božej lásky a jeho slovo sa tak stane presvedčivým.⁵²⁴ „Táto služba, vykonaná v hierarchickom spoločenstve, ich uschopňuje hlásať s autoritou katolícku vieru a vydávať verejné svedectvo o viere Cirkvi. Ved' Boží ľud sa

zhromažďuje predovšetkým slovom živého Boha, ktoré všetci právom žiadajú z úst kňaza.“⁵²⁵ Preto sa kňaz „má vyhýbať falšovaniu, zmenšovaniu, skresľovaniu alebo zoslabovaniu božského posolstva. Jeho úlohou je **učiť Božie slovo, nie svoju múdrosť, a neustále vyzývať na obrátenie a svätosť**. Ohlasovanie sa nemôže zúžiť na odovzdávanie vlastných myšlienok, na predkladanie osobnej skúsenosti, na jednoduché vysvetľovanie psychológie, sociológie alebo filantropie; nemôže ani príliš používať pôvabnosť rétoriky, ktorú tak často počut' v hromadných oznamovacích prostriedkoch. Ide o ohlasovanie Slova, s ktorým sa nemôže ľubovoľne disponovať, lebo bolo zverené Cirkvi, aby ho zachovávala, skúmala a verne odovzdávala.“⁵²⁶ Niet pochýb, že veľa záleží aj od týchto prostriedkov, lebo povzbudený apoštolom Pavlom používame všetky komunikačné prostriedky, ktoré poskytuje dnešná veda a technika. Ved' ide o odovzdávanie Božieho slova v súčasnom jazyku, pre konkrétnu kultúru a typológiu rozširovanú hromadnými oznamovacími prostriedkami, ktoré veľmi ovplyvňujú myslenie človeka. Ale nesmieme zabudnúť ani na to, že všetko od tohto ľudského nezávisí, lebo Božia milosť môže dosiahnuť svoj účinok aj bez ľudskej činnosti. Napriek tomu nikto netvrdí, že by sme mali zanedbať štúdium zdravej patristickej exegézy Svätého písma a meditácie podľa metód duchovnej tradície Cirkvi.⁵²⁷ Lebo „kňaz, aby dosiahol tento cieľ, bude cítiť povinnosť venovať osobitnú pozornosť vzdialenej či blízkej príprave na liturgickú homíliu, na jej obsah, na rovnováhu medzi časťou vysvetľujúcou a jej uplatnením, bude využívať pedagogiku a techniku, až po správnu výslovnosť, s ohľadom na dôstojnosť prednesenej veci a poslucháčov.“⁵²⁸

Na základe vypočutého spýtajme sa teraz sami seba: Uvedomujem si svoju službu hlásania v hierarchickom spoločenstve Cirkvi? Hlásam katolícku náuku? Nezabúdam na štúdium? Učím svoju múdrosť? Venujem dostatočný čas na prípravu homílie? Ako využívam poznatky vedy a techniky pre homíliu?

7. 3. 2. Správne prednášanie homílie

sa začína už čítaním evanjelia, ktoré „je pri slávení svätej liturgie podľa tradície Cirkvi určené vysvätenému služobníkovi. Preto nie je dovolené laikovi, ani keby bol rehoľník, prednášať čítanie evanjelia pri slávení svätej omše ani v iných prípadoch, v ktorých to predpisy výslovne nedovoľujú.“⁵²⁹

520 Tamže, 186.

521 JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 13. In: *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty* 52. SSV, Trnava: 2004.

522 KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Direktórium pre službu a život kňazov*, 48. In: *Pápežské dokumenty* 50. SSV, Trnava: 2004.

523 Tamže, 45.

524 Porov. Tamže.

525 Tamže.

526 Tamže.

527 Porov. Tamže, 46.

528 Tamže.

529 KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Redemptionis Sacramentum*, 63.

Potom nasleduje homília, ktorú „**má spravidla povedať sám celebrujúci kňaz alebo ju môže zveriť koncelebrujúcemu kňazovi, alebo ak je to vhodné, i diakonovi, nikdy však nie laikovi. V osobitných prípadoch a z oprávneného dôvodu homíliu môže predniesť aj biskup alebo kňaz, ktorý je prítomný na slávení, hoci nemôže koncelebrovať.**“⁵³⁰ Inštrukcia *Redemptionis Sacramentum* zdôrazňuje, že sa nesmie dovoliť – aj keby išlo o nejaký zvyk, aby pri eucharistickom slávení prednášali homíliu nevysvätení veriaci,⁵³¹ či seminaristi, poslucháči teológie ako i tí, ktorí prijali službu tzv. *pastoračných pomocníkov* ako i pre akýkoľvek druh, krúžok, spolok alebo združenie laikov.⁵³² Preto nech sa diecézny biskup „bedlivo stará o homíliu a podáva normy, náčrty a pomôcky pre vysvätených služobníkov slova, nech organizuje zhromaždenia a iné podujatia, ktoré k tomu prispievajú, aby sami často mali príležitosť hlbšie uvažovať nad podstatou homílie a nachádzali pomoc pri jej príprave.“⁵³³

Pokiaľ ich niet – veľmi by som sa prihovárал za jednotnú odpoveď po homílii: Pán Boh zaplať za Božie slovo – tak sa musíme spolubratia „*usilovať, aby sa homília sústredila na tajomstvá spásy, aby v priebehu liturgického roka z biblických čítaní a textov vysvetľovala tajomstvá viery a normy kresťanského života a aby podávala komentár k textom z omšového ordinária alebo propria, resp. z iného cirkevného obradu.*“⁵³⁴ Všetky interpretácie Svätého písma majú byť zamerané na Krista s prihliadnutím na osobitný kontext liturgického slávania a usilovať sa tak osvietiť životné udalosti Kristovým svetlom.⁵³⁵

Robím teda „*tak, aby sa nevyprázdnil pravý a autentický zmysel Božieho slova, napr. rozprávaním iba o politike či svetských veciach, alebo čerpaním myšlienok akoby z prameňa z pseudonáboženských hnutí rozšírených v dnešných časoch*“?⁵³⁶

„Predovšetkým dnešnej spoločnosti, poznačenej tzv. teoretickým aj praktickým materializmom, subjektivismom a problematizmom, treba predkladať evanjelium ako **Božiu moc na spásu každému, kto verí (Rim 1, 16).**“⁵³⁷ Lebo „*kňazi pamätajú na to, že viera je z hlásania a hlásanie skrze Kristovo slovo (Rim 10, 17), budú sa usilovať zo všetkých svojich síl, aby zodpovedali tomuto poslaniu, ktoré je prvoradé v ich službe.*“⁵³⁸

530 Tamže, 64.

531 Porov. Tamže, 65.

532 Porov. Tamže, 66.

533 Tamže, 68.

534 Tamže, 67.

535 Porov. Tamže.

536 Tamže.

537 KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: *Direktórium pre službu a život kňazov*, 45.

538 Tamže.

ZÁVER

„Ohlasovanie, katechéza a homília teda predpokladajú čítanie a pochopenie, vysvetlenie a interpretáciu, zapojenie mysle i srdca. V ohlasovaní sa uskutočňuje dvojaký pohyb. Prvým sa vystupuje k prameňom posvätných textov a udalostí, k prvotným výrokom dejín spásy, aby bolo možné pochopiť ich význam a poslanstvo. Druhým sa zostupuje do prítomnosti, do dnešného dňa, prežívaného poslucháčom či čitateľom, stále však v Kristovom svetle, ktoré je žiarivou niťou spájajúcou Písma. Tak to robil sám Ježiš – ako sme už povedali – na ceste z Jeruzalema do Emauz v spoločnosti dvoch svojich učeníkov. Tak to robil aj diakon Filip na ceste z Jeruzalema do Gazy, keď s etiópskym vysokým hodnostárom nadviazal symbolický dialóg: „Aj rozumieš, čo čítaš?... Ako by som mohol, keď mi to nik nevysvetlí?“ (Sk 8, 30 – 31). Cieľom ohlasovania je plné stretnutie s Kristom vo sviatosti. Tým je predstavený druhý stĺp, ktorý podopiera Cirkev, dom Božieho slova.“⁵³⁹

539 Posolstvo Božiemu ľudu na záver synody biskupov o Božom slove, 24. októbra 2008, 7.

PRÍLOHY

a) „Modlitba kňaza pred hlásaním slova Božieho“

„Láskawý Učiteľu, Ježišu Kriste! ktorý si prawdy z neba prinesené k spaseniu všetkých hlásal, wzhladni na mňa, nehodného služobníka Svojego, ku kazateľskému úradu ustanoveného, a udeľ mi ducha múdrosti, ktorý by myseľ moju osvietil, pobožné city wo mne wzbudil a jazyk môj sprawował, aby čo na sláwu mena Tvojego a k spaseniu poslucháčow prednášať budem, preniklo srdcia a prineslo žiadúce owoce. Nie ale abych, keď druhým kázať budem, já sám bol zawržený; učiň milostiwe, abych keď druhým mlúwiť budem, aj k sebe samému mlúwil, a čo bude mlúwené, abych poučliwou myslou prijal i skutkom vyplnil. Skrze Teba Ježíša Krista. Amen.“⁵⁴⁰

b) Modlitba kňaza po hlásaní Božieho slova
Prehovoril som, Pane!

„Pane, prehovoril som, a som vzrušený. Som vzrušený,
pretože som preháňal
v gestách i v hlase.
Poddal som sa telom i dušou slovám a frázam
a bojím sa,
že som nevyjadril to hlavné.
Lebo to hlavne nie je v mojej moci, Pane,
a slová sú príliš tesné,
aby to mohli obsiahnuť.
Prehovoril som, Pane, a nie som spokojný.
Bojím sa hovoriť,
pretože je to veľmi vážne.
Je vážne vyrušiť blížnych z pokoja,
vyvolať ich zo seba samých,
aby vyšli na prah svojho srdca.
Je vážne zdržať ich na dlhší čas
s vystretými rukami a napätým srdcom,
ktoré prosí o svetlo a odvahu
k životu i práci.

Je to vážna vec, Pane,
prepustiť ich s prázdnyimi rukami.

A predsa musím hovoriť, Pane.
Ty si mi zveril reč na niekoľko rokov
a mojou povinnosťou je užívať tento dar.
Moja duša patrí mojim blížnym
a slová čakajú na prahu mojich pier,
aby ju preniesli k nim
spoľahlivo zaistenú pred inými.
Duša by sa nemohla prejaviť,
keby sa odlúčila od slov.
Veď nič nevieme o dieťati,
kým je len ako kukla v tele.
Celá rodina však jasá,
keď sa objaví jeho duša
v slove za slovom,
vo vete za vetou.
Rodina trpí pri lôžku umierajúceho
a sväto počúva jeho posledné slová.
On odchádza, uzatvára sa v mlkvotu,
a všetci stratia kontakt s jeho dušou,
keď mu s úctou zatlačia oči
a bradu podviažu.

Reč je tvoj dar, Pane, a nemám právo mlčať,
či z pýchy, zbabelosti, nedbajstva,
či z obáv pred námahou.
Blížni majú nárok na moje slová
i na moju dušu,
pretože od teba im nesiem posolstvo,
a nikto iný im ho neodovzdá.
Mám vysloviť možno len jednu vetu, krátku,
ale vlastným životom naplnenú.
Vyhnúť sa tomu nemôžem,
lež slová, ktoré vyrieknem,
musia byť pravdivé.

540 RADLINSKÝ, A.: *Nábožné výlewy, Dieľ štvrtý*. Martin Bagó, Budín: 1866, s. 173 – 174.

Dôveru blízných by som zneužil,
 keby som iba pozornosť vzbudil
 a v obale slov neodovzdal aj pravdu svojej duše.
 Slová, ktoré rozdávam,
 to musia byť slová života.
 Slová obohatené tým,
 čo moja duša pochopila
 z tajomstiev sveta a človeka.
 Slová, ktoré rozdávam,
 tie musia byť nositeľmi Boha,
 pretože ústa, ktoré si mi venoval,
 musia dávať moju dušu blíznym.
 A moja duša, Pane, tá ťa pozná
 a objíma ťa pevne.

Odpusť, Pane, zle som hovoril.
 Odpusť často som iba vravel,
 a nič nepovedal.
 Odpusť, že som si ústa poškvrnil
 slovami prázdnyimi,
 falošnými,
 podlými,
 do ktorých si sa ty nemohol dostať.
 Pomôž mi, keď mám rozprávať k ľuďom,
 diskutovať a hovoriť s blíznym.
 Ale nadovšetko, Pane, daj,
 aby moje slovo bolo semenom,
 a tí, čo ho príjmu,
 nech sa dočkajú bohatej úrody.⁵⁴¹

541 *Prehovoril som, Pane!* In: QUOIST, M.: *Tvojimi očami*. Lúč, Bratislava: 1998, s. 83 – 86.

c) *Piesne z JKS*⁵⁴²

PRED KÁŽŇOU

479. Pochválené nech je vždycky

Jur. Hollý (1760 – 1818): *Nábožné Katolícké Pesničky* 1804, str.3

1. Pochválené nech je vždycky najsladšie meno „Ježiš“,
i sladké meno „Mária“!

480. Príd', ó Bože, Duchu svätý

Jur. Hollý (1760 – 1818): *Nábožné Katolícké Pesničky* 1804, str.4

1. Príd', ó Bože, Duchu svätý,
v nebeských daroch bohatý;
naplň srdca vnútornosti
darmi presvätých milostí!
Príd', ó Bože, Duchu milý,
žiadame ťa v tejto chvíli.
2. Príd', ó Bože, zostúp z neba,
žehnaj nášho kazateľa;
spravuj a ved' jazyk jeho,
nech hlása Boha večného;
nech nás učí k úcte Slova,
ktoré v srdciach vieru chová.

PO KÁŽNI

481. Daj nám lásku k svojmu Slovu

Cantus Catholici 1655, str. 214

1. Daj nám lásku k svojmu Slovu,
daj nám vieru pevnú, živú,
Ježiš Kristus, ó Pane náš,
ktorý krehkosť našu poznáš!
2. Pas nás, verné ovce svoje,
utíš naše nepokoje;
ľudu svojmu milosť daruj
a od bludu vždy ho varuj.

542 JKS. SSV, Trnava: 1996, s. 457 – 459.

482. Ježiš Kristus, buď pochválen'

Fr.O. Matzenauer (1845 – 1901) a J. Mathulay (+1892): *Duchovný Spewník*
1882, str. 7

1. Ježiš Kristus, buď pochválen', až na veky vekov. Amen!

Chváľ, stvorenie každé, jeho,
zem, nebo, chváľ Pána svojho,
lebo mena niet iného,
ku spaseniu nám daného.

2. Zošli, Bože, Ducha svojho

a vzbud' zbožnosť srdca môjho,
by semeno tvojho Slova,
prednášané nám tu znova,
v srdciach našich sa prijalo,
úžitok večný nám dalo.

483. Zachovať nás v každej dobe

Cantus Catholici 1655, str. 214
upravil: Mikuláš Schneider-Trnavský

1. Zachovať nás v každej dobe

ráč pri svojom svätom slove,
ó Ježišu, Pane náš,
krehkš' našu dobre znáš.
Zachovať nás v každej dobe
ráč pri svojom svätom slove.

2. Nech moc slova tvojej pravdy

zostáva nám v srdciach navždy,
nech sme zemou úrodnou,
tvojemu slovu spôsobnou.
Nech moc slova tvojej pravdy
zostáva nám v srdciach navždy!

HOMÍLIE ROK – A

ADVENTNÉ OBDOBIE

1. adventná nedeľa – A

Drahí moji!

Začíname nový liturgický rok: ďakujeme zaň nášmu Pánovi!

A prostredníctvom slov proroka Izaiáša z dnešného prvého čítania sa mu znova a úplne s dôverou zverme: „*Nech nás poučí o svojich cestách.*“

Proroctvo je totiž videnie budúcnosti. Prorok Izaiáš teda dostal milosť od Pána Boha, že videl to, čo sa stane. A to z poverenia Pána Boha aj napísal, čoho sme teraz v našich časoch svedkami, že k Pánovi prúdia všetky národy, mnohé kmene, ktoré chcú počuť poučenie.

A nielen to: My chceme zachovávať jeho zákon, ktorým je pre nás Pánovo slovo. Chceme sa naprávať, nebojovať medzi sebou, ale kráčať „*vo svetle Pánovom.*“

A to vždy, hoci preto budeme musieť obetovať aj svoj vlastný život. Ako trinásťročný Tomáš Kozaki, ktorý zomrel so svojím otcom a ostatnými dvadsiatimištyrmi japonskými mučeníkmi pod vedením sv. Pavla Mikiho v Nagasaki 5. februára 1597. Deň pred popravou napísal svojej matke: *Drahá matka, otec a ja ideme do neba. Tam ťa budeme očakávať. Nestrácaj odvahu, aj keby zabili všetkých kňazov. Znášaj žiaľ pre nášho Pána a nezabúdaj, že si teraz na pravej ceste do neba. Nesmieš dať mojich menších bratov do pohanských rodín. Sama ich vychovávaj. To je posledné želanie otca a syna. Zbohom, drahá matka. Zbohom.*⁵⁴³

Bratia a sestry! Želám nám všetkým, aby sme vždy kráčali vo svetle Pánovom! Amen.

2. adventná nedeľa – A

Drahí moji bratia a sestry!

Všetci sme Božie deti, teda všetci sme si rovní.

Preto nás neprekvapujú slová sv. apoštola Pavla v dnešnom druhom čítaní, že Kristus nás všetkých rovnako miluje, a preto: „*Kristus prijal vás na Božiu slávu.*“

Čo znamená, že máme zmýšľať jedni o druhých podľa Krista Ježiša: „*A tak jednomyselne, jednými ústami oslavovali Boha a Otca nášho Pána Ježiša Krista,*“ ako napísal sv. Pavol.

Podarí sa nám to len vtedy, keď budeme trpezlivo čerpať útechu zo Svätého písma – len vtedy budeme potešení jeho nádejou.

V austrálskom filme *Biela vrana* je predstavená rodina vojaka z povolania, ktorý spolu s manželkou očakávajú tretie dieťa: jeden syn je postihnutý chorobou autizmu, druhý je normálnym šestnásťročným študentom strednej školy. Zdravý brat svojím spôsobom má rád svojho postihnutého brata, hoci sa za neho i hanbí, a preto ho svojím spôsobom aj nenávidí: želá si, nech je normálny, nech nepoužíva posunkovú reč a nech sa nevenuje zvýšená pozornosť len jemu. No jeho želanie sa samozrejme nedá splniť. A tak vo filme počujeme rozhodujúce svedectvá: otca, ktorý sa chce stojať čo stoja postarať o celú svoju rodinu i o svojho postihnutého syna; matky, ktorá má rovnako rada všetkých; priateľky normálneho chlapca – jeho spolužiačky zo školy, ktorá mu tvrdí, že nech si nikoho nevšíma a nech si nič neberie z blbých poznámok spolužiakov na jeho chorého brata, ktorého prijíma takého, aký je. Celý film je svedectvom, že sa dá žiť spolu, že to nie je len akési zbožné želanie.

Milovaní! Ďakujte dnes pri sv. omši za svoju rodinu a usilujte sa pekne spolu vychádzať. Amen.

3. adventná nedeľa – A

Bratia a sestry!

Viete, čo znamená slovo „záchrana?“

Myslím, že by sme ho mohli vysvetliť ako pomoc v núdzi, riešenie v beznádejnej situácii a v náboženskom zmysle slova aj ako zázrak.

V responzórii žalmu dnešnej nedele sme pred chvíľou spievali: *Príď, Pane, príď a zachráň nás.* A pri pozornom počúvaní sme sa dozvedeli, že *Pánova záchrana* znamená dať hladným chlieb, vyslobodiť väzňov, otvoriť oči slepým, dvihnúť sklúčených, milovať spravodlivých, ochraňovať cudzincov, ujímať sa sirôt a vdov.

Takto „*Pán bude kralovať naveky.*“ A my môžeme byť len šťastní, že sme súčasťou tohto jeho kráľovstva, ktoré bude trvať „*z pokolenia na pokolenie.*“

Miško sa veľmi tešil na narodenie svojho súrodenca. Narodila sa sestrička, no lekári jej nedávali nádej na prežitie. Rodičia už boli vopred aj pozrieť miesto, kde ju pochovajú, keď zomrie. No malý Miško len naliehal, že chce hoc aj

543 Porov. MITCHELLOVÁ, P.: *Samurajova šlachetná smrť*. In: *Slovo medzi nami*, roč. 12, č. 2, február/ marec 2011, s. 58 – 62.

naposledy vidieť svoju novú malú sestričku. Keď ho k nej pustili, chlapec jej začal spievať pesničku: *Ty si moje slniečko, ty si moje slniečko, ty ma robíš šťastným, aj keď je nebo za mrakmi. Ty nebudeš nikdy vedieť, môj miláčik, ako ťa mám veľmi rád. Prosím, neberte mi moje slniečko. Keď som túto noc spal, snívalo sa mi, že ťa držím na rukách.* Prítomní rodičia i zdravotná sestra plakali, no čo mohli všetci potvrdiť, zdravotný stav malého dievčatka sa začal zázračne upravovať a spev chlapca všetci uznali ako záchranu. Ide o veľký zázrak skutočného príbehu Jaroslavy Kotulákovskej zo Švajčiarska.⁵⁴⁴

Bratia a sestry, vyprosme si posilnenie svojej viery v Pána, ktorý prichádza a zachraňuje nás!

4. adventná nedeľa – A

Bratia a sestry!

Od krstu sme rímskokatolíci. Aj keď súčasťou našej cirkvi sú aj iné východne katolícke cirkvi, centrum máme v Ríme – teda pápeža a všetky úrady,

a tak „všetkým, čo sú v Ríme, Bohom milovaným, povolaným svätým“ adresuje sv. Pavol dnes v druhom čítaní aj tieto slová: „*Milost' vám a pokoj od Boha, nášho Otca, i od Pána Ježiša Krista.*“

Onen dar Kristovej milosti a pokoja je v prvom rade adresovaný všetkým nám, apoštolom, hlásateľom Božieho evanjelia, skrze ktorého máme my kňazi aj úrad.

No nie pre seba, ale pre vás, pre všetkých, „*aby na slávu jeho mena poslušne uverili všetky národy; k nim patríte aj vy, povolaní Ježišom Kristom.*“

Po Chile putovali relikvie sv. Jána Bosca. Bola som svedkom, ako sa mnohí mladí ľudia chodili k nemu modliť a plakali. Dovtedy som si myslela, že mladí ľudia kašľú na vieru, no videla som pravý opak – prišli ich tisíce, modlili sa, spievali, tancovali, tešili sa. Dvaja vysokoškooláci z univerzity La Republica vyznali: Škola nám dá vzdelanie, no Ježiš nám dá silu žiť! Don Bosco je krásny príklad ako darovať náš život najchudobnejším. Všetci síce študujeme právo, a chceme pracovať pre ochranu chudobných mladých ľudí v našej krajine. Pričom jeden študoval u saleziánov a druhý na laickej škole a povolani boli obaja.

Bratia a sestry! Modlime sa za kresťanských učiteľov a vychovávateľov ako i za katolícke školy. Amen.

VIANOČNÉ OBDOBIE

Slávnosť Narodenia Pána – A Na omšu na vigíliu

Milé deti, bratia a sestry!

Hoci vo svete sa už od roku 1947 na podnet Richarda Kaneho od 7. do 14. februára každý rok organizuje *Národný týždeň manželstva*,⁵⁴⁵

no myslím si, že pre nás – Slovákov – je najkrajším dňom, sviatkom a príkladom manželstva Štedrý deň, vigília Narodenia Pána a trojica svätých osôb: novonarodeného Mesiáša – Ježiša, jeho matky Panny Márie a jej manžela sv. Jozefa.

Od 24. decembra do sviatku Krstu Krista Pána sú síce skoro dva týždne, no sú to najkrajšie dni roka. A to preto, lebo sú to dni manželstva, dni rodiny, ktoré sú naplnené Božou láskou. Tú dal Pán Boh celému svojmu stvorenstvu.

Teda nám všetkým. Budme za ňu vďační. A to vždy, keď sa stretávame v rodinách a hlavne s deťmi – či už s nimi žijeme, alebo sú jednoducho okolo nás. Dieťa je plodom lásky! Aj Ježiš sa narodil na tento svet ako dieťa a tak každé dieťa je vlastne podobné tomu malému božskému betlehemskému Dieťaťu.

Pre mňa osobne bol veľmi šokujúci príbeh Boriska Vazala, ktorý odvysielala STV 17. februára 2011. Od detstva trpí tento chlapec nevyliciteľnou chorobou. Je slabý, často chorý, nerastie ako ostatné deti, jednoducho jeho život je stále v ohrození. Okrem neho majú rodičia ešte dvoch zdravých chlapcov – celá rodina má rada Boriska, boja sa o neho, nevedia si bez neho predstaviť život. Lekári mu nedávajú vôbec šancu na život, no napriek svojmu handicapu a zlým prognózam Borisko dospieva, hrá futbal, chodí do školy, chce byť zdravý. Zdrví ho to, keď mu spolužiak povie, že aj tak čoskoro zomrie. Vo svojom krátkom živote si už veľa skúsil aj od rôzneho prístupu lekárov, či doma musel v minulosti počúvať aj hádky rodičov, ktorí mali svoju manželskú krízu – matka sa dodnes odvtedy lieči na psychiatrii. Ale on hrdinsky kráča ďalej životom a túži viac vedieť – chodiť do školy – a byť len milovaný.

Drahí moji! Začíname sláviť Božie narodenie, príchod Božej lásky na túto zem. Každý túži po láske, dávajme si ju vzájomne teraz na Vianoce i každý deň v roku! Amen.

544 Zázrak ako znamenie Božej lásky. In: *Posol, mesačník slovenských katolíkov*, roč. LXXXIX, č. 12/ 2010, s. 16 – 17.

545 Porov. *Prvý týždeň manželstva*. In: *Katolícke noviny, tradičné noviny súčasného kresťana*, roč. 126, č. 7, 20. februára 2011, s. 2.

Slávnosť Narodenia Pána – A Na omšu v svätej noci

Milovaní farníci!

Syn Tobiaš raz daroval svojim rodičom rodinnú fotku, na ktorú napísal červenou fixkou: Držíme všetci spolu!⁵⁴⁶

Na sviatky *Narodenia Pána Ježiša Krista* nám všetkým prajem, aby sme všetci držali spolu – a to spolu navzájom ako i s naším novonarodeným Mesiášom: To sú Vianoce!

Dnes sa nám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ Kristus Pán! A tak teda, milovaní, prežívajme Vianoce s Kristom! Nezabudnime, že len v jednote s ním sme skutočné Božie deti.⁵⁴⁷ Sv. apoštol Pavol píše, že Ježiš je nový človek (porov. *Ef* 4, 24; porov. *Kol* 3, 10), ktorý volá výkupné ľudstvo k účasti na svojom božskom živote.⁵⁴⁸

Prosím vás, nezabúdajme na to! Pevne verím, že všetci potom budeme ľuďmi dobrej vôle.⁵⁴⁹

Do päťdesiatky som stihol dva infarkty a tri havárie, lekári mi hovorili, že som sa druhý raz narodil. Stále som sa kdesi ponáhlal, napokon ma aj prepustili zo zamestnania a ocitol som sa u psychiatra. Ten mi poradil: Viete, práve sa blížia Vianoce, pripravujeme sa na Ježišovo narodenie a u nás v grécko-katolíckom kostole spievame: „*S nami Boh, čujte všetky národy a kajajte sa, lebo s nami Boh! Ak máme Boha, čo nám viac treba? Lebo na tento svet Boh nám prináša viac dokonalý pokoj a jeho meno je: Anjel veľkej rady. On je zázračný radca, Boh mocný, Vládca, knieža pokoja, Otec budúceho veku, lebo s nami je Boh!*“ Skúste nad tým premýšľať! Pýtal som sa preto sám seba: Čo keď má lekár pravdu? Rozhodol som sa preto zmeniť svoj život, zariadiť sa podľa slov svojho psychiatra. Spolu s rodinou som išiel aj na duchovnú obnovu a tak vďaka Pánu Bohu prišli aj pre mňa Vianoce: Stretol som sa počas nich so živým Ježišom. Neskôr som si našiel zamestnanie a teraz každý deň, keď prídem domov, sa všetci spolu pomodlíme sv. ruženec. Lebo všetci patríme spolu a k sebe.⁵⁵⁰

Bratia a sestry, zostaňme všetci spolu a s Pánom Ježišom. A o tom budú naše spoločne prežívané Vianoce! Amen.

546 A čo mám udeliť s Marii? In: *Der Fels* 12/ 99. In: *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. IX, č. 51 – 52, 23. a 30. prosince 2001, s. 6.

547 Porov. JÁN PAVOL II.: *Novo millennio ineunte*, 23.

548 Porov. *Tamže*.

549 Porov. *Lk* 2, 14.

550 Porov. KARAS, J.: *Aj pre mňa prišli Vianoce*. In: *Slovo, časopis gréckokatolíckej cirkvi*, roč. XXXIV, január 2002, s. 28 – 29.

Slávnosť Narodenia Pána – A Na omšu na úsvite

Bratia a sestry!

Túto sv. omšu voláme aj ako *pastierska*.

A to preto, lebo sa v nej číta evanjelium o pastieroch, čo pásli ovce na betlehemských poliach.

Tí boli prví, ktorým anjeli oznámili, že sa narodil Spasiteľ a oni „*sa potom vrátili a oslavovali a chválili Boha za všetko, čo počuli a videli, ako im bolo povedané.*“

Vianoce sú práve o tom: spolu s pastiermi aj my oslavujeme a chválíme Pána Boha.

A to aj v tichu a samote, tak ako pustovník brat Toufic žijúci v Nichts v blízkosti kurdskej obce, kde žije väčšina mohamedánov, na severe púšte v Sýrii neďaleko hrobu sv. Marona s povolením miestneho biskupa Mons. Anice, ktorý mu robí duchovného vodcu. Pustovňa – vlastne jedna izba s dvoma oknami, v ktorej je lôžko, na stene dva kríže, obraz Panny Márie zo Soufanieh a svätostánok, štyri knižky, Biblia – slúži k modlitbe, pôstu a iným odriekaniam, drobnej poľnohospodárskej práci v záhrade okolo domu, kde brat Toufic pestuje kvety a niekoľko ovocných stromov. Dvere pustovne sú otvorené i pre službu ľuďom, ktorí mu občas prinesú pokrm, alebo potrebujú duchovnú pomoc. Pustovník raz za dva týždne ide za svojím biskupom, alebo on príde za ním. Spolu vždy slávia bohoslužbu.⁵⁵¹ Ako v tichu noci prijali pastieri oznámenie o narodení Mesiáša, tak v tichu svojej pustovne sa mu už vyše tridsaťpäť rokov klania brat Toufic.

Bratia a sestry, pristúpme v tichu aj my k Ježišovým betlehemským jasliam, v modlitbe sa mu klaňajme, chválme a oslavujeme ho za jeho narodenie. Amen.

Slávnosť Narodenia Pána – A Na omšu vo dne

Drahé deti, milované sestry a bratia!

Dnes máme najkrajší kresťanský sviatok – Narodenia Pána.

A to preto, lebo v tento deň k nám prehovoril náš Pán Boh!

551 Porov. ANTAKLI, J. C. – ANTAKLI, G.: *Bratr Toufic*. In: *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XVIII, č. 39, 3. října 2010, s. 4 – 5.

V dnešnom druhom čítaní z Listu Hebrejov sme o tom počuli toto: „*Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi.*“ A keď Boh Otec uvádzal svojho prvorodeného Syna na svet, ešte nám hovorí: „*Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli.*“

Spolu s nimi sa mu klaňajme aj my všetci: ženy, muži, deti, mladí i starí – lebo Boh – Otec k nám hovorí skrze svojho Syna; jeho narodenie práve dnes oslavujeme; ustanovil Ho „*za dediča všetkého a skrze ktorého stvoril aj svet*“ - tak sme to počuli v druhom čítaní.

Jeanette Ghiotová opisuje v časopise *Slovo medzi nami* svoju prácu s bezdomovcami. Konkrétne v ňom píše o bezdomovkyni Ellen, ktorá nikdy nenosila topánky, rozprávala sa so svojimi hlasmi v hlave a spala na ulici. Iní ju okrádali a zneužívali, takže bolo veľmi ťažké si získať jej dôveru. No po nejakom čase mi kolega položil na stôl jej fotografie. Bola to Ellen v pekných šatách, s náušnicami a s moderným účesom. Čo sa stalo, pýtala sa prekvapená? Iný kolega s ňou pracoval, hovoril k nej, získal si jej dôveru, experimentoval s liekmi a dávkami, aby liečil jej duševnú chorobu. Takže začala spávať priamo pri našej budove. Sama som raz mohla osobne vidieť túto zmenu: prišla do mojej kancelárie, rozprávala sa so mnou, gestikulovala a usmievala sa. Vždy už bude potrebovať lieky a pomoc, no pretože si niekto na ňu našiel čas, vynaložil úsilie, hovoril s ňou, stal sa jej obhajcom, teraz má slušnú kvalitu života.⁵⁵²

Moji drahí spojení v oslave Kristovho narodenia, usilujeme sa dnes ku každému človeku prihovoriť so želaním, že sa Mu chceme vždy klaňať! Amen.

Sviatok Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa – A

Drahé kresťanské rodiny!

Blahoželám vám, že žijete ako spoločenstvá bratskej lásky!

Lebo tak uskutočňujete poslanie, ktoré je pre vás určené v Božom slove: „*Nad všetko toto majte lásku, ktorá je zväzkom dokonalosti!*“

Tak sme to počuli v dnešnom druhom čítaní z Listu sv. apoštola Pavla Kolosanom, ktorý je v podnadtise označovaný ako *Rodinný život v Pánovi*. V ňom ste ešte počuli aj o želaní pre vás, žijúcich v rodinách, že nech vo vašich srdciach „*vládne Kristov pokoj.*“

Ak zachováte medzi sebou vzájomnú lásku, ktorá sa podľa sv. Pavla má vyznačovať milosrdenstvom, láskavosťou, pokorou, miernosťou, trpezlivosťou, vzájomným znášaním sa a odpúšťaním, potom budete žiť vo vašej rodine v pokoji.

Enrico Ceccarelli sa so svojou manželkou Desi zosobášil v kostole, deti dal podľa tradície pokrstiť, ale až keď mal štyridsaťdeväť rokov, pochopil na hodinách katechizmu spolu so svojou rodinou, že musí nielen počúvať Božie slovo, ale musí ho aj rozjímať a s ním konfrontovať svoj život. Spolu s manželkou mali tri dcéry, no do svojej starostlivosti prijali aj päť Talianov, jedného Albánca a jednu obyvateľku Sahawari. V ich dome sa schádzalo jedno malé farské spoločenstvo, vstúpili do Strediska misijného bratstva a následne odišli na misie do Mozambiku. Tam v oblasti postihnutej vojnou a povodňami hlásali evanjelium hlavne za pomoci konkrétnych a ľudových príkladov, zabezpečovali miestnym obyvateľom humanitárnu pomoc v duchu priateľstva a bratskej spolupráce. Miestny biskup diecézy Pitigliano im zveril farnosť v Cotone a neskôr u sv. Bernardína, ktoré nemali kňaza. Ponúkol mu i možnosť prijať diakonskú vysviacku, no odmietol so slovami, že nech sa pastoračná činnosť nesústreďuje len okolo kňaza, ale i na rodinu, ktorá je domácou cirkvou. Okolo domu mali krásnu zelenú záhradu, nechcel, aby sa z nej tešila iba jeho rodina. Nazval ju *Záhrada talentov*, rozdelil ju na štvrtiny a prenajal ju mladým, starým, slabým a postihnutým. Vyznačoval sa aj ako dobrý kuchár, keď často pozýval do svojho domu mnohých na spoločenské akcie. A ešte aj viedol podnik na výrobu hydraulických zariadení pre šesťdesiatich robotníkov a pôsobil ako predseda *Združenia drobných podnikateľov*. Všetky jeho rozhodnutia sa opierali iba o evanjelium a sledovali len zodpovednosť za rodinu a verejné blaho. Jeho láska k druhým bola taká veľká, že v ničom neochudobňoval nikoho zo svojej rodiny. S dôverou v Boha prijal i svoju chorobu a smrť, ako stretnutie s Ježišom, ktorý priniesol svetu pokoj a lásku.⁵⁵³

Milovaní členovia rodín – deti, manželia a rodičia! Pamätajte vo svojich spoločenstvách na vzájomnú lásku a určite budete žiť v pokoji! Amen.

552 Porov. GHIOTOVÁ, J.: *Všetci sú Boží ľudia*. In: *Slovo medzi nami*, roč. 12, č. 2 – február/marec 2011, s. 63 – 66.

553 Porov. www.testimoniodeltempo.it

Slávnosť Panny Márie Bohorodičky – A

Drahí slovenskí spoluobčania, milovaní bratia a sestry!

Dnes máme na Slovensku nielen cirkevný, ale i štátny sviatok. Lebo je slávnosť Panny Márie Bohorodičky a zároveň deň vzniku Slovenskej republiky.

Modlime sa k Pánu Bohu, nech na príhovor Bohorodičky oroduje za našu vlasť!

Lebo v *responzóriovom* šesťdesiatomsiedmom žalme dnešnej slávnosti prosíme: „Bože, buď nám milostivý a žehnaj nás.“

A bez Božieho požehnania sa národy nebudú ani tešiť, ba ani jasat' – hovorí ďalej žalmista.

Pretože, keď Pán Boh niekoho požehnáva, tak ho tým chráni pred zlým duchom. Uvedomuje si to aj Paolo Brosio, Talian z Forte dei Marmi v provincii Lucca, keď dnes otvára dvere svojho domu rôznym médiám. Nie preto, že je mediálne známou osobnosťou, ale aj kvôli svojej knihe, ktorú napísal, no ako sám hovorí: Je to hlavne preto, že keď on mohol utiecť Zlému, môže to urobiť každý. Paolo Brosio bol totiž na dne priepasti: zomrel mu milovaný otec po päťdesiatich dňoch agónie, vypálili mu podnik, žena mu utiekla s iným mužom, upadol do zúfalstva a na scénu v jeho živote prišla totálna otupenosť, tvrdé drogy, alkohol. Počas orgií v Turíne sa cítil zrazu tak otarasený nad spôsobom svojho života, že všetkých vyhnal z hotelovej izby – mysleli si, že sa zbláznil – a uprostred toho všetkého sa začal modliť Zdravas Mária. Potom išiel hneď ráno na sv. spoveď a objavil Madonu a jej Syna. Bol 3. január 2009 a o mesiac odišiel na púť do Medjugorje, kde finančne podporuje dom pre siroty a starých opustených ľudí. Starí ľudia tam čítajú deťom rozprávky a píšú s nimi domáce úlohy. Taliansky časopis *La Stampa* priniesol o ňom článok pod titulkom: *Koniec so ženami a s kokaínom. Teraz som megafónom Madony*. Za to všetko Paolo Brosio ďakuje svojej nábožnej matke, ktorá ustavične prosila Boha, aby jej synovi daroval obrátenie. A Boh mu ho dal a on je dnes skutočne Bohom požehnaný.⁵⁵⁴ Kiež by naša Cirkev, ale i naša vlasť mala čím viac takýchto šťastných a požehnaných ľudí!

Modlime sa za to: „*Pane Ježišu, teba poslal Otec, aby si zjednotil všetkých, ktorí boli rozptýlení. Prišiel si medzi nás, aby si dobre robil a uzdravoval, aby si ohlasoval spásenosné Božie slovo a dával Chlieb, ktorý trvá navždy; buď naším spoločníkom na našej životnej púti. Nech tvoj Duch Svätý zapáli naše srdcia, oživí*

našu nádej, otvorí naše mysle, aby sme ťa, spolu s našimi bratmi a sestrami vo viere, spoznali v Písmach a pri lámaní Chleba. Nech nás tvoj Duch Svätý pretvorí v jedno telo a nech nás pohýna pokorne kráčať na tomto svete v pokoji a v láske ako svedkov zmŕtvychvstania. Vo svätej Cirkvi, v spoločenstve s Pannou Máriou, ktorú si nám pod krížom zveril za Matku, nech sa skrze Teba, v Duchu Svätom vzdáva Otcovi chvála, česť a požehnanie, teraz i na veky vekov. Amen.“⁵⁵⁵

Druhá nedela po Narodení Pána – A

Bratia a sestry!

V čase radostného prežívania Vianoc by sme sa všetci mali usilovať aj o to, aby počas nich nikto nezostával sám – to nech je náš vianočný dar.

Aj Pán Boh na nás nezabudol a obdaroval celý náš svet darom svojho milovaného Syna.

Ako napísal sv. Pavol Efezanom: „*Ved' v ňom si nás ešte pred stvorením sveta vyvolil, aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske; on nás podľa dobrotivého rozhodnutia svojej vôle predurčil, aby sme sa skrze Ježiša Krista stali jeho adoptovanými synmi na chválu a slávu jeho milosti, ktorou nás obdaroval v milovanom Synovi.*“

Preto sa skrze Ježiša Krista aj my vzájomne obdarúvame!

Arcidiecézna charita Košice zavŕšila *Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu 2010* podujatím *Nádej nalepená na košických smetiakoch*. V rámci nej nalepili na všetky smetiaky v meste nálepky, v rámci ktorých informujú ľudí bez domova o ich možnostiach prenocovania a získania teplej stravy. A ľudia ochotní pomáhať zase prostredníctvom nálepiek získali prehľad o možnostiach dobrovoľníckej pomoci, napr. darovania šatstva. Ale i v uliciach mesta už po desiaty raz ponúkali kahančeky s logom: Otvor svoje srdce, že by si ich počas Vianoc mohli doma ľudia zapáliť a tak mohli vo svojich domoch vyjadriť solidaritu s núdznyimi a trpiacimi.⁵⁵⁶

Bratia a sestry, pamätajte na ľudí bez domova a obdarujme ich ako i všetkých našich osamelých, núdzných, trpiacich, migrantov a utečencov tým, že im vyjadríme kresťanskú solidaritu touto modlitbou: „*Ježišu, hľadím na tvoje presväté Srdce, ktorým si miloval až do krajnosti, a prosím ťa: Naplň ma ohňom*

⁵⁵⁵ Modlitba 50. medzinárodného eucharistického kongresu v Dubline 2012. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XXI, č. 1/2011, s. 18.

⁵⁵⁶ Porov. MRÁZ, R. – NEMCOVÁ, Z.: Arcidiecézna charita Košice zavŕšila Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu podujatím *Nádej nalepená na košických smetiakoch*. In: *Zrno*, roč. XXII, č. 3, 23. januára 2011, s. 15.

⁵⁵⁴ Porov. *Obrácení, které vyvolalo zemětřesení*. In: *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XVIII, č. 39, 3. října 2010, s. 6.

*lásky svojho Srdca, aby som vedel, čo moju lásku špatí, ochudobňuje a čo jej dáva krásu, skutočné čaro a nepomíňajúcu hodnotu. Nauč ma, Pane, milovať takouto láskou. Nauč ma mať čisto milujúci pohľad. Nauč ma vážiť si každého, s kým sa stretám. Nauč ma v každom vidieť teba a pomôž mi, aby ťa druhí mohli vidieť vo mne. Ty dobre poznáš moju ťažkosť. Vieš, že chcem milovať tvojou láskou, a pritom som taký slabý, zlyhávam a znechucuje ma to. Ty ma povzbudzuješ a upriamuješ na svoje Srdce i na svoju Matku.*⁵⁵⁷ Amen.

Slávnosť Zjavenia Pána – A

Drahí moji!

Traja mudrci od Východu sa prišli pokloniť novonarodenému kráľovi.

Dnešné sväté evanjelium ho nazýva „*židovským*“ kráľom, ktorému sa chceli v Jeruzaleme pokloniť.

No rezponzóriový žalm ho konkretizuje zase takto: „*Bože, zver svoju právomoc kráľovi, kráľovmu synovi svoju spravodlivosť, aby spravodlivo vládol nad tvojím ľudom a podľa práva nad tvojimi chudobnými.*“

Za pozornosť si musíme všimnúť nasledovaniahodný prístup troch mudrcov, ktorí sa prišli pokloniť Vykupiteľovi s pokorou a sebazaprením. A už vôbec nebudme ako Herodes – chamtivo posadnutý mocou.⁵⁵⁸

Pánu Bohu sa vždy klaňal i Bernhardt Philiberth – vynálezca, prírodovedec, mysliteľ, vizionár, prorok, kňaz a filantrop, ktorý pracoval pre Vatikán, ale i Austráliu. Vždy si bol vedomý, že človek sa sám nemôže spasit' – o čom svedčí i jeho základné dielo o mikrokozme a makrokozme. V ňom ukazuje na trojakú štruktúru celého bytia a uvádza celú skutočnosť na Božiu zákonitosť, ktorá všetko riadi. Spolu s bratom Karolom sú držiteľmi vyše sto patentov. Jeho knihy sa stali pre mnohých dôvodom na obrátenie. Najradšej slúžil sv. omšu a pre zanedbané filipínske deti založil nadáciu. Jednoducho vedec, ktorý sa klaňal Pánu Bohu.⁵⁵⁹

Počujme teda aj my vždy výzvu kostolného zvona, keď nás volá, aby sme sa klaňali nášmu Pánovi – či už v modlitbe Anjel Pána alebo účasťou na bohoslužbách tu v našom kostole! Amen.

Sviatok Krstu Krista Pána – A

Bratia a sestry!

V okamihu Ježišovho krstu zaznievajú slová nebeského Otca: *Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.*

No nebeský Otec má zaľúbenie v každom jednom z nás, ktorí mu od krstu patríme.

Lebo aj na nás sa vzťahujú slová zaľúbenia dnešného prvého čítania z knihy proroka Izaiáša: *Hľa, môj služobník, priviniem si ho; vyvolený môj, mám v ňom zaľúbenie.*

Patríme Pánovi, ktorý nás „vzal za ruku.“ Je to skutočný nebeský Otec, ktorý v nás má zaľúbenie.

Kambodžanka Sok Eng šťastne vyrastala so štyrmi sestrami a dvoma bratmi ako budhistka v Phnompenhe. Vyštudovala právo a pracovala na ministerstve vnútra. V roku 1975 nastúpil k moci Pol Potov režim, ktorý zabil dva milióny ľudí; zničil chrámy; odporcovia režimu a inteligencia: učitelia, kňazi, kresťania, lekári, mnísi boli automaticky zabití alebo zatváraní do táborov, kde pracovali v neľudských podmienkach dvanásť hodín denne, za všetko ich bili a kruto mučili. Len čo do krajiny v roku 1978 vtrhli Vietnamci, aby potlačili genocídu Červených Khmérov, ušla na sever krajiny, kde desať rokov učila deti vo veku päť až dvanásť rokov. V pracovných táboroch stratila rodičov a päť súrodencov. Neskôr prešla do utečeneckého tábora v Thajsku, ktorí viedli kresťania bez ohľadu na náboženstvo utečencov. Tam ju oslovila služba katolíckych kňazov, ktorí nielen slúžili sv. omše a vysluhovali sviatosti, ale hlavne žili svoju vieru aj v praktickom živote – pomáhali všetkým ľuďom, podávali im stravu, navštevovali chorých, čo ju fascinovalo a tak konvertovala na kresťanstvo. Po troch rokoch prípravy a zoznamovania sa s katechizmom bola pokrstená a tak dostala úlohu byť dobrá, priateľská, veľkodušná a to nie len pre seba, ale i pre druhých. Pána Boha mohla oslovovať ako Otca a Kristov kríž, ktorý niesol za nás, dal zmysel jej utrpeniu a nádej do budúcnosti. Pán si ju zaľúbil a v roku 1993 sa dožije návratu do vlasti. Od roku 1995 pracuje ako koordinátorka regionálneho rozvojového jezuitského programu Metta Karuna v dedinke Sisophone. Každú nedeľu popoludní chodí do kostola, kde je len zopár katolíkov. V dedine, kde žije, je len jedna katolícka rodina, v provincii sú len tri katolícke kostoly a v celej Kambodži je roztrúsených len 25 000 katolíkov – ale pevne presvedčených, angažovaných a neochvejných vo viere. Na stretnutí Pápežských misijných diel v októbri 2010 vo Viedni predniesla tieto slová: *Prišla som*

557 ŠUPPA, J.: *Osobná meditácia: IV. Čistá láska*. In: *Posol, mesačník slovenských katolíkov*, roč. LXXXIX (2010), č. 6, s. 14.

558 Porov. BALAYAN, B.: *Mudrci z Východu*. In: *Svetlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XIX, č. 1, 9. ledna 2011, s. 5 – 6.

559 Porov. www.philberth.de

z krajiny temna do krajiny plnej svetla. Som uchvátená krásnymi kostolmi, pripadajú mi ako v raji: Viete si to vôbec vážiť?⁵⁶⁰ Milovaní, vieme si vážiť, čo všetko dostávame a to každý deň skrze lásku nášho nebeského Otca, ako si to uvedomuje kambodžská kresťanka, ktorá za Pol Pota prežila peklo?

Modlime sa preto jej slovami túto modlitbu o stálosť Božej priazne pre nás pre všetkých: *„Pretože Boh nás miluje a my milujeme jeho, môžeme svet urobiť lepším. Ďakujem vám za vašu pomoc a modlím sa za vás, aby vám vaša viera a vaša dôvera vydržala. Vašu lásku k nám premieňame v Kambodži na našu prácu pre chudobných. Vaša viera musí rásť ako strom, ktorý poskytuje tieň a ochranu nielen vám, ale tiež i nám.“*⁵⁶¹

560 Porov. GASPARIOVÁ, A.: *Utekla z Pol Potova tábora smrti. Kambodžská budhistka na ceste k víre v Ježiše Krista*. In: *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XIX, č. 1, 9. ledna 2011, s. 10 – 11.

561 Tamže.

PÔSTNE OBDOBIE

Popolcová streda – A

Drahí bratia a sestry!

Práve sme začali tohoročné pôstne obdobie.

Tak, ako každý rok, budeme na jeho začiatku poznačení popolom.

On nám má pripomínať našu ľudskú pomínelnosť. Preto sa aj používa zvolanie: Pamätaj, že si prach a na prach sa obrátiš. Budeme poznačení popolom na čele v tvare kríža. Kríž nám má zase pripomínať, že žijeme večne.

Naša duša bude žiť s naším Pánom aj po smrti. Preto Cirkev dáva aj druhú formu pri poznačení popolom v znaku kríža: Kajajte sa a verte evanjeliu.

Keď zomieral blahoslavený pápež Ján XXIII., tak k jeho lôžku prišiel vatikánsky štátny sekretár kardinál Ottaviani, ktorý zomierajúceho odprosoval za to, že mu za 5 rokov pápežskej služby kládol polená pod nohy. Totiž pápeža upodozrieval, ohováral ho, ale mu aj ubližoval. Pápež mu z posledných síl svojho života odpustil a udelil mu znamenie kríža.

Milí bratia a sestry, nečakajme s pokáním na posledný okamih smrti. Usilujme sa, aby sme už teraz vykročili na cestu zmierenia s Bohom a so svojimi blíznymi – budme ešte viac ľudskejší! Amen.

1. pôstna nedeľa – A

Drahí bratia a sestry!

Všetci musíme zápasit' s pokúšaním zlého ducha.

Ani Boží Syn, keď prišiel na tento svet, nebol uchránený od pokúšania diablom, ako sme to počuli vo svätom evanjeliu.

Boh nás chce naučiť, aby sme si s pomocou Božej milosti vedeli dobre, správne a múdro voliť len dobro. Lebo len čo nezvládneme pokušenie a poddáme sa mu, potom si volíme zlo.

V súčasnom svete sa to zlo začína prejavovať tým, že rastie vplyv satanistickej cirkvi. Ľudia v našej súčasnosti veľmi často chodia za rôznymi čarodejníkmi a vešticami. A čo je horšie, prejavuje sa to v našich vzájomných medziľudských vzťahoch, keď ľudia druhého preklínajú, teda skutočne zvolávajú na toho druhého, ktorý im leží v žalúdku, najväčšie zlo. Musíme sa, milí moji bratia a sestry, chrániť pred zlým duchom, ktorý nás pokúša a navádza

na zlé. Musíme prosiť Pána, aby v nás posilnil Božiu milosť, aby sme sa nenaklákali k zlému, ale aby sme si vedeli voľiť dobro.

Svätá Terezka Ježiškova – ako to čítame v jej autobiografii Dejiny duše – ako malé dievčatko bola maznáčikom celej rodiny. Vždy si plačom a tvrdohlavosťou vydupala, čo chcela získať. Toto robila Terezka do trinásteho roku svojho života, keď začula otcovu poznámku: Dúfam, že už konečne vyrastie z tejto zlej detskej vlastnosti. Ďalej Terezka o sebe hovorí, že ako trinásťročná prechádza z noci do svetla – tak nazvala svoje ovládanie seba, tak nazvala boj s pokušením zlého ducha, ktorému sa rozhodla odolávať. A nie sa poddávať a voľiť si zlé prostriedky na získavanie niečoho. Keď vstupuje do kláštora, uvedomuje si, aké je ťažké žiť v spoločenstve rehoľných sestier. Jedna sestrička jej prekáža, lebo pri modlitbe vydáva akési zvláštne zvuky. Druhá na ňu bezdôvodne omylom vyleje vodu. A ona sa zrazu musí cvičiť vo svojom hneve, ktorý má v sebe. Učí sa premáhať hnev modlitbou. Neskôr sa trénuje tým, že keď jej je niektorá spolusestra v kláštore nepríjemná, tak sa na ňu jednoducho usmieva. Terezka ďalej píše: A keď to už nedokážem zvládnuť, radšej idem preč, aby som jej nič nepovedala. Takýmto spôsobom svätica ovláda seba a bojuje proti pokúšaniu zlého ducha. Chce, aby bola naplnená Božou milosťou a teda Božou láskou. To napokon potvrdzuje Cirkev, keď si ju dnes uctieva ako svätú.

Milí moji bratia a sestry! Aj my sami na sebe skusujeme pokúšiteľa, keď nás rôznym spôsobom pokúša a navádza na zlé. Pôstne obdobie nech nám slúži aj ako cvičenie v boji voči zlu, v boji proti pokúšaniu zlého ducha, aby sme sa naozaj usilovali ovládať sa a nechať sa prenikať Božou láskou a Božou milosťou. Budme kresťanmi, ktorí zo seba nechfília len zlo, ale aj dobro. Amen.

2. pôstna neďeľa – A

Drahí bratia a sestry!

Všetci, ako sme sa tu zišli, sme povolaní.

Boh si nás vyvolil tak, ako si povolal svojich apoštolov. Z nich si vyvolil – ako sme to pred malou chvíľkou počuli – Petra, Jakuba a Jána, aby boli svedkami jeho premenenia.

Tak, ako nebeský Otec poučá Petra, Jakuba a Jána: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie; počúvajte ho.*“, aj nás chce Boh poučať.

Budme tomu otvorení a prístupní. Usilujme sa, aby sme si ako otcovia a matky, ale aj ako krstní rodičia a birmovní rodičia uvedomili, že keď si nás Boh

vyvolil, našou úlohou je, aby sme vedeli poučať a vedeli dávať rady a napomenutia.

O to sa usilovali aj rodičia Jeana Maria Lustigera, ktorí svojho syna vychovávali ako pravoverného Žida. Keď sa začala Druhá svetová vojna, pochopili, že keď sa koná pogrom na Židov, bude potrebné dať deti nabok, aby aspoň oni prežili. Deti dali mimo svojho domova. Dobrí ľudia sa ich ujali a usilovali sa – aj keď boli katolíci, aby pre deti boli dobrým príkladom. Vo vojne matka zomrela – Nemci ju odviekli do koncentračného tábora. Otec napokon zostáva na svoje dve deti sám. Jeho syn Aron ako chlapec prichádza počas svojich základných štúdií do kontaktu s Novým zákonom, o ktorý začne prejavovať záujem. Dovtedy ho nepoznal – ako Žid sa zaoberal iba Starým zákonom. Uchvátil ho Ježiš Kristus. Neskôr Jean Maria Lustiger začal študovať za kňaza a v roku 1954 bol vysvätený za katolíckeho kňaza. Bol veľmi úctivý k svojim židovským koreňom. V roku 1977 ho pápež Pavol VI. vymenoval za biskupa a neskôr ho pápež Ján Pavol II. povýšil na parížskeho arcibiskupa – kardinála. Počas svojho pôsobenia Jean Maria Lustiger urobil veľa pre to, aby sa zblížili Židia a katolíci nielen v Paríži a vo Francúzsku, ale aj na celom svete. A keď ho obdivovali, že bol múdry a mal ľudský prístup, ba že sa vedel prejavovať ako skutočne skúsený učiteľ, on hovoril: to všetko mám od mojich rodičov, to všetko sa mi dostalo od mojich katolíckych vychovávateľov. A to, čo som dostal, je to, na čo ma Boh povolal. A tak sa to usilujem aj dávať ďalej. Všeci sme, milovaní bratia a sestry, dostali od Boha povolanie. Mnohí z vás dostali aj vyvolenie, aby ste boli otcami a matkami, aby ste boli prvými učiteľmi viery. Vaši príbuzní, priatelia a známi vás povolali, aby ste boli krstnými či birmovnými rodičmi. Usilujme sa, aby sme naozaj vedeli rozdávať z toho, čo sme dostali. Všeci vždy poučajme dobrým príkladom svojho kresťanského života. Na to nás Boh povolal, na to nás vyvolil a preto sa tu schádzame.

Nezabudnime, drahí bratia a sestry, na túto úlohu, na toto poslanie a usilujme sa ho čo najlepšie spĺňať vo svojom živote. Amen.

3. pôstna neďeľa – A

Bratia a sestry!

V našom živote sa dnes často stretávame s témou Židov.

Táto téma rezonuje aj v dnešnom Božom slove.

Ved' Kristus bol Žid a preto my dnes máme so Židmi spoločný celý Starý zákon. Dokonca Pán Ježiš to v dnešnom evanjeliu potvrdzuje Samaritánke, keď hovorí: „*Spása je zo Židov*“.

A tak si dnes aj my musíme ctiť a vážiť Židov, lebo z ich národa k nám prišla spása – Ježiš Kristus!

Preto niet sa čo čudovať, že sa stretávame s krásnymi životnými príbehmi, akým je aj príbeh Pol'ky, ktorá počas 2. svetovej vojny ako mladá zdravotná sestra chodila do židovského geta. Tam mala za úlohu postarať sa o chorých a mŕtvych. Ona videla, že sa koná akcia na vyhladenie Židov – národa, z ktorého vyšiel náš Spasiteľ, Ježiš Kristus. A preto videla budúcnosť židovského národa v deťoch. Tie prepašovávala cez nemecké hliadky von z geta. Takto zachránila vyše 1000 detí. Keď sa chýlilo ku koncu vojny, gestapo ju zatklo a odsúdilo na smrť. A ako ona pomáhala druhým, ktosi pomohol aj jej. Na papieroch nafingovali jej smrť a tak prežila. Dostala veľké ocenenia z izraelského štátu. Ide o prestížne ocenenie *Spravodlivý medzi národmi* a napokon aj *Čestné občianstvo štátu Izrael* za to, že z tých 1000 detí je dnes veľké pokolenie, ktoré vďačí tejto žene za svoj život. Príklad hodný aj pre nás!

Milovaní, pomáhajte Židom! Ak nie inak, tak aspoň tým, že sa na Veľký piatok pridáme k modlitbe za nich. Amen.

4. pôstna nedeľa – A

Drahí moji bratia a sestry!

Určite z tohto dlhého evanjeliového odseku ste si zapamätali, že Ježiš uzdravuje slepého od narodenia.

Zároveň ste si mohli všimnúť, že farizeji tohto uzdraveného označujú ako Ježišovho učeníka.

Keďže sa farizeji stále chcú dozvedieť, ako sa to stalo, že bol od narodenia slepý a už teraz vidí, tak tento uzdravený namieta: „*Už som vám povedal, a nepočuli ste. Prečo to chcete počuť znova? Chcete sa aj vy stať jeho učeníkmi?*“ Tým kladie otázku, milí bratia a sestry, všetkým nám, ktorí si chceme uvedomiť túto dôležitú zásadu a pravdu, ktorá nám vysvitá z dnešného evanjeliového výberu. Ježiš vracia zrak a ten, kto ho vidí, kto ho nasleduje, je jeho učeník. Kristus sa pýta uzdraveného, či verí v Syna človeka. Kristove označenia Syn človeka, Syn Boží, Mesiáš, sa všetky vzťahujú iba na Boha. A keď učeníkovi povie – ja som to, učeník sa klania Ježišovi a zároveň mu vyznáva: „Verím, Pane“ a tým uznáva jeho božstvo. Teda každý učeník Ježiša Krista by mal veriť v Boha, každý

učeník Ježiša Krista by sa mu mal klaňať. Bohu sa klaníme vtedy, keď zachovávame to najdôležitejšie, čo máme, a to je hlavné prikázanie, ktoré v skratke môžeme poňať: miluj Boha, miluj blížneho ako seba samého. Ten, kto chce byť Ježišovým učeníkom, teda ten, kto vidí, kto je to Ježiš, musí v neho veriť a klania sa mu.

Odnesme si toto, milí bratia a sestry, do svojho každodenného kresťanského života. Budme naozaj ľudia vidiaci, teda opravdiví a skutoční Ježišovi učeníci, ktorí rovnakou láskou milujú blížneho ako seba samého, no nadovšetko milujú Boha.

Nedávno som videl film, ktorý rozpráva o predmanželskej príprave. Je ladený humorne, komicky, ale z tohto filmu vysvitá jedno veľmi dôležité ponaučenie, ktoré pochopíme, keď v krátkosti poviem dej filmu. Chlapec s dievčaťom sa chcú vziať v kostole. Idú za kňazom a ten im stanoví určité podmienky na manželskú prípravu. Počas tej prípravy si zároveň pripravujú veci k svadbe. Chodia po obchodoch, vyberajú, aké budú mať šaty, taniere, príbory, šálky, obrusy... Dievča sa stále pýta svojho nastávajúceho manžela: Páči sa ti toto, alebo tamto? On odpovedá: Mne by sa páčilo toto. Ona však vraví: Ale mne by sa páčilo tamto. A on z lásky k nej povie: tak nech je po tvojom. Do ich manželskej prípravy prichádzajú aj rozličné humorné situácie a zrazu keď prídu na posledné stretnutie s kňazom, priamo pred ním sa pohádajú, ona zruší svadbu a odíde preč. Aby zabudla na svoju svadbu a možno aj na svoju hanbu, ide so svojou rodinou na dovolenku. Na dovolenke je celý čas nesvoja, nemá pokoja, lebo stále sa jej v mysli vynára jej chlapec, myslí na to, že sa mala vydávať, že prežívala svoje najväčšie šťastie. Stále však hľadá chybu iba na ňom. Vtedy jej povie kamarát, ktorý je s nimi na dovolenke: Ty sa dívaš na všetko len svojimi očami. Ty by si chcela, aby všetko bolo tak, ako to chceš ty. Ale pozri sa na veci jeho očami. A ona vtedy pochopí, kde je chyba. Chyba nebola v chlapcovi, ktorý sa s ňou pohádal tesne pred sobášom, ale chyba bola v nej, pretože vo všetkom chcela presadiť iba svoju vôľu. Teda milovala druhého, ako seba samého? Milovala len seba. Milí bratia a sestry, myslím si, že my, čo sme tu, nemáme problémy s láskou k Bohu. Chodíme do kostola, modlíme sa, usilujeme sa zachovávať prikázania, o týždeň pristúpime k sviatosti zmierenia pred Veľkou nocou. Ale myslím si, že náš problém je láska k blížnemu.

Preto prosíme Ježiša, aby aj nás uzdravil, vyliečil, aby aj nám vrátil zrak, že by sme nechceli vždy presadzovať len svoju vôľu, ale aby sme naozaj dokázali milovať blížneho ako seba samého. A tak dokázali druhého aj vypočuť. Amen.

5. pôstna nedeľa – A

Milí bratia a sestry!

Každý jeden z nás sa prejavuje ako človek.

Aj Ježiš, Boží Syn, sa nám v dnešnom sv. evanjeliu prejavuje ako človek.

Trikrát si môžeme v dnešnom evanjeliu všimnúť jeho skutočne ľudský postoj voči jeho priateľovi Lazárovi, ktorý už bol mŕtvy. Najsôr sa Ježiš „zachvel v duchu a vzrušený sa opýtal“, potom „zaslzil“ a napokon „znova sa zachvel a pristúpil k hrobu“. Nie je to žiadna hanba, milí bratia a sestry, keď sa Boží Syn správa ako človek, veď je pravý Boh aj pravý človek.

A vôbec nie je žiadna hanba, keď sa hocikto z nás kresťanov – katolíkov správa ako človek. Práve naopak, predpokladá sa, že tým, že sme veriaci, budeme naozaj úprimní a dobrí ľudia. Preto by sme sa mali zamyslieť nad tým, či sa vždy tak správame. Či sa niekedy nesmejeme z tých, ktorí plačú alebo sú zarmútení, či niekedy nie sme škodoradostní vo svojich postojoch voči nim. Lebo úprimne zmýšľajúci dobrý človek naozaj vie pochopiť každého aj v radoosti a aj v bolesti.

V roku 1954 zomrel počas výsluchu na štátnej bezpečnosti 22-ročný Ladislav Komka. Predvolali si ho, aby mu pohrozili, že sa stretáva s františkánmi a chodí do kostola. On si o tomto všetkom napísal kratučkú meditáciu, ktorá sa nám zachovala. V tejto meditácii, ktorá bola len nedávno uverejnená, píše mladý muž: Bijú ma, trestajú ma za to, že patrím Bohu, že som kresťan – katolík. Všetko je, Bože, v твоjich rukách. Nevie, ako sa to so mnou skončí, ale prosím, daj mi silu, aby som to všetko zvládol. Koľko za tie 2 dni krutého výsluchu si musel vytrpieť tento muž? Koľko sa musel ľudsky naplakať? Koľko musel ľudsky trpieť pre vieru v Boha? Pre príslušnosť ku katolíckej cirkvi musel dať napokon aj svoj život. Pochovali ho bez toho, aby urobili záznam v hocijakej matrike, lebo všetko chceli zahľadiť. Predsa len sa vyskytli nejakí dvaja či traja svedkovia na tomto zvláštnom väzenskom pohrebe, ktorí vedeli prejavovať ľudskosť naproti tým, ktorí ľuďmi zabudli byť. O pár dní budeme svedkami neľudského zaobchádzania s Božím Synom Ježišom Kristom, ktorý zomrel za nás na dreve kríža, po hroznom bičovaní, po ťažkom nesení kríža, po týraní a po pribití na kríž.

Bratia a sestry! Buďme ľudskí vo svojom chovaní, vo svojom správaní a vo svojich postojoch. A ak budeme vidieť, že niekto plače, majme s ním súcit a nikdy sa z nikoho nevysmievajme. Amen.

Kvetná nedeľa – A

Bratia a sestry!

Pápež Benedikt XVI. napísal encykliku Spe salvi – V nádeji sme zachránení.

V tejto svojej encyklike hovorí, že sme zachránení vykúpením.

Ono vykúpenie je pre nás nádejou, ktorá nás, ako ďalej píše pápež vo svojej encyklike, sprevádza v našej súčasnosti, aby sme prekonali všetko to ťažké, všetko to náročné, čo nás stretáva v našom živote.

A uvádza hneď aj konkrétny príklad sv. Jozefíny Bakhity, ktorú jeho predchodca, pápež Ján Pavol II., vyhlásil za svätú.

Pochádzala zo Sudánu. Ako deväťročnú ju uniesli otrokári, viac ráz ju predali, bili, týrali, takže jej na tele zostalo 155 rán, ktoré boli evidentné a zjavné. Keď ju napokon predali talianskemu obchodníkovi, ten si ju vzal so sebou do Talianska. A tu Jozefína spoznala iného pána, tu spoznala iný svet. Spoznala človeka, ktorý vyznával Krista. Pre ňu zasvitla nádej na lepšie časy. Ako dospelá pristupuje k sviatosti krstu, k svätému prijímaniu, prijíma sviatosť birmovania. Napokon sa dožije slobody, keď ju zbavia otroctva. Jozefína dostane ponuku vrátiť sa naspäť, ale nevyužije túto možnosť. Chce zostať pri svojom Pánovi, ktorému sa zasväcuje ako rehoľná sestra. Potom chodí a všetkých aktivizuje pre misie v Afrike. Žije príkladným svätým životom, takže ju napokon môžu po jej smrti povýšiť k úcte oltára. Milí moji bratia a sestry, nádej, ktorú nám ponúka Kristus, je nádejou pre tento náš život, ale je to aj nádej večného života. Vyprosujme si teda v tomto nastávajúcom Svätom týždni túto milosť, aby sme nikdy neboli zúfalí, ale aby sme vždy mali nádej v Kristovi. Nádej, ktorá nám pomôže prekonať akékoľvek ľudské, súčasné bolesti a trápenia.

V tieto dni Svätého týždňa budeme síce sprevádzať Krista v jeho bolesti, utrpení, smrti, ale zároveň sa posväťme nádejou na zmŕtvychvstanie, nádejou na večný život. Lebo ako zdôrazňuje náš terajší pápež – nádej nás zachráni. Amen.

VEĽKONOČNÉ TROJDNIE

Zelený štvrtok – A

Drahí bratia a sestry!

Nemecký inštitút na výskum verejnej mienky v Alensbachu zistil, že Nemci najviac dôverujú lekárom a kňazom. Prečo asi?

Určite preto, lebo sa dobre starajú jedni o telo a druhí o dušu.

Ďakujeme dnes Pánovi za dar sviatosti kňazstva, spolu so Svätým Otcom Benediktom XVI., ktorý vo svojej encyklike *Spe salvi* – V nádeji ste zachránení hovorí o sv. Augustínovi, ktorý prinášal nádej tým, ktorí to potrebovali, hlásaním Božieho slova a vysluhovaním sviatostí. Boh si ho na túto úlohu vyvolil a určil tak, ako diakona, kňaza, biskupa či Svätého Otca.

Dnes, keď si pripomíname pamiatku Pánovej poslednej večere, budme naozaj vďační, že Pán ustanovil sviatosť kňazstva, aby sme sa mohli stretávať každý jeden raz tu pri našom oltári. A tak znova a znova slávili poslednú Pánovu večeru, a to len preto, lebo je to jeho vôľa.

A naozaj môžeme len dúfať, že z každej jednej svätej omše, ktorú slúžime my kňazi a biskupi pri Pánovom oltári, plynú mnohé milosti pre vás živých, ako aj pre tých, čo nás predišli do večnosti.

A preto chcem, milí bratia a sestry, dúfať, že aj my v dnešný deň Zeleného štvrtku budeme naozaj ďakovať Pánovi za to, že dôverujeme Kristovi aj jeho kňazom. Amen.

Veľký piatok – A

Drahí bratia a sestry!

Pre nás už nie je taký strašne zúfalý a beznádejný pohľad na Kristov kríž ako pre tých jeho verných, ktorí ho pochovávali.

My máme pred sebou za Ježišovým umučením a smrťou jasnú nádej veľkonočného rána, vzkriesenia, teda Ježišovho víťazstva.

Napriek tomu predsa potrebujeme, aby sme sa do svojho života posilňovali v nádeji.

O nádeji pápež Benedikt XVI., ako som ho už v poslednom čase viac ráz citoval, napísal svoju encykliku, v ktorej hovorí, že za nádej sa treba modliť. Lebo ten, kto sa modlí za nádej, sa očisťuje od seba, stáva sa otvoreným pre Boha a ešte viac pre službu svojim blízkym.

Pápež Benedikt XVI. v encyklike uvádza príklad kardinála Ngujena Van Thuana, ktorého komunistický systém vo Vietname odsúdil na trinásť rokov samoty vo väzení. A predsa si tento muž Cirkvi nezúfal, ale bol plný nádeje, pretože sa každý deň modlil, teda rozprával so svojím Bohom. Keď bol prepustený na slobodu, podarilo sa tomuto biskupovi dostať sa do Ríma, kde ho pápež povýšil na kardinála. O svojom trinástročnom pobyte vo väzení napísal knižku, ktorá je pre všetkých veľkým svetlom nádeje, že aj keď nikoho nebudem mať, Boh bude stáť pri mne. Aj keď nikoho nebudem počuť, Boh ma počuje. Keď ma nikto nezachráni, Boh mi je záchranou.

Preto, milí bratia a sestry, keď v dnešný deň alebo v priebehu zajtrajšieho dňa budete kľačať pred eucharistickým Kristom v Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej v Božom hrobe, modlite sa za nádej, aby ste svoju nádej vždy vkladali v Boha a aby ste tak boli skrze túto modlitbu očistení a oslobodení od seba a otvorení aj pre potreby svojich bratov a sestier. Amen.

Biela sobota – A

Drahí bratia a sestry!

Pápež Benedikt XVI. napísal encykliku o nádeji: *Spe salvi*.

V nej hovorí, že sa môžeme usilovať zmenšovať utrpenie, bojovať proti nemu, ale nemôžeme ho odstrániť.⁵⁶²

Lebo podľa Svätého Otca vyhýbanie sa utrpeniu neprináša človeku uzdravenie.⁵⁶³

Potrebné je však, aby človek vedel prijať bolesť a utrpenie ako súčasť svojho života, ktoré mu dáva Boh. Nakoľko sa v chorobe a bolesti dokážeme spojiť s Bohom, Ježišom Kristom, on nám pomôže niesť kríž choroby, možno staroby, ako aj ľudského utrpenia, či akejkoľvek biedy.

Pápež nás v tom povzbudzuje príkladom vietnamského mučeníka Pavla Le-Bao-Thina, ktorý zomrel v roku 1857 na následky krutého mučenia vo Vietname. Zachovali sa jeho listy, ktoré písal z väzenia. Píše v nich o pekle mučenia, veľkých bolestí. Píše tiež o zúfalstve a beznádeji mnohých ľudí okolo seba, lebo hovorí: ja som mal nádej v Krista, ktorý mi pomáhal, aby som prekonal toto veľké peklo. Pápež Benedikt XVI. hovorí: usilujme sa, aby sme sa pozreli na Ježiša Krista, ktorý má schopnosť vstať z mŕtvych, ktorý má

562 Porov. BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*, 37.

563 Porov. *Tamže*.

schopnosť pretransformovať – premeniť náš ľudský hrob zúfalstva, beznádeje, bolesti, ťažkostí, trápenia, krížov na svetlo večného života, ktorý sľubuje všetkým, čo kráčajú za ním, lebo on vstal z mŕtvych.

Nech teda všetci, milí moji bratia a sestry, s nádejou kráčame za Ježišom, ktorý je svetlom nášho života. Amen.

VEĽKONOČNÉ OBDOBIE

Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania – A

Drahí farníci!

Možno ste si všimli, že po tieto dni sme sa zoznamovali s myšlienkami pápeža Benedikta XVI., ktoré uverejnil vo svojej encyklike z 30. novembra 2007, ktorej dal názov *Spe salvi* teda *O kresťanskej nádeji*.

Pápež nám aj dnes ponúka vhodné myšlienky, v tento veľký deň kresťanstva, v deň Zmŕtvychvstania Ježiša Krista, aby sme sa nad nimi zamysleli a uvedomili si, že každý jeden z nás v našom živote je na ceste.⁵⁶⁴

Pápež tak, ako mnohí pred ním, prirovnáva náš ľudský život k ceste, na ktorej pre orientáciu potrebujeme hviezdy. Tie nám mnohým ukazujú smer nášho putovania.⁵⁶⁵

Pápež ďalej hovorí, že pre niektorých sú dobrým nasmerovaním aj ľudia, ktorí už veľmi dobre prešli určitú časť svojej cesty a svedčia nám ako príklad a ako vzor, aby sme sa dostali k tej najjasnejšej hviezde nášho ľudského života a nášho ľudského putovania – k Ježišovi Kristovi, ktorý je nielen pravý človek, ale je zároveň aj pravý Boh.⁵⁶⁶

Ďalej pápež Benedikt XVI. hovorí, že najlepšou pomocníčkou na ceste k Ježišovi je pre všetkých katolíkov Ježišova matka Panna Mária. Latinský starobylý hymnus ju vzýva ako *Stella maris* – *Hviezda morská*, pretože námorníci sa veľmi často, keď prichádzajú k pevnine, musia orientovať podľa majáka. Takým majákom na našej ceste k Ježišovi Kristovi je *Hviezda morská*.⁵⁶⁷ Pápež Benedikt XVI. ju nazýva *Matkou nádeje*, pretože každý jeden z nás ide za Ježišom, aby prišiel k nádeji večného života. To je pravý zmysel nášho ľudského putovania – vložiť sa úplne do Ježišových rúk s nádejou, že prideme k nemu a budeme uňho naveky bývať. Preto v závere svojej encykliky, na poslednej strane, v poslednom článku nám Svätý Otec Benedikt XVI. odporúča: prosme Pannu Máriu, prosme Hviezdu nádeje, prosme tú, ktorá sa s radosťou tešila veľkonočnému ránu, zmŕtvychvstaniu svojho Syna Ježiša Krista, spolu s jeho učeníkmi, a vytvorili tak jeho rodinu. My všetci sme Ježišova rodina.⁵⁶⁸

⁵⁶⁴ Porov. BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*, 49.

⁵⁶⁵ Porov. *Tamže*.

⁵⁶⁶ Porov. *Tamže*.

⁵⁶⁷ Porov. *Tamže*.

⁵⁶⁸ Porov. *Tamže*, 50.

Nech teda každého jedného z nás, milovaní bratia a sestry, preniká táto radosť z Ježišovho zmŕtvychvstania a nech spolu s jeho učeníkmi, s jeho Matkou, Matkou nádeje, Hviezdou morskou – Pannou Máriou – aj my kráčame za našim Ježišom, ktorý je cieľom nášho putovania. Amen.

2. veľkonočná nedeľa – A

Milí bratia a sestry!

Dnešnou nedeľou Božieho milosrdenstva sa máme posvätiť Božou láskou, ktorú nám ponúka zmŕtvychvstalý Ježiš, ktorý je znázornený podľa zjavenia sv. Faustíny Kowalskej na obraze ako Božie milosrdenstvo.

Pápež Ján Pavol II. napísal encykliku o Božom milosrdenstve.

V nej hovorí, že v dnešnom svete je veľa zla. Toto zlo je potrebné prekonať a premôcť. A preto nám k tomu Pán Boh ponúka svoju lásku, aby sme pomocou tejto lásky zlo prekonávali.

Preto zvlášť vás, milí rodičia, chcem dnes vyzvať, aby ste sa modlili za svoje deti, ktoré podľa mňa sú najviac ohrozené zlom a hriechom tohto sveta. Modlite sa za nich k Božiemu milosrdenstvu, aby vaši synovia a dcéry vedeli odolávať hriechu a aby ho vedeli prekonávať. A napokon modlite sa aj za seba, aby ste s trpezlivou láskou vedeli stáť pri svojich deťoch a spolu s nimi ste vedeli premáhať najväčšieho nepriateľa našej spásy – zlého ducha, ktorý nám skutočne na každom kroku pripravuje nástrahy, aby len zachytil do svojich zlých sietí zvlášť mladých ľudí, chlapcov a dievčatá, že by sa tak na celý život naučili konať zlo. Ale my sa spolu chceme pousilovať, aby z nich boli dobré deti. Určite si to želáte aj vy. Preto proste na tento úmysel, zvlášť v tento deň, aby ste to naozaj spolu s nimi v Božej láske dokázali. A aj my ostatní, ktorí nemáme vlastné deti, prosme za otcov a matky, aby sme ich podporili v tomto veľmi dôležitom a vážnom úmysle.

Nedávno som sa stretol s jednou mladou ženou, ktorá mi rozpovedala kúsok zo svojho života: Doma bolo dusno, rodičia mi všetko zakazovali, obmedzovali ma, toto nesmieš, tam nesmieš ísť. Ale ja som už dospelá! Veď ja môžem všetko, ja už zarábam, teda ja už tiež môžem rozkazovať! Odišla som z domu, kúpila som si byt a začala som sama hospodáriť. Zrazu som však zistila, že som niečo stratila. Stratila som ochranné krídla svojich rodičov. Všetko dopadlo na mňa – elektrina, plyn, voda, starostlivosť o byt, poisťka, starostlivosť o svoj žalúdok... V tom som si uvedomila, ako mi bolo dobre pri mojej mame a mojom otcovi, ako veľmi som im ubližovala. Spýtal som sa jej: *Povedali ste to svojim rodičom?*

Odpovedala: *Pri najbližšej príležitosti som prišla domov s plačom, objala som mamu a otca a povedala som – teraz už viem, aké ste mali so mnou trápenie a ďakujem vám, že ste ma nezavrhlí a boli ste ku mne trpezliví.* Milí bratia a sestry, naozaj na sviatok Božieho milosrdenstva si želajme, aby sme sa nechali naplniť Božou láskou, ktorá je aj trpezlivá. Trpezlivosť potrebujete, milí rodičia, so svojimi deťmi. Božiu lásku a Božiu trpezlivosť však potrebujú aj vaše deti, aby vedeli prekonávať zlo a aby vedeli žiť naozaj ako dobré deti v tomto svete. V tom má byť rozdiel medzi veriacimi a neveriacimi – veriaci niečo iné žije, niečo iné vyznávajú ako ten, ktorému možno na nikom a na ničom nezáleží, možno ani na sebe samom.

Nech našim veriacim chlapcom a dievčatám záleží na dobre, nech nám záleží na pravej a skutočnej láske, teda na Božom milosrdenstve. Amen.

3. veľkonočná nedeľa – A

Drahí bratia a sestry!

Francúzsky charizmatický kňaz abbé Pierre založil po celom svete spoločenstvá Emauzy, ktorých názov korešponduje práve s emauzskými učeníkmi z dnešného úryvku zo sv. evanjelia.

Abbé hovorieval: tak krátko sme na svete, ale sme tu na to, aby sme sa čo najviac naučili z Božej lásky, ktorú chceme vo večnosti vlastniť natrvalo.

Keď sa zamyslíme nad týmito slovami, naozaj sme tu na tomto svete veľmi krátko. Preto musíme využiť každú jednu príležitosť, aby sme sa čo najviac naučili o Božej láske. Každá chvíľka, ktorú nestrávime spolu s Ježišom, je akoby premrhaná, pretože naozaj len z každej chvíľky s ním môžeme vyťažiť veľkú radosť z veľkej, večnej Božej lásky. Emauzskí učeníci sa tešili, že sa znovu stretli so svojím majstrom a učiteľom Pánom Ježišom. Preto, keď sa im stratil z očí po svätej omši, po premenení chleba a vína na jeho telo a krv, pýtajú sa: Či nám nehořelo srdce, keď nám otváral a vysvetľoval Písma? Či sme nemali radosť, že sme sa mohli stretnúť s naším Pánom? S touto radosťou utekali ešte v noci naspäť do Jeruzalema, aby tak rozprávali o tejto radosti ostatným Ježišovým učeníkom: Stretli sme nášho Pána, on skutočne žije.

Milí bratia a sestry, nech sa do nášho duchovného života dostane radosť z toho, že patríme Ježišovi Kristovi, že on je živý Boh. Nech s radosťou kráčame za ním v našom živote, nech ho s radosťou nasledujeme. Musíme si uvedomiť Ježišove slová, ktoré povedal na inom mieste: *Moje jarmo je príjemné a moje bremeno je ľahké.* Prečo? Pretože s radosťou ho prijímame a s radosťou ho

nasledujeme. Nech nás dnes Pán posilňuje v radosti a nech aj my s radosťou kráčame za zmŕtvychvstalým Pánom a nech ho nasledujeme, nech príde čokoľvek. Naozaj sa usilujme využiť každú príležitosť, ktorú dostávame, aby sme mohli byť s naším Pánom.

Čítal som o Ukrajincovi Belovi Horvathovi, ktorý hovorí: Žijem so ženou dlhé roky. Neboli sme zosobášení, neboli sme zameraní na Cirkev, na Krista. Do môjho života prišla choroba. Lekári mi naordinovali chemoterapiu. Po druhej dávke mi povedali, že ak nemám peniaze, môžem ísť domov a tam môžem v bolestiach zomrieť. Vtedy mi ktosi poradil, že jediný, kto mi môže pomôcť, je Ježiš, ale musíš v neho veriť. Tak som išiel do kostola a začal som chodiť na bohoslužby. Prosil som Ježiša, ktorého som nepoznal, aby mi pomohol, aby stál pri mne. A ja som zrazu cítil, že keď mi nikto na tomto svete nemôže pomôcť, aké je úžasné, že aspoň ten neznámy Ježiš stojí pri mne. Uveril som v neho, dal som sa pokrstiť a začal som chodiť do kostola. Mám 50 rokov. S mojou manželkou sme sa po mnohých rokoch dali zosobášiť v kostole. Podľa nášho vzoru sa dali pokrstiť aj naše dospelé deti. Všetci sme pristúpili k sv. prijímaniu, birmovke a dnes sú pokrstení aj moji vnuci. A ja dnes chodím s ostatnými malými deťmi na hodiny náboženstva do nášho kostola a učím sa viac o Ježišovi. Dokonca sa zlepšil aj môj zdravotný stav, lekári hovoria, že to je vplyvom psychiky, ktorá ma neubíja, ale ktorá mi dodáva chuť do života. Milí bratia a sestry, život s Ježišom je naozaj dobrý, radostný. Život s Ježišom má naozaj zmysel.

Posilňujme sa aj my pri dnešnom stretnutí s Ježišom Božím slovom a Eucharistiou, aby sme mali radosť, že ho chceme počúvať; radosť z toho, že ho chceme prijímať; radosť z toho, že ho chceme nasledovať. Amen.

4. veľkonočná nedeľa – A

Bratia a sestry!

Kongregácia pre Boží kult a disciplínu sviatostí vydala 15. októbra 2004 na žiadosť Jána Pavla II.⁵⁶⁹ k *Roku Eucharistie* svoje *Podnety a návrhy*, kde sa okrem iného píše, že „v tomto osobitnom roku si musíme pomáhať a stretnúť sa s Ježišom v Eucharistii a žiť z neho.“⁵⁷⁰

569 Porov. JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 29.

570 Porov. KONGREGÁCIA PRE BOŽÍ KULT A DISCIPLÍNU SVIATOSTÍ: *Rok Eucharistie – podnety a návrhy*, 45. In: *Liturgia, časopis pre liturgickú obnovu*, roč. XV, č. 1/2005, s. 22 – 55.

Preto sa, bratia a sestry, na našom dnešnom stretnutí modlite za nás kňazov, aby sme v našom kňazskom pôsobení vládali žiť s Kristom a vytrvať *usque ad mortem – až do smrti*.

Benedikt XVI. vo svojom príhovore k farárom Ríma 13. mája 2005 povedal, že náš vzťah k Eucharistii je naším hlavným postojom a našou hlavnou službou – možno povedať **službou lásky**. Preto je naša služba službou Dobrého pastiera, ktorý položí aj život za svoje ovce (porov. *Jn* 10, 14 – 15).⁵⁷¹ Preto, súhlasiac s ním, podložme si tieto slová aj Jánom Pavlom II., ktorý zdôrazňuje, že „*tento aspekt dobre vyjadruje vzťah spoločenstva, ktoré chce Boh s nami vytvoriť a ktoré máme aj my rozvíjať medzi sebou navzájom*.“⁵⁷²

Vzývajme preto spolu bl. prešovského biskupa Pavla Petra Gojdiča a jeho pomocného biskupa bl. Vasiľa Hopka, aby sme sa teda my „*farári*“ v službe lásky vedeli tak rozdávať, ako sa rozdal Ježiš Kristus, keď zomrel za nás na kríži.

Medzi niektorými perspektívami Jána Pavla II. na *Rok Eucharistie*, „*ktoré môžu všetkých usmerniť na osvietené a plodné konanie*“,⁵⁷³ je aj rada pre všetkých farárov, „*ktorí každý deň opakujete slová premenenia a ste svedkami a ohlasovateľmi veľkého zázraku lásky odohrávajúceho sa vo vašich rukách, nechajte sa osloviť milosťou tohto osobitného roka, každodenne slúžiac svätú omšu s takou radosťou a horlivosťou, s akou ste ju slúžili prvýkrát, a radi zotrúvajú pred svätostánkom*.“⁵⁷⁴ Preto na príhovor patróna farárov, sv. Jána Márie Vianneya, ako aj farára sveta bl. Jána XXIII., spoločne prosme, aby nás kňazov v duchovnej správe farnosti neopúšťala horlivosť a radosť v Pánovej službe, ktorú nesmieme pokaziť ani vy, naši veriaci, ba ani my sami! Dovoľte mi tu preto k tomu zacitovať *Omrviný drobného humoru* od Pierra Descouvemonta o dnešnom farárovi:

- Káže viac ako desať minút... nikdy neskončí!
- Ak hovorí o kontemplácii Boha... je v oblakoch!
- Ak sa stará o sociálne problémy... je ľavičiar!
- Ide pracovať do továrne... nemá inú prácu!
- Ak zostáva vo farnosti... je odrezaný od sveta!
- Ak chodí po návštevách... nikdy nie je na fare!
- Ak sobáša i krstí všetkých... vypredáva sviatosti!
- Ak vyžaduje... chce Cirkev čistých!

571 KONGREGÁCIA PRE KLÉRUS: List prefekta kongregácie *K svetovému dňu modlitieb za posvätenie kňazov*, 2005. EUCHARISTIA, KŇAZSTVO A CIRKEVNÉ SPOLOČENSTVO, 2.

572 JÁN PAVOL II.: *Mane nobiscum Domine*, 15.

573 *Tamže*, 10.

574 *Tamže*, 30.

- Ak je s deťmi... je len pre mladých!
- Ak chodí po chorých... má čas na mrhanie a vyhýba sa problémom dneška!
- Ak opravuje kostol... vyhadzuje peniaze von oknom!
- Ak nerobí nič... nechá všetko schátrať!
- Ak spolupracuje s ľuďmi... nechá sa viesť za nos!
- Ak nie... je príliš osobný!
- Ak je príliš veselý... je veľmi prostý, jednoduchého životného štýlu!
- Ak je zamyslený, niekoho nevidí... je nespokojný, vidí iba sám seba!
- Ak je mladý... nemá skúsenosti!
- Ak je starý... mal by ísť do dôchodku!

A preto na záver: Odvahu, drahý pán farár!⁵⁷⁵

Drahí veriaci! Nechajme sa povzbudiť posledným apoštolským listom Jána Pavla II. podpísaným 24. januára 2005: „*Nebojte sa odporu sveta! Ježiš nás uistil: Ja som premohol svet! (Jn 16, 33). Nebojte sa ani svojej slabosti, ani svojej nedokonalosti! Božský Majster povedal: Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta (Mt 28, 20). Šírte Kristovo poslanstvo nádeje, milosti a lásky a udržiujte v tomto pomínutelnom svete stále živú večnú perspektívu neba!*“⁵⁷⁶

5. veľkonočná nedeľa – A

Drahí bratia a sestry!

Každý človek sa skladá z ducha – duše a z tela. Podľa toho teda poznáme telesný život, ale aj duchovný život. A my sa prejavujeme jednak vo svojom telesnom živote, ale aj vo svojom duchovnom živote. Najlepšie by bolo, keby sme sa prejavovali v duchovnom živote v dobrom postoji k telesnému životu.

Povzbudzuje nás k tomu dnešné Božie slovo, ktoré v 1. čítaní zo Skutkov apoštolov hovorí o telesnom živote.

A to tak, aby sa nezanedbávalo Božie slovo, preto apoštoli ustanovili diakonov, ktorí mali pomáhať pri obsluhovaní pri stoloch. Ale v 2. čítaní sv. Peter hovorí, aby sme prinášali duchovné obety, ktoré Pán Ježiš vo sv. evanjeliu špecifikuje: „*to sú skutky, ktoré ja konám.*“

Také skutky konajme! Myslím si, milí bratia a sestry, že dnes sme tu nie preto, aby sme sa povzbudzovali k tomu telesnému životu. Katolícka Cirkev a náboženstvo nám hovorí, aby nebol cieľom nášho života, ale prostriedkom, že by

sme vedeli rozumne a správne zachovávať postoj k telesnému životu. Ale nám ide predovšetkým o duchovný život, teda o duchovné skutky, ktoré máme konať a ktoré nám ako nábožensky založeným ľuďom vyplývajú z nášho svedomia. Každý je tu kvôli tomu, aby sa naučil konať tieto duchovné skutky. Medzi základné duchovné skutky patrí láska a prejav lásky – odpúšťanie. Ježiš Kristus, keď zomieral na kríži, zomieral z lásky a na kríži odpúšťa všetkým, ktorí ho posielajú na kríž. Bola to akoby nutná predohra, predpríprava na jeho slávne zmŕtvychvstanie, ktoré môžeme sláviť zvlášť počas tohto veľkonočného obdobia, ale vlastne každú nedeľu, keď si pripomínáme Ježišovo zmŕtvychvstanie. Preto sa usilujme, aby sme si každú nedeľu obnovovali svoju lásku, aby sme sa každú nedeľu posilňovali v odpúšťaní.

Páter Ubald Paulus Rugirangoga pochádza z Rwandy. Nedávno tam prebiehala veľká genocída, navzájom sa vraždili ľudia medzi sebou. Jedni boli z kmeňa Hutu, druhí z kmeňa Tutsi. Tí prví mali moc a tak začali vraždiť tých druhých, lebo sa chceli očistiť, ako kedysi Hitler chcel všetko očistiť. Svätý Otec Benedikt XVI. povedal na stretnutí mládeže vo Washingtone, že pochádza z krajiny, kde práve jeho detstvo bolo poznačené systémom, ktorý chcel očisťovať bez Boha. Ten systém však padol, ten systém skončil. Nacizmus priniesol len hriech, zlobu, nenávisť. No stále je tu Boží systém, systém Božej lásky. Tak aj páter Ubald, pochádzajúci z kmeňa Tutsi, zhromažďoval na fare ľudí svojho kmeňa. V tom prišli jeho farníci z kmeňa Hutu, ktorým slúžil a hlásal Krista. Tí si zrazu uvedomili, že svojho kňazu predsa zabiť nemôžu. Preto mu dali podmienku: Musíte odísť páter, lebo neručíme za seba, ani za iných, ktorí by mohli prísť z inej farnosti a mohli by vám ublížiť. Nechcel odísť, chcel sa zachovať ako Ježiš – Dobrý pastier, ktorý zostáva pri svojich ovečkách; ako nedávno náš misionár, ktorý neodišiel z nebezpečnej, skúsanej krajiny, napriek tomu, že ho vyzvalo ministerstvo zahraničných vecí. Pátra Ubalda však prišiel osobne vyzdvihnúť jeho biskup a poslal ho preč. Odišiel do Burundi, do Konga, neskôr sa dostal do Francúzska a Rakúska, kde všade hovoril o veľkej nenávisti a vraždení. Hovoril o tom, ako ľudia zabudli byť ľuďmi, žiaľ, zabudli byť aj kresťanmi. Nebol však s touto misiou v Európe spokojný. Hovoril si: ja sa musím vrátiť medzi svojich. Keď sa skončila genocída a občianska vojna v Rwande, vrátil sa naspäť. Prišiel do svojej rodnej dediny, kde mu zabili 84 príslušníkov jeho rodiny: teda všetkých – rodičov, súrodencov, bratrancov, sesternice, strýkov, tety. Z celej rodiny zostal iba sám. Prišiel aj k zhromažďovaciemu tábora, kde boli uväznení obvinení Hutuovia. Medzi nimi bol aj starosta jeho rodnej obce, ktorý keď zbadal svojho rodáka, klakol si pred ním a prosil ho o odpustenie. Páter Ubald hovorí: Vo mne sa všetko búrilo. Ako

575 Porov. DESCOUVEMONT, P.: *Le risposte della fede. Piccola enciclopedia apologetica*. Paoline, Milano: 1992, s. 192.

576 JÁN PAVOL II.: *Rýchly rozvoj. Tým, ktorí sú zodpovední za spoločenské komunikačné prostriedky*, 14. In: *Pápežské listy a Vatikánske dokumenty*. 57, SSV, Trnava: 2005, s. 17.

človek som túžil po pomste. Ved' tento človek mal na svedomí, že mi vyvraždili celú rodinu. Ale ja som kňaz, ja mám hlásať Krista. A Kristus mi hovorí, že mám milovať všetkých, že mám odpúšťať. Išiel som k nemu, nič som mu nepovedal, len som ho objal. Plakali sme spolu a po chvíľke som mu zašepkal do ucha: Odpúšťam ti! Milovaní bratia a sestry, to sú tie duchovné skutky, ktoré máme konať – vedieť milovať ako Kristus, vedieť odpúšťať ako Kristus, aby naozaj v našich rodinách, v našom spoločenstve, vládla radosť z Ježišovho zmŕtvychvstania, teda z lásky, teda radosť z odpúšťania.

Toto želám nám všetkým, milí bratia a sestry, celej našej farnosti, každej rodine, všetkým hnevnikom, aby sa správali ako kresťania, ako ľudia, ktorí majú svedomie, ktorí vedia odpustiť, prepáčiť, žiť skutočne dobre nielen telesný, ale aj duchovný život – a to na prvom mieste, pretože sme Božie deti. Amen.

6. veľkonočná nedeľa – A

Drahí bratia a sestry!

V našom živote ide o dôverné spojenie s Ježišom Kristom.

Tak nám o ňom hovorí aj dnešné sväté evanjelium: „Ja som v Otcovi, vy vo mne a ja vo vás.“

Vzorom tohto nášho spojenie s Pánom Ježišom je tajomné a pritom nerozdielne, nerozlučiteľné spojenie božských osôb Otca, Syna a Ducha Svätého v jednom Bohu, v jednej ustavičnej a večnej láske.

Ak v našom vzťahu s Ježišom Kristom nebude takéto spojenie v láske, tak potom, milí bratia a sestry, ani naše prvoprijímajúce deti nebudú pokračovať v láske ku Kristovi, lebo nebude to spojenie naozaj pevné. Ten, kto nemá spojenie s Kristom, potom nebude túžiť po ňom v modlitbe, v Eucharistii – ako hovorí prikázanie: každú nedeľu a prikázaný sviatok sa zúčastniť na svätej omši; aspoň raz v roku sa vyspovedať a zvlášť vo Veľkonočnom období prijať Sviatosť oltárnu. Kto nebude mať dôveru v spojenie s eucharistickým Kristom, ten potom nebude túžiť, aby prijal sviatosť birmovania, nebude brániť Krista, nebude vedieť, čo prijíma a všetko – hoc by prijal aj sviatosť manželstva, bude preňho len formalita. My chceme dnes prosieť jeden za druhého, každý sám za seba, aby sme naozaj zostávali zjednotení s Ježišom, ako on zostáva zjednotený s Otcom a s Duchom Svätým; tak, ako sme tu zjednotení všetci navzájom jedným krstom, aby sme takto zostávali zjednotení s ustavičnou a večnou Božou láskou.

V časopise *Světlo*, ktorý vychádza v Olomouci, som čítal o dôvernom vzťahu matky a syna. Tento dôverný vzťah sa vytvára už pod srdcom matky, tento

dôverný vzťah vydrží po celý život. Aj matka sv. pátra Pia mala takýto dôverný vzťah k svojmu synovi. Mala ho veľmi rada ako chlapca a ako syna. Keď sa rozhodol, že opustí rodinu a vstúpi do kláštora, so slzami v očiach mu dávala krížik na čelo a povedala mu: Mám ťa veľmi rada. Bude mi smutno za tebou, ale keď chceš zasvätiť svoj život Bohu, prepúšťam ťa. Nikdy ťa neprestanem mať rada, budem s tebou stále spojená. Tieto slová vyriekla matka svätca, keď odchádzal zasvätiť sa Bohu v kláštore, keď sa zriekal svojej rodiny. Tak úzko a dôverne bola s ním spojená, že dokázala urobiť tento krok, prirodzený krok, ako to robíte aj vy, milí bratia a sestry, keď vypevádzate svoje deti do sveta, do školy, ďaleko od domova, alebo do manželstva, keď si zakladajú svoje rodiny, svoj vlastný život. Ale to spojenie – pokrvné, ale aj duchovné, vám zostane a má byť skutočne také, aké ho vidíme v dnešnom evanjeliu, keď nám Pán Ježiš hovorí: Ja som v Otcovi, vy vo mne a ja vo vás.

Modlime sa, milovaní bratia a sestry, aby sme nepretrhli toto spojenie s Pánom Ježišom, naším nebeským Otcom, modlime sa, aby toto spojenie s Ježišom nepretrhli ani naše prvoprijímajúce deti, ktoré sa naň pripravujú. Toto spojenie s Kristom nech nepretrhnú po prijatí sviatosti birmovania ani naši birmovanci, ktorí prijímajú sviatosť kresťanskej dospelosti. Lebo všetci spolu chceme v jednote kráčať za Ježišom. Amen.

Nanebovstúpenie Pána – A

Drahí bratia a sestry!

Úkonom prenesenia sochy zmŕtvychvstalého Krista sme si práve pripomenuli jeho nanebovstúpenie.

Pápež Benedikt XVI. vo svojej encyklike o nádeji *Spe salvi* hovorí, že Evanjelium nie je len informatívne oznámenie o radostnej zvesti, ale že nesie v sebe aj prvok performatívny.⁵⁷⁷

To znamená, že mení život človeka tým, že človek si buduje svoj život s Kristom a má budúcnosť v Ježišovi Kristovi. Všetci sa pripravujeme práve na túto budúcnosť, ktorú si chceme zaslúžiť. On nás vykúpil, teda otvoril nám cestu do neba. Ale otázka spásy je aj otázka našej slobodnej vôle, nášho rozhodnutia, našej spolupráce, ktorú máme vyvinúť v jednote s Ježišom Kristom skrze jeho Cirkev, aby sme tak zacieliili svoj život na večnosť, na večnú odmenu, ktorú nám On všetkým chce dať. Odišiel do neba, aby nám – ako sme to počuli – pripravil miesto. To miesto je tam vyhradené pre nás. Ako hovorí Benedikt XVI., záleží len

577 Porov. BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*, 2.

na tom, či aj my budeme performatívni, teda či budeme schopní zmeniť svoj život⁵⁷⁸ tak, aby sme sa mohli všetci stretnúť v nebeskej vlasti.

V druhom čítaní sme počuli, že túto možnosť dostať sa do neba, prežívať nebeskú, večnú radosť môžeme v jednote s tými, ktorí boli ako kniežatá, ako mocní, silní, ako tí, ktorí boli pánmi. Apoštol Pavol hovorí Efezanom: každý má možnosť vysloviť nielen v tomto, ale aj v budúcom veku meno svojho Boha, môže ho oslavovať, lebo každý má tú šancu naozaj získať budúcnosť. Len musíme zmeniť seba, aby sme si tak zaslúžili tú budúcnosť.

Čítal som o slovinskom arcibiskupovi Vovkovi, ktorý počas komunizmu bol veľmi prenasledovaný. Na všetky jeho vysluhovania sviatostí, predovšetkým sviatostí birmovania, a rôzne požehnania, ktoré robí biskup, chodili príslušníci tajnej polície. Za každú jednu kázeň či homíliu ho predvolávali na bezpečnosť. Tam ho vypočúvali, trápili, psychicky trýznili. Raz sa ich spýtal: Prečo ma nezabijete, keď som taký nepriateľ štátu? Oni mu s výsmechom odpovedali: Nechceme z teba urobiť mučeníka. Vydierali ho tým, že mu hovorili mená kňazov, ktorých budú ničiť, vydierať, zabíjať, ak sa nezmení, ak neprestane byť aktívny pre Cirkev, pre Božie kráľovstvo. Aké to bolo ťažké pre arcibiskupa, keď sa po prepustení z bezpečnosti nevedel dovolať tomu kňazovi, ktorého mu menovali. A často naozaj na druhý deň niektorého z kňazov zatvorili, zabili, alebo jednoducho skompromitovali. Raz, keď cestoval vlakom na vysluhovanie sviatosti birmovania, poštvali niekoľkých ľudí, ktorí po ňom hádzali zapálené kusy handier. Chytila sa mu reverenda. Kričal, volal o pomoc. Nikto z davu, ani zo stanice, ani z vlaku neprišiel arcibiskupovi na pomoc. Obhorela mu tvár, do konca života trpel na následky týchto rôznych týraní, takže keď ho povolal pápež Ján XXIII. na stretnutie do Ríma, prišiel celý ubolený, ale ako hrdina, lebo nedokázal zmeniť svoj život pre niečo ľudské, ale menil svoj život podľa vzoru Ježiša Krista, aby získal odmenu večnej slávy. Keď sa arcibiskup chcel ukloniť pred pápežom, keď mu chcel vzdať úctu, pápež povedal: To ja by som si mal klaknúť a poďakovať Vám za to všetko, čo trpíte pre Krista a pre jeho meno, pretože je to veľký príklad.⁵⁷⁹ Milí bratia a sestry, usilujme sa, aby sme mali stále na pamäti večnú vlasť, ktorú nám všetkým otvára a pripravuje Ježiš Kristus svojím vstúpením do neba, aby sme to miesto, ktoré je tam pripravené pre nás, naozaj získali. Za to sa dnes modlíme, aby sme po tom túžili. Lebo všetci dobre vieme, že v našom živote dospejeme do určitej fázy, zvlášť v zrelom, neskorom

veku, keď nám nebude záležať na tom bohatstve a imaní, ktoré si honobíme, ale bude nám záležať na našej duši a na našej spáse.

Myslime na to už teraz a tešme sa, že sa všetci stretneme v nebi, lebo chceme byť podľa Benedikta XVI. performatívni, teda chceme zmeniť svoj život, chceme ovplyvniť svoju budúcnosť, ktorou je pre nás nebo. Amen.

7. veľkonočná nedeľa – A

Drahí bratia a sestry!

Pýtame sa, či máme niečo robiť pre spásu nášho blížneho?

S odpoveďou nám pomáha pápež Benedikt XVI., ktorý vo svojej encyklike *Spe salvi* o nádeji sveta jednoznačne hovorí, že máme pomáhať druhým, aby boli spasení.

Pápež ďalej vysvetľuje: nikto nežije pre seba, ale žijeme s druhými.⁵⁸⁰ Tak teda nech aj my túžime, aby sme videli Boha naveky vo večnosti, ako to vyjadruje napríklad žalm dnešnej nedele: *O jedno prosím Pána a za tým túžim, aby som mohol bývať v dome Pánovom po všetky dni svojho života.*

Rovnako túto nádej vo večný život nemáme mať iba pre seba, ale aj pre druhých. Teda je našou povinnosťou, milí bratia a sestry, aby sme druhým pomáhali, aby sa dostali do neba, aby boli spasení, aby mali druhí večný život tak, ako túžime po ňom aj my. To musia vyjadrovať aj naše skutky a náš život.⁵⁸¹

Viktória a Jozef Ulmovci z Poľska nerozmýšľali nad tým, či treba pomôcť, alebo či sa vykašľať na dve židovské rodiny počas Druhej svetovej vojny, keď bol pogrom na Židov, ktorí museli najskôr nosiť žlté hviezdy, aby ich vydeľovali zo spoločnosti a potom ich posielali do koncentračných táborov. Títo manželia ukryli na povale svojho domu dve rodiny. Starali sa o nich a z toho, čo mali, rozdeľovali, aby tak pod jednou strechou spoločne vyžilo dvadsaťštyri ľudí. Ktosi ich však prezradil a Nemci ich všetkých zastrelili. Viktória bola v šiestom mesiaci tehotenstva. Nemci zavraždili aj deti. Keď sa pýtal starosta, ktorý tam pribehol, prečo zabili aj deti, už alkoholom podgurážený Nemci a po drancovaní domu, následne aj dvoch židovských domov, odpovedali, že deti zabili preto, aby obec s nimi nemala žiadne starosti. Viktória a Jozef nerozmýšľali nad tým, či treba urobiť alebo či neurobiť dobre, či pomôcť alebo či nie. Vedeli, že riskujú. A predsa, napriek tomu, že ľudsky sa zdá byť táto ich obeta zbytočná, určite im

⁵⁷⁸ Porov. Tamže.

⁵⁷⁹ Porov. Otrin, B. – Štrukelj, A.: *Arcibiskup Vovk – skála v komunistickém Slovinsku*. In: *Světlo, týdeník Matice cyrilometodějské*, roč. XVI., č. 14/ 2008.

⁵⁸⁰ Porov. BENEDIKT XVI.: *Spe salvi*, 48.

⁵⁸¹ Porov. Tamže.

to zaslúžilo večný život, večnú odmenu, ktorú Boh dáva tým, ktorí nemyslia len na seba, ale myslia aj na druhých. V roku 1999 týmto manželom udelil izraelský inštitút Yad Vašem prestížne ocenenie – in memoriam *Spravodlivý medzi národmi*. V roku 2003 začala poľská cirkev beatifikačný proces tejto rodiny, aby boli povýšení na slávu oltára za obeť, ktorú priniesli. A v roku 2004, na pamiatku 60. výročia ich zavraždenia, postavili pomník na mieste, kde bol ich dom, v ktorom ich zavraždili.

Milí bratia a sestry, pamätajte nielen na seba, ale aj na druhých. Ako i my túžime spasiť svoju dušu, teda získať večnú odmenu a prebývať s Bohom naveky, tak to isté doprajme aj našim blíznym, aby túto spásu získali skrze nás aj oni. To je naša úloha. Amen.

Zoslanie Ducha svätého – A

Drahí bratia a sestry!

Dary Ducha svätého, ktoré dostávame, zvykneme nazývať aj charizmy.

Charizma je slovo gréckeho pôvodu a jeho obsahom je nezaslúžený dar, ktorý dostávame od Pána Boha.

Charizmy nikdy nedostávame iba sami pre seba. Dostávame ich preto, aby sme ich vedeli rozdávať aj druhým.

Želal by som si, aby sme v dnešnú nedeľu *Zoslania Ducha svätého*, ktorú slávime v čase príprav na prijatie sviatosti birmovania pre niektorých našich chlapcov a dievčat, spoločne modlili za to, aby si toto birmovanci naozaj uvedomovali. Rovnako verím a dúfam, že si to uvedomujeme aj my.

K tomu by som vás všetkých, no najmä našich mladých chcel povzbudiť svedectvom Luca Greca, trinásťročného talianskeho chlapca, ktorý sa narodil blízko mestečka Lecce. Tento chlapec mal odmalička rád prírodu, more, oblohu. Jeho otec bol pilotom a Luca sám sníval o tom, že tiež raz bude pilotom. On si vo svojich rokoch vedel vážiť Božie dary. V jednej svojej práci si napísal toto: *„Myslel som na to, aký krásny a drahocenný je život pre nás, ktorí sa máme dobre, ale myslel som aj na zlobu tých ľudí, ktorí dnes pokračujú v zabíjaní nevinných a chudobných. Myslel som na všetky tie deti, ktoré už nie sú medzi nami kvôli chorobám alebo niečomu inému. Ak by sa nad tým pozastavili viacerí, bolo by viac lásky a pochopenia medzi ľuďmi a aj oni by sa stali lepšími a ľudskejšími.“* Takto si píše Luca do svojho denníka, takto vzdáva Bohu vďaka za všetko, čo mu dáva. A tie dary, ktoré sám dostal, chce naozaj používať pre druhých, chce ich rozdávať. O tom svedčí aj jeho ďalšia modlitba: *„Otec, ďakujem ti, že si mi dal*

zdravý a krásny život, rodinu, ktorá mi pomáha a ochraňuje ma. Ďakujem ti, že si mi stále nablízku, sleduješ ma a pomáhaš mi ísť cestou dobra a vzdaluješ ma od zla. Ďakujem ti, že si ma naučil milovať všetkých, aj tých, ktorí mi robia zlo. Vďaka za všetko.“ Takto vyjadruje chlapec svoju ochotu myslieť na druhých – keď sa za nich modlí, keď na nich pamätá. Presne v deň, keď mal trinásť rokov, spadol do stotridsať metrov hlbokkej studne. Zakliesnil sa v hĺbke šesťdesiatštyri metrov. Ľudia privolali pomoc speleológa Luigiho Valianiho, ktorý sa rozhodol spustiť sa za ním do veľkej hĺbky a chlapca vytiahnuť von. Podarilo sa mu to, ale Luca bol už vtedy mŕtvy. Milí bratia a sestry, je dôležité, aby sme si vážili dary, ktoré dostávame a aby sme si uvedomovali, že tieto dary nedostávame iba pre seba. Dostávame ich preto, aby sme ich vedeli aj rozdávať. Modlime sa, bratia a sestry, za našich birmovancov, ktorí sa pripravujú na prijatie chariziem – na prijatie darov Ducha svätého, aby si uvedomovali, že sú to dary, ktoré nám dáva Boh, a aby tie dary vedeli rozdávať predovšetkým pre svoje dobro, pre dobro svojich blízkych, ale aj pre dobro celej našej farnosti, ktorá sa chce obnovovať, ktorá chce rásť v sile chariziem Ducha svätého.

Chcem pevne dúfať, milí bratia a sestry, že takto to žijeme aj my všetci, ktorí sme prijali sviatosť birmovania a že všetci rovnakou mierou budeme vďační za dary, ktoré sme dostali a aby sme ich nezabudli ponúkať aj druhým. Amen.

Najsvätejšej Trojice – A

Drahí bratia a sestry!

Rozjímajme o tajomstve Najsvätejšej Trojice.

Rozjímajme o jedinom Bohu v troch osobách, a to v troch dimenziách.

Prvá dimenzia je o tom, čo je nad nami – kto je nad nami. Nad nami mladšími sú starší ľudia, nado mnou je môj šéf, nado mnou je aj môj Boh. Druhá dimenzia je o tom, kto sú tí, ktorí sú okolo mňa: je to môj manželský partner; brat; sestra; moji známi; priatelia; ľudia, ktorých stretávam. Je to aj Ježiš – Boh, ktorý kráča vedľa mňa tak, ako kráčal vedľa emauzských učeníkov po svojom zmŕtvychvstaní. A napokon je tu aj tretia dimenzia – ňou je to, čo je vo mne, čo vychádza z vnútra. To, čo cítim, skadiaľ všetko vychádza. ňou je aj moja sebaláska, ale je to aj moja láska k druhým. Napokon je to aj môj vzťah k Bohu. Keby sme hociktorú dimenziu preferovali v našom živote, bola by to tragédia. Keby bol niekto zahľadený iba do seba, nevšiml by si druhých ani Boha. A keby zase niekto bol taký aktívny, že by sa venoval všetkým okolo seba, určite by zabúdal napríklad na svoje zdravie, alebo by sa zabudol pomodliť aj k Bohu.

A keby niekto myslel len na tú tretiu dimenziu – na to, čo je nado mnou, tak by žil v ustavičnom strachu, lebo by sa bál stretnutia so svojím šéfom, so svojím nadriadeným, alebo by to jednoducho preháňal vo svojom vzťahu k Bohu.

Preto potrebujeme rozjímať o troch dimenziách, ktoré sú súčasťou nášho života. Každá jedna z tých troch dimenzií musí zasahovať a prenikať do môjho života – musí mať vzťah ku mne, k blíznym, ale ide aj o vzťah k Bohu. Iba vtedy pochopíme, čo to znamená, že sme ako veriaci ľudia poznačení tajomstvom trojjediného Boha. Potom budeme toto tajomstvo žiť vo svojom každodennom živote. Pochopili sme to, milí bratia a sestry?

Neuprednostňujeme žiadnu z dimenzií, ale všetky tri nech zohrávajú rovnako dôležitú úlohu v mojom živote tak, ako je jeden Boh a všetky tri osoby v jednom Bohu sú rovnocenné. Tak aj tieto tri dimenzie musia byť v našom živote na jednej a tej istej úrovni. Jeden mních žil svätým životom, zachovával všetky pôsty, modlitby. Sám si hovoril: Aký som úžasný, že to dokážem. Pane Bože, ďakujem ti za to, že som taký dokonalý. Raz išiel na prechádzku a stretol ho iný mních, s ktorým sa dal do reči, ale od ktorého nakoniec utekal, lebo sa s ním nedokázal dohodnúť v takej obyčajnej veci – ktorý smer duchovného života je správny: či ten, ktorý uznáva sám, alebo ten, ktorý uznával on. Neskôr prišla za ním jedna žena, ktorá od neho pýtala pokrm, radu a nocľah. Odpovedal jej: Nemám na teba čas, musím sa venovať svojmu Bohu. Teraz som už mal byť na modlitbách, ty ma len zdržuješ. A nocovať tu nemôžeš! A poslal ju na noc preč. Napokon sa mu vo sne zjavil Boh, ktorý mu hovoril: Aký si ty hlúpy, keď si zahľadený len sám do seba. Nechceš prijať názor toho druhého. Ten mních, ktorého si stretol, bol uznávaný teológ, ktorý si chcel v praxi vyskúšať svoju teóriu a tú učí aj svojich študentov. Tá žena – to som bol ja, prišiel som k tebe a ty si ma tak rýchlo odbil, lebo si nemal na mňa čas. Myslíš si, že žiješ sväto, dokonalo, ale je to len klam. Keď sa tento mních zobudil, hovoril si: Síce som dokonalý, som svätý, ale to sa mi určite nezjavil Boh! Čo by sa Boh zjavoval takému obyčajnému človeku, ako som ja? Boh sa vo sne prihovril predsa svätému Jozefovi, tiež nejakým stredovekým mystikom. Ale mne? Určite to bola len nejaká moja ľudská fantázia, ktorá v noci pracovala na plné obrátky. Taký bol tento mních, ani to neprijal, čo mu chcel vo sne povedať Boh. Milí bratia a sestry! Človek, keď uprednostňuje jednu z tých troch spomínaných dimenzií, môže dopadnúť ako tento mních, ktorý uprednostňoval iba seba, myslel len na seba – len ja robím dobre, len ja mám správny názor, ja som ten naj na tomto svete. Usilujeme sa, aby sme takto nedopadli, ale práve naopak, aby sme pamätali na blízkeho tak, ako pamätáme na seba. Aby sme nezabúdali, že rovnako

mierou chceme pamätať aj na Pána Boha, ktorému nakoniec chceme dať všetko. Ved' on to od nás aj očakáva. Ale nechce to v nejakej prehnanej miere. Ak tak budeme robiť, tak vám garantujem, že sa na nás nebudú pozeráť ako na vyšinutých a hlúpych ľudí, lebo ešte v 21. storočí veríme v Boha. Práve naopak – budeme vzbudzovať obdiv, že dokážeme pamätať na to, čo je v našom živote najdôležitejšie – a tým je môj vzťah k Bohu, ale tým je aj môj vzťah k blížnemu a aj správna miera lásky k sebe samému.

Želám vám, milí bratia a sestry, aby sme to takto všetci spoločne dokázali! Amen.

Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi – A

Milovaní!

Chceme dnes rozjímať o tom, aby sme dokázali nasledovať Pána Ježiša.

On sa za nás obetuje na kríži i na oltári.

Boh poslal na svet svojho jednorodeného Syna, ktorý sa stal jedným z nás. My sme už dnes tí, ktorí pri pohľade na Kristov kríž môžeme vnímať jeho veľkú obeť, ktorú priniesol za odpustenie našich hriechov t. j. za našu spásu.

A pretože sme si toho vedomí – lebo pri každej svätej omši máme pred očami Ježišovu krvavú obeť, ktorú konáme nekrvavým spôsobom – musíme aj my Krista nasledovať tým istým spôsobom. A to tak, že aj my sa budeme usilovať obetovať sa. Táto obeť musí mať konkrétne rozmery a musí sa prejavovať v našom každodennom správaní.

Možno ste aj vy, bratia a sestry, v správach zachytili, že v máji 2008 sa prehnal Mjanmarskom, bývalou Barmou, cyklón Nargis, ktorý zanechal po sebe tisíce mŕtvych a státisíce zranených. Sústrast' poškodenej krajiny vyjadril aj Svätý Otec Benedikt XVI. Lenže vojenská junta, ktorá vládne v tejto krajine, sa nestará o postihnutých. Podľa odhadov anglickej humanitárnej organizácie Oxfam ich môže byť až 1,5 milióna. Ale vládu zaujíma len referendum o ústave, ktoré neodložili, lebo ich vojenskú moc v krajine má legitimizovať. Ba dokonca na zaistenie referenda poslali vojakov, hoci by sa skôr zišli ako pomoc raneným a pri odpratávaní mŕtvych. Tejto krajine totiž hrozí epidémia cholery, týfusu a už sa aj premnožili komáre a muchy, ktoré tieto choroby rozširujú. Humanitárna pomoc sa hrnie z celého sveta, lenže nie všetkým humanitárnym pracovníkom ani z OSN a ani z Caritas Internationalis nebol povolený vstup do krajiny. Okrem toho dve lietadlá plné liekov a jedla štátne úrady zabavili v svoj prospech. A až po troch týždňoch umožnili rozsiahlu humanitárnu pomoc postihnutým. Ježiš

Kristus dal za nás svoj život. Dal za nás všetko. Prečo to človek 21. storočia tiež nedokáže?

Bratia a sestry, nemyslíme len a len na seba, ale ako Kristus dokážme sa obetovať. Amen.

Najsvätejšieho Srdca Ježišovho – A

„Milovaní, milujme sa navzájom.“

Takto nás vyzýva sv. Ján, apoštol v dnešnom druhom čítaní.

A pokračuje: *„Lebo láska je z Boha a každý, kto miluje, narodil sa z Boha a pozná Boha. Kto nemiluje, nepoznal Boha, lebo Boh je láska.“*

Budme vďační za dar lásky, prijímajme ju od Pána Boha v podobe odpustenia našich hriechov aj v prvopiatkovej sv. spovedi a žime tak, aby každý videl, že sa vzájomne milujeme.

Raz prišiel za mnou mladý muž, ktorý mi povedal, že pri sv. spovedi dostal za pokánie vykonať dobrý skutok otcovi. Zdôrazňoval som mu, že ak prijal toto pokánie, musí ho vykonať. Pokračoval: áno ja viem, no na sv. spovedi som bol včera ráno a len čo som prišiel večer domov, medzi otcom a matkou sa strhla veľká hádka, odišiel som do svojej izby, no keď otec mamu začal biť, vyletel som a začal som ich rozbraňovať. Nenávidím ťa, kričal som na neho a on odišiel preč! Vrátil sa nad ráno – opitý a špinavý. S mamou som musel v noci ísť na pohotovosť, kde ju ošetrili. Ako mu mám vykonať dobrý skutok, dôstojný pán? Povedal som mu: viete, akokoľvek sa na vec pozeráte, je to váš otec, stál pri zrode vášho života, musíte mu odpustiť, ako dospelí sa musíte o tom porozprávať a vyvarovať sa hnevu. Lebo Pán Boh od nás očakáva, že sa budeme milovať. Pomodlime sa za to, povzbudzoval som ho: nebojte sa, dokážete to! Asi o týždeň prišiel znova a s vďakou: Premohol som sa, porozprávali sme sa, ba aj poplakali, odpustili sme si. Videl som, že má z toho radosť.

„Milovaní, keď nás Boh tak miluje, aj my sme povinní milovať jeden druhého.“
Amen.

CEZROČNÉ OBDOBIE

2. nedela cez rok – A

Drahomilovaní!

Na začiatku každého stretnutia sa vždy pozdravíme. Ide o základný prejav našej ľudskej komunikácie.

Svedčí o nej aj sv. Pavol v dnešnom druhom čítaní, kde sme počuli úvodné verše zo Začiatku Prvého listu Korinťanom.

Apoštol ho adresuje jednak *„posväteným v Kristovi Ježišovi,“* potom *„povolaným svätým,“* ale *„aj všetkým, čo vzývajú meno nášho Pána Ježiša Krista“* a to *„na každom mieste.“* Vyjadruje v ňom ako povolaný samým Pánom Ježišom nádherné želanie: *„Milosť vám a pokoj od Boha, nášho Otca, i od Pána Ježiša Krista.“* Je to pozdrav tej najvyššej kvality, lebo je Bohom vnuknutý.

Preto ho máme aj ako jednu z troch foriem liturgického pozdravu na začiatku sv. omše, ktorým nás v mene Pána Ježiša Krista a z poverenia Cirkvi oslovuje predsedajúci kňaz. Lebo na každom bohoslužobnom zhromaždení chceme prežívať spoločne jeho pokoj a získavať jeho milosti. To sú veľké Božie dary pre nás, využime ich naplno!

Do kostola prišli na sv. omšu dve susedky, ktoré sa deň predtým pohádali. Vynadali si, pokričali na seba, ba pridalo sa aj zbytočné vyslovenie Božieho mena nadarmo. V kostole tak ako vždy počuli, ako im Cirkev odovzdáva Boží pozdrav; vypočuli si aj celé Božie slovo a potom išli – ako keby sa nič nebolo stalo – na sv. prijímanie. Ako keby sa ich Božia milosť ani len nebola dotkla, lebo cestou z kostola sa pred svojimi kamarátkami ešte aj postážovali, pričom jedna druhú pekne poohovárali. Na seba ani len nepozreli, a keď sa stretli, nepozdravili sa. No večer prišla v dome jednej z nich medzi deťmi roztržka, pobili sa, vznikol krik, hádky a pridali sa aj nadávky. Matka musela robiť policajta. No ako uzmierniť rozzúrené deti? Len tak, že ich oddelila, vyzvala k zmiereniu a odpusteniu. Večer jej to pri spytovaní svedomia znovu došlo na pamäť, no vynorili sa jej aj spomienky na susedku. Pochopila, že aj ony sú so susedkou presne také isté ako aj jej pohnevané deti. A tak pekne na druhý deň zašla k svojej hnevničke, aby mala v duši pokoj a aby obnovila vzájomnú susedskú komunikáciu. Hovorím na to: Vďaka Bohu!

Milovaní! Ľudsky komunikujme medzi sebou a nehnevajme sa na seba. Výrazom toho nech je aj náš vzájomný pozdrav, ktorý si venujeme. Amen.

3. nedeľa cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Významným centrom a dôležitým miestom Izraela, Svätej zeme, je Genezaretské jazero.

Práve tu, v srdci Božieho pôsobenia, si Pán Ježiš volí z rybárov svojich prvých apoštolov.

Evanjelista Matúš ich vymenúva takto: Šimon Peter a jeho brat Ondrej, ktorí spúšťali sieť do mora; Jakub Zebedejov a jeho brat Ján, ktorí si svojím otcom opravovali siete. No keď prišla výzva, hneď zanechali siete, loď i otca a išli za ním, aby sa stali rybármi ľudí. Pre apoštolov to znamenalo odteraz chodiť s Kristom po Galilei, počúvať, ako učí v synagógach a hlása evanjelium o kráľovstve, či byť svedkom ako uzdravuje každý neduh a každú chorobu medzi ľuďmi.

Aby to, čo sa naučili, napokon raz – priamo z Kristovho poverenia – mohli sami konať po celom svete. A ich napodobňovaním to ako apoštoli robme aj my! Aspoň tým, že budeme pravidelne chodiť do kostola, kde sa budeme učiť, ako treba hlásať evanjelium svojím životom.

Tónko nechodil pravidelne do kostola a na vojne sa ešte viac vzdialil od Pána Boha. No do jeho života vstúpila láska k peknej Betke. Tá na rozdiel od neho nielen pravidelne chodila do kostola, ale aj k pravidelnej sv. spovedi. Doma sa vždy spoločne modlili. A tomuto umeniu priučila aj svojho Tónka. Miloval ju a tak privolil, veď v Boha nikdy neprestal veriť a keď ich Pán začal požehnávať – ich láska rástla a mocnела. Tónko postupne uvidel zmysel života viery, podľa ktorej aktívne začal žiť spolu so svojou manželkou Betkou a neskôr i s celou svojou rodinou – a to len vďaka Božej milosti, ktorú sprostredkovane prijal skrze hlásanie svojej Betky.

Bratia a sestry, poďakujme sa dnes pri sv. omši za milosť povolania byť apoštolmi a teda rybármi ľudí. Amen.

4. nedeľa cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Ježišove blahoslavenstvá, ako sme si ich práve vypočuli vo svätom evanjeliu, nie sú lacnou reklamou, s akou sa často stretávame v súčasnom svete.

Je to skutočne dar, ktorý môžeme mať už tu a teraz.

Usilujme sa zachovávať to, k čomu nás Ježiš v blahoslavenstvách vyzýva.

Potom pochopíme, že výhodu z blahoslavenstiev nebudeme mať len my, ale aj všetci, ktorí sú v našom prostredí. Teda aj naše okolie a prostredie bude už tu a teraz požehnané, blahoslavené. Mohli by sme povedať rečou súčasnosti – šťastné a spokojné.

Tak to pociťovali aj ľudia, ktorí sa počas 2. svetovej vojny na východnom Slovensku ako židia hlásili ku gréckokatolíckej cirkvi. Zvlášť k vtedajšiemu prešovskému gréckokatolíckemu biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi, ktorý im vydával falošné potvrdenia, že sú katolíci. On prikázal kňazom, aby krstili Židov. On vo svojom biskupskom úrade a potom v gréckokatolíckom sirotinci ukrýval Židov počas celej 2. svetovej vojny. Robil to preto, lebo vedel, že Židov posielajú nie na nútené práce, ale do plynu v osvienčimskom vyhladzovacom tábore. Túto skutočnosť v súčasnosti ocenilo izraelské múzeum Yad Vashem, ktoré udelilo – dnes už blahoslavenému Pavlovi Petrovi Gojdičovi – prestížnu cenu *Spravodlivý medzi národmi* ako prvému gréckokatolíckemu biskupovi na svete, ktorému záležalo na tom, aby tí, ktorí sú prenasledovaní pre spravodlivosť, boli blahoslavení. On sám musel v závere svojho života, ako to iste dobre poznáme, skúsiť prenasledovanie, väzenie a napokon aj smrť v leopoldovskom väzení, kde hrdinsky dokonal a položil život za Krista a za Cirkev ako mučeník gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Milí bratia a sestry, prosme pri dnešnom stretnutí s Pánom Ježišom, aby sme prijali jeho dobrú radu – buďť blahoslavený! Amen.

5. nedeľa cez rok – A

Bratia a sestry!

Vo svete je stále veľkým problémom hlad.

Už prorok Izaiáš nás nabáda: „*Lám hladnému svoj chlieb.*“

Ide o dôležitú výzvu pre nás, aby sme neboli skúpi a lakomí, sebeckí a zahľadení iba sami na seba. Lebo ako ďalej tvrdí prorok o bedároch a nahých – sú to naši blížni, pred ktorými sa nesmieme skrývať!

Podľa návodu proroka Izaiáša musíme pomôcť odstrániť utláčanie a bezbožnosť, aby sme mali na chlieb pre hladného.

V starom českom filme *Škola základ života* študentovi Benetkovi, vylúčenému pred maturitou, prinesie profesor matematiky Kodousek všetky svoje úspory, aby mohol doštudovať – t.j. dochádzať do susedného mesta. Lebo pri hlasovaní o jeho vylúčení pán profesor zaspal a nehlasoval. A takto to šľachetne napravil.

Bratia a sestry! Budme vždy podľa slov proroka Izaiáša z dnešného prvého čítania spravodliví, lebo každému blížnemu musíme vždy dať to, čo mu patrí! Amen.

6. nedeľa cez rok – A

Bratia a sestry!

Sme slobodné Božie deti.

Preto zaznieva v dnešnom prvom čítaní z Knihy Sirachovho syna: „*Ak chceš, môžeš plniť prikázania.*“

A ďalej pokračuje: „*Je v tvojej moci zostať verným. Boh položil pred teba oheň a vodu, siahni rukou po tom, čo chceš. Pred človekom stojí život a smrť; dostane to, čo si vyvolí!*“

Budme rozumní a správne si dokážme zvoliť dobro, lebo Boh „*nikomu nekáže konať bezbožne, nikomu nedáva súhlas, aby hrešil.*“

V americkom filme *Osudové zlyhanie*, natočenom podľa skutočnej udalosti, vystupuje ako hlavný hrdina agent CIA, ktorý sa profiluje ako katolík – chodí v nedeľu na sv. omšu, modlí sa sv. ruženec, venuje sa rodine. No pritom v robote dá príkaz svojmu pomocníkovi, aby preňho ukradol počítač, ale aj obraz z inej kancelárie. Z obsahu filmu vysvitá, že je sexuálny deviant a služobné tajomstvo za peniaze prezradí ruskej kontrarozviedke, ktorá na jeho popud dá zabiť dvoch amerických agentov. Pán Boh a ani nikto v kostole mu to neprikázal, rozhodol sa k tomu len on sám.

Bratia a sestry! Budme múdri a vždy sa správne rozhodujeme! Amen.

7. nedeľa cez rok – A

Bratia a sestry!

Od každého vychovávateľa sa očakáva, že bude vedieť dobre napomínať.

O tejto úlohe nám hovorí aj prvé čítanie z Knihy Levitikus.

V nej sme čítali, že napomínať znamená vyháňať sa hriechom. Lebo to je veľká prekážka „*celej pospolitosti Izraelových synov*“, ktorí majú byť „*svätí, lebo ja Pán, váš Boh, som svätý.*“

Prijmeme toto napomenutie: Chráňme sa hriechu a budme ako náš Pán. V slovenskom prísloví sa hovorí, že ryba smrdí od hlavy, čo znamená, že hlava, šéf, predstavený v spoločenstve musí byť sám príkladom, ak očakáva, že aj jemu zverení majú byť dobrým príkladom.

Dospelý syn chodil domov stále opitý, nedokázal odolať vplyvu kamarátov, ktorí ho neustále pokúšali a zvädzali na zlé. Keď už nepomáhali prosby a napomínania matky, situáciu vzal na riešenie otec: Počkal si syna pred bránami fabriky, vzal ho autom na cestu, pričom sa mohli porozprávať. Presvedčil ho, že jediným riešením pre neho bude protialkoholické liečenie. Syn súhlasil a tak ho otec priamo naň odviezol. Otec sa neopíjal, no synovi sľúbil, že keď sa domov vráti, ani on už nikdy viac nebude zo solidarity piť. Svoje slová obaja dodržali – a nech im dá Pán, aby v tom predsavzatí aj vydržali!

Bratia a sestry, želám nám, aby sme vždy boli dobrými vychovávateľmi svojim príkladom! Amen.

8. nedeľa cez rok – A

Milovaní bratia a sestry!

V prvom čítaní nám Boh prostredníctvom proroka Izaiáša predkladá úžasnú a hlbokú pravdu.

Ňou je vedomie, že Boh nás nikdy nenechá samých.

On nás nikdy neopustí. On je stále s nami, je stále pri nás. On nezabúda na svoje stvorenstvo, stále sa o nás stará svojou prozreteľnosťou a vedie nás svojím Duchom, aby sme kráčali po jeho cestách.

Z vypovedaného všetci veľmi dobre vieme, že ten, kto zlyháva vo vzťahu k Bohu, som ja – človek, Božie dieťa, ktoré zabúda na Pána Boha a často hreší. A preto si pri dnešnej bohoslužbe vyprosujme lásku – túto božskú čnosť, ktorú potrebuje každý jeden z nás, aby sme Boha ešte viac milovali a aby sme nezabúdali na jeho starostlivosť.

Páter Jozef Kentenich založil v Nemecku tzv. Schönstattske hnutie. Toto hnutie vychádza z myšlienky: *Dilexit Ecclesiam*, čo znamená: *Miluj Cirkev*. Páter hovoril: Prežil som koncentračný tábor, kde jedinou nádejou pre mňa a pre tých, ktorých som tam povzbudzoval, bolo: Musíš milovať Boha, musíš milovať Cirkev. Boh na teba nezabudne a Cirkev ti to stále pripomína. To mi pomohlo k tomu, že som mal vo svojom živote stále nádej. A myslím si – hovoril už po vyslobodení z koncentračného tábora – že jediné dôležité v mojom živote je: Milovať Cirkev, lebo ona mi stále ponúka môjho Boha, ponúka mi lásku. A nijako inak nechcem na túto lásku odpovedať, iba svojou láskou, teda modlitbou, účasťou na bohoslužbách, otvorenosťou k prijímaniu sviatostí, životom podľa evanjelia. Chcem, aby tak robili všetci. Preto na záver stanov, ktoré páter Jozef Kentenich dal tomuto hnutiu k tomu, aby prebúdzať ľudí k väčšej láske ku

Kristovej Cirkvi a cez Cirkev ku Kristovi, napísal: Musíme vzývať Pannu Máriu, nebeskú Matku, aby nám u svojho Syna vyprosila milosť lásky, milosť Božej priazne, milosť Božieho požehnania. Drahí moji bratia a sestry! Pomaly, ale isto – ako to vnímame s vysokoškólakmi, ktorí končia svoj semester skúškami, či s maturantmi, ktorí sa pripravujú na svoju záverečnú maturitnú skúšku, či s našimi ostatnými školákmi, ktorí o mesiac dostanú záverečné vysvedčenie – blížia sa prázdniny. Je väčšie teplo, blížia sa dovolenky. Nebojme sa počas týchto nastávajúcich dní prejaviť svoju lásku ku Kristovi svojou láskou k Cirkvi. Nikde a nikdy nezabúdajme na Ježiša. Usilujme sa aj v čase voľna, dovolenky, prázdnin vždy pamätať na modlitbu, na svätú omšu, pamätať na to, že aj vo svojom voľnom čase chcem zostať v kontakte so svojím Bohom. Nemôžem dať Bohu voľno, nemôžem Pána Boha poslať na prázdniny. Nemôžem Boha hľadať len – ako to niektorí robia – pri prvom svätom prijímaní, pri birmovke a potom nič. Potrebujeme ho zase pri sobáší, alebo pri nejakej smutnej udalosti v rodine – pri pohrebe. Mnohí tvrdia, že stačí stretnúť sa s Bohom, až keď budem zomierať. No nie tak, bratia a sestry! Milujme Krista, milujme Cirkev každý deň, každý týždeň, milujme Boha po všetky dni svojho života. A nezabúdajme naňho, lebo on nezabúda na nás ani v tej najväčšej kríze či v tom najväčšom trápení. Boh je vždy pri mne. Boh ma neopúšťa a stále ma sprevádza svojou ochrannou rukou a svojou pomocou.

Dilexit Ecclesiam, hovorí páter Jozef Kentenich – miluj Cirkev! Toto si zapamätajme a toto uskutočňujme vždy a všade vo svojom živote. Amen.

9. nedeľa cez rok – A

Bratia a sestry!

Keď niečo skončí, zvyčajne sa pýtame: Tak aké to bolo? Ako sme dopadli? Ako sme to zvládli?

Myslím si, že v zmysle dnešnej úvodnej modlitby nie sú tieto otázky na mieste.

V úvodnej modlitbe sa totiž hovorilo, že všetko máme poručiť nekonečnému milosrdenstvu a dúfať, že Boh vždy od nás odvráti všetko škodlivé.

A keď niekedy príde nejaká akcia alebo nejaká úloha, ktorú máme splniť, nestresujeme sa a všetko poručme Pánu Bohu. Musíme veriť, že aj keď sa niečo pokazí, pomýli, má to všetko v tom Božom pláne zmysel a význam. Preto sa naučme, milí bratia a sestry, aby sme dokázali vždy všetko robiť na väčšiu česť a

slávu Božiu. A keď sa skutočne v danom okamihu, úlohe, situácii niečo nepodarí tak, ako sme si to predsavzali, nebudme z toho nešťastní či zúfalí.

Príkladom v tomto nám môže slúžiť aj blahoslavená Mária Gabriela – rehoľná sestra, ktorá ako dvadsaťročná vstupuje do kláštora trapistiek. Keď ju jej predstavená alebo staršia spolusestra upozorňuje na jej nedostatky v rehoľnej formácii, ona povie: Ó, aká som šťastná, aká som vám vďačná, že ma upozorňujete na moje chyby. Keď sa v roku 1938 začína konať *Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov*, mladá novicka si povie: Všetko vo svojom živote obetujem za jednotu kresťanov. Vtedy ešte ani predstavená netuší, že tento systém naberie počas celého 20. storočia trvalú prax. Cirkev sa v januári každý týždeň modlí za jednotu kresťanov. Keď sa sestrička zdôverí predstavenej, že sa chce obetovať za jednotu kresťanov, predstavená povie: Nevieť, či je to dobré alebo zlé, uvidíme, čo z toho bude. Všetko odovzdávame do Božích rúk. Sestra Mária Gabriela predsa svoj sľub často opakuje vo svojich modlitbách – a to, že sa chce úplne a celkom obetovať Bohu za jednotu kresťanov, t. j. odovzdáva sa Bohu. Boh prijme jej obeť a krátko nato jej zistia tuberkulózu, na ktorú potom aj zomiera. Pričom stále opakuje, že všetko chce obetovať Pánu Bohu za jednotu kresťanov. Neskôr sa preskúma jej život a Cirkev si ocení jej obeť, ktorú priniesla, jej úmysel žiť dokonale a sväto v jednote s Pánom, a vyhlási ju za blahoslavenú. Milí moji bratia a sestry, všetko porúčajme Pánu Bohu.

Dôverujme Bohu a želajme si navzájom, milí bratia a sestry, aby v našom konaní a zmýšľaní vynikal práve Boh a Božia prozreteľnosť. Amen.

10. nedeľa cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Chcel by som, aby sme si znovu pripomenuli dnešnú nádhernú úvodnú modlitbu k svätej omši.

V nej sa skrýva veľmi dôležitá pravda, ktorá nám hovorí: Dobrotivý Bože, osvecuj náš rozum a posilňuj našu vôľu, aby sme konali dobré.

Duch Svätý je ten, ktorý má za úlohu osvecovať náš rozum. On je darca rady.

Spolupracujme s milosťou Božou pomáhajúcou, ktorú dostávame nielen prijímaním sviatostí, ale aj prijímaním svätenín a rôznych žehnaní. Ak budeme s ňou spolupracovať, potom naozaj budeme konať dobré a vtedy nám to bude radiť Duch Svätý.

Aj Marta Wiecka dostala takúto radu od Svätého Ducha. Pracovala v nemocnici na Ukrajine. V jednej izbe zomrela pacientka na veľmi nebezpečný a nákazlivý týfus. Písal sa rok 1904. Poverili jedného ošetrovateľa – otca rodiny, aby išiel vydezinfikovať túto izbu. Báľ sa. Čo ak sa nakazí? Táto rehoľná sestra, nedbajúc na nebezpečenstvo, posilnená Božou milosťou sa vtedy rozhodla a išla vydezinfikovať izbu po zomrelej pacientke. Sama sa nakazila nebezpečným vírusom a krátko nato vo veľkej úcte celej nemocnice na chorobu zomrela. Boh jej dal radu. Boh jej dal aj posilu, aby vedela vykonať dobrý skutok. Boh aj po jej smrti konal divy, zázraky, takže k jej hrobu počas celého 20. storočia prichádzali nielen katolíci, ale aj pravoslávni a židia, aby si cez túto ženu, ktorá sa vedela obetovať, k čomu ju pohol Boh, vyprosili Božiu pomoc pre seba a pre svoj život, aby vedeli konať to, čo chce od nich Boh. Pred pár týždňami štátny sekretár Vatikánu, Tarcisio Bertone z poverenia Svätého Otca vyhlásil rehoľnú sestru Martu Wiecku za blahoslavenú.

Milí bratia a sestry, vyprosujeme si, aby aj nás osvecoval Duch Svätý. A nech nás posilňuje Božou milosťou pomáhajúcou, aby sme dobro aj vo svojom živote uskutočňovali. Amen.

11. nedela cez rok – A

Milovaní!

Pán sa o nás ustavične stará!

Ved' „*sme jeho ľud a ovce z jeho stáda*“ – spievali sme v responzóriu.

„*On je náš stvoriteľ a jemu patríme*“ – pokračuje dnešný žalm. On je milosrdný, dobrý, no nadovšetko „*jeho vernosť z pokolenia na pokolenie*“.

Bud'me mu aj my verní! Neutekajme od neho, nevzdáľujme sa mu! Ved' on je dobrý!

Vo filme *Cesta za šťastím*, natočenom podľa skutočného príbehu, sa opisuje príbeh černošskej rodiny – nakoľko otec nevie živiť rodinu, manželka nemá peniaze na platenie nájomného a inkasa – odíde od neho a aj od syna. Muž stratí strechu nad hlavou, je zadlžený; dramatický je okamih, keď ho nevezmú do nocľahárne a on musí s malým chlapcom prenocovať na záchode v metre. No nestráca dôveru, je verným otcom, plný nádeje, že všetko zvládne. A aj zvládol, vyhral konkurz na stabilnú prácu, ba dokonca ako vynikajúci pracovník si sám založil svoju vlastnú firmu. Drahí veriaci! Oplatí sa byť verným, lebo kto v Boha dúfa, toho Boh nesklame!

Vytrvajte v tom! Amen

12. nedela cez rok – A

Milí bratia a sestry!

V roku 1990, keď bol u nás na prvej historickej návšteve pápež Ján Pavol II., na bratislavskom letisku vo Vajnorochoch zazneli jeho slová: „*Nebojte sa!*“ Tieto slová použil pápež z Božieho slova.

Aj v dnešnom evanjeliu niekoľkokrát zaznieva: nebojte sa! Pán Ježiš nás chce skrze ne posilniť a povzbudiť.

O tom sú slová – nebojte sa. Každý môže dúfať v jeho lásku, v jeho pomoc, v jeho ochranu. Preto naozaj s radosťou prijmime do svojho života toto jeho ubezpečenie.

Každý pozná sám seba – akí sme, kto sme, aké máme zmýšľanie, aké máme skutky. Ak by sa tam našlo niečo, čo nie je v zhode s Božou vôľou, dôverujeme, že Pán nám všetko odpustí a zároveň nás aj posilní.

2. júna tohto roku zomrela v Poľsku Agata Morozova. Bola členkou poľskej reprezentácie vo volejbale. V r. 2003 a v r. 2005 získalo družstvo, v ktorom hrala za Poľsko, titul majstra Európy. Dlhšie sa vedelo, že táto žena, ktorá má dcéru Lilianu, má rakovinu. Ale ona to všetko vedela premáhať a prekonávať. Bola v kontakte s kňazom a žila vo vedomí, že všetko, čo robí, robí preto, aby naplnila Božiu vôľu. Bola si vedomá slov, ktoré nám adresuje Pán Ježiš: nebojte sa! Keď zomrela, celé Poľsko si ju uctilo. Ľudia si ju uctili aj pre jej hrdinskú obeť, ktorú priniesla tým, že sa počas jej ťarchavosti radšej miernili všetky rádioterapeutické spôsoby liečenia, len aby sa neublížilo dieťaťu. Ona na následky rastúcej rakoviny krátko po pôrode svojej dcéry zomrela. Nebojte sa! Keby sa čokoľvek s nami dialo či stalo, vedzme, že Boh je stále s nami, on nás nenechá zahynúť, Boh bude stále pri nás.

V tomto duchu, milí bratia a sestry, prosíme Pána, aby nám pomáhal prekonávať náš ľudský strach, že by sme s vierou vedeli znášať náš kríž, ktorý nám Boh položí na plecia. Amen.

13. nedela cez rok – A

Drahí veriaci!

Štvrté Božie prikázanie nás učí: Cti svojho otca a svoju matku!

Čo sa dá povedať aj slovami dnešného evanjelia: „*Kto miluje otca alebo matku viac ako mňa, nie je ma hoden.*“

Z toho nám vyplýva, že rebríček našich ľudských hodnôt je: Pán Boh, blížni: otec, matka, brat, sestra a až potom ja!

Pán Ježiš hovorí: Kto tak robí, nepríde o svoju odmenu!

Sestra darovala svojej vlastnej chorej sestre svoju obličku. Rozhodla sa dobrovoľne a z lásky k Pánu Bohu, že jej dal dar sestry a rodiny. Neváhala, vedela, že sa musí obetovať!

Milovaní! Zachovajme si lásku k Bohu a k svojmu blížnemu ako k sebe samému! Amen.

14. nedela cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Určite ste sa už ocitli v situácii, keď ste sa cítili ponížení, pokorení a to preto, že si z vás niekto nemiestne vystrelil, alebo vám niekto pripomenul nejakú chybu či zlú vlastnosť či nepríjemnú situáciu, v ktorej ste sa ocitli.

Je potrebné, aby sme sa nielen v týchto situáciách cítili pokorní a ponížení, ale aby sme prosili za pokoru a poníženosť, ktorá má byť samozrejmosťou nášho duchovného života.

Veď chceme v živote nasledovať Pána Ježiša, ktorý nám jasne v dnešnom evanjeliu hovorí: „*Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom.*“

Nech sa teda – posilnení slovami z listu sv. apoštola Pavla, ktoré sme počuli v druhom čítaní – vyznačujeme týmito skutkami ducha, aby sme pomocou nich premáhali telesné skutky. Teológia to nazýva ustavičným zápasom tela a ducha, dobra a zla. V tomto zápase nechceme prehrať, pretože sme telesní, ale chceme vyhrať, lebo sme aj duchovné bytosti. V nás má byť rovnováha telesných a duševných síl, lebo ak je niečo v prevahe, častokrát dochádza až k hriechu, dochádza k zlu. Preto sa usilujme, aby sme túžili po pokore a poníženosti a oni nech nám pomáhajú budovať náš seriózny duchovný život.

Ján Mackuliak spomína vo svojom životnom svedectve, že bol alkoholikom, fajčil marihuanu a hašiš. Jeho priatelia – napriek tomu, že to o ňom vedeli – ho

pozvali na stretnutie kresťanskej mládeže. Pozvali ho, lebo bol ich kamarát, spolužiak. Ján hovorí: „*Keď tam vystúpili títo moji spolužiaci a verejne do mikrofónu povedali: teraz sa budeme modliť a prosíme aj vás všetkých – modlite sa za nášho kamaráta Jána; rozplakal som sa ako malý chlapec. Do môjho života vstúpil Ježiš. Ja som ho predtým vnímal, ale v tom okamihu zmenil môj život. Odvtedy už ubehlo päť rokov. Je zo mňa iný človek. Každý sa ma pýta, prečo som sa zmenil a či by som za niečo vymenil Ježiša? Ja odpovedám: nie! I keď ma Ježiš pokoril a uponížil – že tam verejne sa za mňa ktosi modlil a ja som plakal ako malý chlapec, ja som sa rozhodol žiť s ním, žiť podľa neho. I keď som musel klesnúť tak hlboko, že väčšinu mojich dní som bol opitý alebo nafetovaný, hoci som nemal ešte ani osemnásť rokov, ja to všetko priznávam, robím sa takým verejným hriešnikom. Teraz chcem ísť stále cestou Ježiša Krista.*“ Milí moji bratia a sestry, kiež by to tomuto mladému mužovi vydržalo!

No kiež by sme sa aj my všetci nehanbili za svoje chyby, omyly, prešľapy, ktoré páchame a mnohí ľudia o nich vedia, ale nech nám to slúži k pokore a k poníženosti, aby sme vedeli byť iní, aby sme vedeli žiť ako skutoční nasledovníci Ježiša Krista. Amen.

15. nedela cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Pretože sme ľudia z mäsa a kostí, je jasné, že potrebujeme udržať svoj telesný život, teda potrebujeme pokrm a zaň sme Bohu vďační.

V dnešnom responzóriovom žalme počujeme: „*Pane, navštív našu zem a požehnaj jej rastliny.*“

Boh navštevuje našu zem a požehnáva ju tým, čo potrebuje táto zem k tomu, aby vydala svoju úrodu, z ktorej si potom môžeme pripravovať pokrm pre svoj každodenný život. *Pán nám dáva vlahu, rieka je plná vody, ľudom pripravuješ zrnó, staráš sa o zem, zvlažuješ jej brázdy, skypuješ ju dažďami, požehnávaš jej rastliny.*

Skrze toto Božie pôsobenie si môžeme všetci uvedomiť, ako nás má Boh všetkých rád. Preto si nikto nemôže toto Božie požehnanie akýmsi spôsobom uzurpovať len sám pre seba, ale musíme z toho cítiť, že Boh chce, aby sme takýmto podobným ekvivalentným spôsobom vedeli pamätať na svojho blížneho.

Preto je veľmi sympatické, keď čítame v českých katolíckych novinách o tzv. *Misijnej banke úbožiacov*. Túto banku založili manželia Blážiovci. Majú vyše

šesťdesiat rokov a hovoria: keď môže byť krvná banka, môže byť aj banka pre úbožiacov. Do nej zbierajú peniaze – ročne vyzbierajú okolo 1.000.000,- Kč. Tieto peniaze potom každoročne zanesú do africkej Tanzánie. Tam sa dohodli s miestnym biskupom, ktorý im určil najchudobnejšiu oblasť, kde idú tieto peniaze. Pomáhajú miestnym ľuďom kopať studne, aby mali čistú vodu. Každý rok spustia niekoľko metrov kanalizácie, aby sa tam nešírili epidémie a rôzne choroby. Zo zvyšných peňazí sú schopní podporovať niekoľko detí na štúdiách. Myslieť na chudobnejších, biednejších, to je, milí bratia a sestry, základná myšlienka kresťanstva – veď je to napĺňanie toho, čo nám Pán Boh dáva: miluj blížneho ako seba samého. Preto vás, milí bratia a sestry, treba pochváliť a povzbudiť, že aspoň najmenej dvakrát do roka v rámci charitnej zbierky prispievate na chudobnejších a biednejších od nás. Viem, že mnohí z našej farnosti mesačne podporujú svojimi financiami na štúdiách kňazov a rehoľníkov. Je tiež možnosť, a niektorí to tak aj robia, že majú na diaľku adoptované deti, ktoré podporujú finančne, aby v tých chudobnejších častiach sveta mohli byť vyššia životná úroveň. Rozprávali mi známi, že takáto adopcia na diaľku stojí ročne len niekoľko tisíc korún, ale koľko dobra to môže priniesť v ďalekých a chudobných krajinách.

Vždy pamätajte, milí bratia a sestry, na chudobnejších a biednejších. Pamätajte na nich preto, lebo Pán Boh požehnáva aj nás všetkých a chce, aby sme aj my pamätali na ostatných. Amen.

16. nedeľa cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Dobre ste počuli, že: *Nechcete byť nepriateľom, ktorý zasieva kúkol' do dobrej pšenice?*

Prišli sme sem, aby sme sa povzbudili k tomu, že chceme byť tými, ktorí zasievajú dobré semeno.

Lebo chceme, aby z dobrého semena vzišla len dobrá úroda.

Preto prosíme Pána, aby sa každý jeden z nás usiloval vo svojom živote byť dobrým človekom a aby dobrom premáhal zlo. Je potrebné a veľmi dôležité, aby sme to my – veriaci ľudia chápali a hlavne aby sme to uskutočňovali.

Doktor Patrick Theillier hovorí, že ho dobre vychovali jeho rodičia, ktorí svoju výchovu podopreli vierou v Boha a veľkou úctou k Panne Márii. A preto keď bol na vysokej škole, kde sa spoznal aj so svojou manželkou, organizoval kurzy na prehĺbenie viery, rôzne letné tábory, aby sa prehĺbila viera jeho

kamarátov, spolužiakov. Bol si vedomý toho, že je potrebné podprieť dobro, aby sa dobrí ľudia stretávali a šíрили dobro. Dnes je lekárom, má šesť detí, šesťnásť vnúčat. Hovorí, že má dobrú rodinu, dobré manželstvo. Pretože býva blízko svetoznámeho pútného miesta Lurdy, podal si žiadosť, aby mohol pracovať aj v medzinárodnom lekárskom tíme, ktorý skúma lurdské zázraky. Bol prekvapený, keď ho biskup vybral za šéfa tejto medzinárodnej komisie. Hovorí, že jeho hlavnou úlohou je počúvať ľudí. Skúmať a mať veľkú úctu k názoru svojich kolegov. O tom všetkom napísal knihu, na ktorú zareagovala zvlášť medzi prvými jedna moslimská žena, ktorá mala chronický zápal a tá v Lurdoch videla jedinou šancu. Preto tam vycestovala a prosila Pannu Máriu – hoci bola mohamedánka – a okúpala sa v lurdskej vode. Pocítila nielen telesný zázrak, ktorý predostrela medzinárodnej komisii ako mimoriadny úkaz Božej lásky, ale prišla za Patrickom Theillierom, že sa chce stať kresťankou – katolíčkou a prosila ho, aby jej v tom pomohol, aby ju nasmeroval a ukázal jej cestu – čo je duchovný zázrak. Dobrý človek ukazuje vždy iba dobrú cestu a v živote dáva dobrý smer. Doktor Theillier hovorí: nasmeroval som túto ženu na kňaza a dodnes sme dobrí priatelia, telefonujeme si, ona je šťastná, že sa stala katolíčkou a aj ja som šťastný, že mám novú kamarátku.

Milí bratia a sestry, modlime sa spoločne, aby sme všetci, čo sme sa tu dnes zhromaždili, boli dobrými ľuďmi a aby sme boli dobrým Božím ľuďom – dobrou farnosťou. Amen.

17. nedeľa cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Pán Ježiš nám predstavuje, čomu sa podobá nebeské kráľovstvo: kupcovi a sieti.

No nebeské kráľovstvo sa podobá aj hospodárovi, ktorý vynáša zo svojej pokladnice veci nové i staré.

Nežijeme v gete, okolo nás je vo svete nové i staré pekne pospolu. Teológia hovorí o „starom“ – ako minulom, prekonanom, teda aj vo význame nedostatočnom – nakoľko v Starom zákone nedostali možnosť a milosť spoznať Vykupiteľa! A tak sa nebeské kráľovstvo právom prirovnáva k pokladnici, kde je staré i nové uložené spolu. Lebo všetko má svoj zmysel a význam – tak staré ako i nové – Starý i Nový zákon; kresťanstvo nezavrhuje dobu pred Kristom, lebo ona rovnako svedčí o Božom pôsobení a vyvolení.

Preto bol pred päťdesiatimi rokmi na *Druhom vatikánskom koncile* vystavený dekrét, ktorý právom hovorí o úcte k Židom vyznávajúcim Starý zákon, tak ako to vyjadruje i liturgia Veľkého piatku: „*Lebo im prvým sa prihovril Pán*“. Zachovávajme túto líniu Cirkvi aj my!

V jednom českom filme sa židovská baletka – tanečnica s dcérou nemeckého veliteľa natoľko zbliži, že Nemka potom nevie pochopiť toľkú nenávisť Nemcov k tak talentovanej umelkyni. Obraňuje ju, vybavuje jej výhody u svojho otca, nemeckého veliteľa. Stará sa o ňu, nosí jej jedlo, no aj napriek jej ľudskosti židovské dievča napokon zabijú. Film sa končí s tým, že nemecké dievča je v tomto okamihu veľmi zmätená. Bratia a sestry! Možno až príliš sa nám dnes ponúkajú príbehy Židov a Nemcov vo filmoch, v pripomienkach holokaustu a *Druhej svetovej vojny*, čo sa mnohým nepáči, no predovšetkým je to preto, aby sme si vážili jeden druhého!

Vidíme v druhom jeho hodnoty a hlavne to, že pre nebeského hospodára sme všetci pokladom v jeho pokladnici. Amen.

18. nedela cez rok – A

Drahí moji!

Pán Boh sa o nás vždy postará!

Plne mu dôverujeme!

Veď aj v dnešnom evanjeliu nás o tom presvedčil nasýtený zástup. Pán Ježiš nenechal nikoho od seba odísť – každý bol nasýtený na duchu a potom aj na tele!

Pán nám vždy pošle do cesty jednak svoje Slovo, skrze sviatosti a milosti, ale dáva nám i ľudí, ktorí sa o nás starajú telesne. Vám deti, dal k tomu rodičov; vám starí rodičia, budú raz za odmenu vaše deti, ktoré sa vo vašej starobe, chorobe a nemohúcnosti o vás postarajú; no i na nás ostatných Pán nezabúda – veď je tu Cirkev i štát so svojou sociálnou náukou a mnohé rehole, ústavy, sociálne domovy, hospice, domovy dôchodcov, charitné domy, stacionáre sú toho dôkazom.

Pápež Benedikt XVI. vo svojej encyklike *O láske* tvrdí, že každá farnosť – a teda aj tá naša – by mala mať svoje charitné centrú. Tam by mala byť podchytená akákoľvek potreba – nevládných, osamotených, chorých, starých, núdznych – v zmysle slov Pána Ježiša: Núdznych budete mať vždy medzi sebou. Boli si toho vedomé aj štyri reholné sestry, ktoré sa rozhodli venovať sa deťom. Vytvorili pre nich detský domov, kde žijú ako jedna rodina. Deti postupne

slobodne prijímajú z rúk sestier nielen silu a kúzlo domova, jedlo a starostlivosť – čo doma nemali, ale prijímajú z obdivu a vďačnosti aj ich vieru. A tak sa postupne z *Detského domova Potôčik* v Moštenici stalo centrum *Inštitútu Svätej rodiny* diecézneho práva s dnes už tromi domami na Slovensku.

Bratia a sestry! Pamätajte aj my na potreby našich blízkych v prostredí, kde sme a sýtme nielen telo, ale i dušu blízkych – tak ako Kristus v dnešnom evanjeliu. Amen.

19. nedela cez rok – A

Milovaní!

Sv. Klára je znázorňovaná s monštranciou v ruke, čo symbolizuje, že bola adorátorkou Najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.

Pri adorácii musí byť človek s Pánom Bohom sám – tak ako hovorí dnešné Evanjelium, že aj: „*On tam bol sám*.“

Modlitbu nikto nemôže za mňa vykonať. Ja sám si musím splniť svoju povinnosť voči Pánu Bohu, a preto sa ja sám musím s ním pri modlitbe stretnúť a osobne sa musím s ním porozprávať.

Dnešná doba je uponáhľaná a my tvrdíme, že na nič nemáme čas. No na Pána Boha si čas vždy musíme nájsť – a o to viac v tomto čase prázdnin a dovoleník.

V americkom filme „*Kým si po nás príde*“ sa opisujú dvaja starší muži, ktorí sa ocitnú spolu v nemocničnej izbe. Majú rovnakú diagnózu, ale i rovnakú perspektívu – pred sebou iba pár mesiacov života. Rozhodnú sa preto, že si splnia svoje tajné celoživotné želania – lebo už na nič vôbec nemajú čas. A keď zomrie jeden z nich, ten druhý na jeho pohrebe povie, že dni, ktoré spolu strávili, boli najkrajšími dňami jeho života. Milí bratia a sestry, títo dvaja hrdinovia dobre využili svoj čas!

Želám nám všetkým, aby sme vždy mali čas: na Boha, na seba a na svojich blízkych. Amen.

20. nedeľa cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Liturgické čítania dnešnej nedele veľmi zreteľne poukazujú na to, že spása je určená všetkým národom.

Totíž ani „cudzinci“, o ktorých hovorí prorok Izaiáš, ani „pohania“ z Listu Rimanom, a ani kanaánska žena z evanjelia nepatrili k izraelskému národu. Ale Boh povoláva všetkých ku spásu.

Možno je to „zákon schválnosti“, ale v dejinách Starého a Nového zákona boli najviac veľkorysí v odpovedi na Božie volanie práve „cudzinci“ a „pohania“. Prorok Izaiáš odmieta uzavretosť a nedotknuteľnosť židovskej komunity. Poukazuje na to, že všetci tí, čo zachovávajú základné pravidlá a normy, budú môcť s radosťou vstúpiť do domu modlitby. Tým má na mysli, že všetci sú vítaní v Božom dome, pokiaľ budú žiť tak, ako sa páči Bohu. Apoštol Pavol sa v Liste Rimanom obracia na pohanov a hovorí, že spása, ktorú niektorí odmietajú, je pre iných naopak milosťou. Ako keby – naším jazykom – hovoril, že nie každé zlo škodí. Boh dokáže vyťažiť dobro aj zo zdanlivej prehry či porážky. V podobnom duchu treba čítať i pasáž z dnešného evanjelia. Zakaždým, keď sa číta tento úryvok, máme my kňazi problém, ako ospravedlniť Ježišov odmietavý postoj ku kanaánskej žene, keď on sám celé tri roky svojho účinkovania hovoril o milosrdnenstve, o láske k druhým, o trpezlivosti či o preukazovaní služby lásky. Skutočnou príčinou Ježišových ostrých slov bol problematický vzťah, aký existoval medzi kresťanmi, obrátenými zo židovstva, a niekdajšími pohanmi, ktorí prijali vieru v Boha Izraela. Pán Ježiš povedal, že nie je dobré dávať sväté veci psom, resp. „šteňatám“. Týmto prívlastkom označovali Židia pohanov, pretože život toho, kto žije bez Boha, alebo ďaleko od Boha, nemá jasný cieľ, takýto človek žije ako túlavý pes. A v tomto spočíva problém: ako sa správať voči tým, čo voľakedy boli od Boha ďaleko, a zrazu chcú „jesť ten istý chlieb“ ako tí, čo boli vždy Bohu blízko? Práve preto Ježiš hovorí: „Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám“. Neslobodno teda plytvať tým, čo je vzácné, čomu druhí nerozumejú. Avšak na druhej strane to, či niekto môže alebo nemôže prijať určitý dar, nezávisí od toho, akú má ten dotýčny minulosť, z akej sociálnej vrstvy pochádza, akého je náboženstva. Boží dar, viera, nebeské kráľovstvo sú určené pre všetkých, aj pre tých, čo sú inej kultúry, inej rasy, inej národnosti. Dokonca i pre takých, čo by azda žili – slovami Pána Ježiša – ako „psi“. Aj na nich Boh čaká, aby im povedal: „Veľká je tvoja viera!“

Bratia a sestry, nie vždy je pre nás jednoduché počúvať alebo prijať niekoho, kto sa od nás v niečom odlišuje, alebo je nám nepríjemný. Určite tak tomu bolo i pre apoštolov, keď vraveli: „Pošli ju preč, lebo kričí za nami.“ Skúsme si predstaviť, ako sme niekedy dali napríklad nejaký milodar alebo pomohli len preto, aby sme sa čo najrýchlejšie zbavili niekoho, koho prítomnosť nás obťažuje, kto v našom svedomí vyvoláva výčitky.

Dnešné evanjelium poukazuje tiež na ďalší, rovnako dôležitý aspekt, a tým je spôsob, akým sa obraciame k Bohu v našich potrebách. Často sme určite ako tá žena z evanjelia: zdá sa nám, že nás Pán Ježiš prehliada, že má práve iné starosti, hoci my tak úpenlivo prosíme o jeho pomoc. Sú to chvíle, keď je naša viera podrobená skúškam. A mlčanie Boha namiesto toho, aby nás utvrdilo vo viere a dôvere, namiesto toho, aby sme ešte viac dúfali v jeho milosrdnenstvo, nás pohoršuje, a my od Boha odchádzame. A tak si ani nestihneme všimnúť, že on na nás medzitým zhliadol, len ešte čakal na to jediné – na úprimnú vieru, ktorá nekladie podmienky.

„Žena, veľká je tvoja viera!“ Kanaánska žena je vzorom pre každého z nás. My všetci máme jedinečnú príležitosť stať sa ženou trpezlivosti a dôvery. Tieto vlastnosti dodajú tú správnu príchut' nášmu duchovnému životu a premôžu Ježišov zdanlivý chlad a ľahostajnosť.

(PaedDr. ThLic. Marcel Puvák)

21. nedeľa cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Chceme byť vďační Pánovi za to, že je ten, ktorý nás vždy počuje, že je ten, ktorý má na nás všetkých dostatok času a vytvára nám priestor.

Zároveň my, skrze naše modlitby a prosby, si môžeme od neho vyprosiť jeho priazeň, jeho dary a jeho milosti.

V stotridsiatom ôsmom žalme, z ktorého je úryvok dnešného responzóriového žalmu, chceme znovu volať k nášmu Pánovi: „*Chcem ťa oslavovať, Pane, celým svojím srdcom, že si vypočul slová mojich úst.*“ Lebo naozaj len vďaka patrí do úst na to, čo vyviera z nás. Vďaka ti, Pane, za tie dobrodenia, ktoré nám denne dávaš a skrze tieto dary môžeme spoľahlivo a bezpečne kráčať na ceste života do nášho nebeského kráľovstva. Preto akoby žalmista prízvukuje: „*Vždy si ma vyslyšal, keď som ťa vzýval*“ ale zároveň *rozumno* si vo mne odvalu, že nie som sám, Pane, ale na všetko si ty so mnou.

Pán je ten, milí moji bratia a sestry, ktorý nás vždy bude sprevádzať a vždy bude stáť pri nás. Aj keby sme mali pocit, že sme sami, že sme opustení, on je stále s nami. Preto mu naozaj patrí naša úcta, naša vďaka a naša chvála. Veď ako sme vzývali a povzbudzovali sa: skúsme a presvedčme sa, aký dobrý je Pán. Ale za tieto dobrodenie vždy sa usilujme ďakovať!

Boh nás počuje, vzhliada na nás a usiluje sa vyslyšať nás, o tom svedčí aj príklad Aničky Zelíkovej, ktorá ako štrnásťročné dievča začula v nemocnici, keď sa rozprávali zdravotné sestry s lekárom, že museli urobiť interrupciu. Žena to nechcela, ale oni to urobili proti jej vôli. Anička dobre vedela, že je to hriech proti piatemu Božiemu prikázaniu a hneď išla do kostola a tam hovorila: Pane Ježišu, ja chcem priniesť svoj život ako náhradu za tento veľký hriech, za túto urážku! Čo viackrát aj zopakovala. Blížila sa Veľká noc 1938 a práve na Veľký piatok, keď si pripomíname smrť nášho Pána Ježiša Krista, pocítila, že vykašľáva krv. Pán prijal jej prosbu, že chce byť zmiernou obeťou a dal jej ťažkú, nevyliciteľnú chorobu, ktorú ona s radosťou a s úsmevom na tvári znášala. Pretože bola členkou III. rádu karmelitánskej rehole, tak sa priznala matke predstavenej, prečo je stále usmiata, a prečo má takú odvahu v svojej chorobe. V roku 1941 toto moravské dievča odovzdalo svoju dušu Bohu. Pán vypočul jej prosbu. Dnes v Ríme skúmajú jej život, lebo ju majú vyhlásiť za blahoslavenú.

Milí bratia a sestry, obracajme sa aj my s dôverou na Pána. Nech nám vždy záleží na našom vzťahu s ním! Amen.

22. nedela cez rok – A

Bratia a sestry!

Pán Boh hovorí skrze sv. Pavla v dnešnom druhom čítaní jasnou rečou.

A to: „*Nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovou zmysľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, milé a dokonalé.*“

Aby sme to dokázali, musíme sa v zmysle dnešného sv. Evanjelia zaprieť: „*Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.*“ Každému, kto tak urobí, je Pán ochotný odplatiť.

Verme tomu! „*Veď, čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Alebo za čo vymení človek svoju dušu?!*“ Božia vôľa musí byť v našom živote na prvom mieste. Usilujme sa o to!

Nakoľko už na základnej škole bol trend – ak dievča nemá chlapca – je to čudné, usilovala som sa ho mať aj ja – píše do časopisu mladé dievča! A tak som začala spoznávať chuť bozkov. Potom som sa s mojím chlapcom rozišla, no opäť

sme sa dali dokopy, zblížili sme sa aj telesne. No popri tom som chodila na sv. spoveď a pristupovala k sv. prijímaniu. Prenasledovali ma výčitky svedomia. Na *Púti radosti* vo Vysokej nad Uhom som sa rozhodla ukončiť môj hriešny vzťah. Rozhodla som sa pre čistý život, uvedomila som si, že musím budovať vzťah s Pánom Bohom. A ja mám teraz pokojné svedomie a úprimnú radosť, príklad Aničky Kolesárovej ma v tom veľmi posilňuje.

Bratia a sestry! Modlime sa za blahorečenie Aničky Kolesárovej – nech tento vzor čistoty a rastu v hodnotách pomáha nám všetkým udržať si svoj celoživotný kresťanský smer. Amen.

23. nedela cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Určite ste si aj vy v *Katolíckych novinách* prečítali veľmi zaujímavé heslo blahoslaveného pápeža Jána XXIII.: *Radšej by som chcel chváliť, ako napomínať!*

Vždy je jednoduchšie niekoho pochváliť a naozaj je ťažké napomínať. Lenže úloha vychovávateľov je vedieť múdro a rozumne napomínať chyby, hriechy, omyly a nedostatky.

Ak by sme to tak, milí bratia a sestry, nerobili, potom načo by sme boli vychovávateľmi, predstavenými, načo by ste boli rodičmi, na čom by bol založený systém v našom svete? Ten je postavený na láske – ako nám to dnes krásne hovorí apoštol Pavol v liste Rimanom v druhom čítaní: „*Naplnením zákona je láska. Láska nerobí zle blížnemu.*“

Každý, kto napomína, musí sa učiť napomínať dobre, teda chcem tomu druhému dobre a robím to preto, lebo je to zákon. A chcem, aby každý, kto sa prehreší proti zákonu, bol napomenutý. Beda tomu, kto by bol ticho, keď sa niekto prehreší proti zákonu! Keď niekto koná zlo, treba ho upozorniť a povedať mu, že robí zlo! Nech sa spamätá a napraví.

V televízii bol uvedený zaujímavý dokumentárny film o tragédii detí v ruskom Beslane. Teroristi tam vtrhli do kina, kde bolo množstvo ľudí s deťmi. Vyše tristo ich zavraždili. Niektoré deti prežili. Teraz, s odstupom času bol vedený rozhovor s týmito deťmi, ako vnímajú onú tragédiu. Jedno dievčatko hovorilo: *Stále si kreslím teroristov, vystrihujem ich a potom ich pálim zo zloby a nenávisti za všetko, čo urobili.* Milí bratia a sestry, ak by sme nevedeli prijať napomenutie k láske, teda k odpúšťaniu, tak by sme sa tu vzájomne vyzabíjali. Jednoducho by sa spustil obyčajný zákon akcie a reakcie. Človek musí vedieť prijať Božie napomenutia aj v podobe tragédie, katastrofy, či v podobe niečoho

ťažkého a nesmie si potom preto zatvrdiť svoje srdce. Nemôže si povedať – ja budem taký istý, budem robiť to isté. To by nebolo správne a múdre, nebolo by to naplnenie zákona láskou, ale bolo by to dokazovanie zla blížnemu. A to by bolo niečo nízke, hlúpe a nerozumné. V závere televízneho dokumentu zazneli aj slová jedného chlapca z Beslanu, ktorý hovoril: *Teraz, keď sa hrám s kamarátmi a ublížime si, viem im odpustiť, nebijem sa toľko. Po tom nepríjemnom zážitku, po tej zlej skúsenosti usilujem sa viacej žiť lásku.* Milí bratia a sestry, tento chlapec pochopil, čo to znamená Božie napomenutie. Ako je to so mnou? Ako viem prijímať Božie napomenutie ja? Ako viem prijímať ľudské napomenutie svojho rodiča, staršieho, svojho predstaveného? Tak ako sme spievali v responzóriovom žalme, že si zatvrdzujem svoje srdce?

Modlime sa: Pane, daj, aby som počúval tvoj hlas a nezatvrdzoval si svoje srdce, ale aby som bol vďačný za každé dobré napomenutie, za každé výstražné znamenie, ktoré dostávam tak od teba, svojho Boha, ako aj od svojho blížneho. Lebo chcem vo svojom živote konať len dobro. Lebo naplnením zákona je láska. Amen.

24. nedeľa cez rok – A

Bratia a sestry!

Hneď v prvom čítaní sme počuli o odpornom správaní človeka.

A to je vtedy, keď sme plní hnevu a nenávisti.

Kniha Sirachovho syna hovorí: „*Len hriešnik sa ich pridŕža*“. Pre nás, ktorí nechceme byť takí, platí: „*Pamätaj na svoj koniec a zanechaj nenávisť... neprechovávaj hnev voči blížnemu... povznies sa nad urážku*.“

Dokážeme to? Toľko je okolo nás ľudskej zloby! Kresťana charakterizuje láska, nie hnev a nenávisť, lebo „*ak človek prechováva hnev proti blížnemu, ako môže žiadať uzdravenie od Boha? Nemá súciti s človekom sebe podobným a odprosuje za svoje hriechy? Prechováva v sebe hnev, hoci sám je iba smrteľným človekom; a žiada odpustenie od Boha? Kto potom bude prosiť za jeho hriechy?*“ – počuli sme v prvom čítaní.

Vo filme *Napola* syn ujde z domu do fašistickej školy, myslí si, že v nej bude len boxovať – bol totiž na to veľmi talentovaný. No v škole videl aj zlobu a nenávisť, zvlášť jedného veliteľa voči svojmu synovi, ktorý nechcel zabíjať ruských utečencov. A tak chlapec, nechtiac sa podrobiť mašinérii zla, hnevu a nenávisti, spáchal pred očami celého ročníka samovraždu. Vtedy hlavný hrdina pochopil, že voči zlu sa musí postaviť a vzdať sa svojho milovaného

boxu. Preto na protest na zápase sa nechal zbiť, neboxoval – za čo ho zo školy vyhodili a on sa musel vrátiť domov, kde odprosila otca a matku.

Bratia a sestry! Budme vždy plní lásky! To je naša cesta! Amen.

25. nedeľa cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Pán Ježiš si volá robotníkov do svojej vinice. Každému prisľubuje spravodlivú odmenu.

A preto je nepochopiteľné, keď niektorí šomrú na tých, čo pracovali len hodinu a dostali toľko, koľko tí, čo pracovali celý deň – pričom všetci boli dojednaní za jeden denár. No pozabudli na to.

Niektorí teológovia hovoria, že Kristus sľubuje sám seba – to je ten jeden denár. A teda každému dáva spravodlivo toľko, koľko mu patrí. Preto vôbec nie je na mieste ono šomranie, ale mala by nastať spokojnosť s tým, čo sa dojednali.

Milí bratia a sestry, my všetci sme povolaní na prácu do Pánovej vinice. Aj nám Pán sľubuje sám seba, to je tá naša spravodlivá odmena. Pamätajme na to, že On keď nám sľubuje denár, sľubuje nám sám seba, teda svoje dary, svoje milosti, svoju lásku, svoje milosrdenstvo. Nebojme sa, že by chcel niekoho ukrátiť. Práve naopak, chce nám dať to, čo je pre náš život najpodstatnejšie, a to je On sám. Všetko ostatné je vedľajšie.

Dolores Harthová bola vo svojej dobe slávna americká herečka, ktorá hrala v mnohých filmoch, naposledy so slávnym gitaristom Elvisom Preslym. Napriek tomu si jedného dňa zavolała svojho šoféra a dala sa odviezť pred dvere kláštora. Rozlúčila sa a nikdy už z tohto kláštora neodišla. Keď za ňou potom prichádzali jej priatelia a známi zo šoubiznisu a pýtali sa jej, prečo to urobila, ona odpovedala: *Ja som prišla k prameňu všetkej slávy a všetkého bohatstva. A tým je pre mňa Ježiš, tým je pre mňa môj zasvätený život v reholi, v kláštore. Ja vidím, že toto je to najdôležitejšie a najpodstatnejšie, čo je pre mňa pripravené.* Milí bratia a sestry, táto rehoľná sestra je dnes predstavenou tohto kláštora. Dodnes si ju veľmi vážia a je v komisii na výber prestížnych ocenení americkej filmovej akadémie – Oskarov. Pozývajú si túto bývalú herečku, dnes matku predstavenú, aby vyberala tých, ktorí majú byť ocenení tým najprestížnejším americkým filmovým ocenením. To preto, lebo ona kladie dôraz na to podstatné, nie na to vedľajšie. Tí robotníci, ktorí v dnešnom evanjeliu šomrali, pozerali na to vedľajšie: my pracujeme od deviatej, iní pracovali od dvanástej, iní od tretej, a dostali sme len toľko, koľko dostali tí, čo pracovali iba jednu hodinu. A pritom

zabudli, že dostali to, čo mali dohodnuté; že dostali to isté, čo aj tí druhí. Lebo to je to spravodlivé.

Boh vie komu a čo má dať. Nikoho neukracuje. Nebojme sa a dôverujme mu, veď on je naozaj spravodlivý a vždy nám dá toľko, koľko on vo svojej Božej spravodlivosti uzná za múdre, dobré a správne - teda vždy každému dá celý deň, každému toľko, koľko si zaslúži. Amen.

26. nedeľa cez rok – A

Milovaní!

Každý vychovávateľ je rád, ak sa jeho napomínaný zverenec napraví a začne lepší život.

Túžba po tom je vyjadrená aj v dnešnom starozákonnom čítaní z Knihy proroka Ezechiela: „*Ak sa bezbožný odvráti od svojej bezbožnosti, ktorú páchal, a koná podľa práva a spravodlivosti, zachráni si život.*“

Lebo ak nie, tak „*zomrie pre nepravosť, ktorú páchal*“. Teda bude mu raz pripočítané, že sa nechcel napraviť, zmeniť a zostal vo svojej chybe a omyle – čo je človeku vždy len na škodu!

Ako hovorí responzóriový dvadsiaty piaty žalm dnešnej nedele: Pán len „*pokorných vedie k správne konaniu*“.

Vo filme *Dvanásť podmienok k dedičstvu* starý otec prostredníctvom nahrávky pred smrťou vychováva svojho vnuka – nabáda ho rôznymi úlohami k zmene života, zmýšľania a teda k pravým hodnotám. Chlapec sa najskôr prieči, vzpiera. Spočiatku mu ide len o získanie dedičstva – veľkých peňazí, no nakoniec pochopí, že život je o úplne niečom inom. Zistí to na základe priateľstva s dievčatkou chorým na smrť, ktorému najskôr zaplatí účty v nemocnici, potom s jej matkou sprevádza dievča v posledných okamihoch jej života. A po jej smrti chce dať postaviť nemocnicu pomenovanú jej menom. A tak prirodzene dospeje k tomu, že mu napokon právnicki odovzdajú posledný dedkov dar: niekoľkomiliardový majetok, ktorý získa – no už nie pre svoju márnivosť, ale pre opravdivo a zmysluplne prežívaný život.

Bratia a sestry! Buďme vďační za každé jedno napomenutie a dokážme sa nad ním vždy zamyslieť, prípadne sa podľa neho zmeňme k lepšiemu. Amen.

27. nedeľa cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Je veľmi dôležité, aby sme počúvali Božie slovo a aby sme ho vo svojom živote aj uskutočňovali.

Božie slovo nám káže – ako sme to počuli v dnešnom druhom čítaní z Listu Pavla apoštola Filipanom – robiť iba to, čo je pravdivé, čo je cudné, čo je spravodlivé, mravne čisté, čo je milé, čo má dobrú povesť, čo je čnostné a chválitebné. Teda, povedané jednou vetou: Božie slovo nám odporúča konať dobro.

Ten, kto sa o to bude usilovať, bude mať čisté svedomie, nebude mať problém, že pracuje vo vinici a vezme si to, s čím pracuje. Nebude mať žiadne zabijácke chůtky, ako pracovníci vo vinici v dnešnom evanjeliu – keď videli syna majiteľa vinice, povedali si: ***Zabime ho a jeho dedičstvo bude naše.*** Nie! Ten, kto počúva Božie slovo a prenáša ho do svojho života, ten sa usiluje, aby skutočne konal a robil len dobre.

A preto je, milí moji bratia a sestry, veľmi potrebné a dôležité, aby sme čítali Božie slovo a aby sme sa mu usilovali rozumieť. Že by sme ho prijímali a aby sme sa usilovali uskutočňovať ho vo svojom živote.

Talianska televízia Rai *Uno* vysielala v roku 2008 týždenný cyklus *Noc a deň s Bibliou*. Vyše 1500 osobností z celého sveta čítalo na pokračovanie zo Svätého písma v priamom prenose talianskej televízie. Medzi inými to boli: slávny taliansky futbalista Kaká, veľký hráč Juventusu Turín Nicola Legrotttaglie, držiteľ Oscara za film *Život* je krásny Roberto Benigni, nevidomý tenorista Andrea Bocelli, či pápež Benedikt XVI a vatikánsky štátny sekretár kardinál Tarcisio Bertone. Všetci si totiž uvedomovali – a to nie len preto, aby sa pretŕčali pred talianskou štátnou televíziou – aké je dôležité Božie slovo v živote človeka. Milí moji bratia a sestry! V nedeľu by sme mali aj my mať viac času, ako cez týždeň, a preto každú nedeľu, okrem toho, že sa zúčastníme na svätej omši a prežívame oddych a pokoj v rodinnom kruhu alebo so svojimi priateľmi na návštevách, mali by sme si vziať do ruky aj knihu Svätého písma a mali by sme si z nej čítať. Odporúčam, aby sme začali čítať Listy sv. Pavla. Lebo nedávno bol jubilejný Rok sv. Pavla, uplynulo totiž už dvetisíc rokov od narodenia veľkého apoštola národov, ktorý nás aj dnes poučá, keď hovorí: ***Robte to, čo ste sa naučili, prijali, počuli a videli na mne a Boh pokoja bude s vami.***

Ten, kto číta Bibliu, kto sa ju usiluje pochopiť, kto ju žije, bude mať naozaj vo svojom živote pokoj. A ten vám, milí bratia a sestry, želim aj v tento nedeľný deň. Amen.

28. nedel'a cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Všetci si pred seba stanovujeme nejaký cieľ, ktorý sa usilujeme aj dosiahnuť.

Rovnako aj cirkev stavia pred náš duchovný zrak cieľ a ním je spása.

Je to naše kresťanské úsilie v tomto živote, aby sme spasili svoju dušu. Teda aby sme za tento pozemský život dosiahli radosť večného Božieho kráľovstva.

O tomto našom úsilí hovorí dnešné prvé čítanie z Knihy proroka Izaiáša: „*On je Pán, v ktorého sme dúfali. Jasajme a radujme sa z jeho spásy.*“ On je náš Boh, on nás spasí. Teda s dôverou sa mu môžeme úplne odovzdať v tomto pozemskom živote, aby sme tak mohli získať spásu – večný život. Ten chceme priat' nielen sami sebe, ale môžeme ho vyprosovať aj niekomu z nášho okolia – blízkeho či drahému, alebo aj vzdialenému.

Alžbeta a Félix Leuserovci uzavreli manželstvo. Félix sa považoval za ateistu, Alžbeta bola praktizujúcou katolíčkou. Félix stále pozýval svoju manželku na návštevu k svojim priateľom – ateistom, voľnomyšlienkarom, ktorí hovorili o tom, ako je dobre žiť bez Boha, bez Cirkvi, bez náboženstva. Alžbeta voči tomu nič nenamietala. Manžel jej dal slobodu – že môže chodiť do kostola a môže sa aj modliť, len jemu nesmie o tom nič hovoriť. Alžbeta napokon ťažko ochorela a po dvadsiatich piatich rokoch manželstva zomrela a Félix, keďže nemali deti, zostal sám. Keď po manželkinej smrti preberal jej osobné veci, našiel v písacom stole denník. A v tom denníku si Alžbeta napísala, že za svojho manžela obetuje všetky svoje modlitby, sväté omše a sväté prijímania. Ba dokonca aj tú ťažkú chorobu, ktorou trpela v závere svojho života, obetovala zaňho. Félix si vtedy uvedomil, ako veľmi ho milovala, a že túžila, aby aj on spolu s ňou vyznával jedného a pravého Boha. To ho dojalo a zlomilo. Uvedomil si, že z lásky a na pamiatku svojej manželky musí urobiť to, o čo ho prosila a za čo sa modlila. Lebo jej posledné zápisky v denníku boli: *Neželám si nič iné, drahý môj, len to, aby si po zvyšné dni svojho života chválil a velebil nášho Pána.* Félix sa potom nielenže dal pokrstiť, ale prijal aj ďalšie sviatosti. A hoci vtedy mal už niečo cez päťdesiat rokov, rozhodol sa vstúpiť do kláštora, kde sa pripravil ku kňazstvu a prežil v reholi a kňazskej službe ešte dvadsaťsedem rokov svojho života. Zomrel v roku 1955 a jeho spolubratia našli medzi jeho súkromnými vecami na jeho izbe len breviár a ruženec.

Milí moji bratia a sestry! Nebeská hostina – ako ju nazýva dnešné evanjelium – je pre dobrých ako aj pre zlých, teda pre všetkých, ktorí sa chcú

spasiť a ktorí chcú pomôcť k spásu aj niekomu zo svojich blízkych a drahých. Modlime sa o ňu: Pane, spas ma a daj spásu aj tým, na ktorých mi záleží! Amen.

29. nedel'a cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Každý bedlivý pozorovateľ ľudských dejín môže vidieť, že tak ako v živej prírode, aj v ľudských dejinách existuje zákonitosť. Pritom si veľmi dobre uvedomujeme, že žiaden Kýros, žiaden Napoleon, žiaden Hitler, Stalin či iný ľudský vládca nie sú konečnými pánmi dejín. Za akýmkoľvek ľudským pôsobením nachádzame ešte jedného, omnoho väčšieho činiteľa – Ducha Svätého, ktorý aj neveriacich vladárov, ba i ľudí so zlými zámermi, používa ako nástroje pre svoje plány, a obracia ich činy k iným výsledkom, než oni zamýšľali.

Pánom dejín je Boh.

V dnešnom prvom čítaní prorok Izaiáš prichádza so svojím posolstvom: Boh je a zostáva jediným Pánom. Okrem neho niet iného Boha. Izaiáš je poslom radosti. Nie je však iba ľúbezným rečníkom. Spravidla nie je také ťažké, aby sme si túto skutočnosť uvedomili. Veď, koľko násilníkov skončilo ako obeť násilia?! Koľko režimov, vybudovaných na klamstve aj stroskotalo? Koľko zlých ľudí sa udusilo vo vlastnej zlobe? Koľko tajných zločinov vyšlo postupne najavo? – A koľko zlých zámerov napokon Božia Prozreteľnosť obrátila na dobrý koniec, inak, než zamýšľali tí, čo tieto zlé zámary pripravovali? Aj Cirkev, putujúca dejinami, sa mnohokrát dostala do podobných situácií. Koľkokrát sa už zdalo, že ju azda Boh opustil? Avšak hovorí sa, že Božie mlyny melú pomaly, ale isto. Kto je ten Kýros, o ktorom dnešné prvé čítanie hovorí? Bol to pôvodne perzský vládca, ktorý sa usiloval zbaviť závislosti od madiánskej ríše. V roku 539 pred naším letopočtom víťazne vtrhol do Babylonu a tým sa stal neobmedzeným vládcom tejto svetovej ríše. Dejiny o ňom rozprávajú s uznaním, ako o rozumnom, vzdelanom a tolerantnom kráľovi. Slová adresované Kýrovi sú však v skutočnosti určené židovským vyhnancom. Kýros bol pohan, a asi ťažko poznal Boha Izraela. To však nie je dôležité. On Boha nepozná, ale Boh pozná jeho. Pozná ho a zaraďuje do svojej služby, do veľkého divadla ľudských dejín. Počujme ešte raz slová 1. čítania: „*Toto hovorí Pán o svojom pomazanom, Kýrovi: Vzal som ho za pravú ruku, aby som mu podrobil národy, zohol pred ním chrčty kráľov a otvoril pred ním brány; nijaká brána neostane zavretá. Pre môjho služobníka Jakuba a pre Izraela, môjho vyvoleného, zavolať som ťa po mene; vyznačil som ťa, a ty si ma nepoznal. Ja som Pán, iného niet; okrem mňa nieta Boha. Opásal som ťa, aj keď si ma nepoznal, aby všetci od východu slnka až po*

západ vedeli, že okrem mňa niet iného. Ja som Pán a nik iný.“ Keď Boh vyviedol izraelský národ z egyptského otroctva, vyvolil si Izraelitu – Mojžiša. Aby vyslobodil Židov z babylonského zajatia, volí si pohana. Je to slobodná Božia voľba. Boh môže dosiahnuť svoj cieľ aj s pomocou tých, ktorí ho nepoznajú, alebo dokonca popierajú. A vieme, že v roku 538, teda rok po Kýrovom víťazstve, sa Židia naozaj vrátili z Babylonu do svojej vlasti. Z Kýrovho poverenia bol opäť postavený jeruzalemský chrám. Čo vyzeralo nemožné, stáva sa realitou. Boh dokázal aj zlo premeniť na dobro. Z úst farizejov sme v dnešnom úryvku z evanjelia podľa Matúša počuli otázku: má správny Izraelita platiť daň? Má slúžiť cisárovi? Na inom mieste Písmo Pán Ježiš pripomína, že „nemôžno slúžiť dvom pánom“. Máme si azda tieto jeho slová vykladať ako rozpor medzi svetom a kresťanstvom? Farizeji si to totiž takto vykladali: daň cisárovi platiť nemôžeme, lebo tým by sme ho uznali ako Pána, a Pánom je predsa jedine Boh. Ak to Ježiš neuzná, je to bezbožník a má medzi ľuďmi „po chlebe“, o to sa mu postaráme. A ak to naopak uzná, je proti štátu, navádza ľudí, aby neplatili dane – a ktorý štát by to trpel? Tým by si tiež podpíliť konár. Pán Ježiš odhalil veľmi ľahko masku farizejov: „*Ukážte mi daňový peniaz!*“ Než im došlo, že ich nacytal, každý siahol do vrečka a – pozrime sa – všetci tieto „bezbožné“ peniaze s vyobrazením cisára mali! Ved' keď išlo o obchodovanie, boli im veľmi užitočné. A tak tu farizeji zrazu stoja odhalení vo svojej pretvárke a falošnej morálnosti: na obchodovanie majú jedno svedomie, jednu morálku; v chráme iné svedomie, iná morálka. Ale pozor, máme dvoch pánov – cisára a Boha. Každý si žiada svoje – cisár to, čo je cisárovo, a Boh to, čo je Božie.

Každý kresťan, drahí bratia a sestry, žije v dvoch svetoch. Bývame tu na zemi a viažu nás povinnosti voči vlasti. Popritom však máme ešte iný domov, ten nebeský. Aj tam musíme plniť svoje povinnosti. V tejto súvislosti je dobre pripomenúť, čo je poslaním štátu. Slúžiť – a dobre si zapíšme do pamäti, že *štát nemá právo panovať, ale má slúžiť*. Slúžiť jednotlivcovi a rodinám; slúžiť tým, že pre všetkých zaistí chlieb, zdravotnícku starostlivosť, vzdelanie, bezpečnosť... To sú jeho úlohy. Keď toto koná, koná to, k čomu ho určil Boh. Kresťania v dejinách štát vždy rešpektovali. Štát má mať vo veriacich ľuďoch svojich najlepších občanov:

- Kresťan dokáže pre svoju vlasť poctivo pracovať, aj keď nad sebou nemá drábov a kontrolórov. Má nad sebou svedomie.
- Kresťan dokáže dobre žiť – alebo sa usiluje dobre žiť – pretože má pred sebou Božie Desatoro.

- Štát má v kresťanoch spoľahlivých a obetavých ľudí. Ved' si len spomeňte, ako sa zachovali v minulosti naši národní buditelia, napr. Ján Palárik, ktorý na obranu slovenského národa nastavil svoj chrbát! Keď sa po 2. svetovej vojne vrátil z koncentračného tábora pražský arcibiskup, neskorší kardinál Josef Beran, udelil mu prezident Beneš vyznamenanie, a pritom dodal: „*Vy kňazi ste sa počas vojny správali znamenite!*“ Áno, veriaci človek si štát váži, a to, čo mu má dať, mu aj dáva.

Patrí sa teda platiť daň cisárovi, alebo nie? Táto otázka bola veľmi aktuálna v Ježišovej dobe, ale rovnako živá je aj dnes. Čo majú odpovedať kresťania v Južnej Afrike, kde sú peniaze nástrojom utlačovania chudobných bohatými? Čo majú povedať kresťania v Spojených štátoch amerických? Platiť dane vláde, ktorá utráca peniaze na výrobu jadrových zbraní a iných prostriedkov, ktoré ničia ľudský život a sú teda v rozpore s Božím kráľovstvom? „*Dajte teda, čo je cisárovo, cisárovi, a čo je Božie, Bohu.*“ Táto odpoveď nám, bratia a sestry, otvára úplne nové horizonty. Dávajte Bohu, čo je Božie. A čo je Božie? Čo je stvorené na Boží obraz? Každý ľudský život, každá tvár je stvorená na Boží obraz, a tak každá táto ľudská tvár, každý ľudský život si zaslúži našu lásku! To je daň, akú máme zaplatiť Bohu: naša láska. Dokiaľ budú na svete deti a utečenci, ktoré budú umierať od hladu; chorí, ktorým nikto nepomáha; chudobní, ktorí nemajú na to, aby si zaplatili školu či nemocnicu, nemôžeme zostať v pokoji. Naše modlitby k Bohu nebudú dokonalé, ak nezaplatíme Pánovi svoju daň – lásku a pomoc všetkým ľuďom bez rozdielu.

Dnes je, bratia a sestry, aj misijná nedeľa. Azda iba Pán Boh vie, koľko ľudí doslova poslúchlo Ježišovu výzvu: „*Id'te do celého sveta a učte všetky národy.*“ Koľko ľudí opustilo všetko – vlasť, majetok, rodičov, súrodencov – aby sa vydali v ústrety dobrodružstvu, ktoré mnohým prinieslo starosti, nepochopenie, či dokonca smrť. Koľkých takýchto odvážlivcov, čo sa vydali do hustých pralesov, medzi infikované obyvateľstvo či do päťdesiatstupňovej horúčavy, svet napriek tomu odsúdil, nerozumie im, kritizuje ich a podceňuje?! Cirkv' vždy cítila zodpovednosť za všetkých ľudí. Kto pochopil Ježišove slová, tomu nemôže byť ľahostajný osud druhých ľudí. Misie nie sú záležitosťou pápeža, biskupov a kňazov. Je to vec celej Cirkvi, je to vec každého z nás. Svätý Otec v posolstve na misijnú nedeľu píše: „*Byť misionárom znamená skloniť sa ako dobrý Samaritán k potrebám všetkých, najmä tých najchudobnejších a najpotrebnejších, pretože ten, kto miluje Kristovým srdcom, nehľadá vlastný prospech, ale iba Otcovu slávu a dobro blížneho.*“ Pri dnešnej svätej omši, bratia a sestry, vykonáme zbierku na

misie. Naše modlitby, utrpenie, finančné dary, skutky lásky i pomocná ruka sú veľmi potrebné a naozaj premieňajú svet.

Vložme toto všetko do Ježišových rúk a podporme aj tento rok z lásky k nemu všetkých núdznych. Prispejme k tomu, aby sa životodarné posolstvo evanjelia dostalo ku všetkým ľuďom sveta. Sám Svätý Otec nás k tomu vyzýva a spolieha sa na nás. V jeho mene, a v mene všetkých chudobných detí, ale aj v mene misionárov, vám za vašu lásku patrí úprimná vďaka. Amen.

(PaedDr. ThLic. Marcel Puvák)

30. nedeľa cez rok – A

Milí bratia a sestry!

Často zabúdame na Pána Boha.

A preto sa nám sám pripomína v dnešnom sv. evanjeliu, kde zdôrazňuje hlavné prikázanie: milovať budeš Boha, milovať budeš blížneho ako seba samého.

V roku 1846 sa zjavila Panna Mária dvom deťom v La Sallete vo Francúzsku. Počas celého zjavenia Panna Mária plakala a zdôrazňovala deťom, aby odovzdali posolstvo celému svetu o tom, ako jej je veľmi ľúto, že svet nemiluje Boha, pretože ľudia znesväcujú nedeľu a neustále hrešením zneuctujú Božie meno. Panna Mária si v závere stretnutia dala hlavu do dlaní a tak plakala, pričom hovorila, aké je to veľmi ťažké udržať trestajúcu pravicu svojho Syna. Zdôraznila: *Neustále musím za vás orodovať. Tak milujem všetkých ľudí a záleží mi na nich, že musím za nich stále prosiť u môjho Syna.*

Bratia sa sestry, je veľmi potrebné, aby sme sa obnovili v láske k Pánu Bohu, aby sme nezabúdali na hlavné prikázanie lásky k Bohu a lásky k blížnemu. Je to potrebné a dôležité. Modlime sa, aby naše stretnutia – zvlášť v nedeľu tu v chráme – prinášali ovocie v každodennom živote.

V českom filme *Je treba zabiť Sekala* sa opisuje dedina, kde všetci chodia do kostola, okrem jedného – Sekala. Ten žije zvláštnym životom, všetkým nadáva, so všetkými je povadený, pije alkohol, neustále má okolo seba ženy a hreší s nimi. Tyranizuje všetkých ostatných sedliakov, v ktorých nakoniec skrsne myšlienka: tohto človeka treba zabiť. Ovocím nášho nedeľného stretávania nesmie byť hriech – nielen hriech proti blížnemu, ale ani hriech proti Bohu.

Preto sa musíme aj pri dnešnej svätej omši spoločne spojiť v jednom úmysle: Pane, daj aby sme ťa milovali; Pane, daj, aby sme zachovávali tvoje hlavné prikázanie lásky k blížnemu ako k sebe samému. Amen.

31. nedeľa cez rok – A

Milovaní!

„*Len jeden je váš Otec*“ – povedal Pán Ježiš zástupom i svojim učeníkom.

Pritom myslel na svojho nebeského Otca.

Nebojte sa, otcovia, tieto Kristove slová nie sú proti vám, lebo keby ste mali pred sebou dnešný text Evanjelia podľa Matúša, 23. kapitolu, 1. – 12. verš, tak by ste si ešte raz mohli prečítať jeho slová: „*Ani Otcom nevolajte nikoho na zemi*“ a zároveň by ste zistili, že slovo Otec je napísané s veľkým písmenom „O“.

Z vypovedaného je tak isté, že Pán Ježiš hovorí len a len o jedinom a pravom nebeskom Otcovi, teda neuráža pozemských otcov, pričom tu myslíme a píšeme „otcovia“ s malým písmenom „o“.

„*Synček, zomrel by som za teba, keby som mohol. Chlapec sa čoskoro s väčšou námahou usmieva: Ale to ja, tatko, zomieram za teba.*“ Takto sa rozprával otec so svojím synom Tonkom, ktorý mal rakovinu – v bruchu mu našli nebezpečný lymfóm. Lekári mu ho nedokázali vyliečiť. No chlapec ako rytier všetko s vierou trpezlivo znášal. Predčasne ho kňaz vzal na prvé sv. prijímanie a pred smrťou prijal ešte aj sviatosť birmovania. Svoje utrpenie denne obetoval Pánu Ježišovi. Svojím rodičom hovorieval: „*Mamka, ocko, nebojím sa zomierania, len sa bojím, že budete plakať.*“ Napokon Tonko zomrel, na pohrebnú svätú omšu prišlo mnoho ľudí, lebo chceli poďakovať Pánu Bohu za jeho krásnu dušu.

Bratia a sestry! Robme svojím životom radosť našim otcom, ale aj tomu nebeskému Otcovi. Amen.

32. nedeľa cez rok – A

Drahí bratia a sestry!

Dnešné Božie slovo nás nesmierne potešuje!

Ved' v 1. čítaní nás Kniha múdrostí optimisticky naladuje: „*Múdrost' žiari a nevädne.*“

Ba čo viac: „*Ona sama obchádza a hľadá tých, čo sú jej hodni, priateľsky sa im ukazuje na cestách a pri každom premýšľaní sa stretáva s nimi.*“ Múdrost' totiž je vrchol rozumnosti a „*kto kvôli nej bdie, rýchlo nadobudne istotu.*“ Múdrost' je totiž daná len tým, „*čo sú jej hodni.*“

Som – podľa Knihy múdrostí – múdrym? Milujem ju? Hľadám ju? Dychtím po nej?

Prežívala som psychickú krízu a bola som pred zrútením – tvrdí žena. Bála som sa, že si ublížim. Pomohla mi modlitba mojej matky. Pociťala som, že Boh mi pomáha a dáva mi nádej. S mamou som začala denne chodiť do kostola na sv. omše a pomocou Božieho slova som začala veriť. Boh ma uzdravil a oslobodil ma. Viem, že život nie je prechádzkou ružovou záhradou, ale tamtá skúsenosť ma naučila, že Pán Boh môže všetko uzdraviť a všetko môže premeniť na dobré. Všetko závisí od neho, on nás nikdy nesklame.

Bratia a sestry! Múdrost' nám priateľsky ukazuje cestu. Pri každom prežívaní situácií nášho života sa stretávajme len s ňou! Amen.

33. nedela cez rok – A

Milovaní!

Svätý apoštol Pavol napísal Solúnčanom, že nežijú vo tme, ale sú synmi svetla a dňa.

A preto sa usilujme uvedomiť si to spolu s nimi, že „*nepatríme noci ani tme. Nespíme teda ako ostatní, ale bdejme a bud'me triezvi!*“

Apoštol, ako sme počuli v prečítanom úryvku, mal na mysli, že „*Pánov deň príde ako zlodej v noci.*“

Naň musíme byť pripravení tak, že budeme znásobovať svoje talenty, ako sme to povzbudivo počuli v evanjeliu.

V čísle 91 časopisu *Immaculata* z roku 2007 sa píše o Archibaldovi Josephovi Croninovi, lekárovi a spisovateľovi, ktorý si spomína, že na začiatku jeho medicínskej kariéry urobila na neho veľký dojem jedna zdravotná sestra, ktorá každý deň navštevovala chudobnú štvrť a poskytovala tam ľuďom pomoc. Bolo jej okolo päťdesiat. Vyzerala obyčajne, ale jej svetlé oči rozjasňovali celú tvár. Keď sme mali ťažký prípad v nemocnici, tvrdí Cronin, môj nedostatok skúseností nachádzal u nej oporu. Stačilo, aby len zašepkala slovo povzbudenie a hneď som sa cítil istejší. Pri službe druhým nemyslela na seba. A jej neúnavný elán, trpezlivosť, miernosť a vnútorný pokoj pomáhal všetkým pacientom. No pritom mala taký ťažký život, nezarábala mnoho peňazí, hoci v nemocnici pracovala už dvadsať rokov. Hovoril som jej, že by si zaslúžila podstatne vyšší plat. Odpovedala mi: Pán doktor, stačí, že Boh vidí moje skutky, ostatné pre mňa nie je dôležité. Bratia a sestry! Táto žena sa skutkami svojho poctivého kresťanského života triezvo pripravovala na príchod Pánovho dňa.

A čo my, brat, sestra? Konajme dobré skutky a ukážme svetlu, že nepatríme ani noci, ba ani tme, ale len svetlu a dňu! Amen.

34. nedela cez rok – Krista Kráľa – A

Drahé spolusestry a milovaní spolubratia!

Básnik Auden povedal, že buď sme v Božích rukách, alebo nie sme nikde.

Ten, kto je v Božích rukách, koná skutky Božieho milosrdenstva.

Za čo si vyslúžime sedieť v nebi po Božej pravici: „*Pod'te, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta.*“

Lebo „*čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.*“

5. číslo časopisu *Don Bosco dnes* z roku 2006 opisuje, ako prišli v noci na faru parížskej farnosti sv. Terézie Ježišovej poprosiť farára Don Chameropsa, aby išiel zaopatriť ťažko chorého muža. Obliekol sa a nechal sa k nemu odviezť autom. Keď k nemu prišiel a vyspovedal ho, chceli tí, čo kňaza priviedli, vedieť, z čoho sa spovedal. Ba dokonca na kňaza vytiahli zbraň a vyhrážali sa mu, že ho zabijú, ak im to neprezradí. No kňaz povedal, že ho viaže spovedné tajomstvo a ak má zomrieť, tak by si chcel naposledy odslúžiť sv. omšu. Umožnili mu to s tým, že potom ho zabijú. Po záverečnom požehnaní sa prítomní kňazovi kajúčne priznali, že sú herci a z neho si urobili nemiestny žart. Lebo uzavreli stávkku, že kňaz o polnoci nepôjde k chorému a potom verili, že ak na neho namieria zbraň, prezradí spovedné tajomstvo. No nestalo sa tak, prerátali sa! Ba dokonca jedna novinárka, ktorá bola toho všetkého svedkom a dovtedy tvrdila, že kňaz zradí, no jeho rozhodnom geste sa v tú chvíľu rozhodla zanechať svoj dovtedajší život a neskôr odišla pracovať do lazaretu pre malomocných na Ďaleký východ. Hľa, aké je dôležité pre Božie kráľovstvo konať skutky milosrdenstva!

Pomocou nich môžeme iným ukázať cestu, ako treba byť v dnešnom svete spravodliví, lebo len tí pôjdu do večného života. Amen.

SLÁVNOSTI A SVIATKY PÁNA A SVÄTÝCH

Sviatok Obetovania Pána – A
2. februára

Bratia a sestry!

V evanjeliu podľa sv. Lukáša sme počuli, že „*všetko mužského rodu, čo otvára lono matky, bude zasvätené Pánovi.*“

To bol dôvod, prečo sa Panna Mária a sv. Jozef rozhodli ísť do Jeruzalema, „*aby obetovali, ako káže Pánov zákon, pár hrdličiek alebo dva holúbky*“ ako obeť vďaky za narodenie Ježiša.

„*A keď rodičia prinášali dieťa Ježiša, aby splnili, čo o ňom predpisoval zákon, vzal ho aj*“ Simeon, spravodlivý a nábožný človek očakávajúci potechu Izraela, naplnený Duchom Svätým „*do svojho náručia a velebil Boha.*“

Spolu s ním prednesme aj my, drahí bratia a sestry, náš chválospev Pánu Bohu s vďačnosťou za dar života.

Kardinál José Savaraia Martin vo svojej homílii na 82. svetový deň misií – v nedeľu 19. októbra 2008, pri blahorečení rodičov sv. Terézie Ježišovej, Célie a Ľudovíta Martinových, ďakoval aj za svojich rodičov: Chcel by som, aby sme spoločne ďakovali Bohu, že nás skrze manželskú lásku našich rodičov stvoril a urobil nás kresťanmi. Lebo je to veľkolepé prijať život, ale pre nás je ešte zázračnejšie, že nás rodičia priviedli do Cirkvi, ktorá jediná môže z ľudí urobiť sviatosťou krstu kresťanov. Nikto sa nemôže stať kresťanom sám od seba. A preto sú bl. manželia Célia a Ľudovít darom pre všetkých manželov a rodičov. Lebo ako služobníci lásky a života devätnásť rokov žili v láske, úcte a harmónii šťastia zachovávajúc manželský sľub vernosti a nerozlučiteľnosti v plodnosti lásky tak v skúškach, ako i v zdraví a v chorobe. Pričom Pánovi dali mnoho detí, medzi ktorými obdivujeme predovšetkým Teréziu, majstrovské dielo Božej milosti, ale tiež majstrovské dielo rodičovskej lásky k životu a deťom.

Bratia a sestry, na záver sa spolu modlime s kardinálom Martinom: Blahoslavený Ľudovít a blahoslavená Célia, orodujte za nás u Boha! Prosím vás: Milujte nás, považujte nás za svoje deti, milujte celú Cirkev, zvlášť naše rodiny a ich deti. Amen

Slávnosť sv. Jozefa, ženícha Panny Márie – A
19. marca

Milí bratia a sestry!

V roku 1989 napísal pápež Ján Pavol II. apoštolskú exhortáciu, ktorej dal názov *Redemptoris Custos – Strážca Vykupiteľa*.

A v nej hovorí o otcovstve sv. Jozefa.

Odvodzuje ho od materstva Panny Márie, lebo ako sme počuli aj vo svätom evanjeliu – Panna Mária bola Jozefovou manželkou. Aj keď Jozef nebol prirodzeným otcom Ježiša Krista – Mária ho počala z Ducha Svätého, predsa Jozef pred svetom plní úlohu otca, pretože splní to, čo mu hovorí anjel Pánov vo sne: porodi Syna a ty mu dáš meno Ježiš. To bola úloha židovského otca, aby dal meno svojmu novonarodenému dieťaťu. Jozef tejto autority nebol zbavený. Chopí sa tejto úlohy, ako mu prikazuje Pánov anjel. A sv. Jozef je chápaný pred svetom ako otec Ježiša Krista. Panna Mária sa spolu so sv. Jozefom usilujú starať o Ježiša, ktorý neskôr, keď vyrastie a začne hlásať evanjelium, o sebe vyhlási, že je Boh. A dokonca bude tvrdiť, že Boh je láska. Teda sv. Jozef a Panna Mária sa starajú o Večnú Božiu Lásku.

A toto je, milí bratia a sestry, dôležitou úlohou aj pre každého jedného z nás. Máme sa usilovať, aby sme v našom spoločenstve, či už v tom ľudskom – v rodine, manželstve, ale aj v našom cirkevnom spoločenstve, teda v Božej rodine, zachovávali a chránili lásku. Nedovoľme, že by sa do nášho spoločenstva dostalo zlo, teda že by sa do nášho spoločenstva dostal hriech.

V *Katolíckych novinách* v roku 2008 sme milí bratia a sestry čítali o žene, ktorá píše, že v päťdesiatych rokoch bolo pre ňu veľmi ťažké presvedčiť manžela, aby išiel na spoločnú svätú spoveď a potom s celou rodinou na sväté prijímanie. Keď sa jej to konečne podarilo a už čakali v kostole, že pôjdu na svätú spoveď, tesne predtým, ako mal manžel vstúpiť do spovednice, pred všetkými ľuďmi sa ustúpil a povedal svojej manželke: Nech sa páči, dávam ti prednosť. Dobré som pochopila, píše žena, že manžel odíde preč. A tak sa aj stalo, keď som vyšla zo spovednice, už tam nebol. Znovu ma oklamal a znovu nešiel na svätú spoveď. Ale po svätej spovedi sa vonku pred kostolom stalo niečo zvláštne. Náš syn sa rozplakal. S plačom sa pýtal, aké to zasa budú sviatky, keď nepôjdeme všetci spolu na sväté prijímanie. A vtedy to môjho manžela zlomilo. Otočil sa, vrátil sa do kostola, vyspovedal sa a my sme na sviatky išli celá rodina pri svätej omši na sväté prijímanie. Milí bratia a sestry, tento muž pochopil, že je dôležité chrániť si lásku svojho syna.

Prosme sv. Jozefa, patróna a ochrancu Cirkvi – a teda každej rodiny, ale aj jeho manželku Pannu Máriu, aby nám vyprosili u svojho božského Syna Ježiša Krista, aby sme mali vždy na pamäti: že chceme chrániť lásku, ktorá je medzi nami. Amen.

Slávnosť Zvestovania Pána – A

25. marca

Drahí bratia a sestry!

„Svätá Mária, nauč nás nádeji!“

Tak volá pápež Benedikt XVI. v modlitbe, ktorú uverejňuje v závere svojej encykliky *O kresťanskej nádeji*.

Ďalej v nej zdôrazňuje, že aj starozákonný Simeon a prorokyňa Anna žili v nádeji v Boha, ktorý má poslať vykúpenie Izraela, pretože dobre poznali sväté písma. S nádejou prisľúbenia Boha bola dobre oboznámená aj starozákonná deva Mária. A teda keď k nej prichádza anjelské posolstvo: „*Počneš a porodíš Syna*“, Mária si s nádejou uvedomuje, že práve ona bola vyvolená, aby túto nádej priniesla celému svetu. Aby túto dôležitú úlohu dokázala splniť, anjel ju posilňuje: „*Neboj sa, Mária!*“

Bratia a sestry, Mária sa takýmto spôsobom stala, ako to zdôrazňuje pápež Benedikt XVI. vo svojej encyklike, matkou nádeje pre všetkých ľudí. A keď sa na ňu aj my obraciame, aj pre nás platia slová anjelovho povzbudení: Neboj sa! Ja som s tebou a budem ti pomáhať – hovorí nám Boh, aby sme vedeli splniť úlohu, ktorú máme pred sebou. Preto sa s dôverou a nádejou obraciame skrze Pannu Máriu na Ježiša, lebo On je cieľ našej nádeje.

Takúto nádej si vyprosieval aj Miguel, chlapec zo španielskeho mesta Zaragoza, ktorému cez nohu prešiel ťažko naložený voz. Nohu mal úplne rozmliaždenú a hoci ho jeho strýko okamžite previezol do špeciálnej nemocnice, aká vtedy v roku 1637 vôbec mohla byť, nohu mu museli amputovať. Miguel zostal mrzákom a pretože nebol schopným vykonávať žiadnu robotu, španielske kráľovstvo mu priznalo, že môže byť oficiálnym žobrákom, aby si takýmto spôsobom mohol zarábať na každodenný chlieb. A tak každý deň chodil na ranné bohoslužby do chrámu *Panny Márie del Pilar* v Zaragoze. Tam si často vzal olej z lampy, ktorá ustavične horela pri milostivej soche Panny Márie a s tým olejom si natieral pahýl amputovanej nohy. A potom sa postavil k bráne a žobral. Raz večer si unavený ľahol do spálne svojich rodičov a tvrdo zaspal. Keď tam neskôr vošla jeho matka s úžasom zistila, že v izbe, kde leží jej syn, je veľmi

príjemná, silná vôňa a potom zbadala, že chlapcovi dorástla amputovaná noha. Neverila tomu, preto zavolať svojho manžela a všetkých ľudí. Zbehla sa celá farnosť a všetko vyšetrovala biskupská komisia, lebo všetci chceli potvrdiť, že sa stal zázrak. Chlapec potom o všetkom porozprával, s akou dôverou sa modlil k Pannu Márii a ako ju prosil o pomoc v jeho ťažkom súžení žobráka bez nohy. Biskupská komisia nakoniec potvrdila, že ide o zázrak Panny Márie. Sám španielsky kráľ si predvolal chlapca a pred celým nastúpeným dvorom a prítomnými diplomatmi sa poklonil, kľakol si na kolená pred Miguelom, na ktorom sa prejavila Božia milosť. Boh na príhovor Panny Márie splnil chlapcovi nádej, ktorú vkladal v svojho Boha skrze príhovor Panny Márie. Tento zázrak bol oficiálne uznaný a Miguel Juan sa stal služobníkom v tomto chráme, kde sa celý život odvdáčoval za to, že mu bola prejavená taká veľká Božia milosť.

Milí bratia a sestry, aj my máme rôzne ťažkosti a problémy? S nádejou a dôverou sa obráťme na Pána Boha, že chceme plniť len jeho vôľu ako Panna Mária. Boží služobník pápež Ján Pavol II. vstúpil 22. apríla 1990 na slovenskú pôdu a medzi prvými slovami, ktoré nám vtedy adresoval, boli slová: Nebojte sa! Nech nás teda táto dôvera a slová nebojte sa, sprevádzajú vždy v našom živote pri plnení Božej vôle. Amen.

Slávnosť Narodenia sv. Jána Krstiteľa – A

24. júna

Na omšu na vigíliu

Drahí v kristovi!

„**Ja som s Tebou a budem Ťa chrániť**“, ubezpečil dnes Pán proroka Jeremiáša potom, ako sa vzpíeral byť ohlasovateľom Božieho slova. Pred Bohom sa nedá ujsť, bratia a sestry, ako sa o to usiloval napr. prorok Jonáš, ktorý pred službou proroka uteká do Taršíšu, no Boh ho prenasleduje, zachraňuje a druhýkrát ho posiela, aby šiel ohlasovať zmenu zmysľania Ninivčanov.

Prorok Jeremiáš je poslušný hneď od začiatku. Uveril Bohu, že keď mu dáva poslanie, dostane aj silu, tak ako ho o tom uistuje Pán. „**Hľa, svoje slová vkladám do tvojich úst. Pozri, dnes ti dávam moc nad národmi a kráľovstvami, aby si vytrhával a rúcal, ničil a pustošil, budoval a sadiť.**“

Boh sa stará o svoj vyvolený ľud. Boh sa stará o svojich verných. V dejinách to robí skrze zmluvu s Noemom, prostredníctvom praotcov Abraháma, Izáka a Jakuba, skrze Mojžiša, Jozueho, prostredníctvom sudcov, kráľov a prorokov.

Najväčším v rade prorokov je Ján Krstiteľ, ktorého vigliu narodenia dnes slávime. Vrcholom zmluvy Boha s človekom je príchod Ježiša Krista. Jemu predchádza príchod Jána Krstiteľa - bezprostredného ohlasovateľa Božej spásy. Spolu s nebeskou matkou Máriou je Ján Krstiteľ jediný svätý, v prípade ktorého si nepripomínáme len deň jeho smrti, ale i deň jeho narodenia. Veľkosť tohto svätého muža spočíva paradoxne v jeho malosti. Spočíva v jeho uvedomení si svojho skutočného poslania. Ján Krstiteľ mal veľa možností vyniknúť, mal veľa možností prijať pocty, ktoré mu už za života pripisovali, keďže ho pokladali za Mesiáša, pretože robil veľké divy. Stačilo povedať, „áno som to ja“. A Ján Krstiteľ by mal postarať o svoju prítomnosť i budúcnosť. Ľudia by ho oslavovali, nosili ho na rukách. Ale on napriek tomu nenaskočil na túto lákavú ponuku. **„Ja vás krstím vodou, no prichádza mocnejší, ako som ja. Ja nie som hodný rozviazať mu remienok na obuvi.“**

Aká veľká pokora, aké veľké sebaopoznanie. A to je, bratia a sestry tiež odkaz pre nás. Aby sme poznali sami seba, aby sme dokázali priznať druhým, to čo im patrí. Dokážeme to? Dokážeme povedať o tom druhom: si lepší, si múdrejší, si krajší ako som ja. Ján Krstiteľ to dokázal. Aj keď i on určite vnútorne bojoval s pokušením, ktoré mu podsúval diabol.

V jednej dedine žije už niekoľko rokov mladé dievča. Je vážne telesne postihnuté. Má vykrútené nohy i ruky, poriadne nedokáže rozprávať. Celé dni leží na posteli. Jej situácia je o to komplikovanejšia, že je ženou, s čím sú spojené najrôznejšie ženské problémy. I ona dievčina bola diablom mnohokrát pokúšaná: „Aký má zmysel tvoj život? Si len kripel na posteli, čo nedokáže nič. Tvoj život je zbytočný.“ A Boh spojil v jeden deň jej život so životom dvoch rehoľných bratov, ktorých sprevádza svojím utrpením a obetami na ich ceste ku kňazstvu. Nikdy ju nebolo vidieť, nikdy nestála na žiadnom piedestáli. Ale oni dvaja spolu s Bohom vedeli a vedia, že je to práve ona, ktorej môžu vďačiť za veľa. Pretože keď oni nevládali, keď oni padali, boli to jej obete a utrpenie, ktoré sa stávali pevnou pôdou pre ich nové vstávanie. Ľudia v úradí sú často tými, ktorým vďačíme za to, že sme. Tým desiatkam anonymných, čo nám veria, čo sa za nás modlia a obetujú. Ktorí nestoja o svoju osobnú slávu, ale miesto seba, svojho ega, uprednostňujú nás. Mnohokrát za cenu, že mohli byť na našom mieste.

Nech je dnešná vigília slávnosti Narodenia Jána Krstiteľa pre nás výzvou na naše osobne umenšovanie. Nech je výzvou na potlačenie vlastného ega a ambícií. Nech je výzvou a modlitbou za všetkých tých, čo nám bez slávy

a pompy stoja za chrbtom a držia nás svojou modlitbou a obetami nad zemou, držia nás pri živote, keď my padáme a sme na dne. Amen.

(P. PhDr. Gottschalk Karol Lovaš, O. Praem.)

Na omšu v deň slávnosti

Milí bratia a sestry!

Dnešný sviatok narodenia sv. Jána Krstiteľa nás tu všetkých spája.

Spája nás preto, lebo patríme do jednej miestnej Cirkvi.

Táto naša miestna Cirkev sa od 14. februára 2008 volá Trnavská arcidiecéza, ktorá má trnavského arcibiskupa ako svojho pastiera. Máme katedrálly chrám a patrónom tohto chrámu, ktorý sa zároveň stáva matkou všetkých chrámov celého arcibiskupstva, je Ján Krstiteľ. Zvlášť v dnešný deň si to máme uvedomovať, keď slávime v Cirkvi narodenie sv. Jána Krstiteľa, aby nás to všetkých v našej arcidiecéze, v našej miestnej Cirkvi, spájalo a zjednocovalo. Musíme si všetci uvedomovať, že tvoríme jednu rodinu, ktorá má aj svoje korene. Dejiny našej arcidiecézy sa začínajú písať pred 90 rokmi, keď v roku 1918 vznikla Československá republika a na našom území sa ocitla podstatná časť Ostrihomského arcibiskupstva. V roku 1922 Svätá stolica rozhodla, že ostrihomský arcibiskup z Maďarska samozrejme nemôže spravovať územie cudzieho štátu, a tak zriadila Trnavskú apoštolskú administratúru, ktorá sa neskôr podľa patričných noriem cirkevného práva pretransformovala na Trnavské arcibiskupstvo (v čase pôsobenia biskupa Mons. RNDr. Júliusa Gábriša v r. 1977), kedy sa aj zmenil katedrálly chrám (predtým to bol Dóm sv. Mikuláša v Trnave), ktorým sa stal bývalý univerzitný kostol. Je dobré, že história pokračovala aj po ďalšej zmene názvu nášho biskupstva na Bratislavsko – trnavskú arcidiecézu a tohto roku po veľkom rozdelení diecéz Slovenska, čo sa dotklo predovšetkým našej arcidiecézy, sme dostali názov Trnavská arcidiecéza.

Všetkých nás teda, ako som už hovoril, dnešný sviatok spája, zjednocuje – teda všetkých veriacych, ktorí sú podriadení autorite nášho arcibiskupa, ktorí dnes vzývame svojho patróna – sv. Jána Krstiteľa, aby sme sa aj my ako on osvedčili vo vernosti Pánu Ježišovi. Sv. Ján Krstiteľ bol povolaný na poslanie pripraviť mu cestu a on to skutočne perfektným spôsobom dokázal.

Celá naša arcidiecéza sa, milovaní bratia a sestry, spája v modlitbách za skoré blahorečenie biskupa Michala Buzalku. Chceme, aby bol vyhlásený za svätého, lebo sa osvedčil v službe Pána Ježiša. Biskup Michal bol ustanovený za pomocného biskupa ThDr. Pavlovi Jantauschovi. Biskup Jantausch sídlil ako

diecézny biskup v Trnave a pomocný biskup Dr. Michal Buzalka sídlil v Bratislave, pretože plnil v mene biskupského zboru aj akýsi kontakt medzi našimi biskupmi a našou vládou a zároveň mal na starosti všetkých vojakov v Slovenskej armáde. Je veľmi dôležité uvedomiť si hrdinskosť mučeníckej smrti tohto biskupa, ktorý bol spolu so spišským biskupom Vojtaššákom a s dnes už i blahoslaveným prešovským gréckokatolíckym biskupom Gojdičom v nespravodlivom súdnom procese odsúdený tými, ktorí vtedy vládli a boli proti Bohu, Cirkvi i Kristovi. A tak sa náš pomocný biskup Michal osvedčil vo vernosti! A preto dúfajme, že naše spoločné prosby na príhovor sv. Jána Krstiteľa – nášho patróna, vyprosia u nášho nebeského Otca milosť, aby sme čím skôr mohli uctievať pomocného biskupa Michala ako svätého.

Toto nech nás všetkých povzbudzuje, milí bratia a sestry, aby sme sa aj my osvedčili vo vernosti Kristovi a Cirkvi. Amen.

Slávnosť sv. Petra a Pavla, apoštolov – A 29. júna

Na omšu na vigíliu

Drahí bratia a sestry,

začínáme sláviť pamiatku dvoch významných apoštolov, slávnosť sv. Petra a sv. Pavla.

O ich živote vieme zo Svätého písma pomerne dosť, pretože po Ježišomv nanebovstúpení, v prvých rokoch kresťanstva, zohrali v Cirkvi veľmi dôležitú úlohu.

Peter, povolaním obyčajný rybár, sa stáva dôležitou autoritou v prvých rokoch kresťanstva. Ježiš mu zveruje do rúk kľúče od nebeského kráľovstva a označuje ho v Matúšovom evanjeliu za skalú, na ktorej postaví svoju Cirkev. Vďaka Pavlovi sa i my dnes môžeme nazývať kresťanmi, pretože Kristovo evanjelium začal medzi pohanmi hlásať práve on. A tak založil množstvo cirkevných obcí vo veľkej časti vtedajšieho sveta. Obidvoch apoštolov ohlasovanie evanjelia priviedlo až do Ríma, kde svoj život spečatili mučeníctvom. A tak sa pre nás stávajú hrdinami viery, ktorí boli až tak nadšení pre Krista, že neváhali pre neho položiť i svoj vlastný život. Apoštol Pavol sa viackrát vo svojich listoch, adresovaných cirkevným obciam, ktoré založil, vyznáva, že na svojich misijných cestách prežil zo strany nepriateľov množstvo súžení. Bol prenasledovaný, väznený, bičovaný, raz ho dokonca skoro ukameňovali, bol často z miest, ktoré navštívil, vyhánaný a tak musel potajomky

niekoľkokrát pred nepriateľmi utekať. Vo vzdelaných gréckych Aténach ho dokonca vysmiali, keď začal hlásať o vzkriesení mŕtvych. Ale aj tak ho to neodradilo od toho, aby hlásal evanjelium o Kristovi. Skutočne, aké veľké muselo byť ich nadšenie pre Krista a evanjelium, keď opustili svoju vlasť, svoje istoty, svoj relatívne pokojný život kdesi v izraelskej krajine a v čase, keď neexistovali také technické vymoženosti ako dnes, sa vybrali na misijné cesty, ktoré trvali i niekoľko rokov. Ako veľmi ich oslovilo stretnutie s Ježišom a jeho učenie, keď sa stali takými horlivými ohlasovateľmi evanjelia. I za cenu vlastného života. Nechýba i nám, kresťanom dnešnej doby väčšia horlivosť, nadšenie pre kresťanstvo? Ved' kresťanstvo je vlastne radostná zvesť! Zvesť, ktorá dáva každému človeku zmysel a mala by mu dať radosť i v najťažších chvíľach jeho života. Pretože, keď sme slabí, vtedy sme silní, ako píše apoštol Pavol.

Na druhej strane, ak sa dnes zamýšľame nad hrdinami viery, ktorých pamiatku začíname sláviť, musíme mincu i obrátiť. Tak Peter, ako i Pavol, neboli od začiatku takými veľkými hrdinami viery. Ak nie skôr zbabelcami. Ved' len sa pozrime na Petra. Ten bol jedným z najbližších spolupracovníkov Pána Ježiša. Bol to práve on, kto sa zúčastnil na premenení Pána na vrchu Tábor, kde sa Ježiš ukazuje v sláve. A keď sa krátko na to Ježiš vyjadrí, že jeho poslanie sa tu na zemi skončí utrpením, Peter Ježiša vôbec nechápe a od utrpenia ho neúprosne odrádza, na čo Ježiš musí zareagovať veľmi silnými slovami: Chod' mi z cesty, satan! Je to opäť Peter, ktorý sa rozhodne po Ježišovi tiež kráčať po mori a nakoniec si vyslúži od Ježiša výčitku, že je maloverný, pretože sa začal pre slabú vieru topiť. Je to ten budúci horlivý apoštol Peter, ktorý pri Ježišovej modlitbe v Getsemanskej záhrade nedokázal ani chvíľu bdieť a premohol ho spánok. A ktorý siaha i po radikálnych a násilných činoch! Vyťahuje meč a odtína ním veľkňazovmu sluhovi ucho! A je to koniec-koncov i ten Peter, ktorý až trikrát (ako keby raz nestačilo) Ježiša zapiera. A Pavol? V dnešnom prvom čítaní sme počuli o tom, ako veľmi horlil pre židovskú vieru. A to až tak, že prenasledoval kresťanov, ba dokonca mnohých zrejme priviedol až k smrti. Skutky apoštolov nás informujú, že bol prítomný dokonca i pri Štefanovom umučení! Vidíme, že svätosť, ku ktorej obidvaja apoštoli dorástli vďaka Božej milosti, nebola jednorazovou záležitosťou, ale procesom, pri ktorom obidvaja urobili viacero chýb a prešľapov. Ale ani jeden, ani druhý sa na svojej ceste ku svätosti nevzdali. Nie je totiž umením padnúť, ale postaviť sa a znovu kráčať ďalej. Ak by Peter a Pavol žili v dnešnej dobe, zrejme by sa ich životný príbeh stal inšpiráciou pre mnohé masovokomunikačné prostriedky a niekoľko týždňov by sa z ich životného príbehu určite živil i bulvár. A predsa Kristus

zveruje poslanie ohlasovať evanjelium a viesť Cirkev týmto slabým a hriešnym ľudom. Kristus predsa prišiel práve kvôli hriešnikom. Dáva šancu na zmenu každému. Rovnako ako ju dal sv. Petrovi i sv. Pavlovi.

Áno, svet dnes s radosťou poukazuje na zlé príklady kresťanov, v obľube vyhľadáva neresti, kňazov, biskupov a sledí na každý prešľap pápežov. Ale KRISTUS DÁVA ŠANCU HRIEŠNIKOM! Rovnako ako ju dal spočiatku i hriešnikom, s ktorými sa stretával a z ktorých si vyvolil apoštolov! Nech je nám život sv. Petra a sv. Pavla vzorom, aby sme svoj život dokázali uviesť na tú správnu cestu, horlivú cestu za Kristom.

Prosme svätých Petra a Pavla o zmenu nášho života. Prosme ich o našu svätosť, naše spodobenie s Kristom. Aby sme prijali výzvu, ktorú v dnešnom evanjeliu Ježiš adresoval Petrovi: Pod' za mnou! Aby sme s Petrom dokázali rovnako nadšene povedať: Áno, Pane, ty vieš, že ťa milujem!

(P. Mgr. Tadeáš Róbert Spišák, O. Praem.)

Na omšu v deň slávnosti

Drahí bratia a sestry!

Svätý otec Benedikt XVI. kráča v šľapajach svojho veľkého predchodcu, Božieho služobníka Jána Pavla II. Po Mariánskom roku (1987 – 88), Roku Vykúpenia (1985), Trojročnej príprave na rok 2000 (1997 – Rok Boha Ježiša Krista, 1998 – Rok Boha Ducha Svätého, 1999 – Rok Boha Otca) Veľkom jubileu 2000, Roku ruženca (2002 – 2003), Roku Eucharistie (2004 – 2005) pápež Benedikt XVI. dokončil Rok Eucharistie a od 28. júna 2008 do 29. júna 2009 vyhlásil Jubilejný rok sv. Pavla a na roky 2012 – 2013 vyhlásil Rok viery.

Ako ho budem prežívať? Nasledovaním sv. Pavla: hlásaním slova všetkým národom, no hlavne stotožnením sa s ním svojím životom.

Oficiálnymi hlásateľmi Božieho slova sú jednak vysvätení služobníci Cirkvi: biskupi, presbyteri a diakoni, ale v zmysle prijatého krstu je ním každý jeden kresťan – svojím slovom a životom. A to tak, že si obe skupiny – hierarchické ale i všeobecné kňazstvo – budeme si uvedomovať obrovskú zodpovednosť, ktorá nám bola s veľkou dôverou zverená, lebo budeme žiť to, čo hlásame.

Lebo kresťan je kresťanom vždy a všade! Aj vtedy, keď to o nás nikto nevie. O to viac, že nosíme na retiazke krížik, na prste či v aute ruženec, alebo že chodíme do kostola a pristupujeme k sviatostiam, prípadne nosíme kňazskú reverendu alebo rehoľné rúcho.

Vo veľmi zaujímavom filme Goyove príznaky sa zobrazuje ťažká doba končiacej stredovekej inkvizície. A v nej vystupuje postava mladého kňaza, ktorý zabudne spájať svoje hlásanie so svojím životom: najskôr zhreší s mladou uväznenou ženou, potom odíde z kňazstva, ožení sa a na súde sa stane žalobcom svojho vlastného biskupa. No len čo sa obráti situácia, uteká aj so svojou rodinou z mesta, no ľud mu to nedovolí; oslobodí si svojho biskupa a jeho odsúdia na smrť. Akoby platilo: kto čím hreší, tým trestaný sám býva. No predovšetkým tu vidieť, že hlavný hrdina príbehu sa ako kňaz spreneveril svojmu poslaniu hlásateľa evanjelia. Nespájal ho so svojím životom a ani v jednom, ba ani v druhom prípade neuspel. Všetko bral len ako zamestnanie, nie ako poslanie. Lebo pravý hlásateľ si uvedomuje svoje poslanie a povolanie.

Drahí veriaci! Modlime sa za našich hlásateľov evanjelia: „*Pane, na príhovor sv. Pavla, daj našej slovenskej krajine pod Tatrami dobrých hlásateľov evanjelia, verných nasledovníkov spolupatrónov Európy – sv. Cyrila a Metoda, túžiacich po svätosti, na príhovor Sedembolestnej, patrónky Slovenska, bl. biskupov – Pavla Petra Gojdiča a Vasilu Hopku, bl. Metoda Dominika Trčku a bl. Zdenky Schelingovej.*“⁵⁸²

Slávnosť sv. Cyrila a Metoda, slovanských vierozvestov – A 5. júla

Drahí bratia a sestry!

Aj v tomto roku si pripomíname našich najvýznamnejších hlásateľov evanjelia sv. Konštantína Cyrila a sv. Metoda.

Najpodstatnejším znakom každého hlásateľa je uskutočňovanie toho, o čom sme počuli práve v dnešnom evanjeliu: Chodte do celého sveta, učte všetky národy.

Učiť znamená predovšetkým hlásať. Účinkom hlásania, ako hovorí sv. apoštol Pavol, je viera. Keby sme chceli porovnať text listu sv. apoštola Pavla Rimanom, ktorý nám hovorí v slovenskom preklade, že *viera je z hlásania* – latinsky text znie *Fides ex auditu* – *viera je z počutia*. Teda ak sa niekomu evanjelium hlása, tí počúvajú. A keď sa pri počúvaní stotožní s hlásateľom – hlásateľ sa stotožňuje s Ježišom Kristom, potom môžu hlásaní prijať vieru, alebo môžu svoju vieru zintenzívniť či oživiť.

⁵⁸² www.annapaolino.org

Veľmi dobre vieme, milí bratia a sestry, že v zmysle náuky Cirkvi hlásateľom evanjelia nie je len diakon, kňaz a biskup, ale že v zmysle teológie o sviatosti krstu hlásateľom evanjelia je každý, kto je pokrstený. Každý z nás má hovoriť o Ježišovi. A keby sme si, bratia a sestry, naozaj plnili túto svoju úlohu, určite by predovšetkým v našej rodine bola živá viera. Preto musíme prosieť sv. Konštantína – Cyrila a Metoda, aby nikto z nás nezabudol na úlohu hlásať evanjelium, teda hovoriť o Ježišovi to, čo vieme, čo sa každý naučil na náboženstve alebo pred prijímaním sviatostí. Usilujme sa, milí bratia a sestry, aby sme vždy boli pozorní, keď sa nám hlása Božie slovo pri bohoslužbách v kostole alebo pri iných evanjelizačných stretnutiach, aby sme čo najviac načerpali a mohli potom z toho pokladu hlásania ponúkať aj ďalej a to predovšetkým svojej rodine, ľuďom, s ktorými žijeme pod jednou strechou, ktorí sú nám duchovne blízki – či už sú to tí, ktorým sme boli pri krste alebo pri birmovke, tí, ktorí nám ležia na srdci – naši priatelia, kamaráti a známi – budme pre nich hlásateľmi Ježiša Krista. Myslím si, milí bratia a sestry, že len takýmto spôsobom sa udrží viera v našom národe – viera, za ktorú sme vďační našim slovanským vierozvestom sv. Konštantínovi Cyrilovi a Metodovi.

Je potrebné a dôležité hovoriť o Ježišovi, o čom svedčí aj maličký evanjelizačný letáček, ktorý mi raz prišiel v pošte z Bratislavskej tlačovej misie. Tento letáček hovorí o najlepšom futbalistovi sveta, ktorý má prezývku Kaká, jeho vlastné meno je Ricardo Izecson dos Santos Leite. Je to Brazílčan, ktorý hrá za AC Miláno. Klub ho kúpil za 8,5 mil. dolárov. Tento futbalista má na kopačkách zospodu napísané: „*Boh je verný*“. Pod svojím dresom, ktorý oblieka tu v Európe, nosí tričko, na ktorom je napísané: „*Patrím Ježišovi*“. Keď sa ho novinári pýtali, v čom tkvie jeho úspech, on odpovedal: „*Ja som obyčajný mladý muž, robím len to, čo sa v mojom veku robí. Silu mi dáva Boh*.“ Jeho najväčším vzorom je Ježiš Kristus. Jeho obľúbený verš je napísaný v Novom zákone: „*Všetko môžem v Kristovi, ktorý ma posilňuje*.“ Po každom góle, ktorý dá tento futbalista, ukazuje všetkým s radosťou smerom k nebu, že za všetko ďakuje predovšetkým Bohu.

Milí bratia a sestry, aj ja patrím k Ježišovi. V dnešný sviatok slovanských vierozvestov by sme sa mohli pýtať: ja Slovan, verný odkazu misie sv. Konštantína Cyrila a Metoda; ja – pokrstené Božie dieťa; ja učeník Ježiša Krista, som ako sv. Pavol hlásateľom Ježišovho evanjelia a svojím životom chcem vieru odovzdávať ďalej? Amen.

Sviatok Premenenia Pána – A 6. augusta

Drahé mamky, drahí otcovia, drahí bratia a sestry!

Určite to poznáte, keď sa niekomu usilujete odovzdať niečo, čo je pre vás dôležité, nejakú vašu životnú skúsenosť, životnú pravdu, ktorá sa vo vašom živote osvedčila. Ale často vaše rady, vaše názory a múdre slová ostanú zamietnuté pod stôl a vy si neviete rady. Alebo situácia, keď sa usilujete niekomu vysvetliť to, že nie ste tí, za ktorých nás niektorí považujú. A s tým má asi skúsenosť každý z nás. Že nás často mnohí vidia inak, neobjektívne, podľa svojich predstáv a predsudkov.

Dnešný deň Cirkve upriamuje našu pozornosť na udalosť Premenenia Pána.

Aby sme pochopili zmysel tejto udalosti, bude vhodné, aby sme sa pozreli, aká iná udalosť premeneniu Pána predchádzala. Ako vysvitne, Ježiš sa učeníkom zjavuje z veľmi vážneho dôvodu. Tiež chcel učeníkom zvestovať veľmi dôležitú skutočnosť. Keď si otvoríme evanjelium podľa Matúša, tejto udalosti, ktorú nám Cirkve ponúka, predchádzalo takzvané Petrovo vyznanie. Ježiš sa svojich učeníkov opýtal, za koho ho vlastne ľudia pokladajú. Dozvedel sa rôzne odpovede. Jedni ho považovali za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša. Ale jedine Petrova odpoveď Ježiša uspokojila: „*Ty si Mesiáš, syn živého Boha*.“ Krátko na to Ježiš učeníkom oznámi, že bude veľa trpieť a podstúpi mučenícku smrť. Toto proroctvo však práve Peter, ktorý bol Ježišom pochválený, zamietla a Ježiša od takejto smrti odhovára. Ježiš musí reagovať veľmi rázne: „*Chod' mi z cesty satan, lebo nemáš zmysel pre veci Božie, iba ľudské*.“ Peter odrazu nechápe Ježišovo poslanie. No a potom sa Peter, Jakub a Ján ocitajú na vrchu premenenia, kde uvidia Ježiša, ako sme to počuli v dnešnom evanjeliu, v sláve. A sú poriadne v rozpakoch, vydesení i v úžase zároveň. Po tejto epizóde, o ktorej sme počuli, Ježiš predpovedá svoje utrpenie druhýkrát. A tu všetci učeníci reagujú opäť veľmi divne. Nezaujíma ich, prečo a ako Ježiš bude trpieť, ale zaujíma ich, kto je v nebeskom kráľovstve prvým.

Zisťujeme, že udalosť Premenenia Pána sa udiala v situácii, keď tak Peter, ako i učeníci zlyhávajú. Zdá sa, že mali úplne inú predstavu o Mesiášovi. Mesiášovi bez utrpenia, Mesiášovi, ktorý zvíťazí a prerozdeliť im nejaké vysoké funkcie vo svojom kráľovstve. Dnes by sme azda povedali, že im šlo o nejaké ministerské kreslá. A tak sa Ježiš premieňa na vrchu. Premieňa sa preto, aby im ukázal, že on je iný Mesiáš, že on je naozaj skutočný Boží Syn. Dokonca sa z neba ozval Otcov hlas, ktorý to potvrdil. I preto možno boli učeníci na vrchu poriadne

vydesení a v rozpakoch zároveň. Pretože sa ukázalo, že Ježišovi prestávajú rozumieť. Oni totiž asi čakali Mesiáša politického, Mesiáša, ktorý by možno všetkých Židov vyslobodil od útlaku Rimanov. A Ježiš namiesto toho dosiaľ vyučoval o láske a milosrdenstve, o pokore a odpúšťaní, o svojom utrpení. Ani udalosť premenenia učeníkom nepriniesla viac svetla do odpovede na otázku, kto je Ježiš. Ale touto udalosťou chcel Ježiš učeníkom ukázať, že nič nie je také isté, ako si mysleli, že on je niekto viac ako len pozemský Mesiáš, pozemský vládár. Ježiš neohlasoval o pozemskom kráľovstve, ale o kráľovstve nebeskom, kde jediným kráľom bude Boh. Ježiš pri Premenení Pána a po prvej predpovedi o utrpení pochopil, že ho nechápu ani jeho vlastní učeníci a apoštoli. Predstavovali si iného Mesiáša, akým bol on sám. Kým Ježiš skutočne bol, pochopili apoštoli a učeníci plne až po zmŕtvychvstaní a zoslaní Ducha Svätého. Potvrzuje to sám apoštol Peter, ktorého slová sme počuli v druhom čítaní: *„Ved’ sme nasledovali vymyslené bájk, keď sme vás oboznámili s mocou a príchodom nášho Pána Ježiša Krista, ale sami sme boli očitými svedkami jeho veleby.“* Až vtedy učeníci a apoštoli zistili, že kráľovstvo, ktoré Ježiš ohlasoval, je iné, stojí na iných hodnotách, než kráľovstvo, aké si kedysi predstavovali. Nikto tam nehrá prvé miesto, nikto sa tam nepovyšuje a vôbec tam nejde o nejaké posty po pravici, či ľavici. Ježiš je iný Mesiáš. Je to pravý Boží Syn, ktorý z lásky k ľuďom dokonca umiera na kríži. Z lásky k tým ľuďom, ktorí ho nepochopili, ktorí v ňom nespoznali skutočného Božieho Syna, ktorí súdili samého Boha.

A tak si na dnešný sviatok položíme otázku, kto je pre nás Ježiš Kristus! Nemáme o ňom predstavy, ktoré sa nestotožňujú s jeho poslaním? Neprekrúcame jeho odkaz v našom živote? A položíme si i otázku o utrpení! Aký k nemu máme postoj? Vyhýbame sa mu za každú cenu? Alebo v ňom vidíme i možnosť obety za svojich blízkych? Ježiš od apoštolov na vrchu premenenia chcel, aby pochopili, že Božie plány sú často odlišné od našich ľudských predstáv. Aby pochopili, že Boh i skrze utrpenie dokáže ukázať svoju moc, že i utrpenie patrí k životu.

Prosme, aby sme stále lepšie a nepokrivene spoznávali, aký je skutočne Boh a aby sme prijímali i jeho vôľu v našom živote. Amen.

(P. Mgr. Tadeáš Róbert Spišák, O. Praem.)

Slávnosť Nanebovzatia Panny Márie – rok A 15. augusta

Na omšu na vigíliu

Drahí veriaci!

„Blahoslavený život, ktorý ťa nosil, a prsia, ktoré si požíval,“ bratia a sestry v dnešnom evanjeliu podľa Lukáša sme mohli počuť jednu z prvých osláv našej nebeskej matky ešte počas jej života. Aká bola reakcia Ježiša? Na prvý pohľad by sme povedali: krutá. Neláskavá. Necitlivá. Čo odpovedá Ježiš neznámej žene, ktorá oslavuje jeho matku? **„Skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.“**

Ježiš si bratia a sestry, najlepšie uvedomoval, že svetská sláva je len poľná tráva. On najlepšie zo svojho života vedel, že po každom HOSANA príde aj UKRIŽUJ. A možno práve preto chcel chrániť svoju matku. Neupiera jej pritom nič z jej veľkosti.

Ona stála s ním vždy v tých najťažších chvíľach. Ona i keď mnohokrát nerozumela, ako vtedy pri zvestovaní určite nemohla do dôsledkov chápať, čo bude obnášať jej FIAT vypovedané anjelovi Gabrielovi, napriek tomu verí. Verí Bohu a verí aj svojmu synovi, ktorého vidí robiť zázraky, ktorého vidí pomáhať ľuďom, ktorého vidí trpieť i umierať na kríži. Aká veľká musela byť viera tejto ženy. Povedali jej, že porodí Boha. A tu Boh, jej syn, umiera na kríži. Čo si mohla myslieť tam pod tým krížom táto jednoduchá židovská žena? „Bola som oklamaná, podvedená?“ Kto mal vtedy odvahu uveriť, že o tri dni, tak ako to sľúbil, vstane z mrtvých? Mária verila. A práve kvôli tejto viere sa pod Ježišovým krížom stáva i našou matkou. Jej nanebovzatie je Božou odmenou za jej vieru, vernosť a vytrvalosť.

„Skôr sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho.“ Želám nám všetkým, aby sme patrili aj my medzi týchto blahoslavených, o ktorých hovorí dnes Ježiš. Aby sme vo viere nasledovali našu spoločnú matku. A to aj vtedy, keď budeme mať pre vieru najmenší dôvod.

Len si spomeňme na svätú Moniku, matku sv. Augustína. Aká veľká musela byť aj jej viera. Syn, ktorý žil akoby Boha nebolo. Mal šesťnásť rokov a priviedol si domov prvú konkubínu a potom ďalšiu ženu. Monika to vidí. A roky miesto napomínania a karhania dáva synovi to najcennejšie čo môže človek človeku dať. Dáva mu svoju modlitbu. Modlitba však nie je peniaz vhoďený do automatu, za ktorý nám vypadne zdravie, šťastie či úspech. Modlitba je vzťah. Vzťah

k Bohu, ktorý vždy odpovie. Nie možno tak, ako by sme si predstavovali a chceli práve my. Ale odpovie vždy najlepšie pre nás.

Obrátenie svätého Augustína, to, že sa tento egocentrický a život užívajúci si mladý muž stáva napokon svätcom a cirkevným učiteľom, je jasným dôkazom, že viera a modlitba človeka sú vždy odmenené Božou vernosťou.

Panna Mária bola pre svoju vieru vzatá do neba. Nech je raz i pre nás nebo odmenou, ktorú skrze vieru a vernosť Bohu získame. Amen.

(P. PhDr. Gottschalk Karol Lovaš, O. Praem.)

Na omšu v deň slávnosti

Mojí drahí, bratia a sestry!

„Po tvojej pravici, Pane, stojí kráľovná ozdobená zlatom“. Slávime dnes Nanebovzatie Panny Márie. Ženy, ktorá povedala Bohu svoje áno. Nebolo to len raz, pri navštívení anjelom Gabrielom. Svoje áno opakovala Mária Bohu každodenne. V opačnom prípade by určite nezvládla svoju úlohu.

Tak ako v manželstve nestačí raz povedať svoje áno pri oltári, ale je nutné každodenne pripomínať si svoj záväzok, presne tak to bolo aj v prípade matky nášho Pána.

Muselo to tak byť. Ako by inak prežila Jozefovo správanie, keď ju chcel ako ťarchavú potajme prepustiť zo svojho domu? Ako by mohla prežiť pohľady svojich susedov, ktorí ju tiež považovali prinajmenšom za neviestku, pretože len ťažko mohli chápať, že počala z Ducha Svätého? Ako by bez viery Bohu mohla prežiť to, že jej syna považovali mnohí za blázna, pijana, priateľa mýtnikov a hriešnikov? Ako by bez viery Bohu mohla prežiť, že jej syna ponížovali, tupili a nakoniec zabili? Syna, o ktorom jej tvrdili, že bude Bohom, že bude, ako to dnes píše apoštol Ján – **„panovať nad národmi a prinesie spásu, moc a kráľovstvo nášho Boha a vládu jeho Pomazaného.“**

Bez viery, bratia a sestry, bez každodenného áno vysloveného touto židovskou dievčinou Bohu by išlo určite len o smiešnu schizofréniu. Ale Mária nebola schizofrenička. Mária bola ženou viery. A verila aj vtedy, keď na to nemala žiadny racionálny dôvod. Práve vtedy vyslovuje slová Magnifikátu: **Velebí moja duša Pána.** A Boh jej vieru odmeňuje. Odmeňuje jej vytrvalosť a vernosť, keď ju berie k sebe do neba. **„Žena odetá slnkom, pod jej nohami mesiac a na jej hlave veniec z dvanástich hviezd.“** Tak to je ona. Žena skúšaná, i oslávená. Žena, ktorá nedostala v živote nič zadarmo. Žena, ktorá prala, varila, upratovala, trápila sa pre svojho syna, ľudsky ho ako matka prežila

a pochovala. Aká veľká bolesť je v srdci každej matky, ktorá prežije svoje dieťa. I ona trpela. Plakala, ale sa i radovala, keď tak ako sľúbil vstal tretieho dňa z mŕtvych.

Bola stále s ním. Tak ako každá dobrá matka nikdy neopustí svoje dieťa, aj Mária bola vždy, často aspoň v Duchu so svojím Synom. My sme ju právom postavili na piedestál. Ale nesmieme, bratia a sestry, nikdy zabudnúť, že aj jej život bol tak podobný našim životom. Že k svätosti sa dopracovala práve cez ľudsky prežitú osudu a skúšky.

Nezabúdajme na Máriu, ženu tak podobnú našim mamám, ktoré sú tiež tak často práve od nás skúšané naším nepochopením a neverou.

Panna Mária, ty, čo si bola za svoj život vzatá do neba, pros za naše mamy, manželky, svokry a dcéry. Daj im trpezlivosť s nami, ktorí sme pre ne často tými najväčšími skúškami. Aby sme jedného dňa spolu získali – tak ako ty – odmenu v nebi. Daj, nech sme si na tejto ceste vzájomnou oporou a požehnaním. Amen.

(P. PhDr. Gottschalk Karol Lovaš, O. Praem.)

Sviatok Narodenia Panny Márie – A 8. septembra

Bratia a sestry, slávime dnes narodeniny našej nebeskej matky.

Aká je? Asi to nebude žiadna modrooká blondína, tak ako nám ju znázorňujú rôzne sošky.

Bola to židovská dievčina. Ako taká pravdepodobne nevedela čítať ani písať, pretože žena v tom čase znamenala veľmi málo. Bol to Ježiš, jej syn, ktorý urobil vo vzťahu k ženám tej doby doslova revolúciu. Bol to Ježiš, kto vstupoval do vzťahu so ženami, kto ich chránil. Boli to ženy, ktorým sa po svojom zmŕtvychvstaní ako prvým zjavil. Nie Petrovi, nie apoštolom, ale ženám. Často ukričaným, ufrfl'ňaným, ale tiež zodpovedným a verným. Kde boli apoštolí, keď mal Ježiš problémy? Kde boli, keď kráčal krížovou cestou, kde boli – s výnimkou Jána – keď visel na kríži? Ony – ženy, boli s ním. Spolu s Máriou boli Ježišovi nablízku, keď všetci tí odvážni a múdri muži zutekali. A Ježiš sa im preto odmeňuje, keď sa práve im – ženám po svojom zmŕtvychvstaní zjavuje ako prvým.

Ako sa ženám odmeňujeme my? Za ich vernosť, trpezlivosť a lásku. Jeden úsmevný príbeh hovorí, ako si diabol v raji postavil stánok.

Išiel okolo Adam a pýta sa: „Čo to tu ponúkaš?“ Diabol mu odpovedal: „Ak chceš, vytetujem ti niečo pekné. Chcel by si? Čo ti vytetujem, to sa ti potom splní.“ Adam sa zamyslel: „A čo by si mi vytetoval?“ „Čo by si chcel“, odpovedal diabol. „Např. SOM ŠŤASTNÝ, a budeš šťastný!“ Adam chvíľku váhal, no nakoniec si povedal: „Dobre. Vytetuj mi – som šťastný. Ved' šťastie nie je nič zlé.“ Pristúpil k diablu a dali sa do práce. Diabol začal tetovať. Mal už vytetované JA a tu sa Adam počujúc prichádzať Evu naľakal, vytrhol sa diablu z rúk a vrátil sa späť domov. Na prsiach mu však svietilo už vytetované: JA. Hneď ako sa posadil, luskol prstami a kričal na EVU: „Eva, večeru! Eva, čisté šaty! Eva, podaj pivo!“

Bratia a sestry, skúsme sa, keď príde dnes domov, aj my pozrieť na svoju hrud', či nám tam diabol tiež nevytetoval: JA. Ak tam bude, dajte vedieť a niečo s tým urobíme. Len aby to JA neprešlo i do nášho srdca. Tam sa viac hodí TY. V deň narodenín našej nebeskej mamy želám nám všetkým, aby sme mali tak ako ona plné srdce tých druhých. To je skutočná cesta ku šťastiu. Mária a ženy sprevádzajúce Krista jeho životom to vedeli, preto boli vždy na správnom mieste. A nezabudnime na diabla a jeho ponuku so šťastím. To vaše sedí možno práve vedľa vás, alebo čaká na vás doma. Venujme v tento dnešný sviatok všetkým tým, čo ich nosíme vo svojich srdciach, tichú modlitbu, milé slovo, či úsmev. A spomeňme si pritom aj na dnešnú oslávenkyňu. Amen.

(P. PhDr. Gottschalk Karol Lovaš, O. Praem.)

Sviatok Povýšenia sv. Kríža – A 14. septembra

Drahí bratia a sestry!

Každý človek vo svojom živote potrebuje určité vzory, podľa ktorých žije, ktoré nasleduje.

My veriaci kresťania – katolíci máme pred sebou veľký vzor – Ježiša Krista.

Niektorí hovoria, že je to nedosiahnuteľný vzor. A predsa, musíme vyjsť z tohto omylu, veď už Božia Matka, Ježišova Matka a naša Matka Mária bola tá, ktorá sa priblížila tomuto veľkému vzoru svojho Božského Syna Ježiša Krista. Tak ako on je poslušný vôli nebeského otca – ako hovorí sv. apoštol Pavol v dnešnom druhom čítaní v liste Filipanom: *Uponížil sa, stal sa poslušným až na smrť na kríži*; tak aj Ježišova matka stojí pri kríži. Je tá, ktorá sa uponízuje, stáva sa poslušnou voči Bohu, prijíma jeho vôľu a verne stojí pod krížom svojho syna Ježiša Krista. Takýmto spôsobom tento dokonalý vzor nasleduje.

Mária má byť výzvou, milí bratia a sestry, pre každého z nás, aby sme aj my nasledovali Ježiša Krista ako vzor nášho života. Dokážme sa aj my uponížiť. Staňme sa poslušnými v plnení Božej vôle. Dokážeme to! Musíme sa však k tomu neustále povzbudzovať a využívať všetky možné prostriedky, ktoré nám sprostredkúva Cirkev, aby sme kráčali po tejto ceste kríža, ceste uponíženia a ceste poslušnosti nebeskému otcovi.

Max Jicinger bol kňaz, ktorý išiel spolu s vojskami nemeckej armády na front, aby im slúžil. Dostal sa so svojím plukom až k dedinke Petropavlovskaja. Tam však utrpeli veľké straty. Mali dvadsať ťažko zranených, ktorých umiestnili v jednom dome. Zrazu prišiel veliteľ, ktorý všetkých zhromaždil a povedal: Sme vo veľmi nebezpečnej zóne. Musíme sa okamžite evakuovať. Máme dve možnosti: prvá možnosť: zostaneme tu spolu so zranenými, ale všetci zahynieme; druhá možnosť: tých dvadsať ťažko zranených tu necháme a tých zvyšných dvesto mužov z nášho pluku sa azda zachráni. Čo myslíte, vojaci, akú možnosť máme zvoliť? Vtedy pristúpil vojenský kňaz Max Jicinger, ktorý povedal: Ja sa obetujem. Navrhujem, že zostanem tu so zranenými a vy ostatní odíďte a zachráňte sa. Veliteľ mu hovorí: Uvedomujete si, čo hovoríte? Veď to je istá smrť! Kňaz odpovedal: Nebudem robiť nič iné, len budem nasledovať nášho Majstra Ježiša Krista, ktorý sa za svojich verných uponížil, stal sa jedným z nás podľa vôle nebeského otca a zomrel za nás na kríži. Ostatní prijali túto ponuku kňaza na záchranu a evakovali sa. Kňaz sa s ťažko ranenými uchýlil do jednej miestnosti a urobil jediné, čo by urobil asi každý v tej chvíli, keď sa blížila smrť, lebo sa blížili ruské vojská a on vedel, že ich tam postrieliajú – vzal do ruky ruženec a začal sa modliť. Uvedomoval si, že kríž musí zvládnuť ako Božia matka, ktorá verne stála pod Ježišovým krížom. A tak sa modlil. A stal sa zázrak. Ruskí vojaci vošli do všetkých okolitých domov, ale do toho domu, do miestnosti, kde bolo zhromaždených dvadsať jeden zranených nemeckých vojakov vrátane kňaza, nevročili. Po dvadsiatich štyroch hodinách sa znovu Nemci prebili naspäť do dediny Petropavlovskaja a svojich vojakov aj svojho kňaza zachránili a zobrali so sebou. Kňaz Max Jicinger sa po skončení Druhej svetovej vojny prihlásil na misie do Južnej Ameriky, kde blahodarne pôsobil a v osemdesiatych rokoch minulého storočia zomrel. Celý svoj život zostal verný Kristovi a jeho krížu. A zostáva verný tomuto krížu podľa vzoru Matky Márie, ktorá mu pomohla aj v tej dramatickej situácii, čo som vám, milí bratia a sestry, teraz opísal, ako o tom médiá prinášajú svedectvo. Dá sa dosiahnuť ten veľký božský vzor Ježiša Krista. Je to skutočne možné, len sa musíme o to usilovať.

Dnešný sviatok Povýšenia sv. kríža nech nás k tomu povzbudzuje a zajtrajší sviatok Sedembolestnej Panny Márie nech nás ešte viac upozorňuje, že Mária stála pod Ježišovým krížom a spolu s ním trpela. Amen.

Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie – A 15. septembra

Drahí bratia a sestry!

Celý náš život je putovaním. Putujeme k cieľu. Či už je to putovanie smerom do práce, do školy. Putujeme od svojho narodenia až po smrť.

Často putujeme aj sem do kostola na pobožnosti, na sväte omše; dnes mnohí z nášho národa putovali do Šaštína k milostivej soche Sedembolestnej Panny Márie, našej patrónky.

Už je tomu štyristopäťdesiat rokov, čo sú zachované prvé písomné zmienky o úcte slovenského národa k Sedembolestnej Panne Márii v Šaštíne. Štyristopäťdesiat rokov si podľa dokladov o našom národe zachovávame úctu k Panne Márii, lebo veríme, že pri tom našom putovaní nám ona môže vyprosiť potrebné dary a milosti, aby sme šťastne doputovali do svojho cieľa.

Budme teda dnes zjednotení a spojení spolu so všetkými, ktorí sú zhromaždení v šaštínskej bazilike Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska, aby sme si aj my na našej svätej omši, pri ktorej si uctievať našu patrónku, vyprosili jej pomoc a ochranu pre náš každodenný život putovania.

Raz dávali v rádiu rozhovor s niektorými pútnikmi. Hovorila tam jedna žena: *Putujem do Šaštína preto, že som mala veľké problémy vo svojej rodine. Mala som ťažkosti v manželstve, mala som vážne zdravotné problémy. Vždy som sem putovala, lebo som tu našla útechu, silu, podporu. Panna Mária mi u svojho Syna Ježiša Krista vyprosila pomoc, ochranu a potrebné milosti, aby som dnes mohla konštatovať, že sa usporiadali pomery v našej rodine a môj zdravotný stav je stabilizovaný. Preto sem stále chodím, aby som za to ďakovala.* Milí bratia a sestry, iste každému najviac záleží na týchto hodnotách života: zdravie, dobré manželstvo, šťastná rodina. Doprajme túto milosť aj celému nášmu slovenskému národu, celej našej vlasti, každej rodine, každému manželstvu, každému katolíkovi, ba každému Slovákovi, aby sme boli naozaj šťastní v našich rodinách, našich spoločenstvách, aby sa nerúcali naše manželstvá a aby každý bol zdravý tak na tele, ako aj na duši.

To dnes vyprosujeme a pridajme k tomu aj svoje osobné prosby, aby ich naša Matka, Sedembolestná patrónka Slovenska, mohla predostrieť svojmu Synovi

Ježišovi Kristovi a aby sa – ak to bude Božia vôľa – uskutočnilo to, o čo s dôverou prosíme. Amen.

Slávnosť Všetkých svätých – A 1. novembra

Drahí bratia a sestry!

Oslávme dnešný sviatok Všetkých svätých.

15. októbra 2008 pápež Benedikt XVI. počas generálnej audiencie v Ríme hovoril, že sv. Pavol je prvým teológom Cirkvi – to znamená, že prvý podáva náuku o Cirkvi.

Dozvedáme sa o tom v Listoch sv. Pavla, keď ich adresuje solúnskej Cirkvi, laodicejskej Cirkvi, ale aj Cirkvi v Korinte či v Efeze. Pavol sa priznáva, že aj prenasledoval Cirkev. Pápež, vychádzajúc z citácií, ktoré nachádzame v listoch sv. Pavla, vysvetlil, čo je to vlastne Cirkev. Hovoril, že toto slovo nachádzame už v starozákonných textoch. Má grécky pôvod a v preklade znamená Bohom zjednotená ľudská rodina. Pápež hovorí: Všetci si musíme uvedomiť – keď patríme do Cirkvi, Boh si nás povolal do tohto spoločenstva. Sme teda Božím ľudom. Dokonca sv. Pavol hovorí, že Boží ľud je nevestou Pána Boha. Teda my, milí bratia a sestry, keď sme si tohto vedomí, zdôrazňoval Svätý otec vo svojej katechéze, mali by sme sa tiež usilovať v rodinách prostredníctvom Cirkvi napodobňovať Pána Boha. Základnou a najdôležitejšou vlastnosťou Boha je svätosť – preto pri každej sv. omši spievame: Svätý, svätý, svätý, Pán Boh všetkých svetov.

Teda milí bratia a sestry, chceme sa ešte viac posväcovať v Cirkvi ako spoločenstvo, ktoré žije na určitom území alebo v nejakom dome. Pápež hovoril: Tak ako Pavol adresoval listy solúnskej, korintskej, efezskej Cirkvi, tieto Cirkvi v jednotlivých domoch, na určitých územiach, vytvárajú jednu Cirkev. A skrze túto jednu Cirkev kráčame za naším Pánom, ktorý je jeden Boh – náš Svätý. Preto, drahí moji bratia a sestry, využime príležitosť aj v dnešný sviatok Všetkých svätých, aby sme sa posvätili skrze Cirkev, aby sme spasili svoje duše. Spása znamená večná radosť, znamená svätosť, ustavičné klaňanie sa Bohu vo večnosti – to je ten najvyšší ideál, ktorý chceme dosiahnuť a ktorý máme pred sebou aj počas pozemského života. Preto nech nám pomáha orodovanie sv. Pavla, ale aj tých svätcov, ktorých máme pred očami tu v našom kostole, aby sme pomocou týchto vzorov aj my kráčali po ceste svätosti – ako jedno spoločenstvo, ako Boží ľud, ako jedna Cirkev.

Počas Druhej svetovej vojny bol v Münsteri zvolený za biskupa Clemens August von Galen. Boli to ťažké časy v Nemecku, kde vládol diktátor Adolf Hitler. Jeho Národno-socialistická strana postupne získavala stúpencov. Hitler uchopil v Nemecku moc, začal si vymýšľať rôzne teórie a vyvolal Druhú svetovú vojnu. Biskup Clemens von Galen sa nebojácne, neohrozene postavil proti Hitlerovi, kritizoval ho za myšlienky, ktoré boli proti ľudskosti, proti Cirkvi, proti Bohu. Biskup zdôrazňoval, že len Boh je pánom celého sveta. Nebál sa. A nebál sa preto, lebo bol ako apoštol Pavol – úplne presiaknutý Ježišom Kristom. Bol tak zjednotený s Bohom, že bol ochotný priniesť pre neho aj tú najvyššiu obeť. A toto všetko malo koreň v rodine, z ktorej biskup Clemens von Galen pochádzal. Keď sa stal biskupom, vyhlásil: Som trináste dieťa mojej matky. Ďakujem Bohu, že moja mama povedala aj trinásťkrát áno, že nepovedala nie, aby som sa nenarodil. Ja jej za to ďakujem. Chcem sa usilovať, aby som bol dobrým biskupom pre svojich veriacich. Milí bratia a sestry, v dome, v rodine von Galenových bol vytvorený základ dobrej Cirkvi, čo si odniesol tento muž aj ako pastier svojej diecézy, svojho biskupstva, keď mu podliehali už ostatné domáce Cirkvi v rodinách a domoch na münsterskom území. On bol vďačný za to, že v tom spoločenstve doma v rodine mama počúvala Pána Boha, lebo si bola vedomá toho, že Boh dáva život a teda že Bohu treba byť za to vďačný. A toto domáce prostredie, spoločenstvo, táto Cirkev sa stala prostriedkom spásy a večného života pre neskôr kardinála von Galena, pretože pápež Ján Pavol II. ho vyhlásil za blahoslaveného, postavil ho na oltár ako príklad a vzor.

Milí bratia a sestry! Modlime sa, aby sme posvätili svoju domácu Cirkev – teda môj dom, moju rodinu. Vyjadriť to aj svojou osobnou modlitbou počas tejto sv. omše. Amen.

Spomienka na všetkých zosnulých veriacich – A 2. novembra

1. sv. omša

Drahí bratia a sestry!

V istom malom mestečku neďaleko Moskvy na preplnenej stránickej schôdzi sa jeden stranický funkcionár viac ako dve hodiny usiloval svojich poslucháčov presvedčiť, že Boh nie je, že nemôže existovať a nikdy ani neexistoval. Argumenty doslova sypal z rukáva. A istý si svojím úspechom položil nakoniec stereotypnú otázku, či niekto chce k jeho prednáške ešte niečo dodať alebo sa niečo poprípade opýtať. Tu muž nenápadného výzoru, jednoduchý roľník,

zdvihne ruku a opýta sa, či môže vyjsť na pódium. Rečník mu to láskavo dovolí. Roľník vyjde na pódium a pristúpi k rečníckemu pultu. Pomaly sa obráti k preplnenej sále, vystrie ruky a hlasno zvolá: „KRISTUS VSTAL Z MŔTVYCH!“ Vtom takmer všetci vyskočili zo svojich sedadiel, akoby bol do nich hrom udelil a jednohlasne zvolali odpoveď: „Naozaj vstal z mŕtvych!“

Nebude ťažké uhádnuť, čo sa stalo s týmto odvážnym veriacim roľníkom. Podpísal si tým zrejme cestu do vyhnanstva, ak nie niečo horšie. No ten veriaci roľník vyslovil jednu z najzákladnejších právd kresťanskej viery. Na tejto pravde, že Kristus skutočne vstal, stojí celá kresťanská náuka, celý náš kresťanský život, všetko naše životné úsilie.

Dnes keď si zvlášť spomíname na našich zomrelých, ktorí nás predišli do večnosti, na našich rodičov, starých rodičov, súrodencov, príbuzných, známych či priateľov, zvlášť dnes by sme sa mali zamyslieť nad touto základnou pravdou kresťanskej viery. KRISTUS VSTAL Z MŔTVYCH! Ak by totiž nevstal, márne by sme verili, že existuje nejaký život po smrti. Naivne by sme očakávali nejaké stretnutie s našimi blízkymi po našej smrti. Ježiš nám v dnešnom evanjeliu hovorí, že nám ide pripraviť miesto v dome svojho Otca. Hovorí, že on je cestou, po ktorej máme kráčať, aby sme sa do tohto domu dostali. On je pravdou i životom! A tou cestou, pravdou i životom je preto, lebo vstal z mŕtvych. Pretože ho na vlastné oči po zmŕtvychvstaní videli jeho učeníci a apoštolí. Lebo boli očitými svedkami toho, že skutočne žije i po smrti.

V tom je naša kresťanská nádej. Všetky čítania, ktoré sme si dnes v bohoslužbe slova vypočuli, nás povzbudzujú s veľkou nádejou k tomu, aby sme pochopili, že smrťou sa náš život tu na zemi nekončí. Že všetci máme u nebeského Otca pripravené miesto, ktoré nás čaká. I keď možno ešte stále v srdci cítime žiaľ za tými, ktorí už medzi nami nie sú, kresťanská viera založená na zmŕtvychvstaní Pána Ježiša nás uistuje, že v Kristovi sme nad smrťou už zvíťazili!

Skúsme si v tento deň, keď navštívime hroby svojich príbuzných, zvlášť spomenúť na túto radostnú udalosť Kristovho vzkriesenia. A v tejto viere sa pomodlime na miestach, kde sú pochovaní naši drahí, za ich duše. Za to, aby sme sa s nimi mohli v príbytku nebeského Otca po našej smrti raz vo večnosti skutočne stretnúť.

Nech nás všetkých naplní toto radostné nádejné očakávanie. Amen.

(P. Mgr. Tadeáš Róbert Spišák, O. Praem.)

2. sv. omša

Drahí ockovia a mamky, drahé deti, mládež, bratia a sestry!

V týchto dňoch viac ako inokedy myslíme na tých, ktorí nás predišli do večnosti. Navštevujeme hroby a modlíme sa za svojich príbuzných či priateľov. Každý z nás má skúsenosť so smrťou nejakého blízkeho a viac ako inokedy si uvedomuje pominuteľnosť svojho života. Istej Alene, ktorá pochádzala zo severného Slovenska, zomrela nečakane mama. Dostala infarkt a lekárom sa už nepodarilo, aby ju v nemocnici zachránili. Alena už asi osem rokov pracovala kdesi v západných Čechách, mimo svojho rodiska. Keď sa po pohrebe vrátila do Čiech, potrebovala ešte niečo vybaviť so svojou sestrou, ktorá bývala v matkinom byte. Sestra sa však mala každú chvíľu z matkinho bytu presťahovať. Alena dvihla telefón, ale vôbec sa jej nechcelo číslo vytočiť. Jej bolesť po smrti matky bola ešte čerstvá. A čo ak sa už sestra z maminho bytu odsťahovala? Nechcela si v telefóne vypočuť tie hrozné slová: Číslo bolo zrušené! Ale ruka ju neposlúchala. Inštinktívne teda vytočila telefónne číslo. V tesnej telefónnej búdku ju zaliala až horúčava. Nebola schopná urobiť ani pohyb. A potom sa stalo niečo zvláštne. V slúchadle počula prívetivý hlas akejsi slečny, ako z bezduchej pásky hovorí slová, ktoré nikdy predtým a nikdy potom už nepočula: „Spojenie je dočasne prerušené.“ Celá prekvapená pomaly zavesila slúchadlo a rozmýšľala o tom, čo práve počula. Zaujalo ju predovšetkým slovo: DOČASNE. Pevne sa ho zachytila a pomyslela si: Iba dočasne. Úradný oznam z pásky sa pre ňu stal záväznou výpoveďou. Raz sa to spojenie bude môcť znovu nadviazať. Vo chvíli, ktorú určí Boh. A zložila slúchadlo.

Áno! Alena z nášho príbehu sa zamyslela veľmi dobre. Iba dočasne sme odlúčení od svojich blízkych. Živí nás totiž kresťanská nádej, že jedného dňa sa opäť plne spojíme s tými, ktorí nás už do večnosti predišli!

Aj Solúnčania, ktorých apoštol Pavol navštívil na svojej misijnej ceste, sa zamýšľali nad smrťou svojich zosnulých a pýtali sa, čo sa s nimi stalo a či sa s nimi ešte niekedy stretnú. A tak im Pavol vo svojom prvom liste krásne vysvetľuje, že smrťou sa život človeka na zemi nekončí. A vyzýva ich k tomu, aby neboli zarmútení, ako tí, čo nemajú nádej. Ba dokonca ich vyzýva k tomu, aby sa navzájom potešovali, pretože nakoniec sa s nimi spoločne stretnú. Svätý Otec Benedikt XVI. ešte ako kardinál v sedemdesiatych rokoch napísal jednu zo svojich najvýznamnejších kníh pod názvom Eschatológia. Kniha rozoberá otázku, na ktorú hľadá odpoveď každý človek: Čo bude po smrti? A v jednej pasáži sa pápež zamýšľal nad vzťahom matky a dieťaťa. Ako by mohla byť matka,

ktorá sa dostala do neba, úplne šťastnou, ak jej deti, ktoré sú ešte na zemi, trpia hladom a biedou? Ak jej deti žialia? A pápež odpovedá, že tú matku, ktorá je už v nebi a má možnosť vidieť Boha z tváre do tváre, bude stále spájať s jej dieťaťom puto lásky. A že to úplné šťastie dosiahne vtedy, keď sa u Boha budú môcť tešiť všetci spoločne.

Vidíme teda, že to spojenie nás, ktorí ešte žijeme, s tými, ktorí nás už predišli do večnosti, je síce viditeľne prerušené, ako to pochopila i Alena z nášho príbehu, ale nie je prerušené natrvalo, iba dočasne. To puto však i dnes môžeme do určitej miery obnovovať a posilňovať. Sme totiž súčasťou Cirkvi. A tá nie je iba spoločenstvom živých, ale i tých, ktorí žijú vo večnosti. To puto s nimi môžeme živiť vzájomnou modlitbou. Naša modlitba môže pomáhať tým, ktorí už zomreli a ešte pre nejaké svoje hriechy nemôžu vidieť Boha z tváre do tváre.

A zase tí, ktorí nás už predišli a Boha z tváre do tváre v nebeskej sláve vidia, môžu orodovať za to, aby sme sa s nimi po smrti skutočne stretli a tak sa spoločne radovali z tej lásky, ktorou nás Boh neustále miluje. A tak živení nádejou na večný život sa zvlášť v tento deň i v nasledujúce dni dušičkového obdobia modlime za našich zosnulých bratov a sestry.

Modlime sa za spásu ich duší, aby potom oni, pri nohách nebeského Otca mohli orodovať za spásu nás, ktorí sme ešte tu na zemi a okamih smrti nás zatiaľ iba čaká.

(P. Mgr. Tadeáš Róbert Spišák, O. Praem)

3. sv. omša

Drahí bratia a sestry!

„*Sme teda stále plní dôvery*“ – povzbudzuje nás sv. Pavol v Druhom liste Korintánom.

Lebo „*vieme, že kým sme doma v tele, sme vzdialení od Pána; lebo žijeme vo viere, a nie v nazeraní.*“

A tak sa usilujme v duchu viery páčiť sa Pánovi – konajme dobre – „či sme doma alebo mimo domu. Veď sa všetci musíme ukázať pred Kristovou súdnou stolicou, aby každý dostal odplatu za to, čo konal, kým bol v tele.“

Lebo náš pozemský dom sa raz rozpadne a nám zostane len večný dom v nebi.

Po maminej smrti sa otec čoskoro znova oženil. So sestrou sme už našťastie bývali so svojimi rodinami mimo. Naša macocha všetko z nášho domu presúvala do domu svojej vlastnej dcéry. Keď to otec zbadal, daroval mi len jednu jedinu

knihu, ktorú som so zlosťou hodila do knižnice. Otec zomrel a ja som na knižku zabudla. Po rokoch som zistila, že ma manžel podvádza. Ja som bola na ťažkej operácii a ocitla som sa v ťažkej depresii. Výhodisko som videla v samovražde. Ako som išla okolo knižnice, zaprela som o onú otcovu knihu. Vzala som ju zo zeme, posadila som sa a začítala som sa do nej. Po pár stranách som si už na nechuť žiť ani len nepomyslela. Dar môjho otca ma zachránil.

Bratia a sestry! S nádejou večného života sa pomodlime za všetkých verných zosnulých. Amen.

Sviatok Výročia posviacky Lateránskej baziliky – A 9. novembra

Bratia a sestry!

Pápežská Lateránska bazilika sv. Jána sa nachádza v Ríme a je jednou zo štyroch patriarchálnych bazilik.

Pretože je to biskupský kostol Svätého Otca – rímskeho biskupa, tento chrám je matkou všetkých katolíckych chrámov na svete. A preto si dnes pripomíname deň jeho posviacky.

V radosti z výročia posviacky Lateránskej baziliky sa spoločne zjednocujeme so Svätým Otcom. Modlime sa za neho, aby nás všetkých zo svojej katedry učil „ako múdry stvoriteľ. Lebo nik nemôže položiť iný základ okrem toho, čo je už položený, a je ním Ježiš Kristus.“

A na dobrom základe sa dá stavať svätý Boží chrám – a ním sme my!

Olomoucký arcibiskup Mons. Jan Graubner udelil vo väznici v Karvinej sviatosť birmovania Dušanovi Kazdovi, ktorý si tam odpykáva doživotný trest za brutálnu vraždu kňaza Cyrila Vrbíka z Dubu na Morave. Vo väznici odsúdený našiel vieru a rozhodol sa svoj trest obetovať za kňazov. Nepočúva ani rádio, ani televízor, modlí sa a študuje Bibliu. Už vo väzbe napísal arcibiskupovi a odprosila ho. Arcibiskup prijal jeho ospravedlnenie a pri stretnutí si podali ruky. Už vtedy sa väzeň rozhodol ísť cestou celoživotného pokánia ako kresťan. Aby to dokázal, arcibiskup mu udelil sv. birmovania, že by mal k tomu posilu Ducha Svätého.

Drahí moji! Pápež nás učí nielen osobne, ale aj sprostredkovane cez biskupov, ktorých nám ako najvyšší pastier menuje. Obetujeme túto sv. omšu za Svätého Otca a našich biskupov. Amen.

Obetovanie Panny Márie – A 21. novembra

*Sviatok Trnavskej Panny Márie
(len v bazilike sv. Mikuláša v Trnave)*

Drahí bratia a sestry!

Všetci odniekiaľ pochádzame. Dnes ani nie je také dôležité, kde sme sa narodili. Dnes sa už deti rodia v nemocnici. To nám nie je také blízke a drahé ako miesto, odkiaľ pochádzame, kde vyrastáme, kde žijeme; miesto, ktoré sa zapisuje do nášho srdca. Tam, odkiaľ pochádzame, sú naše korene. A priznajme si, že tie naše korene sú dobré, sú zdravé, krásne, radi sa k nim vraciame a radi na ne spomínáme. Tak to vyjadril vo svojom príhovore pre spolurodákov aj nitriansky biskup Viliam Judák, ktorý do kysuckého kalendára na r. 2009 napísal: Navštevujem mnohé kraje, územia, regióny, ale vždy sa najradšej vraciam na moje rodné Kysuce. Myslím, že tak isto by to mohol povedať každý jeden z nás, ktorí sme sem prišli, pretože aj my si uvedomujeme, milí bratia a sestry, že sme súčasťou tejto Trnavskej diecézy. My sme doma pri našej Trnavskej Panne Márii. My ako katolíci radi putujeme na pútne miesta, pretože si uvedomujeme, že tam sme doma, lebo tam je naša nebeská Matka, tam je náš nebeský Otec, s ktorým sa môžeme porozprávať v modlitbe a pri sv. omši. Tam sú aj naši bratia a sestry. Každý, kto vstúpi do chrámu, je môj brat, moja sestra.

Preto sa dnes chceme, milí bratia a sestry, modliť za to, aby sme si ako Cirkev, ako jedna veľká Božia rodina, ale aj ako ľudia dobrej vôle uvedomovali, že sme príbuzní a že sa podľa toho máme správať.

Všetci vieme, milí bratia a sestry, že Panna Mária aj sv. Pavol boli pôvodom Židia. Pochádzali z národa, ktorý si zamiloval Boh a práve tomuto vyvolenému národu posielal svojho Syna, aby sa skrze židovský národ Ježiš Kristus – Boh stal človekom, aby bol pre nás pravým Bohom aj pravým človekom, aby sa narodil do konkrétneho židovského prostredia, aby nás skrze toto prostredie viery k Bohu mohol všetkých zjednocovať a spájať. Preto nám dáva pod krížom svoju matku Máriu, ktorá už nie je len jeho matkou, ale ako Božia matka je matkou všetkých nás. Preto si aj povolal do svojej služby apoštolov, aj apoštola Pavla, aby tak išli do celého sveta – zvlášť Pavol ako apoštol národov – a všade hlásali a svedčili o Kristovi. Počas generálnej audiencie v Ríme pápež Benedikt XVI. hovoril o tom, odkiaľ pochádza sv. Pavol. Hovoril: Musíme si o tom povedať, aby sme sa poučili, že to prostredie dnešného tureckého Tarzu ovplyvnilo tohto

grandiózneho veľducha apoštolov, pretože v Tarze – ako hovorí Sv. Otec Benedikt XVI. – bola židovská kultúra. Sv. Pavol sa ako pravoverný Žid zúčastňoval na bohoslužbách v synagóge. Židov bola menšina v Rímskej ríši. Treba si uvedomiť – ako hovorí ďalej pápež – že sv. Pavol bol rímsky občan, bol občanom veľkej Rímskej ríše, a to mu umožňovalo, že mohol slobodne putovať, cestovať. Bol apoštolom krajín, ktoré dnes patria do rôznych štátov, ale on bol vlastne doma. A tretia vec, ktorú zdôraznil pápež, je, že sv. Pavol ako veľmi učený Žid dobre ovládal gréčtinu, grécky jazyk, grécku kultúru, grécku filozofiu, čo mu veľmi pomohlo predovšetkým pri jeho výstupe na gréckom Areopágu, kde mohol prehovoriť ku Grékom, ktorí ho však nechceli počúvať, ktorí napokon povedali: Dost' už! – a odišli. Ale ešte im dokázal povedať: Máte tu oltár neznámeho Boha a ja vám práve o tom Bohu chcem hovoriť, lebo to je Boh, ktorý prišiel na tento svet, ktorého ukrižovali, ale on na tretí deň vstal z mŕtvych. Gréci ho vtedy neprijali, ale Pavol sa im napriek tomu dokázal postaviť, dokázal im hovoriť, dokázal im zvestovať Ježiša Krista.

A v tomto, milí bratia a sestry, by sme mali nasledovať tohto veľkého apoštola v našej dobe, v našej súčasnosti. Aj my, všade tam, kde sa pohybujeme, musíme svedčiť o Kristovi, ktorého si drvivá väčšina z nás nosí v srdci, vo svojej duši od malička, od krstu. Nie všetci boli pokrstení ako dospelí, ako uvedomelí. Veľká väčšina z nás dostala vieru skrze rodinu, skrze to miesto, kde sme žili, kde sme rástli, kde sa naozaj každý z nás zakoreňoval do tej ľudskej, ale aj kresťanskej rodiny, kde sa nám hovorilo o Bohu, o Panne Márii, o všetkých svätých. Preto zostaňme, milí bratia a sestry, verní svojej viere, svojim koreňom a urobme všetko pre to, aby sme svoju vieru vedeli hlásať, aby sme svoju vieru vedeli žiť ako opravdiví a skutoční kresťania. Keď Pavla odmietli v Aténach, on jednoducho odišiel, nerobil z toho nejakú tragédiu, rešpektoval ich slobodu, nezvolával na nich nejaké pekelné mocnosti. Ponúkol im možnosť a oni ju odmietli. Milí bratia a sestry, dnešný svet je založený na tejto slobode – sme slobodné Božie deti. Urobme všetko pre to, aby sme zachovávali úctu jeden k druhému, aby sme zachovávali rešpekt. Ak nás niekto odmietne, viac mu pomôže to, že sa budeme zaňho modliť.

V časopise Světlo, vychádzajúcom v Olomouci, som čítal príbeh mladého muža, ktorý našiel krásny ruženec. Povedal si: Vezmem si ho, je to pekná pamiatka. Po čase sa však pýtal sám seba: Načo mi bude? Čo s ním urobím? Znehodnotím ho? Nie, pôjdem do kostola, položím ho tam na oltár Panny Márie a možno si ho niekto vezme. Zbavím sa ho. Keď prišiel do prázdneho chrámu, našiel oltár Panny Márie a skrsla v ňom myšlienka: Čo keby som sa ešte na tom

ruženci naposledy pomodlil? Veď ma učili modliť sa ruženec, učili ma skrze túto modlitbu chváliť a velebiť Boha. A počas tejto modlitby dostal vnuknutie: prečo by si ty nemohol ísť do služieb Ježiša Krista ako Panna Mária, prvá učeníčka Ježiša Krista? Prečo by si ty neuvažoval o duchovnom živote? Prečo by si sa ty nemohol stať kňazom? Videl v tom Božie znamenie, ani tam nenechal ruženec, hoci mal ten úmysel, a vzal si ho so sebou. Modlil sa na ňom, vstúpil do seminára a stal sa kňazom. Po čase prišiel do nemocnice a zastavil sa pri lôžku jedného ťažko chorého, zomierajúceho muža. Hovorí mu: som kňaz, môžem vám ponúknuť nejakú duchovnú službu? On mu odpovedal: Nič nepotrebujem, ja v Boha neverím! Kňaz povedal: tak sa aspoň za vás pomodlím ruženec. Z úst chorého muža vyklzlo: ruženec je moje najväčšie nešťastie! Kňaza to zaujalo a poprosil muža, aby mu o tom porozprával. Muž začal rozprávať o tom, ako mu mama, keď išiel študovať do mesta, darovala ruženec. Hovorí: Tam som sa však s kamarátmi, spolužiakmi zvrhol, zabudol som na modlitbu ruženca, na Boha, na kostol, na vieru. Keď moja mama zomierala, išiel som ju navštíviť a ona sa ma na smrteľnej posteli spýtala: Modlíš sa ten ruženec? Oklamal som ju a povedal som, že áno. Ona zomrela s radosťou, spokojná, že som zostal verný Cirkvi a modlitbe. Nevedela o tom, aký život vediem. Mňa však pálili výčitky svedomia a tak som si raz povedal: zahluším v sebe svedomie, zahluším v sebe Boha, ktorý sa mi v svedomí prihovára. A tak som zahodil ruženec od mamy a odvtedy som prekliaty. V živote sa mi nič nedarilo a ja verím, že to je preto, že som oklamal mamu a že som zahodil ruženec. Kňaz sa ho spýtal, či si pamätá, kedy zahodil ten ruženec, aký to bol čas, aké obdobie, aký bol vtedy rok, mesiac. Vtom mu svitlo, že ten zahodený ruženec našiel kedysi on ako študent. Vytiahol ho z vrečka, lebo ho nosil stále so sebou a spýtal sa: Spoznali by ste ten ruženec aj po rokoch? A ukázal mu ten nájdený ruženec. Zomierajúci muž celý šťastný hovorí: Áno, to je ruženec mojej mamy! Vzal si ho do ruky, začal ho bozkávať a kňazovi po chvíľke povedal: teraz by som sa mal vyspovedať. Očistil svoju dušu, po rokoch sa zmieril s Bohom a stále v rukách zvieral ten ruženec. Kňaz mu povedal: nechám vám ho, ale len na určitý čas a potom si ho vezmem a budem sa za vás modliť. Krátko na to chorý muž v nemocnici zomrel s matkiným ružencom v ruke. Kňaz prišiel k mŕtvemu, požehnal ho na cestu do večnosti, vzal si ruženec a tým sa príbeh končí. Alebo začína? Každý príbeh je na to, aby nám niečo povedal, aby nás oslovil, aby nás niečím poučil. Ten dnešný príbeh bol o tom, aby sme si uvedomili, kde sú naše korene, aby sme si uvedomili, že k našim koreňom patrí naša rodina, miesto, kde sme žili, vyrastali, k našim koreňom patrí aj naša viera, úcta k nebeskej Matke, úcta k všetkým anjelom aj svätým – aj k sv. Pavlovi, ktorého jubilejný rok slávime. Preto vás, milí

bratia a sestry, prosím, aby sme sa spolu pri dnešnej svätej omši modlili: Pane, ktosi ma dal pokrstiť – možno to boli moji rodičia, možno som to bol ja sám, možno mi ku krstu pomohol niekto iný – obetujeme dnešnú sobotnú pútnu sv. omšu za našich rodičov, za to, že nám odovzdali vieru, za to, že máme okolo seba bratov a sestry, ktorí sú veriaci rovnako ako my a ktorí sa usilujú svoju vieru žiť vo svojich možnostiach a schopnostiach.

Zostaňme verní svojej viere, svojim koreňom. To sľúbme aj našej nebeskej Matke a nech sa v tomto duchu za nás prihovára aj sv. Pavol. Amen.

Slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie – A 8. decembra

Drahí bratia a sestry!

V živote si dávame rôzne predsavzatia. Otázkou však je, či ich plníme, či na ne pamätáme.

Aj v dnešnom evanjeliu sme počuli o jednom veľkom predsavzatí, ktoré si dala Božia Matka Panna Mária – že chce byť vždy služobnicou Pána, chce vždy spolupracovať s Božou milosťou, chce sa chrániť zlého a konať len dobro.

Pri nepoškvrnenom počatí Panny Márie a pri spomienke na čistú, od hriechov nepoškvrnenú Panu Máriu, si musíme uvedomiť, milí bratia a sestry, že nejde len o Boží zásah, ktorý uchránil Panu Máriu od hriechu, ale ide aj o jej spoluprácu s Božou milosťou – ona sama dokáže v tých ľudských rozhodnutiach, ktoré aj my máme pred sebou, vybrať si a konať len dobro. A preto chceme aj my nasledovať Panu Máriu práve v tomto.

V dejinách Cirkvi sme svedkami toho, že mnohí si ako Panna Mária dali takéto vynikajúce predsavzatia, ale ich aj vo svojom živote uskutočnili, splnili.

Chcem teraz vyzdvihnúť príklad sv. Terezky z Lisieux. Ako 10-ročná bola vážne chorá. Z lekárskeho hľadiska jej nebolo pomoci. Bola zdravá, a predsa upadala a zdalo sa, že zomiera. Keď bolo jasné, že Terezke niet pomoci, jej rodičia (zhodou okolností boli 18. októbra tohto roku v Lisieux vyhlásení za blahoslavených; Cirkev ich povýšila na oltár, pretože vstúpili do svojich detí úctu k Panne Márii, žili príkladne, sväto) dali priniesť k jej posteli sochu Nepoškvrnenej Panny Márie – prostrednice všetkých milostí, ktorú mali doma a ktorú si opatrovali s veľkou úctou. Tam sa spoločne modlili, prosili za uzdravenie i za Božiu pomoc pre ich dcéru. Vtedy sv. Terezka – ako to píše vo svojom životopise – prvý raz mala zjavenie Panny Márie. Panna Mária sa na ňu usmiala a z Terezky všetka choroba zmizla. Terezka si vtedy dala predsavzatie –

ako píše vo svojej autobiografii – že bude robiť vo svete len dobre. Sv. Terezka si bola vedomá toho, že za tú milosť, ktorá jej bola ponúknutá, musí dodržať svoje slovo. A tak zasvätila svoj život Bohu v karmelitánskom kláštore. Po smrti svojich rodičov si dala priniesť sochu Nepoškvrnenej Panny Márie do kláštora. Tam sa rada modlila, tam zvolávala sestry, aby sa spoločne pred tvárou Panny Márie rozprávali. Táto socha ju sprevádza aj v posledných chvíľach jej života, keď všetci prítomní počuli, ako znova vyjadruje svoju lásku k Ježišovi a Panne Márii. Sv. Terezka dokázala splniť svoje predsavzatie – konať vo svojom živote len dobro, chrániť sa hriechu, nezvoliť si zlú cestu, ale z tých dvoch možností, ktoré máme vždy pred sebou – dobro a zlo – volila si len dobro.

Bratia a sestry, prosme aj my v tento sviatok Nepoškvrnenej Panny Márie, aby sme mali vždy toľko poznania, aby sme dokázali rozlíšiť, čo je dobré a čo zlé a aby sme si naozaj vyberali len to dobré. Sv. Terezka nech za nás oroduje! Nech sa za nás prihovára Božia Matka, aby sme aj my takto čisto, sväto kráčali a nasledovali jej božského Syna. Amen.

Na výročný deň posviacky chrámu – A

Drahí moji farníci!

Určite, bratia a sestry, viete, prečo si ľudia stavajú chrámy?! Odpoveďou na túto otázku je aj táto spomienka výročia posviacky nášho chrámu.

Lebo k tomu, aby v chráme prebýval Pán Boh, nestačí len úmysel postaviť chrám, no dôležitým momentom je posvätiť chrám a zasvätiť ho pre modlitbu, vykonávanie bohoslužieb a vysluhovanie sviatostí.

V časoch Pána Ježiša sa stretávame s dôležitou scénou vyhánania peňazomencov a predavačov z Pánovho chrámu: „*Odneste to odtiaľto! Nerobte z domu môjho Otca tržnicu!*“

Zachovajme si úctu k Božiemu domu, lebo „*vyvolil som si toto miesto a posvätil som ho, hovorí Pán; aby tam bolo moje meno naveky*“ – počuli sme v alelujovom verši.

Najvyššie ocenenie – Pritzkerovu cenu za architektúru dostal v apríli 2009 švajčiarsky architekt Peter Zumthor – ako napísal Martin Zikmund v Katolíckom týdeníku č. 17/2009. Neďaleko Kolína nad Rýnom ho poľnohospodári požiadali, aby pre nich zadarmo vytvoril návrh kaplnky. Zumthor si s tým jednoducho poradil tak, že oprel o seba kmene stromov v tvare tee-pee a okolo nich dal naliať betón. Ten potom nechal odšalovať, kmene spálil a výsledok všetkých pozitívne šokoval. Prirodzené svetlo do kaplnky v tvare stohu dopadá horným

otvorom. Architekt nielenže urobil pozoruhodný návrh, ale ho veľmi ľahko a jednoducho aj zrealizoval.

Bratia a sestry! Ďakujeme Pánovi za náš chrám! Ďakujeme za všetkých, čo sa pričínili o jeho postavenie, ozdobenie, udržiavanie, ale i za to, že sem stále chodíte. Amen.

Prvé sväté prijímanie

Drahí bratia a sestry, milé naše prvoprijímajúce deti!

Pre vás doteraz najväčším vzorom a najväčším príkladom vo vašom živote pochopiteľne boli, sú, ale aj zostanú vaši rodičia, ktorých ste dostali od Pána Boha, pretože on je ten, ktorý má na svedomí, že sa vaši rodičia spoznali, mali sa radi a ako ovocie ich lásky ste sa narodili práve vy.

A tak v tento deň, milé deti, v prvom rade treba ďakovať Pánu Bohu a potom vašim rodičom za to, že sme dnes tu, že môžeme prežívať tento krásny deň prvého svätého prijímania.

Vo vašom živote však stále prichádzajú ďalšie vzory a ďalšie príklady, s ktorými sa stretávate a budete sa stretávať v škole, ale aj vonku na ulici, jednoducho vo svojom živote.

Ja pevne verím a dúfam, že vy dostanete do svojho života len dobré vzory a že už ako rozumní budete vedieť rozlíšiť dobré od zlého. Ved' keď ste včera vedeli povedať svoje hriechy, priznali ste sa k nim a oľutovali ich, tak ste ukázali, že už viete rozlišovať, čo je dobré a čo zlé. A samozrejme, toho zlého sa chceme chrániť a iba to dobré chceme nasledovať.

Preto aj ja vám chcem v dnešný deň prvého svätého prijímania predstaviť dobrý vzor belgického chlapca Hermana Wijnsa, ktorý keď sa pripravoval na prvé sväté prijímanie tak ako vy, chodil do kostola so svojimi rodičmi. Keď potom prišiel domov, pýtal sa rodičov: prečo ľudia chodia do kostola? Prečo je svätá omša? Čo to tam robí pán farár? A rodičia mu to doma všetko vysvetľovali, lebo prvými učiteľmi viery sú vždy rodičia. Neskôr túto úlohu preberá škola a Cirkev. Herman bol malý chlapec a pán farár ho nechcel zobrať na prvé sväté prijímanie, že je veľmi maličký, nech ešte podrastie. Ale v škole pán učiteľ povedal, že je to veľmi usilovný a dobrý žiak. Síce nevie kresliť, nevie spievať, ale má dobré známky z počtov, z náboženstva, usiluje sa, je poslušný. A tak teda pán farár kapituloval, zobral Hermana na prvé sväté prijímanie. On tak, ako vy, so sviečkou v ruke išiel v kostole na prvé sväté prijímanie a v tej chvíli si povedal: Pane Ježišu, budem žiť len pre teba. Ty si môj dobrý a krásny vzor a ja ťa chcem

vo svojom živote nasledovať. Ja urobím všetko preto, aby som nikdy nezabudol na tento najlepší vzor v mojom živote. A tak celá jeho rodina, všetci jeho kamaráti mohli pozorovať, že z Hermana sa po prijímaní stal skutočne ešte lepší chlapec, ako bol predtým. Prihlásil sa aj za miništranta, rád sa chodil s ostatnými chlapcami hrať, zabávať. Pri jednej takejto hre spadol, vážne si poranil nohu, museli ho odviezť do nemocnice, operovať ho. Jeho zdravotný stav bol však stále horší a horší. Na druhý deň ho museli znovu operovať, až nakoniec lekári povedali jeho rodičom, že mu niet pomoci. Hermanovi rodičia sa zľakli – tak, ako by sa zľakli aj vaši rodičia, keby sa vám niečo stalo – prišli a plakali pri svojom synovi, ktorý opakoval to svoje predsavzatie, ktoré si dal pri prvom svätom prijímaní: Tebe žijem, Ježiš môj, tebe, Ježiš, umieram. Tvoj som v živote i vo smrti. S týmito slovami Herman Wijns vo veku desať rokov zomrel. Keď ho krátko po jeho smrti pochovávali, všetci boli prekvapení, že pri jeho pohrebe sa v ich mestečku, v časti Antverp v Belgicku, zastavil život. Obchodníci pozatvárali obchody, všetci išli na pohreb dobrého chlapca, ktorého poznali. Chceli ho odmeniť za jeho dobrotu, ktorú všetci mohli vnímať a preto sa išli zaňho pomodliť pri pohrebných obradoch. Dodnes, hoci už od jeho pohrebu uplynulo šesťdesiat rokov, je hrob tohto malého chlapca v Antverpách v Belgicku často navštevovaný a krásne udržiavaný. Často tam chodia aj deti zo školy aj s rodičmi a pri jeho hrobe sa modlia k Pánu Bohu, aby boli dobrí a aby žili pre Pána Ježiša. Milí bratia a sestry, milé deti, všetci chceme mať vo svojom živote naozaj dobré vzory. Žiaľ, stretávame sa aj s tými zlými. Dokážme, že vieme jasne rozlišovať, čo je dobré a čo zlé. Učme tomu aj deti. Učme ich aj svojím vlastným životom, svojím vlastným príkladom, aby sa tak naozaj mohli chrániť zlého, aby sme sa všetci chránili zlého, aby sme nasledovali iba dobré príklady a dobré vzory. Ja vám všetkým želám, milí bratia a sestry, vzácní hostia, aby ste v živote mali iba dobré vzory a príklady a teda dobré skúsenosti, aby bolo vo vašich rodinách, v našom farskom spoločenstve, v našom svete čím viac dobra, ktoré musí premôcť a prekonať zlo. Lebo na našej strane je ten najlepší vzor a príklad – dobrý Boh, Ježiš Kristus, ktorý teraz vstupuje do duší vašich detí. Usilujme sa, aby sme to dobro v nich vedeli spolu s nimi rozvíjať, aby z nich boli naozaj dobrí ľudia, dobrí kresťania – katolíci, dobrí kamaráti – jednoducho povedané, aby to boli vaše dobré deti.

Milé deti, pomodlite sa za svojich rodičov a krstných rodičov, aby vám boli dobrým príkladom. Amen.

Resumé

Ježiš Kristus zveril svojim apoštolom a Cirkvi poslanie *hlásat'* dobrú zvest'. Čo znamená jednak odovzdávať vieru hlásaním, čím sa zaoberá *homiletika*. Pred kňazov sa tak predkladá

- misijný charakter odovzdávania viery, ktorý nemôže byť abstraktný a vzdialený od života ľudí, ale naopak sa priamo vzťahuje k zmyslu života každého človeka
- autentičnosť, zhoda s vierou Cirkvi, ochrankyňou pravdy o Bohu a človeku.

V tejto súvislosti kňaz na prvom mieste vydáva svedectvo života, čím sa odhalí sila Božej lásky a jeho slovo sa tak stane presvedčivým. Niet pochyb, že veľa záležití aj od hromadných oznamovacích prostriedkov, lebo povzbudení apoštolom Pavlom na hlásanie používame všetky komunikačné prostriedky, ktoré poskytuje dnešná veda a technika. Ved' ide o odovzdávanie Božieho slova v súčasnom jazyku, pre konkrétnu kultúru a typológiu rozširovanú hromadnými oznamovacími prostriedkami, ktoré veľmi ovplyvňujú myslenie človeka. Ale nesmieme zabudnúť ani na to, že všetko od tohto ľudského nezávisí, lebo Božia milosť môže dosiahnuť svoj účinok aj bez ľudskej činnosti. Napriek tomu nikto netvrdí, že by sme mali zanedbať štúdium zdravej patristickej exegézy Svätého písma a meditácie podľa metód duchovnej tradície Cirkvi – čo predovšetkým slúži k príprave *homílie*.

Správne prednášanie homílie sa začína už čítaním evanjelia. Potom nasleduje homília. Inštrukcia *Redemptionis Sacramentum* zdôrazňuje, že sa nesmie dovoliť – aj keby išlo o nejaký zvyk, aby pri eucharistickom slávení prednášali homíliu nevysvätení veriaci, či seminaristi, poslucháči teológie ako i tí, ktorí prijali službu tzv. *pastoračných pomocníkov* hoc i pre akýkoľvek druh, krúžok, spolok alebo združenie laikov. Preto nech sa *diecézny biskup* stará o homíliu a *podáva normy*, náčrty a pomôcky pre vysvätených služobníkov slova, nech organizuje zhromaždenia a iné podujatia, ktoré k tomu prispievajú, aby sami často mali príležitosť hlbšie uvažovať nad podstatou homílie a nachádzali pomoc pri jej príprave. Všetky interpretácie Svätého písma majú byť zamerané na Krista s prihliadnutím na osobitný kontext liturgického slávenia.

„Ohlasovanie, katechéza a homília teda predpokladajú čítanie a pochopenie, vysvetlenie a interpretáciu, zapojenie mysle i srdca. V ohlasovaní sa uskutočňuje dvojaký pohyb. Prvým sa vystupuje k prameňom posvätných textov a udalostí, k prvotným výrokom dejín spásy, aby bolo možné pochopiť ich význam a poslanstvo.

Druhým sa zostupuje do prítomnosti, do dnešného dňa, prežívaného poslucháčom či čitateľom, stále však v Kristovom svetle, ktoré je žiarivou niťou spájajúcou Písma. Tak to robil sám Ježiš – ako sme už povedali – na ceste z Jeruzalema do Emauz v spoločnosti dvoch svojich apoštolov. Tak to robil aj diakon Filip na ceste z Jeruzalema do Gazy, keď s etiópskym vysokým hodnostárom nadviazal symbolický dialóg: „Aj rozumieš, čo čítaš?... Ako by som mohol, keď mi to nik nevysvetlí?“ (Sk 8, 30 – 31). Cieľom ohlasovania je plné stretnutie s Kristom vo sviatosti. Tým je predstavený druhý stĺp, ktorý podopiera Cirkev, dom Božieho slova.“ (Posolstvo Božiemu ľudu na záver synody biskupov o Božom slove, 24. októbra 2008, 7.)

Resume

Jesus Christ entrusted to his Apostles and the Church's the mission to proclaim the good news. What means to spread the faith by reporting, which *homiletika* deals with. Before the priests is so moved

- a missionary nature of the transmission of the faith that can not be abstract and far from people's lives, but on the other hand it is directly related to the meaning of the life of everyone
- authenticity, compliance with the faith of the Church, the guardian of the truth about God and aman.

In this context, the priest in the first place bears witness of the life, which reveals the power of God's love and his word becomes so compelling. There is no doubt that a lot depends also on the mass media, as encouraged by the Apostle Paul, for preaching we use all means of communication provided by today's science and technology. Points is of God's word in the current language for a particular culture and typology which is pread by mass media, which greatly influence the thinking of a man. But we must not forget that everything of this human depends, because God's grace can achieve its effect without a human activity. Despite if it, one does not say that we should neglect the study of the healthy patristic exegesis of the Scripture and meditation according to the methods of spiritual traditions of the Church - which primarily servesto to a preparation of *homilies*.

Proper lecturing of homily begins by reading the Gospel. Then the homily is followed. The instruction *Redemptionis Sacramentum* stresses that we can not afford - even if it is a habit, that a celebration of the Eucharist homily is lectured by not ordained believers or seminarians, students of theology as well as those ones who accepted the service of the so-called *pastoral assistants* and for any species, a group, society or association of the laicus. Therefore, let *the diocesan bishop's* look after homily and *give reports*, sketches and tools for ordained ministers of the word, let him organize meetings and other events that contribute to this, to have the opportunity to think about the essence of homilies and find help in its preparation. All interpretations of Scripture has to be to be focused on Christ, taking into account the specific context of the celebration.

"Proclamation, catechesis and homily therefore presuppose reading and understanding, explanation and interpretation, involving the mind and

heart. Double movement is made in proclamation. The first act leads to the source of the sacred texts and events, the initial statemenst of salvation history, in order to understand their meaning and message. The second comes down to the present, to the present day, living bya listener or reader, but still in the light of Christ, which is luminous thread linking Scripture. So Jesus did ithimself - as we said - on the way from Jerusalem to Emmaus in the company of two of his apostles. So the deacon Philip did it too, on the way from Jerusalem to Gaza, when the Ethiopian high dignitaries followed a symbolic dialogue: "Although you understand what do you read?... How could I when nobody explains me?" (Acts 8, 30 - 31). The aim of reporting is a full encounter with Christ in the sacrament. The second pillar is presented by this that supports the Church, the house of God's word." (Message for the People of God at the end of Synod of Bishops about the Word of God, 24 October 2008, 7.)

preklad: Renáta Olexová

Použité skratky

ACO	Acta curiae olomucensis
bl.	blahoslavený
CIC	Codex iuris canonici
CMBF	Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta
ČSR	Československá republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DKO	Dielo koncilovej obnovy
HS	Homiletické směrnice
JKS	Jednotný katolícky spevník
kán.	kánon
KN	Katolícke noviny
KSČ	Komunistická strana Československa
Mons.	Monsignor
prof.	profesor
RK CMBF UK	Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta Univerzity Komenského
SSV	Spolok svätého Vojtecha
sv.	svätý
Štb	Štátna bezpečnosť
tzv.	tak zvaný
UPJŠ	Univerzita P. J. Šafárika

OBSAH

NA ÚVOD	3		
1. PREZIERAVÁ ROVNOVÁHA KORMIDELNÍKA LODE	4		
1. 1. „Trvalé misionárske hlásanie“	4		
1. 1. 1. <i>Formovanie budúcich kňazov</i>	5		
1. 1. 2. <i>Permanentná kňazská formácia</i>	7		
1. 2. Boj o dušu sveta	7		
1. 3. Pútnik evanjelia	8		
1. 4. „Dám vám pastierov podľa môjho srdca“ (Jer 3, 15)	9		
1. 5. Evanjelizácia	9		
1. 6. „Cirkev hlása človeku Božiu spásu, keď mu skrze sviatosti ponúka a sprostredkúva Boží život“	11		
1. 7. Spasiteľná sila evanjelia	11		
2. KÁZANIE ALEBO HLÁSANIE?	13		
2. 1. Kázeň a homília v KKP	13		
2. 2. Rôzne formy hlásania	14		
2. 2. 1. <i>Kerygma</i>	16		
2. 2. 2. <i>Homília a kázeň</i>	17		
2. 2. 3. <i>Didaskália</i>	22		
2. 2. 4. <i>Konferenčné reči</i>	24		
2. 3. Homília ako „sacramentum“	25		
2. 3. 1. <i>Príhovor</i>	26		
2. 3. 2. <i>Duchovný príhovor</i>	27		
2. 3. 3. <i>Smernice pre Neokatechumenátnu cestu</i>	28		
3. ROZDELENIE DEJÍN SLOVENSKEJ HOMILETIKY	29		
3. 1. Prvá po slovensky napísaná kázeň	34		
3. 1. 1. <i>Stredoveké Slovensko</i>	34		
3. 1. 2. <i>Stredoveké hlásanie evanjelia</i>	34		
3. 1. 3. <i>Spišská kázeň – Spišské kázňové modlitby</i>	35		
3. 1. 4. <i>Porovnanie s II. frizinskou pamiatkou</i>	37		
3. 2. Vznik československých homiletických časopisov na území spoločnej Rakúsko-uhorskej monarchie	37		
3. 2. 1. <i>Slovenské katolícke kazateľské časopisy</i>	38		
3. 2. 1. 1. <i>Poklady kazateľského rečníctva (1848 – 1868)</i>	38		
3. 2. 1. 2. <i>Slovenský Sion (1869 – 1871)</i>	40		
3. 2. 1. 3. <i>Kazateľ (1874 – 1880)</i>	41		
3. 2. 1. 4. <i>Kazateľňa (1881 – 1908)</i>	41		
		3. 2. 1. 5. <i>Homiletické listy (1911 – 1914)</i>	42
		3. 2. 1. 6. <i>Duchovný pastier (1917 až po dnes)</i>	43
		3. 2. 2. <i>Slovensko stále čaká na homiletický časopis</i>	45
		3. 3. Homiletika v Katolíckych novinách	46
		3. 3. 1. <i>Príspevok k dejinám homileтики</i>	46
		3. 3. 2. <i>Hlásanie Božieho slova</i>	49
		3. 3. 3. <i>Homília po Druhom vatikánskom koncile</i>	51
		3. 4. Normy Cirkvi do uvedenia	52
4. ARCHITEKTÚRA HLÁSANIA	56		
4. 1. V našich krajoch	56		
4. 2. Uskutočňovanie Sacrosanctum concilium a <i>Pražská jar 1968</i>	61		
4. 2. 1. <i>Mimoriadne jubileum</i>	61		
4. 2. 2. <i>Vznik liturgických komisií</i>	63		
4. 2. 3. <i>Dielo koncilovej obnovy</i>	64		
4. 2. 4. <i>Časopis Via</i>	65		
4. 2. 5. <i>Vznik Homiletických smerníc</i>	66		
4. 2. 5. 1. <i>Mons. Miloslav Klisz - jediný redaktor HS</i>	68		
4. 2. 5. 2. <i>Mons. M. Klisz - Curriculum vitae</i>	69		
4. 2. 5. 3. <i>Štátna bezpečnosť a vydávanie HS</i>	70		
4. 2. 5. 4. <i>Pokoncilové myslenie P. Klisza</i>	71		
4. 2. 5. 5. <i>Šírenie Božieho slova</i>	72		
4. 2. 5. 6. <i>Publikačná činnosť po novembri 1989</i>	74		
4. 2. 5. 7. <i>Spolupracovníci HS</i>	75		
5. POVOLANÝ PRE HLÁSANIE SLOVA	76		
5. 1. Božie Slovo	76		
5. 2. Učiteľ Božieho Slova	77		
5. 3. V službe novej evanjelizácie	78		
5. 4. Cirkev a kultúra	79		
5. 5. Ježiš sa sám sprítomňuje	82		
5. 6. Emauzskí učenici	83		
6. VRABLECOVA HOMILETIKA ZA HRANICAMI SLOVENSKA	86		
6. 1. Kerygma a homília dnes	86		
6. 2. Kerygma – zvestovanie evanjelia	86		
6. 3. Stredoeurópsky kontext	87		
7. HOMILETIKA BLAHOŠLAVENÉHO JÁNA PAVLA II.	90		
7. 1. Služobníci Božieho slova	90		
7. 1. 1. <i>Vstaňte, podme!</i>	90		

7. 1. 2. Učiteľ Slova	91	Kvetná nedeľa – A	129
7. 1. 3. Ohlasovať evanjelium nádeje	91	VEĽKONOČNÉ TROJDNIE	130
7. 1. 4. Matka nádeje	92	Zelený štvrtok – A	130
7. 1. 5. Štúdium a modlitba pastiera	92	Veľký piatok – A	130
7. 2. Mane nobiscum Domine	94	Biela sobota – A	131
7. 3. Homiléta by si mal spytovať svoje svedomie	99	VEĽKONOČNÉ OBDOBIE	133
7. 3. 1. Vernosť voči Slovu	100	Veľkonočná nedeľa Pánovho zmŕtvychvstania – A	133
7. 3. 2. Správne prednášanie homílie	101	2. veľkonočná nedeľa – A	134
ZÁVER	103	3. veľkonočná nedeľa – A	135
PRÍLOHY	104	4. veľkonočná nedeľa – A	136
a) „Modlitba kňaza pred hlásaním slova Božieho“	104	5. veľkonočná nedeľa – A	138
b) Modlitba kňaza po hlásaní Božieho slova	104	6. veľkonočná nedeľa – A	140
c) Piesne z JKS	107	Nanebovstúpenie Pána – A	141
HOMÍLIE ROK – A	109	7. veľkonočná nedeľa – A	143
ADVENTNÉ OBDOBIE	110	Zoslanie Ducha svätého – A	144
1. adventná nedeľa – A	110	Najsvätejšej Trojice – A	145
2. adventná nedeľa – A	110	Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi – A	147
3. adventná nedeľa – A	111	Najsvätejšieho Srdca Ježišovho – A	148
4. adventná nedeľa – A	112	CEZROČNÉ OBDOBIE	149
VIANOČNÉ OBDOBIE	113	2. nedeľa cez rok – A	149
Slávnosť Narodenia Pána – A, Na omšu na vigíliu	113	3. nedeľa cez rok – A	150
Slávnosť Narodenia Pána – A, Na omšu v svätej noci	114	4. nedeľa cez rok – A	150
Slávnosť Narodenia Pána – A, Na omšu na úsvite	115	5. nedeľa cez rok – A	151
Slávnosť Narodenia Pána – A, Na omšu vo dne	115	6. nedeľa cez rok – A	152
Sviatok Svätej rodiny Ježiša, Márie a Jozefa – A	116	7. nedeľa cez rok – A	152
Slávnosť Panny Márie Bohorodičky – A	118	8. nedeľa cez rok – A	153
Druhá nedeľa po Narodení Pána – A	119	9. nedeľa cez rok – A	154
Slávnosť Zjavenia Pána – A	120	10. nedeľa cez rok – A	155
Sviatok Krstu Krista Pána – A	121	11. nedeľa cez rok – A	156
PÔSTNE OBDOBIE	123	12. nedeľa cez rok – A	157
Popolcová streda – A	123	13. nedeľa cez rok – A	158
1. pôstna nedeľa – A	123	14. nedeľa cez rok – A	158
2. pôstna nedeľa – A	124	15. nedeľa cez rok – A	159
3. pôstna nedeľa – A	125	16. nedeľa cez rok – A	160
4. pôstna nedeľa – A	126	17. nedeľa cez rok – A	161
5. pôstna nedeľa – A	128	18. nedeľa cez rok – A	162
		19. nedeľa cez rok – A	163

20. nedeľa cez rok – A	164	Sviatok Výročia posviacky Lateránskej baziliky – A, 9. novembra	204
21. nedeľa cez rok – A	165	Obetovanie Panny Márie – A, 21. novembra	205
22. nedeľa cez rok – A	166	Slávnosť Nepoškvrneného počatia Panny Márie – A, 8. decembra	208
23. nedeľa cez rok – A	167	Na výročný deň posviacky chrámu – A	209
24. nedeľa cez rok – A	168	Prvé sväté prijímanie	210
25. nedeľa cez rok – A	169	Resumé	212
26. nedeľa cez rok – A	170	<i>Použité skratky</i>	216
27. nedeľa cez rok – A	171		
28. nedeľa cez rok – A	172		
29. nedeľa cez rok – A	173		
30. nedeľa cez rok – A	176		
31. nedeľa cez rok – A	177		
32. nedeľa cez rok – A	177		
33. nedeľa cez rok – A	178		
34. nedeľa cez rok – Krista Kráľa – A	179		
SLÁVNOSTI A SVIATKY PÁNA A SVÄTÝCH	180		
Sviatok Obetovania Pána – A, 2. februára	180		
Slávnosť sv. Jozefa, ženícha Panny Márie – A, 19. marca	181		
Slávnosť Zvestovania Pána – A, 25. marca	182		
Slávnosť Narodenia sv. Jána Krstiteľa – A, 24. júna	183		
<i>Na omšu na vigíliu</i>	183		
<i>Na omšu v deň slávnosti</i>	185		
Slávnosť sv. Petra a Pavla, apoštolov – A, 29. júna	186		
<i>Na omšu na vigíliu</i>	186		
<i>Na omšu v deň slávnosti</i>	188		
Slávnosť sv. Cyrila a Metoda, slovanských vierozvestov – A, 5. júla	189		
Sviatok Premenenia Pána – A, 6. augusta	191		
Slávnosť Nanebovzatia Panny Márie – A, 15. augusta	193		
<i>Na omšu na vigíliu</i>	193		
<i>Na omšu v deň slávnosti</i>	194		
Sviatok Narodenia Panny Márie – A, 8. septembra	195		
Sviatok Povýšenia sv. Kríža – A, 14. septembra	196		
Slávnosť Sedembolestnej Panny Márie – A, 15. septembra	198		
Slávnosť Všetkých svätých – A, 1. novembra	199		
Spomienka na všetkých zosnulých veriacich – A, 2. novembra	200		
1. sv. omša	200		
2. sv. omša	202		
3. sv. omša	203		

PAVOL ZEMKO

ZÁKLADNÁ HOMILETIKA A HOMÍLIE NA ROK A

Vydavateľ: Ivona Matúšová, Trnava

Jazyková úprava: Mgr. František Havlík, dekan - farár

Grafické spracovanie: Polygrafia Gutenberg s.r.o., Banská Bystrica, www.polygrafia.eu

Obálka:

Gottlieb Anton Galliarti (1720) - sv. Matúš, apoštol a evanjelista - detail fresky
z Katedrály sv. Emeráma v Nitre

Foto: Matej Plekanec

Publikované s láskavým súhlasom Nitrianskej diecézy.

© 2012

ISBN: 978-80-89413-19-5